

Θέσεις για το 1ο Συνέδριο της Συλλογικότητας Αγώνα για την Επαναστατική Ενοποίηση της Ανθρωπότητας.

Πίνακας περιεχομένων

Θέσεις για το 1ο Συνέδριο της Συλλογικότητας Αγώνα για την Επαναστατική Ενοποίηση της Ανθρωπότητας.	1
1. Εισαγωγή. Ιστορικό αδιέξοδο και προοπτική.....	2
2. Μόνο επιστημονικά κάνουμε ελκτική δύναμη τον κομμουνισμό και αντιπαλεύουμε τον αντικομμουνισμό! Πεδία επιτακτικών ερευνών.	5
3. Για την αναγκαιότητα διάκρισης πρώιμων και ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων.....	7
☐ Μερικές εισαγωγικές διευκρινίσεις για την ορολογία και τις έννοιες.....	7
☐ Το υποκείμενο των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων.	8
☐ Ιστορικοί όροι και όρια της Οκτωβριανής επανάστασης.....	9
☐ Κοινωνικοποίηση, εκτατική και εντατική ανάπτυξη, μη επίλυση της βασικής αντίφασης του σοσιαλισμού και αντεπανάσταση.	11
☐ Οι ύστερες σοσιαλιστικές επαναστάσεις και το υποκείμενό τους.	15
☐ Θεωρητικά και πρακτικά συμπεράσματα για τον σοσιαλισμό και την προοπτική του κομμουνισμού.....	16
4. Το σύγχρονο στάδιο του ιμπεριαλισμού.	18
☐ Για το σημερινό στάδιο, την εποχή και τη συγκυρία	18
☐ Αλληλεπίδραση εκτατικής και εντατικής ανάπτυξης κεφαλαιοκρατίας και σοσιαλισμού. Βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου ιμπεριαλισμού.	19
☐ Βασικά χαρακτηριστικά του παγκοσμιοποιημένου ιμπεριαλισμού.	21
☐ Για το χαρακτήρα των ιμπεριαλιστικών ολοκληρώσεων. Η Ε.Ε. – φυλακή λαών.....	27
☐ Η θέση και ο ρόλος της Ελλάδας.	30
6. Τα τρία συστατικά και οι τρεις κινητήριες δυνάμεις του παγκόσμιου επαναστατικού κινήματος.	33
☐ Η εσωτερική ενότητα των αντιφάσεων και των κινητήριων δυνάμεων αντιιμπεριαλισμού, σοσιαλισμού και κομμουνισμού στη Λογική της Ιστορίας.	33
☐ Τα όρια του αφηρημένου αντικαπιταλισμού και αντιιμπεριαλισμού και η αναγκαιότητα θεμελίωσης της θετικής και επιθετικής προοπτικής.....	36
☐ Οι κινητήριες δυνάμεις της επαναστατικής διαδικασίας της εποχής.....	37
7. Αστικά ιδεολογήματα και πρακτικές.	37
☐ Εθνικισμός, σοβινισμός, ρατσισμός, κοσμοπολιτισμός και προλεταριακός διεθνισμός.	37
☐ Πολυπολικότητα ή διεθνιστικός αντιιμπεριαλισμός;.....	40

☐	Για τη σχέση μεταξύ ιμπεριαλισμού και φασισμού στο Γ' ΠΠ.	50
☐	Νεοφιλελευθερισμός.	58
☐	Επιτακτική η ανάγκη συντριβής των ιδεολογημάτων και πρακτικών του αστικού «δικαιωματισμού».	58
8.	Η αποκάλυψη της αθλιότητας και η χρεοκοπία του οπορτουνισμού στον Γ' ΠΠ. Δογματισμός και αναθεωρητισμός.	61
☐	Αναπόφευκτη η κρίση και διάσπαση του επαναστατικού κινήματος στον Γ' ΠΠ.	61
☐	Υπέρ τίνος και εναντίον τίνος απ' τους αντιμαχόμενους είναι οι κομμουνιστές στον Γ' ΠΠ; Αποστασία, διάσπαση, πόλωση και ενδιάμεση σύγχυση.	63
☐	Τέρμα στις αυταπάτες. Αγώνας κατά του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα και των οπορτουνιστών υπηρετών του. Παγκόσμια Αντιιμπεριαλιστική Πλατφόρμα.	64
☐	Τα χαρακτηριστικά και τα αδιέξοδα του οπορτουνισμού σήμερα.	66
☐	Οι οπορτουνιστές αντιμέτωποι με την επαναστατική θεωρία του μαρξισμού.	68
☐	Η άνεση του οπορτουνισμού μεταξύ της Σκύλας του δογματισμού και της Χάρυβδης του αναθεωρητισμού.	69
☐	Ορισμένα συμπεράσματα.	81
9.	Συνδικαλισμός στην Ελλάδα.	83
10.	Πολιτικά κόμματα και ομάδες.	84
☐	ΝΔ.	84
☐	ΠΑΣΟΚ.	84
☐	ΣΥΡΙΖΑ.	85
☐	ΚΚΕ.	87
☐	Εξωκοινοβουλευτική Αριστερά.	89
☐	Αναρχικός χώρος.	90
☐	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, ΝΙΚΗ, ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ.	90
☐	ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΕΠΑΜ, ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ.	90
11.	Το υποκείμενο της εποχής.	91
☐	Ιστορικοί όροι και όρια συγκρότησης του υποκειμένου.	91
	Ο πρωτοπόρος και καθοδηγητικός ρόλος των αντίστοιχων της εποχής κομμουνιστών στον μετωπικό αντιιμπεριαλιστικό αγώνα.	92
☐	Στρατηγική και τακτική.	92
☐	Μέτωπο και νέο κόμμα. Για το χαρακτήρα του μετώπου.	93
☐	Αντιιμπεριαλιστικό ή αντιφασιστικό μέτωπο;	96
☐	Διεκδικήσεις μετωπικού αγώνα.	91
12.	Η αναγκαιότητα, τα καθήκοντα και τα χαρακτηριστικά της συλλογικότητας αγώνα για την Επαναστατική Ενοποίηση της ανθρωπότητας.	100
☐	Προσυνεδριακός διάλογος.	104

1. Εισαγωγή. Ιστορικό αδιέξοδο και προοπτική.

Η Συλλογικότητα Αγώνα για την Επαναστατική Ενοποίηση της Ανθρωπότητας (στο εξής Ε-Ε) συμπλήρωσε ήδη περί τα έντεκα χρόνια ύπαρξης. Το χρονικό αυτό διάστημα είναι σημαντικό για την κριτική αποτίμηση της μέχρι τώρα πορείας της, για την επίτευξη της βέλτιστης συμβολής της στο κομμουνιστικό κίνημα και για τον προσδιορισμό και την ανάληψη των επιτακτικών επαναστατικών

διεθνιστικών καθηκόντων που απαιτεί η σημερινή κρίσιμη εποχή και η συγκυρία από τους κομμουνιστές.

Κατά τη δεκαετία που πέρασε, επήλθαν εξαιρετικά σημαντικές αλλαγές στην κοινωνία και στους συσχετισμούς δυνάμεων. Από την κλιμάκωση της ανεπίλυτης μέχρι σήμερα 3^{ης} δομικής-διαρθρωτικής κρίσης του παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικού συστήματος που ξέσπασε το 2007-2008 (τραγική εκδήλωση της οποίας υπήρξε και η επιβολή καθεστώτος αποικίας χρέους στην Ελλάδα), η κοινωνία κινείται σήμερα στους ρυθμούς της ραγδαίας κλιμάκωσης του Γ' Θερμού Παγκοσμίου Πολέμου (Γ'ΠΠ) σε μια σειρά μετώπων. Το ιμπεριαλιστικό σύστημα είναι αναγκασμένο να προτάσσει την ωμή του επιθετικότητα επιχειρώντας την επίλυση των ανειρήνευτων αντιφάσεων της κρίσης, ιδιαίτερα όσο επιδεινώνεται η υπαρξιακή του αγωνία με την ιστορικά πρωτόγνωρη φθίνουσα θέση του στον παγκόσμιο συσχετισμό δυνάμεων.

Η κλιμάκωση αυτού του πολέμου περιλαμβάνει ήδη πλήθος ανοιχτών μετώπων με την εμπλοκή πολλών δεκάδων κρατών και συνασπισμών, ενώ όλο και νεότερα μέτωπα, πεδία επιχειρήσεων και εστίες ανάφλεξης ανοίγονται σε στρατηγικής σημασίας περιοχές του πλανήτη. Μετά το ουκρανικό μέτωπο, με σημεία καμπής το ναζιστικό πραξικόπημα του Κιέβου το 2014, με την πυρπόληση εργατών στο κτίριο των Συνδικάτων, την ηρωική ένοπλη εξέγερση του Ντονμπάς και την Ειδική Στρατιωτική Επιχείρηση της Ρωσίας το 2022, οι φλόγες του πολέμου απλώνονται στη Μ. Ανατολή, στην Αφρική, στα Βαλκάνια (Κοσσυφοπέδιο και Μετόχια), στον Καύκασο (Ναγκόρνο Καραμπάχ), στον Ινδο-Ειρηνικό και στη Λατινική Αμερική.

Ένα επιπλέον μέτωπο αναφλέγεται εκ νέου με την γενοκτονία στην Παλαιστίνη, εντάσσοντας στον Γ'ΠΠ μια τεράστια περιοχή που εμπλέκεται στην Αραβο-Ισραηλινή σύρραξη, η οποία προσλαμβάνει πλέον και χαρακτηριστικά θρησκευτικού πολέμου (ευρύτερο Ισλαμο-Ιουδαϊκό πόλεμο και «πόλεμο πολιτισμών: χριστιανο-εβραϊκού πολιτισμού με τον ισλαμικό»). Το τεχνητό μόρφωμα του ρατσιστικού σιωνιστικού κράτους-τρομοκράτη του Ισραήλ συνιστά στρατιωτική βάση και προκεχωρημένο επιθετικό φυλάκιο του ιμπεριαλιστικού άξονα στη μείζονος στρατηγικής σημασίας περιοχή της Εγγύς και Μέσης Ανατολής. Με την τεράστια συγκέντρωση δυνάμεων πυρός, ο κίνδυνος για άμεση γενικευμένη ανάφλεξη συνολικά στα Βαλκάνια και στην Ανατολική Μεσόγειο είναι τεράστιος.

Ταυτόχρονα κλιμακώνεται η ιμπεριαλιστική επιθετικότητα του υπό τις ΗΠΑ άξονα στο μέτωπο Κορεατικής χερσονήσου – Ταϊβάν.

Σε συνθήκες πρωτοφανούς κρίσης και κλιμάκωσης του Γ'ΠΠ, όλο και πιο έκδηλη γίνεται η αδυναμία διαχείρισης των ανειρήνευτων αντιφάσεων, των αδιεξόδων που εκδηλώνονται τραγικά στην καθημερινή ζωή της εργατικής τάξης, του εργαζόμενου λαού. Το κεφαλαιοκρατικό σύστημα δεν μπορεί να προβάλλει πια ως ελκυστική προοπτική για την κοινωνία. Οι ιθύνοντες του ιμπεριαλισμού το αντιλαμβάνονται και προτάσσουν πλέον προληπτικά πλήγματα για την υπονόμευση και εξόντωση κάθε τάσης αμφισβήτησης της κοσμοκρατορίας τους, κάθε ανυπότακτου κινήματος, κάθε ατομικού και συλλογικού υποκειμένου με αυτοτέλεια και επαναστατική προοπτική.

Η ανθρωπότητα καλείται να αντιμετωπίσει **μείζονος κλίμακας κινδύνους αυτοκαταστροφής**.

Οι κίνδυνοι αυτοί δείχνουν ότι **το καπιταλιστικό σύστημα δεν είναι αιώνιο, παντοδύναμο και άτρωτο** -όπως το προβάλλουν οι απολογητές του- **αλλά έχοντας προ πολλού εκπληρώσει τον ιστορικό του ρόλο, είναι πλέον δύναμη σήψης, αντίδρασης, οπισθοδρόμησης και καταστροφής**.

Η νομοτελής αναγκαιότητα της επανάστασης, του σοσιαλισμού-κομμουνισμού, προβάλλει και θα προβάλλει όλο και πιο ανάγλυφα ως η μόνη προοπτική διεξόδου για την σωτηρία, για την επιβίωση της ανθρωπότητας. Η αποτροπή της επαναστατικής προοπτικής αποκτά υπαρξιακή στρατηγική σημασία για το καθεστώς, το οποίο **στην κρίση, στη σήψη και στον πόλεμο είναι**

καταδικασμένο να καταφεύγει σε προληπτικό ταξικό πόλεμο, στον εκφρασισμό και στον ακραίο αντικομμουνισμό.

Πως φτάσαμε ως εδώ; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου σταδίου του παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικού συστήματος; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου παγκόσμιου καταμερισμού της εργασίας; Πως μεταβάλλεται ο συσχετισμός δυνάμεων; Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης εργασίας/παραγωγής και του καταμερισμού της εργασίας; Ποιο είναι το υποκείμενο της εργασίας και ποια η δομή της σύγχρονης εργατικής τάξης; Συνδέονται άραγε στην ιστορία οι αντιφάσεις των τριών μείζονος κλίμακας δομικών-διαρθρωτικών κρίσεων με τον πόλεμο και την επαναστατική διαδικασία, με την διαπάλη μεταξύ επανάστασης και αντεπανάστασης, με τις νίκες και τις ήττες των πρώιμων νικηφόρων σοσιαλιστικών επαναστάσεων και του αντιαποικιοκρατικού-αντιιμπεριαλιστικού κινήματος; Επίκειται άραγε περαιτέρω κλιμάκωση του Γ΄ ΠΠ και εάν ναι, ποιες θα είναι οι επιπτώσεις της για την επιβίωση της ανθρωπότητας και την επαναστατική διαδικασία; Υπάρχει άραγε σήμερα υπαρκτός σοσιαλισμός ή μήπως έσβησε ως «ατυχής παρένθεση» στην ιστορία; Υπάρχει άραγε προοπτική ειρήνης χωρίς ριζική αλλαγή στον παγκόσμιο συσχετισμό υπέρ των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του κομμουνισμού; Έχει άραγε μέλλον ο σοσιαλισμός και η πορεία προς την Ενοποιημένη Ανθρωπότητα (κομμουνισμό), ή μήπως η εναλλακτική αυτή έχει εκλείψει και δεν συνιστά πλέον ρεαλιστική και εφικτή προοπτική; Ποιες είναι οι πιθανότητες αυτοκαταστροφής της ανθρωπότητας (‘‘ειρηνικές’’ και εμπόλεμες) και πως μπορούν να αποσοβηθούν; Ποια είναι η ιστορική αποστολή της σύγχρονης εργατικής τάξης και των φορέων της; Υπάρχουν άραγε ζωτικές δημιουργικές επαναστατικές δυνατότητες ή μήπως οφείλουμε να συμβιβαστούμε με την γενικευμένη βαρβαρότητα και τον θάνατο; Ποια είναι η θέση, ο ρόλος και η προοπτική χωρών όπως η Ελλάδα; Ποια είναι τα συστατικά στοιχεία και οι κινητήριες δυνάμεις του σύγχρονου επαναστατικού κινήματος; Ποια είναι τα καθήκοντα των κομμουνιστών; Πως συγκεκριμενοποιείται σήμερα η σχέση μεταξύ επαναστατικής στρατηγικής και τακτικής; Ποια είναι η σχέση του αντιιμπεριαλιστικού αγώνα με τον αντιφασισμό σήμερα; Ποιο είναι το περιεχόμενο του αντιιμπεριαλιστικού μετωπικού αγώνα και ποια η σχέση του με την επαναστατική προοπτική του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού;

Αυτά και άλλα πολλά ερωτήματα ζωτικής σημασίας εγείρονται μπροστά στην ανθρωπότητα. Η Ε-Ε διαπιστώνει ότι η συντριπτική πλειονότητα των φορέων της αριστεράς, κομμουνιστικής και μη αναφοράς, δεν είναι καν σε θέση να αντιληφθεί αυτά τα αλληλένδετα προβλήματα-καθήκοντα του παρόντος και του μέλλοντος της κοινωνίας ως ολότητας. Λόγω πολύ συγκεκριμένων ιστορικών διαδικασιών εκφυλισμού, δεν μπορεί να αντιληφθεί την περιπλοκότητα και την ιδιοτυπία της σύγχρονης εποχής και της συγκυρίας. Βασικός λόγος αυτής της αδυναμίας είναι και η ανυπαρξία σε αυτούς τους κύκλους αντίστοιχης της εποχής και της συγκυρίας επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας.

Πολλοί άνθρωποι αντιλαμβάνονται εμπειρικά και βιωματικά την σημασία αυτών των ερωτημάτων και αρχίζουν να βρίσκουν διαισθητικά απαντήσεις ορθότερες από αυτές που πλασάρουν περισπούδαστα οι φορείς της χρεωκοπημένης αριστεράς. Ωστόσο, καμία εμπειρική διαίσθηση της καθημερινής συνείδησης δεν μπορεί να υποκαταστήσει την επιστημονική γνώση. Ακριβώς οι κομμουνιστές είναι αυτοί που έχουν το ιστορικό καθήκον να θέσουν και να διερευνήσουν ενδελεχώς με τον σαφέστερο επιστημονικό, θεωρητικό και πρακτικό τρόπο αυτά τα ερωτήματα, ώστε να συμβάλλουν συνειδητά και αποφασιστικά στην πρακτική επίλυσή τους. Χωρίς αυτή την έρευνα, είναι ανέφικτο να αρθρώσουν τεκμηριωμένο προγραμματικό λόγο, πρακτικό και οργανωτικό νικηφόρο αγώνα με οργανική διαλεκτική σύνδεση στρατηγικής και τακτικής.

Η αναγέννηση του νικηφόρου κομμουνιστικού κινήματος της εποχής μας, προϋποθέτει την κριτική αφομοίωση, δημιουργική ανάπτυξη, διάδοση και εφαρμογή της νέας επαναστατικής

θεωρίας σε επίπεδο ικανό να θεμελιώσει επαναστατικό πολιτικό πρόγραμμα με την οργανική σύνδεση αυτής της θεωρίας με το νέο επαναστατικό κίνημα. Καμία κίνηση τακτικής, καμία ενωτική δράση, κανένα μέτωπο δεν μπορεί να έχει προοπτική, χωρίς θεωρητική διάγνωση των νομοτελειών της κοινωνίας, χωρίς πρόγνωση της έκβασής τους, χωρίς επιστημονικά τεκμηριωμένη στρατηγική. Στην αντίθετη περίπτωση έχουμε επανεμφάνιση σε χειρότερη μορφή των γνωστών εκφυλιστικών φαινομένων: του πρακτικισμού και του πολιτικού πραγματισμού, με οργανωτικά σχήματα που διέπονται από το «βλέποντας και κάνοντας», τα οποία μόνο ζημιά και απογοητεύσεις προκαλούν.

Είναι αδύνατο να περιγραφούν και να εξηγηθούν οι ραγδαίες αλλαγές της κοινωνικής ζωής, εάν ο μαρξισμός γίνεται αντιληπτός ως επιλογή κάποιων παγιωμένων θέσεων και συνθημάτων του παρελθόντος. «Ακριβώς επειδή ο μαρξισμός δεν είναι νεκρό δόγμα, δεν είναι κάποια τελειωμένη, έτοιμη, αμετάβλητη θεωρία, μα ζωντανή καθοδήγηση για δράση, ακριβώς γι' αυτό δεν μπορούσε παρά να αντανακλά την καταπληκτικά απότομη αλλαγή των όρων της κοινωνικής ζωής. Αντανάκλαση αυτής της αλλαγής ήταν μια βαθιά αποσύνθεση, μια σύγχυση, λογής-λογής ταλαντεύσεις, με λίγα λόγια μια σοβαρότατη εσωτερική κρίση του μαρξισμού. Η αποφασιστική αντίσταση σ' αυτήν την αποσύνθεση, η αποφασιστική και επίμονη πάλη για την υπεράσπιση των βάσεων του μαρξισμού μπήκε πάλι στην ημερήσια διάταξη. (...) Η επανάληψη των "συνθημάτων" που τα είχαν αποστηθίσει, χωρίς όμως να τα καταλαβαίνουν και να βαθαινούν σ' αυτά, οδήγησε στην πλατιά διάδοση μιας κούφιας φρασεολογίας, που στην πράξη κατάληξε σε τελείως μη μαρξιστικά, μικροαστικά ρεύματα (...) Δεν υπάρχει τίποτα πιο σημαντικό από τη συσπείρωση όλων των μαρξιστών (...) με σκοπό την υπεράσπιση των θεωρητικών βάσεων του μαρξισμού και των θεμελιακών του αρχών.» (Β. Ι. Λένιν, «Ιδιομορφίες της ιστορικής ανάπτυξης του μαρξισμού», Άπαντα, τόμ. 20, σελ. 91-92, εκδ. Σύγχρονη Εποχή).

2. Μόνο επιστημονικά κάνουμε ελκτική δύναμη τον κομμουνισμό και αντιπαλεύουμε τον αντικομμουνισμό! Πεδία επιτακτικών ερευνών.

Η πρωτοπόρος έρευνα είναι αναγκαίος όρος για την επιστημονική περιγραφή και εξήγηση της πραγματικότητας, για την επιστημονική πρόβλεψη/πρόγνωση των προοπτικών της ανθρωπότητας, για την θεμελίωση της πρακτικής μας, της επαναστατικής στρατηγικής και τακτικής σε συνθήκες ραγδαίων αλλαγών και αύξουσας απροσδιοριστίας.

Επιπλέον, δεν είναι σήμερα αρκετή η κάθε αφηρημένη κριτική, το κάθε ριζοσπαστικοφανές σύνθημα, η κάθε απλή αμφισβήτηση είτε φραστική άρνηση εκ του προχείρου του καθεστώτος του κεφαλαίου. ***Η ανώτερη κριτική στον αντίπαλο, αλλά και η ανώτερη αυτοκριτική, είναι εκείνη η ενδεδειγμένη διερεύνηση και θετική επίλυση των επίδικων προβλημάτων, η θετική διέξοδος από τα αδιέξοδα του κυρίαρχου συστήματος και των διαθέσιμων φορέων που το αντιπαλεύουν (πραγματικά είτε εικονικά).***

Προοπτική δεν μπορεί να δώσει η στείρα άρνηση, ο ετεροπροσδιορισμός, αλλά μόνο η κατάφαση της γνώσης της νομοτέλειας, που γίνεται σχέδιο και έμπνευση, οδηγός για δράση, που είναι ικανή να εξοπλίζει θετικά και επιθετικά νικηφόρο αγώνα.

Απαιτείται λοιπόν στρατευμένη στην υπόθεση της εργατικής τάξης και του κομμουνισμού αυτοτελής επαναστατική θεωρητική και μεθοδολογική έρευνα, που δεν αναλίσκεται σε μικροπολιτικές σκοπιμότητες και γραφειοκρατικές χειραγωγήσεις, ούτε και στην τρέχουσα προπαγάνδα, στο «τι απαντάμε στον αντίπαλο», αλλά επικεντρώνεται σε τουλάχιστον πέντε στρατηγικής σημασίας αλληλένδετες κατευθύνσεις-πεδία ενός προγράμματος αλληλένδετων επιτακτικών ερευνών:

1) Στις **νομοτέλειες της παγκόσμιας επαναστατικής διαδικασίας**, στη **διαλεκτική επανάστασης-αντεπανάστασης**, στη **διακρίβωση των συγκεκριμένων ιστορικών, αναγκαίων και ικανών, αντικειμενικών-υποκειμενικών όρων εκδήλωσης και κλιμάκωσης επαναστάσεων και σοσιαλιστικής οικοδόμησης**, στη **σχέση μεταξύ πρώιμων και ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων**, στη **διακρίβωση πρωτίστως των αντικειμενικών όρων νίκης των πρώιμων επαναστάσεων και της ήττας τους** (στην ΕΣΣΔ και στην Ευρώπη, ήττας που δεν ανάγεται αποκλειστικά, ούτε κυρίως, σε λάθος γραμμή, στον υποκειμενικό παράγοντα), στη **βασική αντίφαση του σοσιαλισμού -μεταξύ τυπικής και ουσιαστικής/πραγματικής κοινωνικοποίησης της παραγωγής-** (η μη έγκαιρη επίλυση της οποίας οδηγεί σε αντεπανάσταση), στην **εκάστοτε βέλτιστη διευθέτηση της συσχέτισης σχεδιοτέλειας και σχεδιοποίησης -βάσει της οποίας και μόνο διευθετείται επιστημονικά και η συσχέτιση εμπορευματικών και χρηματικών σχέσεων [ΕΧΣ]** (οι ιστορικές μορφές των οποίων δεν ταυτίζονται συλλήβδην με τον καπιταλισμό) και **σχεδίου**, στη **σχέση εκτατικής-εντατικής ανάπτυξης**, στη **θέση και στο ρόλο της επιστήμης στη σοσιαλιστική οικοδόμηση**, στη **διακρίβωση του χαρακτήρα εργασίας και υποκειμένου των πρώιμων και των ύστερων επαναστάσεων** κ.λπ.

2) Στις **δυνατότητες και στην αναγκαιότητα ανώτερου θετικού προσδιορισμού της στρατηγικής των κομμουνιστών**, της **ενοποιημένης ανθρωπότητας**, του **σοσιαλισμού-κομμουνισμού**, που **δεν ανάγεται σε απλή άρνηση του καπιταλισμού, δηλαδή σε αφηρημένο αντικαπιταλισμό, αλλά συνιστά τη διαλεκτική ανάπτυξη-άρση όχι μόνο του καπιταλισμού, όχι μόνο των εκμεταλλευτικών σχηματισμών της ιστορίας, αλλά και της πρωτόγονης προϊστορικής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών προϋποθέσεων εμφάνισης του ανθρώπου.**

3) Στη **δομή-χωροδικτύωμα της πλανητικής κλίμακας αντιφατικά ενοποιημένης παραγωγής-εκμετάλλευσης** βάσει της **ανισομέρειας ανάπτυξης του παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικού-ιμπεριαλιστικού συστήματος της εποχής**, στις **περιφερειακές ιμπεριαλιστικές ολοκληρώσεις**, στην **κλιμακούμενη και τεχνική υπαγωγή της παγκόσμιας εργασιακής δύναμης στο πολυεθνικό-πολυκλαδικό μονοπωλιακό κεφάλαιο**, στις **πολλαπλά διαμεσολαβημένες μορφές και επίπεδα διάρθρωσης των σχέσεων παραγωγής-απόσπασης υπεραξίας σε περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα (μονοπωλιακό υπερκέρδος)**, στην **πόλωση των ανταγωνισμών σε παγκόσμια κλίμακα σε συνάρτηση με τις αλλαγές συσχετισμών που επέφεραν και επιφέρουν οι πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις και τα αντιιμπεριαλιστικά κινήματα (με τις νίκες και τις ήττες τους)**, στον **χαρακτήρα της κρίσης και του πόλεμου απ' τη σκοπιά της προοπτικής της επανάστασης.**

4) Στην **κριτική μελέτη-αφομοίωση του γίνεσθαι και του ιστορικού κεκτημένου της επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας του μαρξισμού-λενινισμού** και στην **αναγκαιότητα περαιτέρω δημιουργικής ανάπτυξής του**, λαμβάνοντας υπόψιν τη **συμβολή της Λογικής της Ιστορίας του Β. Βαζιούλιν** και άλλων πρωτοπόρων επαναστατών ερευνητών που ανέδειξε ο πρώιμος σοσιαλισμός.

5) Στην **διακρίβωση των όρων, των πιθανοτήτων και των τρόπων αποτροπής μείζονος κλίμακας αυτοκαταστροφής της ανθρωπότητας από τις δυνάμεις της αντίδρασης**, στην **σωτηρία της ανθρωπότητας με την ανάδειξη διεξόδου από τα αδιέξοδα των ληστρικών μορφών σχέσης προς την φύση και τον άνθρωπο.**

Ο Λένιν απέδειξε ότι «Χωρίς επαναστατική θεωρία δεν μπορεί να υπάρξει και επαναστατικό κίνημα» (Β. Ι. Λένιν: «Τι να κάνουμε;», Άπαντα, τ. 6, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1976, σελ. 24-25). Η επιστημονική έρευνα, η επαναστατική θεωρία είναι απαραίτητο και θεμελιώδες πεδίο πάλης, κατεύθυνση του αγώνα. Ο επαναστατικός αγώνας οφείλει να διεξάγεται **«και προς τις τρεις κατευθύνσεις του –τη θεωρητική, την πολιτική και την πρακτική-οικονομική ...ο σοσιαλισμός, από τότε που έγινε επιστήμη, απαιτεί να τον χειρίζονται σαν επιστήμη, δηλαδή να τον μελετούν»** (Φ. Ένγκελς: Κ. Μαρξ, Φ. Ένγκελς, Διαλεχτά Έργα, τ.1, σ.786-787).

3. Για την αναγκαιότητα διάκρισης πρώιμων και ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων.

➤ Μερικές εισαγωγικές διευκρινίσεις για την ορολογία και τις έννοιες.

Η επιστημονική φιλοσοφική κατηγορία **«πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις»** και η παράγωγή της **«πρώιμος σοσιαλισμός»** δεν έχει την παραμικρή σχέση με τον οπορτουνισμό-αναθεωρητισμό του Γκ. Πλεχάνοφ, του Κ. Κάουτσκι, των μενσεβίκων και της Β' Διεθνούς. Όλοι οι αποστάτες του κινήματος απέρριψαν την Μεγάλη Οκτωβριανή Σοσιαλιστική Επανάσταση, τον Λένιν και τους μπολσεβίκους, πασχίζοντας να τους παρουσιάσουν ως «τυχοδιώκτες» και άσχετους με την «ορθοδοξία» του μαρξισμού, θεματοφύλακες της οποίας είχαν αναγορεύσει τους εαυτούς τους. Κατά τους ισχυρισμούς των αποστατών, οι «ορθόδοξοι» μαρξιστές όφειλαν να προσδοκούν καρτερικά την αυτόματη «ωρίμανση των συνθηκών» για τον σοσιαλισμό, την σταδιακή μετεξέλιξη του καπιταλισμού και της αστικής δημοκρατίας στην κατεύθυνση που φαντάζονταν ως «σοσιαλισμό». Βάσει των δογμάτων τους, ο καπιταλισμός με την «φυσική του εξέλιξη» θα έφερνε την πρόοδο, εξαλείφοντας τα όποια προκεφαλαιοκρατικά κατάλοιπα.

Σε αντιδιαστολή με αυτούς, ο Λένιν και οι μπολσεβίκοι, στο άνοιγμα της εποχής των ιμπεριαλιστικών πολέμων και των σοσιαλιστικών επαναστάσεων, επιλήφθηκαν των επαναστατικών τους καθηκόντων με συνεπή τρόπο, θεμελιώνοντας τη δράση τους στη δημιουργική ανάπτυξη του μαρξισμού, δίνοντας έμφαση στην έρευνα:

- της ιδιοτυπίας της ανάπτυξης του καπιταλισμού σε μια χώρα «ασθενή κρίκο», τη Ρωσία με τις αποικίες της, με πληθώρα προκεφαλαιοκρατικών σχέσεων και δομών που κυοφορούσε την επανάσταση,
- του ρόλου του κόμματος της πρωτοπορίας ως συλλογικού οργάνου παραγωγής επαναστατικής θεωρίας και με πληθώρα μέσων, τρόπων και επιπέδων «εισαγωγής» αυτής της θεωρίας στην εκάστοτε ιστορικά προσδιορισμένη εργατική τάξη και τους συμμάχους της, για την συνειδητή οργάνωση της πρακτικής της επαναστατικής δράσης,
- της διαλεκτικής σχέσης στρατηγικής και τακτικής,
- της διαλεκτικής λογικής και μεθοδολογίας του μαρξισμού,
- της νομοτελούς πορείας της δομής και της ιστορίας της ανάπτυξης και του εκφυλισμού της επαναστατικής θεωρίας και πράξης,
- της πολιτικής οικονομίας του μονοπωλιακού σταδίου, του ιμπεριαλισμού, της διεθνούς και παγκόσμιας κλίμακας του μηχανισμού υπερεκμετάλλευσης ως ουσιώδους έκφανσης της βασικής αντίφασης του καπιταλισμού, της ύπαρξης και λειτουργίας του ανταγωνισμού μεταξύ ιμπεριαλιστικών και εξαρτημένων κρατών κ.ο.κ.,
- του εθνικού ζητήματος,
- της σχέσης κράτους και επανάστασης,
- της αναγκαιότητας συνειδητής πρωτοπορίας του επαναστατικού κόμματος στον «ασθενή κρίκο» του ιμπεριαλισμού,
- της διασύνδεσης της προοπτικής της σοσιαλιστικής επανάστασης με τον προλεταριακό διεθνισμό, με τον αντιιμπεριαλιστικό αγώνα, με το δικαίωμα των λαών/εθνών για αυτοδιάθεση κ.λπ.

Ωστόσο, για τους αποστάτες όλα τα παραπάνω ήταν απλώς «αποδείξεις ενός τυχοδιωκτισμού» που δεν τηρούσε το γράμμα της δικής τους «ορθοδοξίας». Για αυτό π.χ. ο Πλεχάνοφ και οι όμοιοί του, τόσο το 1905 όσο και το 1917, αναφωνούσαν: «δεν έπρεπε να πάρουμε τα όπλα»! Έκτοτε, όλοι οι αποστάτες του κινήματος έχουν κοινό τόπο τον αντισοβιετισμό, δηλαδή τον αντικομμουνισμό.

Ο αντισοβιετισμός είναι η πρώτη μήτρα της απόρριψης κάθε εκδοχής του ιστορικά υπαρκτού πρώιμου σοσιαλισμού. Δεν αποκηρύσσουν μόνο την Οκτωβριανή Επανάσταση και την ΕΣΣΔ (πλήρως ή εν μέρει την ιστορική πορεία της σοσιαλιστικής οικοδόμησης), αλλά και κάθε αντιιμπεριαλιστική και σοσιαλιστική επανάσταση στην ιστορία, κάθε πρακτικό εγχείρημα της εργατικής τάξης και των λαών στην ιστορία που οδήγησε στο να πάρουν τις τύχες τους στα χέρια τους. Θεωρούν λοιπόν ΟΛΕΣ τις επαναστάσεις ως «λάθος», ως «παραφωνία» στα δόγματά τους, ως κάτι «πρόωρο», που έγινε πριν την ώρα του, ως «παράωρο», εκτός (του δικού τους) τόπου και χρόνου, πριν εκείνη την αυτόματη και αυθόρμητη «ωρίμανση των συνθηκών», την οποία οι ίδιοι δήθεν προσδοκούν για να συγκαλύψουν την παραίτησή τους απ' την επανάσταση, με πίστη, ζέση και εμμονή, ισχυρότερη και από αυτήν της θεολογικής προσδοκίας της Δευτέρας Παρουσίας... Για αυτό και σπεύδουν να απορρίψουν κάθε υπαρκτό επαναστατικό εγχείρημα, ως «εκ προοιμίου αποτυχημένο και καταδικασμένο»!

Όταν κάποιος αποστάτες σήμερα, αποκηρύσσουν μεν το σύνολο των χωρών του πρώιμου σοσιαλισμού, αλλά δεν αποκηρύσσουν ακόμα ρητά και κατηγορηματικά π.χ. συνολικά την ιστορία της ΕΣΣΔ, αυτό το κάνουν σκόπιμα, προς αποφυγή αντιδράσεων ανθρώπων με ιστορική μνήμη και ταξικά κριτήρια, ώστε να προετοιμάσουν το κοινό τους για την περαιτέρω πλήρη προσχώρηση στο στρατόπεδο του καθεστωτικού αντισοβιετισμού.

Η προσέγγιση της Ε-Ε δεν έχει την παραμικρή σχέση με αυτές τις οπορτουνιστικές και μεταφυσικές αναθεωρητικές αθλιότητες. **Οι πρώιμες και ύστερες επαναστάσεις είναι νομοτελή και αναγκαία στάδια στην ενιαία παγκόσμια επαναστατική διαδικασία.**

Άλλωστε, κάθε μεγάλη ιστορική μετάβαση, όπως απέδειξαν οι κλασικοί του μαρξισμού-λενινισμού, περνά αναγκαστικά από πρώιμα, ασταθή κ.λπ. στάδια και φάσεις, μέχρι να εδραιωθεί και να αναπτυχθεί.

Κάθε μετάβαση π.χ. από ορισμένο σχηματισμό προς κάποιον άλλο προοδευτικότερο, χαρακτηρίζεται από αλλεπάλληλες νίκες και ήττες, βήματα εμπρός καιπισωγυρίσματα, μέχρι την τελική επικράτηση του προοδευτικότερου.

Η διάκριση πρώιμων και ύστερων αστικών επαναστάσεων και των αντίστοιχων γνωρισμάτων τους (π.χ. του θρησκευτικού χαρακτήρα των πρώιμων αστικών επαναστάσεων), έχει καθιερωθεί στην ιστοριογραφία με το έργο των Κ. Μαρξ και Φ. Ένγκελς. Για τη μετάβαση από τον ένα σχηματισμό της ιδιωτικής ιδιοκτησίας στον ανώτερο (από τη φεουδαρχία στην κεφαλαιοκρατία) στις ευρωπαϊκές χώρες χρειάστηκαν δραματικοί αγώνες, αλλεπάλληλες εξεγέρσεις, πόλεμοι, επαναστάσεις και αντεπαναστάσεις, μέχρι να εδραιωθεί και το κεφαλαιοκρατικό (νομικό, πολιτικό κ.λπ.) εποικοδόμημα σε κοινωνίες όπου οι κεφαλαιοκρατικές σχέσεις είχαν αρχίσει να εδραιώνονται στα σπλάχνα της φεουδαρχίας αιώνες πριν. Η μετάβαση στην κεφαλαιοκρατία χρειάστηκε πάνω από πέντε αιώνες για να ολοκληρωθεί στις πιο προοδευμένες χώρες της Ευρώπης.

Η ιστορική διαδικασία των επαναστάσεων και αντεπαναστάσεων του 20^{ου} αι. κατέδειξε ότι η μετάβαση της κοινωνίας όχι σε έναν άλλο εκμεταλλευτικό σχηματισμό, αλλά στον σοσιαλισμό-κομμουνισμό, δηλαδή, σε έναν ριζικά διαφορετικό τύπο ανάπτυξης (που συνιστά εγχείρημα ασύγκριτα μεγαλύτερης κλίμακας, δυσκολίας και περιπλοκότητας) δεν μπορεί να συνιστά εξαίρεση από αυτή την ιστορική νομοτέλεια.

➤ **Το υποκείμενο των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων.**

Οι παραπάνω διαδικασίες δεν συνιστούν «διαδικασίες χωρίς υποκείμενο» (κατά τους αναθεωρητές όπως αυτοί της χρεοκοπημένης Β' Διεθνούς, ο L. Althusser και οι επίγονοί τους) και υπεράνω πολιτικής. Μιας και επικρατεί στην αριστερά μια ανιστορική και αδιαφοροποίητη αντίληψη περί της εργατικής τάξης (σε διάφορες εκδοχές, από οικονομίστικες έως και μεταφυσικές, μεσσιανικές και εσχατολογικές), είναι σκόπιμο να αναφερθούμε επιγραμματικά στον χαρακτήρα

του υποκειμένου των πρώιμων και των ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων, όπως αυτός διαμορφώνεται αντικειμενικά και ιστορικά.

*Υποκείμενο των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων είναι το παραδοσιακό προλεταριάτο, η βιομηχανική εργατική τάξη, η οποία εμπλέκεται κατ' εξοχήν σε επαναλαμβανόμενες, χειρωνακτικές, εκτελεστικές, κοπιώδεις, μονότονες, μονομερείς και συχνά ανθυγιεινές εργασιακές διαδικασίες, που προβάλλουν ως μέσο για την (πρωτίστως ποσοτική) ικανοποίηση πάγιων αναγκών. Η ανθρώπινη δραστηριότητα γίνεται εδώ ένα προσάρτημα των επικρατούντων τεχνικών και κοινωνικών όρων, υπάγεται στην ακαμψία τους και ανάγεται κυρίως σε μη δημιουργικές λειτουργίες. Ο χαρακτήρας της εργασίας αυτής της εργατικής τάξης συνδέεται με τη **μετάβαση από την τυπική στην πραγματική υπαγωγή της εργασίας στο κεφάλαιο** (Μαρξ), που απορρέει από την εκμηχάνιση της παραγωγής (στη βάση της παραγωγής μηχανών με τη βοήθεια μηχανών), αποτέλεσμα της οποίας είναι η μετατροπή του καταμερισμού της εργασίας σε τεχνική αναγκαιότητα, υπαγορευόμενη από τους εμπράγματα όρους της παραγωγής.*

Με την ιστορική αναγκαιότητα μετατροπής αυτής της παραδοσιακής εργατικής τάξης από τάξη «εν εαυτή» (μόνο αντικειμενικά προσδιοριζόμενη κατηγορία, χωρίς επίγνωση και συνειδητοποίηση της θέσης και του ρόλου της στην κοινωνία) σε τάξη «δι' εαυτήν» (που απαρτίζεται από ανθρώπους-υποκείμενα με συνείδηση της θέσης και του ρόλου της τάξης στην κοινωνία, αλλά και της ιστορικής αποστολής τους στον αγώνα κατά της κεφαλαιοκρατίας και υπέρ του σοσιαλισμού), συνδέεται και η ανάπτυξη του θεωρητικού κερκτημένου του κλασικού μαρξισμού, η όποια ιδεολογική πρόσληψη και χρήση αυτού του κερκτημένου και τα αντίστοιχα πολιτικά-οργανωτικά μορφώματα (π.χ. στη σοσιαλδημοκρατία της Β' Διεθνούς και στο λενινιστικό κόμμα «νέου τύπου» στις αρχές του 20^{ου} αι.).

Ως αποτέλεσμα της δράσης αυτού του υποκειμένου και των συμμάχων του, εμφανίζονται οι πρώιμες νικηφόρες σοσιαλιστικές επαναστάσεις, προκύπτει ο «πρώιμος σοσιαλισμός», τα βασικά γνωρίσματα και τις νομοτέλειες του οποίου ανέδειξε αρχικά η ιστορική εμπειρία της ΕΣΣΔ.

➤ **Ιστορικοί όροι και όρια της Οκτωβριανής επανάστασης**

Πολύ συχνά, δεν γίνεται αντιληπτή η σημασία επιστημονικής διακρίβωσης του βαθμού ωριμότητας του κοινωνικού χαρακτήρα της παραγωγής. Δεν γίνεται αντιληπτό το γεγονός ότι η ωριμότητα αυτή αποτιμάται στη διαλεκτική επιστημονική προσέγγιση σε δύο επίπεδα όρων, με δύο διαφορετικά κριτήρια αποτίμησης:

1. **των αναγκαίων και ικανών όρων για το ξέσπασμα της επαναστατικής κατάστασης, για την νίκη της σοσιαλιστικής επανάστασης και την κατ' αρχάς άρνηση της κεφαλαιοκρατίας, στο βαθμό που ο σοσιαλισμός θα αναπτύσσεται σε κάποια κληροδοτημένη από την κεφαλαιοκρατία και τα προκεφαλαιοκρατικά κατάλοιπα βάση και**

2. **των αναγκαίων και ικανών όρων για τη θετική προώθηση των σοσιαλιστικών επαναστατικών μετασχηματισμών, για την ανάπτυξη του σοσιαλισμού προς τον κομμουνισμό, για την δρομολόγηση του ριζικά νέου τύπου κοινωνικής ανάπτυξης σε αντίστοιχη της ώριμης ενοποιημένης ανθρωπότητας βάση.**

Ωστόσο, οι πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις ξεσπούν νομοτελώς εκεί όπου εμφανίζονται οι αντικειμενικοί τους όροι, και κυρίως, η **επαναστατική κατάσταση**. Οι μπολσεβίκοι ως επαναστάτες δεν είχαν άλλη επιλογή, εφ' όσον η επαναστατική κατάσταση είχε ξεσπάσει. Το μεγαλείο της πρώτης νικηφόρου επανάστασης τους δικαίωσε ιστορικά, όπως και όλους τους κομμουνιστές που πρωτοστάτησαν στις μεγάλες πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις του 20^{ου} αι. Τυχόν μη ανάληψη της εξουσίας από αυτούς, θα ήταν καταστροφική για το λαό και τη χώρα, με τραγικές διεθνείς επιπτώσεις (στην περίπτωση άμεσης κατάπνιξης της επανάστασης από τις διεθνείς δυνάμεις της ιμπεριαλιστικής εισβολής και τη ντόπια αντιδραστική στρατοκρατία αστών και γαιοκτημόνων κ.λπ.).

Έτσι, τα κληροδοτήματα του χαμηλού επιπέδου ανάπτυξης παραγωγικών δυνάμεων (με έντονη την παρουσία της προκεφαλαιοκρατικών καταβολών χειρωνακτικής-εκτελεστικής εργασίας), προσδίδουν εκ των πραγμάτων στις επιβαλλόμενες από την σοσιαλιστική επανάσταση σχέσεις παραγωγής κατ' εξοχήν τον χαρακτήρα της **τυπικής κοινωνικοποίησης (μέσω της κρατικοποίησης, της υπαγωγής τους στο δημόσιο τομέα του σοσιαλιστικού κράτους)**. Λόγω του ότι οι νικηφόρες πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις ξεσπούν αρχικά σε μία και αργότερα σε μερικές χώρες, οι οποίες τελούν υπό κεφαλαιοκρατική περικύκλωση από υπέρτερης ισχύος εχθρούς, υφίστανται ξένες επεμβάσεις και πολέμους.

Η συστηματική ανάδειξη της ιστορικής ιδιοτυπίας των αντικειμενικών και υποκειμενικών όρων της *Οκτωβριανής Επανάστασης* και όλων των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων απαιτεί ειδική έρευνα.

Η επαναστατική σκέψη οφείλει να αναδείξει την ιστορική δυναμική της αλληλεπίδρασης **εκτατικής και εντατικής ανάπτυξης κεφαλαιοκρατίας και πρώιμου σοσιαλισμού, σε συνάρτηση με την κλιμάκωση και αποκλιμάκωση της πόλωσης των δύο παγκόσμιων κοινωνικοοικονομικών συστημάτων υπό το πρίσμα της συσχέτισης παγκόσμιας επανάστασης και αντεπανάστασης**. Μπορεί η συνδεόμενη με τον πόλεμο σχεδιοποιημένη επιστράτευση και η βεβιασμένη επίσπευση των γεγονότων (κολεκτιβοποίηση και εκβιομηχάνιση) να επέτεινε την βασική αντίφαση της σοσιαλιστικής οικοδόμησης, να επέβαλλε μορφές τυπικής κοινωνικοποίησης έναντι της ουσιαστικής, εκτατικής ανάπτυξης, έναντι της εντατικής, κ.ο.κ. που εκδηλώθηκαν ιδιαίτερα έντονα μεταπολεμικά με την γραφειοκρατικοποίηση. Ωστόσο, η ιστορική αναγκαιότητα ήταν αδυσώπητη.

Η ΕΣΣΔ απλώς δεν θα μπορούσε να επιβιώσει και να νικήσει κατά τον Β΄ ΠΠ χωρίς την πρωτοφανή σε ρυθμούς εκβιομηχάνιση που επέτυχε, χωρίς τον ασύλληπτης κλίμακας άθλο της μεταφοράς του συνόλου της βιομηχανικής παραγωγής ανατολικά των Ουραλίων, σε συνθήκες ολοκληρωτικού πολέμου, χωρίς την μαζική αυταπάρνηση των λαών της, που πίστευαν στη νίκη του σοσιαλισμού και ρίχτηκαν σε αγώνα ζωής και θανάτου με την τεχνολογικά και οικονομικά υπέρτερη (στα πρώτα χρόνια του πολέμου) πολεμική μηχανή του Ράιχ (με το σύνολο του οικονομικού και πολεμικού δυναμικού της τότε αρχικής μορφής Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Είναι μεγαλειώδης η **μεταπολεμική ανοικοδόμηση από τα ερείπια** μιας κυριολεκτικά ισοπεδωμένης χώρας και η μετατροπή της στη δεύτερη σε παγκόσμια βιομηχανική και στρατιωτική υπερδύναμη, με ταυτόχρονη δρομολόγηση του *Ψυχρού Πολέμου*. Στο πλαίσιο αυτό επήλθε η συγκρότηση –με όρους εν πολλοίς γεωστρατηγικών συσχετισμών και παρουσίας του Κόκκινου Στρατού, ιδιαίτερα στις χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού της Ανατολικής Ευρώπης– του σοσιαλιστικού στρατοπέδου και η άνοδος του αγώνα των λαών κατά της αποικιοκρατικής και νεοαποικιοκρατικής εξάρτησης. Με την αντιφασιστική νίκη εμφανίζεται **το πρώιμο παγκόσμιο σοσιαλιστικό σύστημα**, τα ενισχυόμενα από αυτό και συχνά προσανατολιζόμενα προς αυτό με διάφορους τρόπους **αντιαποικιοκρατικά και εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα**.

Σε αυτές τις συνθήκες το όριο εκτατικής ανάπτυξης της παγκόσμιας κεφαλαιοκρατίας συρρικνώνεται ουσιαστικά. Η αμιγής και αδιαμφισβήτητη παγκόσμια κυριαρχία του πόλου των ισχυρών του κεφαλαίου επί του εξαρτημένου κόσμου, διεμβολίζεται δυναμικά από την εναλλακτική ιστορική προοπτική, που δεν είναι πλέον αφηρημένη δυνατότητα, αλλά αρχίζει να γίνεται ενεργός πραγματικότητα.

Υπάρχουν πλέον τρεις κόσμοι: ο «Πρώτος»-καπιταλιστικός, ο «Δεύτερος»-σοσιαλιστικός και ο λεγόμενος «Τρίτος». Η πορεία των χωρών του τελευταίου γίνεται μείζον ιστορικό διακύβευμα.

Το εύρος και το βάθος της κοινωνικοοικονομικής και πολιτικής ανεξαρτησίας που κατακτούσαν αυτές οι χώρες ανέκυπτε σε συνάρτηση με τον ταξικό χαρακτήρα των κοινωνικοπολιτικών και ιδεολογικών μετώπων που πρωτοστατούσαν σε αυτά τα αντιαποικιοκρατικά αντιιμπεριαλιστικά κινήματα. Σε συνάρτηση με τους συσχετισμούς δυνάμεων σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο και με την αποτελεσματικότητα της διεθνιστικής βοήθειας από το στρατόπεδο των χωρών

του πρώιμου σοσιαλισμού. Σε σύνδεση με αυτά προκύπτει και το φάσμα των ποικιλόμορφων κοινωνικοοικονομικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων που παρατηρείται ιστορικά σε αυτές κατά τις δεκαετίες μετά τον Β΄ ΠΠ.

Περίπλοκα συστήματα αλληλεπιδράσεων προκύπτουν στο εσωτερικό της κάθε μιας εκ των χωρών και μεταξύ τους. Εδώ δεν πρόκειται για μια μηχανική, ποσοτική, εκτατική-γεωγραφική συρρίκνωση της κατά τα λοιπά αμετάβλητης κεφαλαιοκρατίας. Είναι μια αλλαγή που συνεπιφέρει ποιοτικές και ουσιαστικές επιπτώσεις και στους δύο πόλους αυτής της νέας έκφρασης της αντίθεσης κεφαλαίου – εργασίας, και στα δύο αλληλοεπιδρώντα και ανταγωνιστικά στρατόπεδα, αλλά και στον ενδιάμεσο «διαφιλονικούμενο χώρο». Είναι μια αλλαγή του πεδίου εκτατικής ανάπτυξης που οδηγεί αναπόδραστα το ιμπεριαλιστικό σύστημα σε εντατικές αναδιαρθρώσεις του μηχανισμού εκμετάλλευσης σε εθνική και διεθνή κλίμακα («ψυχρός πόλεμος», μετάβαση από την αποικιοκρατία στις νεοαποικιοκρατικές μορφές οικονομικής εκμετάλλευσης, κρατικομονοπωλιακή ρύθμιση, «κοινωνικό κράτος», κ.ο.κ.).

Ακολούθησε ο Ψυχρός Πόλεμος, πληθώρα τοπικών θερμών (φανερών και κρυφών), για την αντιμετώπιση των οποίων η οικονομία εν πολλοίς στρατιωτικοποιείται, ασκούνται και γεωστρατηγικές τακτικές για βεβιασμένη απόσπαση και προάσπιση του μέγιστου «ζωτικού χώρου» για τον σοσιαλισμό κ.ο.κ. Είναι ασύλληπτοι οι πόροι που διέθετε η ΕΣΣΔ για τους εξοπλισμούς που διασφάλιζαν την “ισορροπία του τρόμου”.

Πάμπολλα ήταν και τα μέτωπα κηρυγμένων και ακήρυκτων πολέμων, στους οποίους ενεπλάκη η ΕΣΣΔ μαζί με άλλες χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού, αλλά και η συνεισφορά τους (ιδεολογικοπολιτική, στρατιωτική, τεχνολογική, οικονομική κ.λπ.) σε αντιιμπεριαλιστικά και επαναστατικά κινήματα πολλών χωρών.

Δυστυχώς, η ανισομερής ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων (που εκκινεί από τα εκάστοτε επίπεδα των προεπαναστατικών κληροδοτημάτων) οδηγεί και σε χαμηλό επίπεδο διασύνδεσης και ολοκλήρωσης μεταξύ των χωρών του πρώιμου σοσιαλισμού, σε εντάσεις, ακόμα και με στοιχεία εθνικισμών, τοπικισμών και γεωπολιτικών αντιπαραθέσεων του παρελθόντος, ενίοτε μάλιστα και σε εμπόλεμες μεταξύ τους συρράξεις (βλ. π.χ. την σύγκρουση Γιουγκοσλαβίας-ΕΣΣΔ, τον κλιμακούμενο απομονωτισμό της Αλβανίας, την σινο-σοβιετική σύρραξη του 1969, τον σινο-βιετναμικό πόλεμο του 1979 και του 1988, την τραγωδία της Καμπότζης και την Βιετναμική επέμβαση σε αυτήν κ.ο.κ.).

Η συστηματική διερεύνηση της ανάπτυξης του ιδιότυπου χαρακτήρα των εκάστοτε εκδοχών του πρώιμου σοσιαλιστικού τρόπου παραγωγής, της δυναμικής σχέσης των παραγωγικών δυνάμεων με τις σχέσεις παραγωγής του πρώιμου σοσιαλισμού απαιτεί χωριστή πραγμάτευση.

Επιπροσθέτως, οι επιτυχίες της σοβιετικής επιστήμης στα τέλη της δεκαετίας του 1950, μετά την θεαματική διέξοδο των σοβιετικών στη διαστημική, υποχρέωσαν τις Η.Π.Α. να επιχειρήσουν αναθεώρηση της σχέσης τους προς την επιστήμη και την εκπαίδευση, ώστε -κατά το δυνατό- να αυξηθούν οι αντίστοιχες επενδύσεις, ανεξαρτήτως του άμεσου προσδοκώμενου κέρδους (President's Science Advisory Committee, 1960, p.225). Το γεγονός ότι η πρώτη διέξοδος στο διάστημα, η οποία εγκαινίασε τη μακρά μετάβαση της ανθρωπότητας στη διαστημική εποχή, επετεύχθη από την πρώτη νικηφόρο πρώιμη σοσιαλιστική επανάσταση, εγκλείει ένα κοσμοϊστορικής σημασίας συμβολισμό.

➤ **Κοινωνικοποίηση, εκτατική και εντατική ανάπτυξη, μη επίλυση της βασικής αντίφασης του σοσιαλισμού και αντεπανάσταση.**

Ωστόσο, στο βαθμό που ο κοινωνικός χαρακτήρας της παραγωγής δεν έχει ακόμα αναπτυχθεί πλήρως, δεν έχει ωριμάσει, παρατηρείται μια αναντιστοιχία με την κοινωνική ιδιοκτησία και κατά συνέπεια (στο βαθμό που έχει θέση αυτή η αναντιστοιχία) η κοινωνική ιδιοκτησία είναι ακόμα τυπική (νομική κ.λπ.) και ασκείται μέσω του σοσιαλιστικού κράτους. **Η μετάβαση από την τυπική**

στην ουσιαστική-πραγματική κοινωνικοποίηση είναι μια διαδικασία η οποία (παρά τις αντίθετες διαδεδομένες απόψεις) δεν ανάγεται στην εκάστοτε φαινή ιδέα κάποιων ηγετών με την «σωστή γραμμή», σε θέμα γούστου είτε και συνέπειας σε κάποιες πάγιες «αρχές» της αρεσκείας των τελευταίων, ούτε κυρίως σε «δημοκρατικές», «συμμετοχικές» κ.λπ. διαδικασίες του εποικοδομήματος (παρά την τεράστια και σχετικά αυτοτελή σημασία των τελευταίων). **Είναι ζήτημα κατ' εξοχήν της ανάπτυξης του τεχνολογικού και οργανωτικού χαρακτήρα των παραγωγικών-εργασιακών διαδικασιών και των αντίστοιχων ιδιοτήτων του υποκειμένου τους (των πολιτικών-συνειδησιακών συμπεριλαμβανομένων).**

Το ζήτημα αυτό συνδέεται οργανικά με την **μετάβαση της σοσιαλιστικής οικοδόμησης από την εκτατική στην εντατική της ανάπτυξη.**

Κάθε περίπλοκη αναπτυξιακή διαδικασία, εκτυλίσσεται στην ιστορία βάσει της εμφάνισης, διαμόρφωσης, ανάπτυξης και άρσης συγκεκριμένων όρων και ορίων, τα οποία προσδιορίζονται ουσιαστικά με την εκάστοτε συσχέτιση εκτατικής και εντατικής ανάπτυξης της παραγωγής. Δεδομένων των βιομηχανικών όρων της παραγωγής:

- **Εκτατική ανάπτυξη** είναι εκείνη που εδράζεται σε επέκταση και επανάληψη πανομοιότυπων τεχνολογιών παραγωγής, καταμερισμού, οργάνωσης και χαρακτήρα της εργασίας.
- **Εντατική ανάπτυξη** είναι εκείνη που απαιτεί ένταση γνώσης-τεχνολογίας, ποιοτική και ουσιαστική αλλαγή των τεχνολογιών παραγωγής, άρα του καταμερισμού, της οργάνωσης και του χαρακτήρα της εργασίας.

Κρίσιμη καμπή στην ιστορία της ΕΣΣΔ σηματοδοτεί η **εκδήλωση και εξάντληση του τύπου διάρθρωσης και ανάπτυξης της ΕΣΣΔ που επικράτησε μεταπολεμικά, μαζί με την αδυναμία ευρείας κλίμακας μετάβασης από την εκτατική στην εντατική ανάπτυξη** (ιδιαίτερα στα τέλη της δεκαετίας 1950-1960, αρχές της δεκαετίας 1960-1970).

Όταν στην ΕΣΣΔ προέκυψε η ανάγκη μετάβασης από τον εκτατικό στον εντατικό τύπο ανάπτυξης, το νέο υποκείμενο που θα μπορούσε να προωθήσει αυτή τη μετάβαση οδηγώντας τη βασική αντίφαση του σοσιαλισμού σε ανώτερο επίπεδο, ήταν στατιστικά, κοινωνικά και πολιτικά αμελητέο (ψήγματα του είχαν κάνει την παρουσία τους σε κλάδους της επιστήμης, της αεροδιαστημικής και της πολεμικής βιομηχανίας).

Έκτοτε, γίνεται όλο και πιο έκδηλη η απώλεια της επαναστατικής ορμής στην ΕΣΣΔ, μαζί με την αδυναμία ανάδειξης των αναγκαίων και ικανών όρων θετικού προσδιορισμού, συγκεκριμενοποίησης, διακρίβωσης και επίτευξης του στρατηγικού σκοπού σε νέες συνθήκες. Χαρακτηριστικό των τελευταίων, είναι και η αδυναμία συγκρότησης των κινητηρίων κοινωνικών δυνάμεων και του υποκειμένου για τα επόμενα βήματα της κοινωνίας προς τον κομμουνισμό. Στη φάση αυτή, το σοβιετικό σύστημα –από τις εσωτερικές του αντιθέσεις– γεννά την ανάγκη της αυτοκριτικής του, την ανάγκη ριζικού αναστοχασμού και επαναθεμελίωσης και διαλεκτικής ανάπτυξης της ιστορικής μορφής του μαρξισμού (κλασικού και επιγόνων). Εγείρονταν στο προσκήνιο πρωτόγνωρες αντιφάσεις, προβλήματα και αδιέξοδα, τα οποία δεν ήταν σε θέση να αντιμετωπίσουν οι φορείς της διαθέσιμης επίσημης και κυρίαρχης θεωρίας και μεθοδολογίας, οι οποίες είχαν τότε σε σημαντικό βαθμό υποβαθμιστεί και εκφυλιστεί σε φορμαλιστικά επαναλαμβανόμενα ιδεολογικά και προπαγανδιστικά σχήματα εκ των υστέρων δικαίωσης των εκάστοτε προειλημμένων αποφάσεων της ηγεσίας, της εκάστοτε επίσημης «σωστής γραμμής».

Χωρίς την προτρέχουσα δύναμη της επιστημονικής γνώσης, χωρίς επιστημονική πρόβλεψη-πρόγνωση, ικανή να χαράξει τους πρωτόγνωρους δρόμους της επιστημονικής σχεδιοποίησης της σοσιαλιστικής οικοδόμησης με προοπτική, η οικοδόμηση αυτή ξεπέφτει σε ανερμάτιστα εγχειρήματα «δοκιμής και σφάλματος», σε ένα «βλέποντας και κάνοντας», σε παλινδρομήσεις και παλινωδίες...

Την αναγκαία εκβιομηχάνιση και κολεκτιβοποίηση -όχι μόνο για την νίκη στον Β'ΠΠ αλλά και για την ανοικοδόμηση μετά τις καταστροφές του πολέμου- την βεβιασμένη επίσπευση της επιβολής σοσιαλιστικών σχέσεων (με τη μορφή της κατ' εξοχήν τυπικής κοινωνικοποίησης/κρατικοποίησης), διαδέχονται αντίστροφες «διορθωτικές» κινήσεις εισαγωγής αξιακών δεικτών στη σχεδιοποίηση και διεύρυνσης του πεδίου των ΕΧΣ.

Στη βάση των τελευταίων και της αδυναμίας της σχεδιοποιημένης οικονομίας να ανταποκριθεί στις αύξουσες καταναλωτικές ανάγκες, εμφανίζεται και αναπτύσσεται η «σκιώδης» (οιονεί ιδιωτική) οικονομία, η παραοικονομία, η οποία παρασιτεί σε βάρος της επίσημης δημόσιας. Οι «επιχειρηματικοί κύκλοι» της τελευταίας, επιδιώκουν την κεφαλαιοποίηση των πόρων που απομυζούν κυρίως στη σφαίρα της κυκλοφορίας, το άνοιγμα του δρόμου για να αποκτήσουν και επίσημα πρόσβαση-ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής (από το μαυραγορίτικο εμπόριο και τις αισχροκερδείς δραστηριότητες με συνάλλαγμα σε τοκογλυφία, και από εκεί σε επισήμοποίηση ιδιωτικών χρηματοπιστωτικών/τραπεζικών δραστηριοτήτων) αλλά και διέξοδο στη διεθνή αγορά, με την αξίωση και την επίτευξη της άρσης του κρατικού μονοπωλίου της ΕΣΣΔ στο εξωτερικό εμπόριο.

Αυτή η λίγο-πολύ μαφιόζικη νεοπαγής αστική τάξη, σε σύμφυση με το πλέον διεφθαρμένο μέρος της γραφειοκρατίας, συγκροτούν την κοινωνικοπολιτική βάση της αστικής αντεπανάστασης (της «περεστρόικα», της κλιμάκωσης του εκφυλισμού αρχικά μέσω του εποικοδομήματος, στη συνέχεια με όλο και βαθύτερη διάλυση-καταστροφή των σοσιαλιστικών σχέσεων παραγωγής και των παραγωγικών δυνάμεων κ.ο.κ.). Στη συνέχεια, αυτή η νεοπαγής αστική τάξη μετατρέπεται σταδιακά σε κυρίαρχη τάξη της Ρωσικής Ομοσπονδίας, μέσω της ληστρικής ιδιωτικοποίησης των μέσων παραγωγής που δημιουργήθηκαν με τον ιδρώτα και το αίμα του σοβιετικού λαού.

Η σύμφυση αυτή επ' ουδενί λόγω δεν αφορά το σύνολο του κομματικού και κρατικού μηχανισμού (όπως διατείνονται εκ του προχείρου διάφοροι φορείς του αντισοβιετισμού μέχρι σήμερα), αλλά ένα μόνο μέρος του. Αυτό δηλώνει και η συστηματική εκπαράθρωση στελεχών από τον μηχανισμό του εποικοδομήματος, στο βαθμό που αυτός αλώνεται από την μετασηματιζόμενη σε νεοπαγή αστική τάξη παραοικονομία του σοβιετικού υποκόσμου, στο βαθμό που κλιμακώνεται η αστική αντεπανάσταση και η κεφαλαιοκρατική παλινόρθωση. Αυτό εκδηλώνεται και με το υπαρξιακό αδιέξοδο στελεχών του κρατικού και κομματικού μηχανισμού, των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας, με πολλές αυτοκτονίες με υπηρεσιακά όπλα κ.λπ. Το αδιέξοδο αυτό συνδέεται με την απουσία τότε αντικειμενικών και υποκειμενικών όρων συγκρότησης συλλογικού υποκειμένου ικανού να αντιπαλέψει αποτελεσματικά την αστική αντεπανάσταση σε ένα νικηφόρο αγώνα, ικανό να δώσει νέα επαναστατική ώθηση στη σοσιαλιστική οικοδόμηση, στην πορεία προς τον κομμουνισμό.

Παρατηρούμε δηλαδή, ότι με βάση τα κριτήρια που προαναφέραμε, *ο βαθμός ωρίμανσης του κοινωνικού χαρακτήρα της παραγωγής που είναι αναγκαίος και επαρκής για να διαρραγεί ο ασθενής κρίκος, για την ανατροπή, για την άρνηση του καπιταλισμού, δεν είναι επαρκής για τη θετική πλέον οικοδόμηση του σοσιαλισμού, για την καταφατική διαμόρφωση και ανάπτυξη του κομμουνισμού.* Στη δεύτερη περίπτωση τα κριτήρια εκτίμησης του βαθμού ωρίμανσης του κοινωνικού χαρακτήρα της παραγωγής (αλλά και των υπόλοιπων πλευρών του κοινωνικού όλου) **δεν είναι πλέον τα κριτήρια της άρνησης της κεφαλαιοκρατίας, του μονομερούς «αντικαπιταλισμού»** αλλά **τα κριτήρια της θετικής δημιουργίας του κομμουνισμού ως διαδικασίας.** Υπάρχει συνεπώς μια αναπτυσσόμενη διαδικασία αντιστοιχίας-αναντιστοιχίας του κοινωνικού χαρακτήρα της παραγωγής με τις σοσιαλιστικές σχέσεις παραγωγής.

Επομένως, **η βασική αντίφαση του πρώιμου σοσιαλισμού (αλλά και κάθε σοσιαλισμού, της σοσιαλιστικής οικοδόμησης εν γένει, ως διαδικασίας διαμόρφωσης του κομμουνισμού) είναι η αντίφαση μεταξύ κοινωνικής ιδιοκτησίας (αρχικά τυπικής κοινωνικοποίησης, κρατικοποίησης) των μέσων παραγωγής και ανεπαρκούς ανάπτυξης, «ανωριμότητας» του κοινωνικού χαρακτήρα**

της παραγωγής ή με άλλα λόγια, η αντίφαση μεταξύ τυπικής, και πραγματικής κοινωνικοποίησης¹. Βάσει της εμπειρίας της ΕΣΣΔ, της Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Κορέας, της Λαϊκής Δημοκρατίας Κίνας και όλων των υπολοίπων χωρών που προέκυψαν από τις πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις του 20^{ου} αι., η αντίφαση αυτή, σε συνάρτηση με την οποία κινούνται και οι λοιπές αντιφάσεις του σοσιαλισμού (χειρωνακτικής και πνευματικής εργασίας, εκτελεστικών και διοικητικών λειτουργιών, πόλης και υπαίθρου, κ.ο.κ.) είναι καθολικής ισχύος, είναι νομοτελής.

Η ιστορική εμπειρία κατέδειξε ότι ο πρώιμος σοσιαλισμός (και κάθε σοσιαλισμός) είτε θα επιλύει, θα προάγει αυτήν την βασική αντίφαση (και τις παράγωγες αυτής) κινούμενος προς τον κομμουνισμό, είτε θα παλινδρομεί κατά την επίλυσή της, θα υπαναχωρεί, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα την υπονόμηση των κεκτημένων της επανάστασης, την βαθμιαία ενίσχυση αντεπαναστατικών και παλινорθωτικών τάσεων, με πολύ πιθανή την τελική επικράτησή τους.

Κατά το στάδιο της ανωριμότητας, δηλαδή, της διαδικασίας διαμόρφωσης, ωρίμανσης του κοινωνικού χαρακτήρα της παραγωγής στην ανθρωπότητα, μπορούν να υπάρχουν τόσο σοσιαλιστικές όσο και κεφαλαιοκρατικές σχέσεις παραγωγής. Αυτή η άγνωστη στον κλασικό μαρξισμό-λενινισμό νομοτέλεια επιτρέπει να διαγνώσουμε επιστημονικά (να περιγράψουμε αντικειμενικά, να εξηγήσουμε και να προβλέψουμε) το εκάστοτε ιστορικά προσδιορισμένο φάσμα δυνατοτήτων της παγκόσμιας επαναστατικής διαδικασίας, των εκάστοτε φάσεων κλιμάκωσης και αποκλιμάκωσης της σύγκρουσης ζωής ή θανάτου ανάμεσα στις δυνάμεις της επανάστασης και της αντεπανάστασης, της προόδου και της οπισθοδρόμησης. Το στάδιο αυτό συνιστά την αντικειμενική υλικοτεχνική βάση της πιθανότητας και αναγκαιότητας των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων, διαφόρων ενδιάμεσων τάσεων και εκδοχών συνύπαρξης των δύο κοινωνικών συστημάτων, αλλά και των τάσεων που δρομολογούν παλινорθωτικά αντεπαναστατικά εγχειρήματα, τα οποία νομοτελώς συνοδεύουν τις πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις.

Οι ιστορικοί όροι και οι συσχετισμοί που δημιούργησαν με την εμφάνιση και την όποια διαμόρφωση πρόλαβαν να έχουν αυτές οι κοινωνίες, ως συνιστώσες του παγκόσμιου επαναστατικού κινήματος, σε συνθήκες αδυσώπητου ανταγωνισμού με το κυρίαρχο παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα, πρόλαβαν να δεχθούν και να αφήσουν ανεξίτηλο το στίγμα αυτού του ανταγωνισμού, που υπονόμωσε ουσιαστικά και έθεσε υπό απειλή για πρώτη φορά στην ιστορία την ίδια την ύπαρξη της κεφαλαιοκρατίας. Χωρίς αυτού του τύπου την αλληλεπίδραση με το γίνεσθαι και την καταστροφή του πρώιμου σοσιαλισμού του εικοστού αιώνα στην ΕΣΣΔ και στις ευρωπαϊκές χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού, χωρίς την αύξουσα αλληλεπίδραση με την επιβίωση, την ανάπτυξη και την θριαμβευτική πορεία του πρώιμου σοσιαλισμού μέχρι σήμερα, είναι αδύνατο να κατανοηθεί η υφή και ο χαρακτήρας πολλών φαινομένων, όπως π.χ. η δυτικοευρωπαϊκή ιμπεριαλιστική ολοκλήρωση αρχικά με τη μορφή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ.) και αργότερα της Ε.Ε., οι ιμπεριαλιστικοί οικονομικοί, πολιτικοί και πολεμικοί διακρατικοί και παρακρατικοί «θεσμοί» με αξιώσεις παγκόσμιας κυριαρχίας (ΝΑΤΟ, Παγκόσμια Τράπεζα, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου Βόρειας Αμερικής [NAFTA], AUCUS κ.λπ.). Φυσικά, η συμμετοχή σε ορισμένους εξ' αυτών και μη ιμπεριαλιστικών χωρών, λόγω τακτικών επιλογών, δεν αλλάζει τη φύση της λειτουργίας αυτών των οργανισμών.

Άλλωστε, είναι αδύνατο να γίνει αντιληπτό το τι σημαίνει ιστορικά «κοινωνική πολιτική» και «κράτος πρόνοιας», κατοχύρωση εργασιακών δικαιωμάτων, κρατικός παρεμβατισμός και ρύθμιση

---

¹ Η αντίφαση αυτή μπορεί κατ' αρχήν να γίνει αντιληπτή κατ' αναλογία προς μιαν ιστορική αντίφαση της ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατίας. Επί κεφαλαιοκρατίας, αρχικά (μέχρι και την προβιομηχανική βιοτεχνία, την μανιφακτούρα) **η εργασία του εργάτη χειροτέχνη (με τα χειροκίνητα εργαλεία) υπαγόταν τυπικά στο κεφάλαιο**, δια της εποπτικής, οργανωτικής, διοικητικής, κ.ο.κ. λειτουργίας του κεφαλαιοκράτη. Μόνο με την εκμηχάνιση της παραγωγής, όπου ο καταμερισμός της εργασίας καθίσταται τεχνική αναγκαιότητα υπαγορευόμενη από τους εμπράγματα όρους της παραγωγής, **επέρχεται η πραγματική υπαγωγή της εργασίας στο κεφάλαιο.**

(και στις δύο μορφές του: κεϋνσιανή και αποκάλυπτα στρατιωτικοποιημένη φασιστικού τύπου) εκτός αυτής της αλληλεπίδρασης. Αυτό γίνεται ιδιαίτερα αντιληπτό με την ολομέτωπη επίθεση στα ως άνω κοινωνικά και οικονομικά κεκτημένα της εργασίας (μετά την ήττα χωρών του πρώιμου σοσιαλισμού από τις δυνάμεις της αντεπανάστασης), που σε συνθήκες κρίσης προσλαμβάνει χαρακτηριστικά ληστρικού ρεβανσιστικού κοινωνικού πολέμου.

Εκ των ων ουκ άνευ όρος για την επιβίωση του πρώιμου σοσιαλισμού μέσω της πρακτικής επίλυσης αυτών των αντιφάσεων, ώστε να προωθηθούν οι μετασχηματισμοί προς τον κομμουνισμό, ήταν και είναι η θεμελίωση των προοπτικών της κοινωνίας στη βάση σοβαρής και συστηματικής ανάπτυξης θεωρίας, ικανής για τη διερεύνησή τους.

Ο όρος αυτός συνδέεται με την νομοτέλεια του αύξοντος ρόλου του υποκειμενικού παράγοντα στην ανάπτυξη της κοινωνίας, που αναβαθμίζεται άρδην στην προετοιμασία της επανάστασης και κατά την ανάπτυξη της σοσιαλιστικής οικοδόμησης στην πορεία προς τον κομμουνισμό.

Ωστόσο, η τότε ηγεσία της ΕΣΣΔ δεν ήταν σε θέση να παραγάγει την απαραίτητη θεωρητική έρευνα ή έστω να αντιληφθεί την αναγκαιότητά της. Η ήττα οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι στην κρίσιμη καμπή της ιστορίας του πρώιμου σοσιαλισμού στην ΕΣΣΔ, δεν υπήρχαν ούτε υποκειμενικές αλλά ούτε και αντικειμενικές δυνατότητες για την επίλυση αυτών των αντιφάσεων.

➤ **Οι ύστερες σοσιαλιστικές επαναστάσεις και το υποκείμενό τους.**

Η ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου της παγκόσμιας επαναστατικής διαδικασίας, οδηγεί στη **μετάβαση στην εποχή των ώριμων και «ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων»**, με τις οποίες και θα εκλείψει η κεφαλαιοκρατία, οριστικά και αμετάκλητα, από την αρένα της ιστορίας. Μόνον η ανάπτυξη του διεθνούς επαναστατικού κινήματος και του σοσιαλισμού σε κλίμακα και κατά τρόπο που θα απαλείψει τις δυνατότητες παρασιτισμού των ιμπεριαλιστικών ανεπτυγμένων κεφαλαιοκρατικών χωρών (άρα και τις δυνατότητες εξαγοράς και χειραγώγησης όλων των συνιστωσών της εργατικής τους τάξης, παραδοσιακής και νέας), θα οδηγήσει στην **επαναστατικοποίηση του υποκειμένου των ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων** και στην εκδήλωση σοσιαλιστικών επαναστάσεων στις ανεπτυγμένες κεφαλαιοκρατικές χώρες, θα μετατοπίσει το κέντρο βάρους του αγώνα στην καρδιά του παρηκμασμένου και εξασθενημένου καπιταλισμού, ο οποίος θα ωθείται δραστικά στο παρασκήνιο της ιστορίας.

Αντίστοιχα, **δύο είναι τα βασικά χαρακτηριστικά που σηματοδοτούν την έναρξη του σταδίου και της εποχής του ύστερου σοσιαλισμού:**

α) **η έναρξη της ανάπτυξης του σοσιαλισμού επί υλικοτεχνικής βάσης, η οποία είναι πλέον καθ' όλα αντίστοιχη του σοσιαλισμού στην κατεύθυνση προς τον κομμουνισμό (στη βάση της ευρείας κλίμακας σφαιρικής αυτοματοποίησης της παραγωγής σε ενιαίο επιστημονικά σχεδιασμένο πλέγμα, στη βάση σταδιακής μετάβασης στην βιολογικοποίηση της παραγωγής, με δυνατότητες ευρείας κλίμακας εξόδου της ενοποιημένης ανθρωπότητας στο διάστημα) και**

β) **οι δυνάμεις του σοσιαλισμού αρχίζουν πλέον να υπερέχουν έναντι των δυνάμεων του κόσμου του ηττημένου σε κοσμοϊστορική κλίμακα κεφαλαίου.**

Υποκείμενο των επικείμενων ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων είναι ένας άλλος τύπος εργαζόμενου, που διαμορφώνεται και αναπτύσσεται σε εργασιακές διαδικασίες, χαρακτηριστικό των οποίων είναι η ανανέωση, η ανάπτυξη, η δημιουργικότητα, η ανάπτυξη δημιουργικών ικανοτήτων, η σφαιρική-καθολική απεύθυνση και η ανάγκη για εργασία (όχι η εργασία ως μέσο και προϊόν πειθαναγκασμού, μέσω της πείνας ή της καταστολής). Είναι το υποκείμενο των συνδεόμενων με την αυτοματοποίηση δραστηριοτήτων, οι οποίες παύουν να συνιστούν εργασία με την παραδοσιακή έννοια του όρου. Προαπείκασμα της ανεπτυγμένης μορφής αυτών των δραστηριοτήτων μας παρέχουν οι δημιουργικότερες στιγμές της ερευνητικής επιστημονικής και καλλιτεχνικής δραστηριότητας, αυτής που ο Μαρξ αποκαλούσε «καθολική εργασία».

Το υποκείμενο αυτό παράγεται και αναπαράγεται σήμερα από το παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα ανισομερώς, ως τάξη «εν εαυτή», σε αντικειμενικούς όρους που αναπαράγουν τα συνδεδεμένα με την εργατική αριστοκρατία φαινόμενα. Το υποκείμενο αυτής της εργασίας δεν υπάγεται άμεσα στην ακαμψία δεδομένων και παγιωμένων εμπράγματων όρων. Γίνεται χειριστής και δημιουργός καθολικής εμβέλειας αναπτυξιακών και αναπτυσσόμενων υλικών και ιδεατών μέσων και τρόπων επενέργειας του ανθρώπου στο περιβάλλον του, που συνιστούν ταυτοχρόνως μέσα και τρόπους συσχέτισης, αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας των ανθρώπων. Ακριβώς αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούν να διακρίνουν το υποκείμενο εκείνο, που αναπτυσσόμενο ποιοτικά και ποσοτικά, μετατρέπόμενο σε τάξη «δί' εαυτήν», θα ηγηθεί των ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων, συσπειρώνοντας όλες τις στρατιές και τα είδη της μισθωτής εργασίας.

Επιπλέον, κατά τη σοσιαλιστική οικοδόμηση, ως βασικό υποκείμενο και αποτέλεσμα της κλιμακούμενης άρσης της αντίθεσης μεταξύ χειρωνακτικής και πνευματικής εργασίας, και ως φορέας του όλου, με εποπτεία των βαθύτερων αναγκών και των προοπτικών της ανθρωπότητας, θα αίρει βαθμηδόν τις αντιφάσεις που γεννούν και αναπαράγουν γραφειοκρατικά φαινόμενα και θα φέρει συνειδητά σε πέρας την βασική αντίφαση του σοσιαλισμού. Γεγονός που θα συνιστά ταυτοχρόνως και την άρση της αντίθεσης παραγωγικών δυνάμεων και σχέσεων παραγωγής. Αυτό θα σημάνει και άρση της ίδιας της αντίφασης μεταξύ παραγωγικής επενέργειας του ανθρώπου στη φύση (παραγωγικών δυνάμεων) και σχέσεων παραγωγής, όπου οι παραγωγικές δυνάμεις θα μετατραπούν σε σχέσεις παραγωγής και τανάπαλιν, όπου η ίδια η εργασία-παραγωγή θα μετατραπεί σε κάτι άλλο: σε πεδίο ολόπλευρης καλλιέργειας των δημιουργικών ικανοτήτων κάθε προσωπικότητας και συλλογικότητας.

Οι άνθρωποι δεν μπορούν να είναι σε θέση να είναι κύριοι των αντικειμενικών όρων της ύπαρξής τους, χωρίς να μπορούν να τους δημιουργούν και να τους μεταβάλλουν σκόπιμα. Αυτή είναι η βασική πλευρά της έναρξης της κυριαρχίας της ζωντανής εργασίας έναντι της νεκρής.

Νομοτελής και εκ των ων ουκ άνευ όρος της πορείας της ανθρωπότητας προς τον κομμουνισμό, είναι η συνειδητή εμπλοκή του υποκειμένου στην προώθηση των επαναστατικών μετασχηματισμών, σε βαθμό ευθέως ανάλογο του εύρους και του βάθους αυτών των μετασχηματισμών. Εξ ου και η ζωτική σημασία της θεμελιώδους ανάπτυξης της επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας, μέσω της διαλεκτικής ανάπτυξης-άρσης του κεκτημένου του κλασικού μαρξισμού-λενινισμού για να συγκροτηθεί αυτό το υποκείμενο ως «τάξη δί' εαυτήν».

Ωστόσο, θα πρέπει κατ' αρχάς να υπάρχει αυτό το υποκείμενο ως φορέας των αντίστοιχων γνωσιακών και συνειδησιακών ιδιοτήτων, οι οποίες οφείλονται πρωτίστως στο χαρακτήρα της άγουσας στην κοινωνία εργασιακής του δραστηριότητας και στη συνδεδεμένη με αυτόν ευρύτερη πολιτισμική παιδεία-καλλιέργειά του.

➤ **Θεωρητικά και πρακτικά συμπεράσματα για τον σοσιαλισμό και την προοπτική του κομμουνισμού.**

Οι αστοί και οι οπορτουνιστές διακηρύσσουν ότι ο σοσιαλισμός και ο αντιιμπεριαλισμός στερούνται νοήματος, δεν υπάρχουν πλέον, έχουν χαθεί ανεπιστρεπτί. Στηρίζουν την προπαγάνδα τους κυρίως στην ήττα του πρώιμου σοσιαλισμού στην ΕΣΣΔ και στην Ανατολική Ευρώπη. Ωστόσο, η ίδια η πραγματικότητα και η επιστημονική έρευνα τους διαψεύδουν οικτρά, δίνουν όπλα και ελπίδα στους αγωνιζόμενους λαούς.

Η επιστημονική διάκριση των πρώιμων και των ύστερων επαναστάσεων μας επιτρέπει να αποδείξουμε τεκμηριωμένα, ότι η επαναστατική διαδικασία δεν είναι ούτε τοπική, ούτε και γραμμική. Τουναντίον, είναι εξαιρετικά περίπλοκη, αντιφατική και παγκόσμια. Η διάκριση αυτή είναι η μόνη που επιτρέπει την επιστημονική εξέταση των συγκεκριμένων ιστορικών εγχειρημάτων στο πλαίσιο της Λογικής της Ιστορίας, ως οργανικά συστατικά στοιχεία της νομοτελούς αντιφατικής

πορείας της ανθρωπότητας προς την ωριμότητά και την ενοποίησή της, προς τον κομμουνισμό. Σε αυτό το πλαίσιο, η ήττα κάποιων ή κάποιων από τις πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις, επ' ουδενί λόγω δεν συνιστά απόδειξη της δήθεν ανυπαρξίας ή του ανέφικτου του σοσιαλισμού εσαεί στον πλανήτη, όπως πασχίζουν να πείσουν την εργατική τάξη και τους λαούς τα όργανα του ιμπεριαλισμού.

Είναι διαδεδομένη μια αντίληψη, βάσει της οποίας, οι όποιες νίκες είτε ήττες των σοσιαλιστικών επαναστάσεων αποδίδονται συλλήβδην και αποκλειστικά στον υποκειμενικό παράγοντα, στη βούληση κάποιων ηγετών, στην προδοσία-αποστασία τους, στην ύπαρξη ή στην απουσία «σωστής» ή «λάθος γραμμής», στην «παραβίαση κάποιων κανόνων και αξιών», στον οπορτουνισμό και στον αναθεωρητισμό (ρεβιζιονισμό) που προέκυψε -άγνωστο πως- κάποια στιγμή κ.λπ. Δυστυχώς, πολλοί κομμουνιστές εκλαμβάνουν και διακινούν τα παραπάνω στερεότυπα όχι μόνο ως εξηγητικές αρχές, αλλά και ως βασικά κριτήρια «κομμουνιστικής συνέπειας»! Χωρίς να υποτιμούνται τα παραπάνω φαινόμενα και τάσεις, **βάσει της μαρξιστικής επιστήμης, η αναγωγή του μείζονος κλίμακα για την ανθρωπότητα και το κίνημα ζητήματος της νίκης και της ήττας του σοσιαλισμού ολοσχερώς στον υποκειμενικό παράγοντα, στη βούληση κάποιων ανθρώπων, ηγεσιών, δεν έχει την παραμικρή σχέση με την επαναστατική θεωρία και πράξη, με τον μαρξισμό-λενινισμό.** Στην αντίθετη περίπτωση ανοίγει ο δρόμος για την απεμπόληση της διαλεκτικής επιστήμης, για την διολίσθηση στη μεταφυσική του υποκειμενικού ιδεαλισμού και στον μυστικισμό της βουλησιαρχίας.

Χαρακτηριστική περίπτωση ερμηνείας των αιτίων της αντεπανάστασης στην ΕΣΣΔ κ.λπ. σε υποκειμενική ιδεαλιστική βάση, είναι τα κείμενα των οργάνων της νυν ηγετικής ομάδας του ΚΚΕ. Οι ομιλούσες κεφαλές της τελευταίας, ως μοναδικοί αυτόκλητοι θεματοφύλακες και μυστικιστική ενσάρκωση της «ορθοδοξίας», παρουσιάζουν ως αιτία της ήττας κάποιες αποφάσεις σε «λάθος γραμμή», την ύπαρξη ΕΧΣ κ.λπ. Για αυτούς, ακόμα και ο Β' ΠΠ χαρακτηρίζεται πλέον συλλήβδην ως «ιμπεριαλιστικός» απ' την αρχή ως το τέλος του... Αρνούνται την ύπαρξη σοσιαλιστικών χωρών σήμερα στον πλανήτη. Αποκαλούν ιμπεριαλιστική την Λ.Δ. Κίνας. Επιπλέον, αποκαλούν τη Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας όπως και οι ιμπεριαλιστές (Β. Κορέα) και την παρουσιάζουν όχι απλώς ως μη σοσιαλιστική, αλλά και ως μαριονέτα του (ρωσικού, κινεζικού κ.λπ.) ιμπεριαλισμού, ενώ «ερμηνεύουν» το ίδιο το καθεστώς κατοχής από τις ΗΠΑ της Ν. Κορέας και το ενδεχόμενο πολέμου στην κορεατική χερσόνησο, απλώς ως «οξυμένο γεωπολιτικό ανταγωνισμό στην Κορεατική Χερσόνησο και σε Ασία – Ειρηνικό» στο πλαίσιο της «ενδοϊμπεριαλιστικής σύγκρουσης»...(βλ. π.χ. Ριζοσπάστης, 14, 16-17.9.2023).

Η ίδια η ύπαρξη σήμερα και η εντυπωσιακή ανάπτυξη των χωρών που προέκυψαν από τις πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις του 20^{ου} αιώνα (Λαοκρατική Δημοκρατία της Κορέας, Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας, Σοσιαλιστική Δημοκρατία του Βιετνάμ, Δημοκρατία της Κούβας και Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος), είναι εξαιρετικής σημασίας όρος για την επιβίωση της ανθρωπότητας και για την σύμπληξη υπό την ηγεσία τους του αντιιμπεριαλιστικού πόλου στον εν εξελίξει Γ' ΠΠ. Το ίδιο ισχύει και για τις εκ των πραγμάτων σύμμαχες στο μέτωπο χώρες που προέκυψαν από αντιιμπεριαλιστικές εξεγέρσεις και επαναστάσεις.

Ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζει η άνευ προηγουμένου ανάπτυξη και τα μοναδικά σε κλίμακα και βάθος επιτεύγματα του ιδιότυπου πρώιμου σοσιαλισμού της Λ.Δ. Κίνας. *Ο Σι Τζινπίνγκ είναι ο πρώτος και ο μόνος ηγέτης πρώιμης σοσιαλιστικής χώρας που έχει θέσει ρητά ως στρατηγικό σκοπό της επιστημονικά σχεδιοποιημένης ανάπτυξης την μετάβαση από την εκτατική στην εντατική ανάπτυξη.*

Χωρίς την προτεινόμενη εδώ θεωρητική και μεθοδολογική εμβάθυνση στη διερεύνηση της νομοτέλειας εκδήλωσης πρώιμων και ύστερων σοσιαλιστικών επαναστάσεων -χωρίς τη διακρίβωση των αντιφάσεων, από την επίλυση των οποίων και μόνο εξαρτάται η βιωσιμότητα, η ανάπτυξη ή ο θάνατος του σοσιαλισμού- είναι αδύνατο να εξηγήσουμε το τι έλαβε χώρα και το τι επίκειται στην ιστορία. Είναι αδύνατο να αντιληφθούμε σε βάθος τη θέση και το ρόλο του πρώιμου σοσιαλισμού

και του αντιιμπεριαλισμού, είναι αδύνατο να ανασυγκροτήσουμε νικηφόρο επαναστατικό κίνημα με προοπτική.

4. Το σύγχρονο στάδιο του ιμπεριαλισμού.

➤ Για το σημερινό στάδιο, την εποχή και τη συγκυρία

Χαρακτηριστική του σύγχρονου σταδίου του ιμπεριαλισμού, είναι η προσπάθεια υποταγής της ανθρωπότητας στα συμφέροντα των ισχυρότερων πολυεθνικών μονοπωλιακών ομίλων και στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις που αποτελούν κατά κύριο λόγο την έδρα αυτών των ομίλων.

Παράλληλα, **ήδη από τη νίκη της Οκτωβριανής Επανάστασης και των επόμενων πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων, έχει ανοίξει η εποχή της κοσμοϊστορικής μετάβασης της ανθρωπότητας στον κομμουνισμό.** Η εποχή των δομικών-διαρθρωτικών κρίσεων του παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικού συστήματος και των πολέμων επί ιμπεριαλισμού φέρει πλέον το στίγμα της **γενικής κρίσης του κεφαλαιοκρατικού συστήματος.**

Η γενική κρίση της κεφαλαιοκρατίας, του τελευταίου υποσταδίου διαμόρφωσης της κοινωνίας, σηματοδοτεί το γεγονός ότι το σύστημα αυτό, ως η κορύφωση των ιστορικών μορφών ιδιωτικής ιδιοκτησίας, ως το ανώτερο σύστημα συγκρότησης και ανάπτυξης της κοινωνίας στη βάση της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης ανθρώπου από άνθρωπο, έχει πλέον εκπληρώσει κατά βάση την ιστορική του αποστολή και, ως εκ τούτου, δεν συνιστά πλέον μόνο φραγμό, εμπόδιο για την περαιτέρω ανάπτυξη της ανθρωπότητας, αλλά και τη μείζονος κλίμακας αντιδραστική και οπισθοδρομική δύναμη στην ιστορία, θανάσιμη απειλή για την ίδια την ύπαρξη του ανθρώπου και κάθε είδους ζωής στον πλανήτη Γη. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι αυτό το σύστημα έχει εξαντλήσει οριστικά κάθε περιθώριο επιμέρους ανάπτυξης, ότι έχει απωλέσει κάθε ζωτική δύναμη της τοξικής αναπαραγωγής του.

Η εποχή αυτή σηματοδοτεί το **πέρασμα της σοσιαλιστικής προοπτικής από την αφηρημένη δυνατότητα στην πραγματική ιστορική διαδικασία, στη μοναδική διέξοδο από τα ανταγωνιστικά καταστροφικά αδιέξοδα, στη μοναδική νομοτελή, αναγκαία και εφικτή ενεργό διαδικασία επαναστατικών μετασχηματισμών.**

Με λίγα λόγια, **η γενική κρίση της κεφαλαιοκρατίας σηματοδοτεί το αναπόφευκτο του κομμουνισμού, την μόνη εναλλακτική προοπτική του οποίου συνιστά η βαρβαρότητα, η σήψη, η καταστροφή και ο αφανισμός της ανθρωπότητας.**

Από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, με τον Α΄ΠΠ, έγινε σαφές ότι στο μονοπωλιακό στάδιο της κεφαλαιοκρατίας οι περιοδικές μακροχρόνιες δομικές-διαρθρωτικές κρίσεις του συστήματος δεν κυοφορούν επώδυνα μόνο επικείμενες επιστημονικές και τεχνολογικές επαναστάσεις (μόνο εν μέρει και όλο και πιο στρεβλά εφικτές επί κεφαλαιοκρατίας), αλλά και κύματα πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων. Από τη σειρά ένοπλων εξεγέρσεων και επαναστάσεων που εκδηλώθηκαν στην Ευρώπη μετά τον Α΄ΠΠ, νικηφόρος απέβη η Μεγάλη Οκτωβριανή Σοσιαλιστική Επανάσταση που εκδηλώθηκε στη Ρωσία και στις παρακείμενες αποικίες της, δηλαδή σε μία σειρά χωρών.

➤ Αλληλεπίδραση εκτατικής και εντατικής ανάπτυξης κεφαλαιοκρατίας και σοσιαλισμού. Βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου ιμπεριαλισμού.

Το σύγχρονο στάδιο του ιμπεριαλισμού παρουσιάζει μεν ομοιότητες, αλλά έχει και πολύ σημαντικές αλλαγές σε σύγκριση με αυτό των αρχών του 20^{ου} αι., την έρευνα του οποίου εισηγήθηκε ο Λένιν, αναπτύσσοντας ουσιαστικά την επιστήμη της πολιτικής οικονομίας του μαρξισμού στην εποχή του με τις κλασικές έρευνές του.

"Ο Ένγκελς λέει ξεκάθαρα ότι «με κάθε ανακάλυψη που αφήνει εποχή, ακόμη και στη σφαίρα των φυσικών επιστημών» (για να μη μιλήσουμε πια για την ιστορία της ανθρωπότητας) «ο υλισμός είναι υποχρεωμένος ν' αλλάξει τη μορφή του» («Λ. Φόϋερμπαχ», σελ. 19 της γερμ. έκδ.). Συνεπώς, μια αναθεώρηση της «μορφής» του υλισμού του Ένγκελς, μια αναθεώρηση των φυσικο-φιλοσοφικών του θέσεων, όχι μόνο δεν κλείνει μέσα της τίποτε το «αναθεωρητικό», με την καθιερωμένη έννοια της λέξης, μα, αντίθετα, επιβάλλεται επιτακτικά από το μαρξισμό", μας υπενθυμίζει ο Λένιν στον "Υλισμό και εμπειριοκριτικισμό" (Απαντα, τ. 18, σ. 269). Έκτοτε υπήρξε πληθώρα μεγάλων επιστημονικών ανακαλύψεων και τεχνολογικών αλλαγών. Επιπλέον επήλθαν κολοσσιαίες αλλαγές στην οικονομία και στην κοινωνία, ασύγκριτα βαθύτερες από εκείνες που οδήγησαν τον Λένιν στην εποχή του στο εγχείρημα θεμελιώδους διαλεκτικής ανάπτυξης του μαρξισμού, ιδιαίτερα στην επιστήμη της πολιτικής οικονομίας. Έχει αλλάξει ριζικά ο χαρακτήρας της εργασίας και της παραγωγής, ο τρόπος παραγωγής με την στενή και την ευρεία του έννοια. Όταν έγραφε ο Λένιν για τον ιμπεριαλισμό, δεν υπήρχε καν εγχείρημα πρώιμου σοσιαλισμού.

Έκτοτε, η κεφαλαιοκρατική ανάπτυξη δεν μπορεί να εξετάζεται αποσπασμένη από την πορεία του πρώιμου σοσιαλισμού. Αντίστοιχα, και ο πρώιμος σοσιαλισμός δεν μπορεί να εξετάζεται ως κάτι αποκομμένο από την πορεία του υπόλοιπου κόσμου, ο οποίος πλέον δεν συνιστά ολοσχερή, δομικά ομοιογενή και απρόσκοπτη κυριαρχία του ιμπεριαλισμού.

Η εξέταση του σύγχρονου σταδίου του ιμπεριαλισμού οφείλει να εγγράφεται οργανικά στο πλαίσιο της ανάπτυξης της λογικής του «Κεφαλαίου» του Μαρξ.

Οφείλει επίσης να εξετάζεται οργανικά ενταγμένη στη διακρίβωση και ανάπτυξη της θεωρητικής περιοδολόγησης της Λογικής της Ιστορίας, ιδιαίτερα όσο αφορά **το πλαίσιο των διαλεκτικών όρων και ορίων της πορείας προς την επίλυση της βασικής αντίφασης της ιστορικής νομοτέλειας (μεταξύ εργασιακής επένεργειας του ανθρώπου στη φύση και εργασιακών σχέσεων), συνιστώσες της επίλυσης της οποίας είναι η ανταγωνιστική συσχέτιση εκτατικής και εντατικής ανάπτυξης του τρόπου παραγωγής στο πλαίσιο της αντίθεσης παρακμάζοντος ιμπεριαλισμού και ανερχόμενου σοσιαλισμού σε παγκόσμια κλίμακα.**

Το **εξωτερικό όριο της εκτατικής ανάπτυξης** της κεφαλαιοκρατίας επιτυγχάνεται κατ' αρχήν με τη μετατροπή του κεφαλαιοκρατικού συστήματος σε παγκόσμιο, μέσω της παγκόσμιας αγοράς. Το όριο αυτό μετατοπίζεται με την επέκταση της δράσης του κεφαλαίου σε νέους τομείς, κλάδους και σφαίρες-πεδία δραστηριότητας, αλλά και εξαιτίας των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων, που επέφεραν μετατόπιση ισχύος, συρρίκνωση του εξωτερικού ορίου εκτατικής ανάπτυξης από το 1917 και εν μέρει ανάκτηση αυτού του εξωτερικού ορίου, με την επικράτηση διαδικασιών παλινόρθωσης της κεφαλαιοκρατίας στην ΕΣΣΔ και στις χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού, κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. **Εσωτερικό όριο της εκτατικής ανάπτυξής της**, είναι το όριο της επέκτασης (με τη συγκέντρωση – συγκεντροποίηση) της κεφαλαιοκρατικής ιδιοκτησίας ως οικονομικού μορφώματος-μονάδας άσκησης οικονομικής δραστηριότητας, δηλαδή το **μονοπώλιο**, η σύγχρονη μορφή του οποίου είναι οι **διεθνικοί-πολυεθνικοί πολυκλαδικοί μονοπωλιακοί όμιλοι** (ΠΠΜΟ).

Και παρά το γεγονός ότι η κεφαλαιοκρατία περνά στην εντατική της ανάπτυξη από το στάδιο ακόμα της ωριμότητάς της (παραγωγή κατ' εξοχήν σχετικής υπεραξίας με την παραγωγή μηχανών από μηχανές), η εντατική ανάπτυξή της γίνεται κυρίαρχη μόνο στο στάδιο του ιμπεριαλισμού.

Η **εντατική ανάπτυξη** έχει επίσης όρια. Το απόλυτο όριο εντατικής ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατίας αφορά το θεμέλιο της ουσίας της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής, την *αντίθεση μεταξύ ζωντανής και νεκρής εργασίας, μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου*. Το κεφάλαιο, ως αντικειμενοποιημένη εργασία του παρελθόντος, αποσπά υπεραξία από τη ζωντανή μισθωτή εργασία και αυτός είναι ο βασικός μηχανισμός κεφαλαιοκρατικής εκμετάλλευσης. Όσο απαλείφεται, όσο μειώνεται η ζωντανή εργασία έναντι της νεκρής, το μεταβλητό κεφάλαιο έναντι του σταθερού, με όριο το μηδέν, προσδιορίζεται το **απόλυτο όριο εντατικής ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατίας**. Χωρίς τη ζωντανή εργασία, από την οποία και μόνον μπορεί να αποσπάται η υπεραξία, απαλείφεται το ίδιο το κεφάλαιο ως σχέση παραγωγής. Η αναντιστοιχία παραγωγικών δυνάμεων-σχέσεων παραγωγής εντείνεται, ωστόσο δεν μπορεί να είναι απόλυτη, διότι η απόλυτη αναντιστοιχία προϋποθέτει τον απόλυτο εκτοπισμό της ζωντανής εργασίας από την παραγωγική διαδικασία, την απόλυτη αυτοματοποίηση της παραγωγής συνολικά (τη μεγιστοποίηση του σταθερού κεφαλαίου και την αναγωγή στο μηδέν του μεταβλητού). Ωστόσο, αυτό είναι ένα όριο – άκρον άωτον (της εντατικής ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατίας), η επίτευξη του οποίου ανάγεται στο άπειρο. Η επίτευξη αυτού του ορίου θα σήμαινε και υπέρβαση του μέτρου ύπαρξης της κεφαλαιοκρατίας ως ποιότητας και ουσίας, όπως αυτό υπαγορεύεται από τον ενδότερο πυρήνα των κοινωνικών σχέσεων παραγωγής, από τη θέση της ζωντανής εργασίας στην παραγωγική αλληλεπίδραση της κοινωνίας με τη φύση. Χωρίς τη συνειδητή παρέμβαση του υποκειμένου, οι κεφαλαιοκρατικές σχέσεις μπορούν να διαιωνίζονται στο διηνεκές. Επομένως, είναι ανέφικτη η αυτόματη «ωρίμανση των συνθηκών», η αυθόρμητη πτώση της κεφαλαιοκρατίας σαν να ήταν «ώριμο φρούτο», χωρίς τη συνειδητή, συγκροτημένη παρέμβαση του υποκειμένου εκείνου, που είναι ο θεμελιώδης παραγωγός του κοινωνικού πλούτου.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα εκτυλίσσεται το *πρώτο στάδιο της επιστημονικοτεχνικής επανάστασης* (αρχές αυτοματοποίησης σε επίπεδο γραμμών παραγωγής, τμημάτων, εργαστηρίων, ενιαία ενεργειακά-παραγωγικά συγκροτήματα, εν σειρά και εν αλληλουχία παραγωγή-συναρμολόγηση, φορτισμός, τείλορισμός κ.ο.κ.).

Η επιστημονική έρευνα στο πεδίο της μαρξιστικής πολιτικής οικονομίας, αρχής γενομένης από το έργο του Λένιν, απέδειξε ότι η ίδια η ανάπτυξη της κεφαλαιοκρατίας, η κεφαλαιακή συσσώρευση, μέσω των διαδικασιών συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης της παραγωγής, οδηγεί νομοτελώς στο **μονοπώλιο**. Από τα τέλη του 19^{ου} – αρχές του 20^{ου} αι., η κεφαλαιοκρατία έχει περάσει στο μονοπωλιακό της στάδιο, στον ιμπεριαλισμό. Η μετάβαση αυτή δεν ανάγεται απλώς σε ποσοτική διόγκωση των κεφαλαιοκρατικών μονάδων παραγωγής, αλλά συνιστά ποιοτική και ουσιώδη, εκτατική και εντατική μεταβολή στο παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα.

Βασικά χαρακτηριστικά αυτού του ανώτερου σταδίου που ανέδειξε με τις έρευνές του ο Λένιν κατά την δεκαετία του 1910, είναι τα εξής: «1) Συγκέντρωση της παραγωγής και του κεφαλαίου, που έχει φτάσει σε τέτοια υψηλή βαθμίδα ανάπτυξης, ώστε να δημιουργεί μονοπώλια που παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην οικονομική ζωή, 2) συγχώνευση του τραπεζικού κεφαλαίου με το βιομηχανικό και δημιουργία μιας χρηματιστικής ολιγαρχίας πάνω στη βάση αυτού του “χρηματιστικού κεφαλαίου”, 3) εξαιρετικά σπουδαία σημασία αποκτά η εξαγωγή κεφαλαίου, σε διάκριση από την εξαγωγή εμπορευμάτων, 4) συγκροτούνται διεθνείς μονοπωλιακές ενώσεις των καπιταλιστών, οι οποίες μοιράζουν τον κόσμο και 5) έχει τελειώσει το εδαφικό μοίρασμα της Γης ανάμεσα στις μεγαλύτερες καπιταλιστικές δυνάμεις» (Β. Ι. Λένιν: Ο ιμπεριαλισμός, ανώτατο στάδιο του καπιταλισμού, Άπαντα, τ. 27, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, σελ. 393).

Η συμβολή του Λένιν στην περιοδολόγηση της κεφαλαιοκρατίας είναι θεμελιώδης. Ωστόσο, χρειάζεται περαιτέρω διακρίβωση και συγκεκριμενοποίησή της, βάσει των ραγδαίων αλλαγών που έχουν επέλθει έκτοτε και σηματοδοτούν τη μετάβασή της σε ένα νέο στάδιο. Ενδεικτικά, μετά τον Β΄

Παγκόσμιο Πόλεμο, και ιδιαίτερα αφότου αρχίζει η εισαγωγή αυτοματοποιημένων συστημάτων και πληροφορικής στην παραγωγή, το πανεπιστήμιο μαζικοποιείται ώστε να ανταποκριθεί στις ανάγκες του κεφαλαίου για νέου τύπου εργασιακή δύναμη.

➤ Βασικά χαρακτηριστικά του παγκοσμιοποιημένου ιμπεριαλισμού.

Το σημερινό στάδιο ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατίας, του παγκοσμιοποιημένου ιμπεριαλισμού είναι το διακρατικό-μονοπωλιακό στάδιο της κεφαλαιοκρατικής υπαγωγής της ανθρωπότητας στους διεθνικούς-πολυεθνικούς μονοπωλιακούς ομίλους. Κατά το στάδιο αυτό επέρχεται πρωτοφανής ενοποίηση της ανθρωπότητας. Μια ενοποίηση, που δεν προωθείται με γνώμονα το συμφέρον της ανθρωπότητας, αλλά τα ιδιοτελή και ανταγωνιστικά συμφέροντα της κυρίαρχης μορφής ιδιωτικής ιδιοκτησίας της εποχής, αυτών των διεθνικών-πολυεθνικών ομίλων. Χαρακτηριστικά αυτού του σταδίου είναι:

1. Από την άποψη του εσωτερικού ορίου εκτατικής ανάπτυξης, η σημερινή μορφή συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης κεφαλαίου έχει οδηγήσει στο σημερινό *εσωτερικό όριο εκτατικής ανάπτυξης του κεφαλαίου* που διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο στην οικονομική ζωή σε πλανητική κλίμακα: **τους ΠΠΜΟ**. Η διείδυση αυτών των μονοπωλιακών ομίλων κλιμακώνεται ανισομερώς, με πρωτοπόρους ορισμένους κλάδους (εξορυκτική και μεταποιητική βιομηχανία, πληροφορική τεχνολογία, εμπόριο, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τηλεπικοινωνίες), έναντι των λοιπών.

Χαρακτηριστικό αυτών των ομίλων είναι η παγκόσμια εμβέλεια της δράσης τους, όχι απλώς μέσω της εξαγωγής εμπορευμάτων και κεφαλαίων και της εισαγωγής πρώτων υλών, όπως γινόταν κατά το παρελθόν, αλλά και (κυρίως) με τη μορφή της οργάνωσης και λειτουργίας παγκόσμιας εμβέλειας παραγωγικών διαδικασιών, **με τη δημιουργία παγκοσμιοποιημένων παραγωγικών δυνάμεων και διαδικασιών.**

2. Το **πλέγμα των σχέσεων παραγωγής του σύγχρονου σταδίου είναι πολυεπίπεδα δομημένο, έχοντας στην κορυφή της πυραμίδας της δομής του διάφορες εκδοχές του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου, το οποίο έχει εν πολλοίς υπαγάγει το βιομηχανικό κεφάλαιο.** Ως εκ τούτου, κατά το στάδιο αυτό επιβάλλεται η παγκόσμια κυριαρχία του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου και η συγχώνευσή του με το βιομηχανικό, η υπαγωγή του δεύτερου στο πρώτο και η δημιουργία μιας **παγκόσμιας χρηματιστικής ολιγαρχίας.** Εξαιρετική σημασία αποκτούν οι όλο και πιο διαμεσολαβημένα συνδεδεμένες με την παραγωγή ακαριαίες χρηματοπιστωτικές ροές με αντίστοιχες επιπτώσεις στη δομή και στις λειτουργίες της παραγωγής, με μεταφορά συνιστωσών της παραγωγικής διαδικασίας ανά την υφήλιο, έναντι των παραδοσιακών εξαγωγών κεφαλαίου και εμπορευμάτων.

3. Βάσει του **δεύτερου σταδίου της επιστημονικής και τεχνολογικής επανάστασης,** που εκτυλίσσεται εντατικά από το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα (που συμπίπτει με τη ραγδαία άνοδο των πολυεθνικών), παρατηρείται η **μετάβαση στην εντατική διαμόρφωση ενός πληροφοριακού τεχνολογικού συγκροτήματος** (ενιαία αυτοματοποιημένα συμπλέγματα, έναρξη παραγωγής αυτομάτων μέσω αυτομάτων, έναρξη αυτοματοποίησης κλάδων, διαστημική, έναρξη τηλεματικής και διαδικτύωσης σε παγκόσμιο ιστό). Ως εκ τούτου, επέρχεται σημαντική μεταβολή των όρων εκτατικής και εντατικής ανάπτυξης της παραγωγής σε παγκόσμια κλίμακα.

Για πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας δημιουργούνται τεχνολογικές παραγωγικές διαδικασίες, που επεκτείνουν τη λειτουργία τους σε όλα τα επίπεδα (ενεργειακό, πληροφοριακό, τηλεπικοινωνιακό, με άμεσο μεταβολισμό πρώτων υλών και ενέργειας) σε πλανητική κλίμακα. Η σύγχρονη παραγωγική διαδικασία, απαιτεί ακαριαίες ροές πληροφορίας και ενεργειακών πόρων, μεταφορές και συγκοινωνίες, η λειτουργία των οποίων απαιτεί δορυφορικά και άλλα συστήματα. Κλιμακώνεται ραγδαία η επιστημονικοποίηση της παραγωγής, η μετατροπή της επιστήμης σε όλο και πιο άμεση παραγωγική δύναμη.

Η επιστήμη και η τεχνολογία είναι στρατηγικής σημασίας ενοποιητική δύναμη της ανθρωπότητας, η οποία όμως χειραγωγείται και γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους προαναφερθέντες ομίλους, γεγονός που στρεβλώνει το δημιουργικό της δυναμικό και οδηγεί σε επικίνδυνες έως καταστροφικές μονομέρειες την ανάπτυξή της. Έτσι δημιουργούνται παγκοσμιοποιημένες τεχνολογικές δομές και υποδομές, που φέρουν το στίγμα του σύγχρονου σταδίου της κεφαλαιοκρατίας, της κυριαρχίας των πολυεθνικών ομίλων. Υπό αυτούς τους όρους, λειτουργεί μια παγκόσμια κλίμακα υπαγωγή της εκτελεστικού τύπου επαναλαμβανόμενης εργασίας στο κεφάλαιο. Μ' αυτό τον τρόπο, παγκοσμιοποιούνται οι παραγωγικές δυνάμεις, παγκοσμιοποιείται και η βασική παραγωγική δύναμη, η ζωντανή ανθρώπινη εργασία, καταρχήν στη μορφή της επαναλαμβανόμενης και εκτελεστικής, η οποία κυριαρχεί στατιστικά στην παγκόσμια παραγωγή.

Ταυτόχρονα, αυξάνει και ένας άλλος τύπος εργασίας, ένας άλλος τύπος υποκειμένου: της ανανεούμενης και αναπτυσσόμενης εργασίας, που είναι συνδεδεμένη με ερευνητική δραστηριότητα και δημιουργικότητα, που έχει τα χαρακτηριστικά της «καθολικής εργασίας». Το υποκείμενο της ερευνητικής κατασκευαστικής δραστηριότητας δημιουργικού τύπου αναβαθμίζεται και μεγεθύνεται στατιστικά, αλλά προς το παρόν είναι σχετικά μικρό μέρος της παγκόσμιας μισθωτής εργασίας του πλανήτη (που ξεπερνά το μισό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού), ενώ παραμένει κατακερματισμένο και χειραγωγούμενο.

Η επιστήμη, η δημιουργική ερευνητική και σχεδιοποιός-κατασκευαστική δραστηριότητα της ανθρωπότητας δεν μπορεί να υπαχθεί πλήρως στο κεφάλαιο. Η όποια υπαγωγή της ανάπτυξής της στο κεφάλαιο, γίνεται μέσω του κατακερματισμού, της μονομέρειας, της διαστρέβλωσης και της καταστροφής της. Άρα, η υπαγωγή αυτού του τύπου της εργασίας στο κεφάλαιο, είναι κατ' εξοχήν τυπική και όχι πραγματική. Δρομολογείται λοιπόν σε ευρεία κλίμακα η δημιουργία τεχνολογικής βάσης της παγκόσμια κατανεμημένης και διαδικτυωμένης παραγωγής (δίκτυα ροών ενέργειας και πληροφορίας) από τους διεθνικούς μονοπωλιακούς ομίλους σε επίπεδο κυρίως παραγωγής (και όχι απλώς εξαγωγής-κυκλοφορίας εμπορευμάτων και κεφαλαίου, όπως στον ιμπεριαλισμό μέχρι τα μέσα της 2^{ης} πεντηκονταετίας του 20^{ου} αιώνα), γεγονός που οδηγεί, α) σε **μετάβαση από την τυπική στην πραγματική υπαγωγή της παγκόσμιας εργασίας στο παγκοσμιοποιημένο κεφάλαιο** (ο παγκόσμιος καταμερισμός εργασίας καθίσταται τεχνολογική αναγκαιότητα) και β) στην **κατ' εξοχήν τυπική υπαγωγή της επιστημονικής δημιουργικής εργασίας στο κεφάλαιο**, με επικίνδυνες επιπτώσεις. Σε αυτό το αντιφατικό πλαίσιο δημιουργείται ένα σύστημα πλανητικών υποδομών και παραγωγικών δυνάμεων, άρα και της επιστημονικής και τεχνολογικής βάσης ενοποίησης της ανθρωπότητας.

4. Τα παραπάνω κατά τη διαμόρφωσή τους ήταν και είναι **αδιάρρηκτα συνδεδεμένα με το θρίαμβο και την τραγωδία των εγχειρημάτων του πρώιμου σοσιαλισμού του 20^{ου} αιώνα.** Είναι ανέφικτη η σύγχρονη περιοδολόγηση και ο προσδιορισμός του νέου σταδίου της κεφαλαιοκρατίας, χωρίς να εντάσσεται σε αυτήν η θέση και ο ρόλος, η όλη αλληλεπίδρασή της με την άνοδο και την

πτώση του πρώιμου σοσιαλισμού του 20^{ου} αιώνα και με την εμφάνιση των προϋποθέσεων του ύστερου σοσιαλισμού. Οι ιστορικοί όροι που δημιουργήθηκαν με την εμφάνιση και διαμόρφωση των κοινωνιών του πρώιμου σοσιαλισμού, σε συνθήκες αδυσώπητου ανταγωνισμού με το κυρίαρχο παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα, φέρουν ανεξίτηλο το στίγμα αυτού του ανταγωνισμού, που υπονόμωσε ουσιαστικά και έθεσε υπό απειλή την ίδια την ύπαρξη της κεφαλαιοκρατίας.

Στο πλαίσιο του ανταγωνισμού των δύο κοινωνικοοικονομικών συστημάτων σε πλανητική κλίμακα, αλληλοδιαπλέκονται οι όροι και τα όρια εκτατικής και εντατικής ανάπτυξης εντός και εκτός του κάθε στρατοπέδου, με κυμαινόμενα αποτελέσματα στον συσχετισμό δυνάμεων: από την ήττα και υποχώρηση του πρώιμου σοσιαλισμού σε αυτό τον ανταγωνισμό κατά τις δεκαετίες 1980 και 1990 στην ΕΣΣΔ και στην Ευρώπη, μέχρι την ραγδαία και θριαμβευτική οικονομική-παραγωγική ανάπτυξή του κατά τον 21^ο αι. με άγουσα δύναμη πλέον την Λ.Δ. Κίνας, ενώ ακολουθεί η Λ.Δ. Κορέας, το Βιετνάμ κ.λπ. Σε στρατηγικά πλεονεκτική θέση με προοπτική εντός αυτού του ανταγωνισμού βρίσκονται οι δυνάμεις που διαθέτουν τους συγκριτικά βέλτιστους όρους επιστημονικά σχεδιοποιημένης ανάπτυξης της επιστημονικοποίησης της παραγωγής στην κλίμακα της κοινωνίας, με πρωτοπόρο την Λ.Δ. Κίνας.

Η συρρίκνωση του εξωτερικού ορίου εκτατικής ανάπτυξης του κεφαλαιοκρατικού συστήματος οδηγεί σε μεγέθυνση του εσωτερικού ορίου αυτής της ανάπτυξης (γιγάντωση των ΠΠΜΟ), σε προώθηση εντός τους του εντατικού τύπου ανάπτυξης της παραγωγής με μονοπωλιακή χρήση τεχνολογίας και τεχνογνωσίας (ως όρου νεοαποικιοκρατικής εξάρτησης), αλλά και σε υπερδιόγκωση του χρηματοπιστωτικού τομέα («φούσκα»), του εικονικού κεφαλαίου (κεφαλαιαγορών, χρεογράφων, τίτλων, παραγώγων κ.λπ.), αρθρωμένου σε πολλαπλά και πολυσχιδή επίπεδα διαμεσολάβησης Αυτό επιτρέπει αντίστοιχες δυνατότητες ακαριαίων ροών κεφαλαίων και κερδοσκοπικών χειραγωγήσεων στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα των οικονομιών, με αντίστοιχα υπερεθνικά όργανα διακρατικομονοπωλιακής επιβολής των όρων υπερεκμετάλλευσης σε πλανητική κλίμακα.

Υποπερίπτωση αυτών των διευθετήσεων είναι και η υπερχρέωση κρατών, η επιβολή καθεστώτος αποικίας χρέους από την χρηματιστική ολιγαρχία και τα διακρατικά της όργανα σε διάφορες χώρες, όπως έγινε και στην Ελλάδα με τις δανειακές συμβάσεις και τα μνημόνια.

Η διακρατική υπερεκμετάλλευση προάγεται και μέσω του πλαισίου σχέσεων παραγωγής (που αφορά όλα τα επίπεδα της οικονομικής ζωής) της κυκλοφορίας των ιμπεριαλιστικών νομισμάτων (πρωτίστως του δολαρίου ΗΠΑ) σε ρόλο παγκόσμιου χρήματος, δηλ. ενός πεδίου παγκόσμιων ροών κεφαλαίων, απόσπασης υπεραξίας με την μορφή μονοπωλιακών υπερκερδών κ.λπ.

Η υπερεκμετάλλευση αυτή εδράζεται στην ανισομέρεια, την αναπαράγει με όρους νεοαποικιοκρατίας και συνδέεται όλο και πιο πολύ με μεταφορά αρχικά των πλέον εργασιοθόρων, ενεργοθόρων και ρυπογόνων παραγωγικών διαδικασιών στην «περιφέρεια», ενώ η έδρα των τμημάτων έρευνας και ανάπτυξης (R&D) αλλά και τα διοικητικά κέντρα των ΠΠΜΟ διατηρούνται στις «μητροπόλεις».

Ως αποτέλεσμα, στη βάση της αύξουσας δύναμης και αυτονόμησης του εικονικού κεφαλαίου, κλιμακώνεται η αποβιομηχάνιση των περισσότερων ιμπεριαλιστικών «μητροπόλεων», ενώ σειρά χωρών της «περιφέρειας» με μέσο ή/και κάτω του μέσου επίπεδο ανάπτυξης μετατρέπεται σε μεταποιητικά κέντρα μεγάλης κλίμακας, σε τόπους συγκέντρωσης σχεδόν του συνόλου της πραγματικής υλικής βιομηχανικής παραγωγής του πλανήτη, καταρχάς με όρους ελεγχόμενης από

τους ΠΠΜΟ διαφοράς φάσης στην τεχνολογία και οργάνωση της παραγωγής, τεχνολογικής υστέρησης και εξάρτησης.

Οι πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις και τα συνδεδεμένα με αυτές ανταποικιοκρατικά κινήματα, καταρχάς *συρρικνώνουν γεωγραφικά την πρόσφορη για παρασιτική υπερεκμετάλλευση «περιφέρεια» των ιμπεριαλιστικών χωρών, υποχρεώνοντας τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις σε αναδιάταξη της συσχέτισης εκτατικής-εντατικής ανάπτυξης στην οικονομική τους (και όχι μόνο) επικράτεια.* Στη συνέχεια, δρομολογούν τους δικούς τους εναλλακτικούς τύπους εκτατικής (εκβιομηχάνιση, κολλεκτιβοποίηση) και εντατικής ανάπτυξης (όλο και πιο σχεδιοποιημένη μετατροπή της επιστήμης σε άμεση παραγωγική δύναμη στην κλίμακα της κοινωνίας, στη βάση - αρχικά- της τυπικής κοινωνικοποίησης).

Κάποιες από αυτές (βλ. κυρίως ΕΣΣΔ και λοιπές ευρωπαϊκές σοσιαλιστικές χώρες), παρά το πολύ χαμηλό αφετηριακό επίπεδο των παραγωγικών τους δυνάμεων, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, αλλά και λόγω του δυσβάσταχτου φορτίου που έθετε ο ανταγωνισμός των εξοπλισμών και η αναγκαιότητα ανιδιοτελούς ενίσχυσης-αρωγής των ασθενέστερων σοσιαλιστικών χωρών και όλων των επαναστατικών-προοδευτικών κινήματων του πλανήτη τέθηκαν σε σκληρή δοκιμασία. Υποχρεώθηκαν να αναπτύσσονται αποκλειστικά με ίδιους πόρους, μέσω βεβιασμένης επίστευσης της όποιας εκτατικής και εντατικής τους ανάπτυξης, σε συνθήκες εκτάκτου ανάγκης (πόλεμοι, εκατομμύρια θυμάτων, καταστροφές, κυρώσεις και οικονομικοί -τεχνολογικοί αποκλεισμοί) στη βάση κυρίως της τυπικής κοινωνικοποίησης της παραγωγής, με ανεργατίστη διαχείριση της συσχέτισης του μέτρου ανάπτυξης ΕΧΣ υπηγμένων στο πλαίσιο της επιστημονικής σχεδιοποίησης. Αυτοί οι ιδιότυποι ιστορικοί όροι συρρικνώναν δραστικά το φάσμα δυνατοτήτων βέλτιστης και έγκαιρης σχεδιοποιημένης επίλυσης της βασικής αντίφασης του σοσιαλισμού μέσω της μετάβασης στην κατ' εξοχήν εντατική ανάπτυξη της σοσιαλιστικής οικονομίας και κοινωνίας, μέσω διεύρυνσης και εμβάθυνσης αναβαθμών της σχεδιοποιημένης αυτοματοποίησης. Τα παραπάνω κατέστησαν νομοτελείς τις αντεπαναστάσεις σε αυτές τις χώρες.

Ωστόσο, άλλες χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού, και ιδιαίτερα η Λ.Δ. Κίνας, άντλησαν έγκαιρα διδάγματα από τις επιτυχίες και αποτυχίες του πρώιμου σοσιαλισμού σε ΕΣΣΔ και Ευρώπη και προχώρησαν σε πιο ευέλικτη τακτική ανάπτυξης των ΕΧΣ και σε «άνοιγμα στην παγκόσμια αγορά», αξιοποιώντας τη συγκυρία αποχαλίνωσης του ιμπεριαλισμού με την ανάσα που πήρε αυτός από τις αντεπαναστάσεις-παλινρθώσεις και την κερδοσκοπική βουλμία με όχημα το ανεξέλεγκτο εικονικό κεφάλαιο. Έτσι, οι χώρες αυτές (κυρίως η Λ.Δ. Κίνας) έθεσαν τους δικούς τους όρους ποικίλων μορφών «ειδικών οικονομικών ζωνών», ελεγχόμενων ξένων άμεσων επενδύσεων, μακροχρόνιων μισθώσεων γης/ακινήτων κ.λπ. μετατρεπόμενες για κάποιο διάστημα σε «κέντρο συναρμολόγησης» της παγκόσμιας παραγωγής, με τεράστιο «κόστος» και θυσίες για την εργατική τάξη, λόγω της εκμετάλλευσης με την απομύζηση υπεραξίας από το τμήμα εκείνο που απασχολείται σε επιχειρήσεις που ανήκουν στην (κυρίως ξένη, αλλά και την αναδυόμενη ντόπια) αστική τάξη και το λαό, για τους πόρους και τη φύση.

Αυτό ήταν το τίμημα για την (ζωτικής σημασίας για την υπέρβαση της χρονίζουσας καθυστέρησης λόγω της αποικιοκρατίας) αναγκαία ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, τη μόνη που θα διασφάλιζε την βιωσιμότητα του σοσιαλισμού, η νίκη του οποίου, όπως κατέδειξε ο Λένιν, δεν μπορεί παρά να στηρίζεται κυρίως στο πεδίο της επίτευξης υπέρτερης του καπιταλισμού παραγωγικότητας της εργασίας. Υπέρβασης η οποία -μετά την αντεπανασταση στην ΕΣΣΔ, αλλά και πριν από αυτήν, λόγω της δραματικής σοβιετο-κινεζικής σύρραξης- δεν μπορούσε να γίνει με την βοήθεια άλλης σοσιαλιστικής χώρας.

Έτσι, αυτή η σχεδιοποιημένη τακτική υποχώρηση, μεταθέτει εν πολλοίς τον ανταγωνισμό των δύο συστημάτων στο πεδίο κυριαρχίας του ιμπεριαλισμού, παίζοντας με τους όρους της παγκόσμιας αγοράς, αξιοποιώντας την σχεδιοποιημένη ανάπτυξη οικονομίας κλίμακας. Σε αυτές τις συνθήκες, εντάσσει αρχικά υπό ειδικούς όρους την εξαιρετικά καθυστερημένη κινεζική οικονομία στην τροχιά της αχαλίνωτης αναζήτησης «επενδυτικών ευκαιριών» της ιμπεριαλιστικής χρηματιστικής ολιγαρχίας, συμβάλλοντας στην κλιμακωτή αποβιομηχάνιση των μητροπόλεων του ιμπεριαλισμού σε βαθμούς αρχικά ευθέως ανάλογους της εκβιομηχάνισης της Λ.Δ. Κίνας, με σταθερή κλιμάκωση της εντοπιολογίας της παραγωγής και της μεταφοράς τεχνολογίας/τεχνογνωσίας. Η αντίστροφη κίνηση, η ένταξη των κεκτημένων αυτής της τακτικής υποχώρησης στην τροχιά της επιστημονικά σχεδιοποιημένης ανάπτυξης, με την διατήρηση της πολιτικής ηγεσίας από το Κομμουνιστικό Κόμμα και τους συμμάχους του, με την καθοριστική συμβολή της επιστημονικής σχεδιοποίησης, άγοντα ρόλο εντός της οποίας διαδραματίζει η σοσιαλιστική ιδιοκτησία στρατηγικών τομέων της οικονομίας (έρευνα και ανάπτυξη, επιστήμη, μηχανοκατασκευές, ενέργεια, συγκοινωνίες-μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, τεχνολογίες αιχμής, αεροδιαστημική, πυρηνική ενέργεια, χρηματοπιστωτικό σύστημα κ.λπ.) οδηγεί σε πρωτόγνωρη ανάπτυξη μέσω της διαχείρισης της κλιμακωτής επίλυσης της βασικής αντίφασης του σοσιαλισμού, με πρωτοφανείς κατακτήσεις στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων (π.χ. εξάλειψη της απόλυτης φτώχειας σε πάνω από 800.000.000 πληθυσμού τα τελευταία σαράντα χρόνια!). Η πρόοδος αυτού του ασύμμετρου τύπου αλληλεπίδρασης εκτατικής και εντατικής ανάπτυξης των δύο συστημάτων είναι ένα διακύβευμα, από την έκβαση του οποίου θα εξαρτηθεί η περαιτέρω πορεία του πρώιμου σοσιαλισμού και της ανθρωπότητας. Μέχρι στιγμής, η οικονομική αποδυνάμωση του ιμπεριαλιστικού άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ λαμβάνει χώρα στο φόντο της θεαματικής οικονομικής, επιστημονικής, τεχνολογικής, μορφωτικής, πολιτισμικής κ.λπ. ενδυνάμωσης και αλματώδους προόδου της Λ.Δ. Κίνας.

Η επιστήμη και η τεχνολογία είναι στρατηγικής σημασίας καθολική δημιουργική δύναμη της ανθρωπότητας, βασικός όρος επαναστατικοποίησης της παραγωγής και συνολικά της κοινωνίας. Η ανάπτυξή τους περιορίζεται, διαστρεβλώνεται και χειραγωγείται από την κυριαρχία των ΠΠΜΟ, των κρατικών και διακρατικών τους οργάνων. Η σχεδιοποιημένη διαχείρισή τους στην Λ.Δ. Κίνας, στη Λ.Δ. Κορέας και στις άλλες χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού κατά τον 21^ο αι, δημιουργεί δυνατότητες για ραγδαία ανάπτυξή τους, άρα και για την αποφασιστική νίκη του σοσιαλισμού στο πεδίο της εντατικής ανάπτυξης της παραγωγής, που είναι αναγκαίος όρος για την επικράτηση του κομμουνισμού.

5. Λόγω των παραπάνω διαδικασιών και της συνακόλουθης παρακμής του καπιταλισμού στη χρονίζουσα δομική, διαρθρωτική κρίση -που διαπλέκεται όλο και πιο στενά με την γενική του κρίση- έχει δρομολογηθεί μια τεκτονική μετατόπιση ισχύος, με σημαντική υποβάθμιση της θέσης και του ρόλου και των τριών παραδοσιακών κέντρων του ιμπεριαλισμού και των περί αυτών ολοκληρώσεων (Βορειοαμερικανικού, με επικεφαλής τις Η.Π.Α., Δυτικοευρωπαϊκού, με επικεφαλής τη Γερμανία και της Άπω-Ανατολής, με επικεφαλής την Ιαπωνία).

Η παγκόσμια παραγωγική διαδικασία, ο κοινωνικά και τεχνολογικά διαμεσολαβημένος μεταβολισμός της ανθρωπότητας, όλο και πιο πολύ συγκροτείται σε πλανητική κλίμακα ως οργανικό όλο, με πρωτοφανείς διασυνδέσεις ιστών, οργάνων, συστημάτων, υποσυστημάτων και λειτουργιών, που διατρέχουν σχεδόν όλα τα μήκη και πλάτη σε ξηρά, έδαφος, υπέδαφος, ύδατα, αέρα, εγγύς διάστημα. Κομβικό ρόλο στη διαδικασία ενοποίησης της ανθρωπότητας διαδραματίζει η επιστήμη ως όλο και πιο άμεση παραγωγική δύναμη.

Αυτό το (ανολοκλήρωτο στη διαμόρφωσή του) άκρως αντιφατικό οργανικό όλο λοιπόν, διαθέτει εν πολλοίς μορφοποιημένα δίκτυα ενεργειακών υποδομών-ρών πλανητικής εμβέλειας και υποδομές τηλεπικοινωνιακών δικτύων, με ευρείας χρήσης εφαρμογές διαστημικής-τηλεματικής, δηλαδή, *αρχίζει να διαθέτει οιονεί ενοποιημένες σε πλανητική κλίμακα παραγωγικές διαδικασίες.*

Έτσι, λειτουργεί ως οργανισμός που διαθέτει ενοποιούμενες μεταβολικές δομές και λειτουργίες, περιφερειακό νευρικό σύστημα, όλο και πιο διακριτά στοιχεία κεντρικού νευρικού συστήματος (διαδίκτυο, τηλεματική, τηλεπικοινωνίες), *χωρίς ωστόσο να διαθέτει ακόμα καθαυτό κεντρικό νευρικό σύστημα και εγκέφαλο, δηλ. χωρίς καν το υπόστρωμα της συνειδητής και ενιαίας-κεντρικής πρόβλεψης, σχεδιοποίησης, οργάνωσης και ελέγχου.* Το οργανικό όλο της ανθρωπότητας στο σύγχρονο στάδιο του παγκοσμιοποιημένου ιμπεριαλισμού, εξακολουθεί να μεταβολίζει με τρομακτική ανισομέρεια σε επιμέρους χώρες, περιοχές, κοινωνικές ομάδες, κ.ο.κ. βάσει της συνισταμένης πολλών, ανταγωνιστικών και αντικρουόμενων τάσεων, συσχετισμών δυνάμεων και σημάτων από και προς πολλαπλά συνεργαζόμενα ή/και ανταγωνιστικά προς άλλα κέντρα και περιφέρειες, που οδηγούν τελικά σε ανεξέλεγκτες «νεοπλασίες», σε «σπασμούς» μερών και του συνόλου, σε κρίσεις και συρράξεις με καταστροφικές επιπτώσεις.

Η ίδια η ύπαρξη του ιμπεριαλισμού φέρνει σήμερα την ανθρωπότητα αντιμέτωπη με **τρεις** όλο και πιο ορατούς **μείζονος κλίμακας κινδύνους αυτοκαταστροφής:**

1) γενικευμένο παγκόσμιο ιμπεριαλιστικό πόλεμο με ευρεία χρήση όπλων μαζικής καταστροφής (στις χρονίζουσες συρράξεις της Συρίας και της Ουκρανίας ήδη εμπλέκονται επισήμως πάνω από 54 χώρες)*

2) μεγάλης κλίμακας οικολογική καταστροφή λόγω της ληστρικής σχέσης του κεφαλαίου προς τη φύση (π.χ. ξηρασία, υπερθέρμανση, ρύπανση κάθε είδους, τεχνογενείς καταστροφές, πρόκληση πανδημιών ως αποτέλεσμα της καταστροφής ενδιαίτημάτων της άγριας φύσης, μαζική επιβολή βιομηχανικών «εναλλακτικών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας», εντατική βιομηχανία τροφίμων, ανεξέλεγκτη εισαγωγή στην παραγωγή/τροφική αλυσίδα γενετικά τροποποιημένων οργανισμών κ.λπ.) **και**

3) αποδόμηση και υπονόμηση της ανθρώπινης προσωπικότητας και κάθε συλλογικότητας, της ίδιας της δυνατότητας συγκρότησης υποκειμένου, μέσω έλλειψης όρων αξιοπρεπούς διαβίωσης, τάσεων εκφυλισμού, αποδόμησης και υπονόμησης ακόμα και του ιδίου του βιολογικού πυρήνα του ατόμου και της οικογένειας (καταναλωτισμός, δικαιωματισμός, συνοδευόμενος από ιδεολογήματα-δόγματα και «θεσμικές» πρακτικές «κατασκευής πολλαπλών ταυτοτήτων» κ.ο.κ.).

Η οργανική ενοποίηση αυτού του συστήματος δεν μπορεί να επέλθει ως απλή άνωθεν εγκατάσταση κάποιας «ενοποιητικής υπερδομής», ενός «παγκόσμιου εποικοδομήματος» σε αυτό το άκρως ανομοιογενές «σώμα». Στοιχεία «εγκεφάλου» (επιστημονικής σχεδιοποίησης) εισάγουν στο μέτρο των δυνατοτήτων τους οι χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού, ενώ το αντιιμπεριαλιστικό και γενικότερα το προοδευτικό και επαναστατικό κίνημα συμβάλλει στην πορεία για την κάμψη και την άρση του καταστροφικού ανορθολογισμού που διέπει τον ιμπεριαλισμό. Ωστόσο, οι δυνάμεις του ιμπεριαλισμού εμμένουν στην ανάσχεση της υποβάθμισής τους στον παγκόσμιο ανταγωνισμό με κάθε μέσο, στην εμπόλεμη είτε «ειρηνική» επιβολή της παγκόσμιας δικτατορίας τους.

Τα κέντρα του ιμπεριαλισμού έχουν σήμερα συσπειρωθεί σε έναν **άκρως επιθετικό ιμπεριαλιστικό άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ**, με σκοπό την αποδυνάμωση και καταστροφή οποιουδήποτε δεν υποτάσσεται πλήρως, όποιου αμφισβητεί και υπονομεύει την πρωτοκαθεδρία τους και τον παρασιτισμό τους.

Στον αντίποδα αυτού του άξονα έχει εμφανιστεί και διαμορφώνεται εκ των πραγμάτων ο

αντίπαλος πόλος των (αρκετά ετερογενών, ανομοιογενών και ανοργάνωτων προς το παρόν) δυνάμεων του σοσιαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού, το πραγματικό οικονομικό δυναμικό και οι πόροι του οποίου δεν προσμετρώνται απλώς με αξιακούς όρους και με δείκτες Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, ενώ η πραγματική του ισχύς (πολιτική και στρατιωτική) είναι πολύ μεγάλη με σαφή αυξητική τάση.

Οι συσσωρευμένες ανειρήνευτες αντιφάσεις συμπυκνώνονται σε αυτό το δίπολο, ενώ τα περιθώρια ειρηνικής διευθέτησης των μεταξύ τους συγκρούσεων στενεύουν δραστικά, γεγονός που ωθεί σε **περαιτέρω κλιμάκωση και γενίκευση του Γ' ΠΠ**. Όσο κλιμακώνεται ο Γ' ΠΠ συρρικνώνονται και οι όροι και τα περιθώρια παρασιτισμού των ιμπεριαλιστικών χωρών σε βάρος των υπολοίπων, γεγονός που ευνοεί την ανάπτυξη του κινήματος των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του σοσιαλισμού.

Στο πλαίσιο του ιμπεριαλιστικού άξονα ειδική θέση κατέχει η ΕΕ.

➤ **Για το χαρακτήρα των ιμπεριαλιστικών ολοκληρώσεων. Η Ε.Ε. – φυλακή λαών.**

Σε συνδυασμό με τις παραπάνω τάσεις οφείλουμε να εξετάζουμε ιστορικά τις μορφές, τα είδη και τα επίπεδα των κεφαλαιοκρατικών – ιμπεριαλιστικών ολοκληρώσεων. Εξ υπαρχής, οι τελευταίες ήταν και είναι:

1. διαδικασίες διεθνοποίησης της οικονομικής ζωής, οικονομικής και πολιτικής ενοποίησης κεφαλαιοκρατικών χωρών, με ποικίλες μορφές διακρατικών οικονομικών συμφωνιών και συμβάσεων, για την ικανοποίηση των συμφερόντων των ισχυρότερων και μεγαλύτερων μονοπωλιακών ομίλων και των χωρών στις οποίες αυτοί εδρεύουν και
2. μέσο συντονισμού του αγώνα του μονοπωλιακού κεφαλαίου εναντίον της εργατικής τάξης σε διεθνές επίπεδο.

Η απλούστερη μορφή-πρόπλασμα της ολοκλήρωσης (από το 19ο – αρχές του 20ου αι.) είναι αυτή της *ζώνης ελευθέρου εμπορίου*, όπου αίρονται οι περιορισμοί στη διακίνηση εμπορευμάτων και υπηρεσιών μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών, καθώς και τελωνειακοί δασμοί.

Επόμενη πιο σύνθετη μορφή ολοκλήρωσης, είναι η *τελωνειακή ένωση*. Σε αυτή την περίπτωση, εκτός από την κατάργηση των περιορισμών στο εξωτερικό εμπόριο, θεσπίζεται ενιαία τιμολογιακή και δασμολογική πολιτική και εν γένει ενιαία πολιτική για το εξωτερικό εμπόριο με τρίτες χώρες. Και στις δύο εκδοχές, οι όποιες διακρατικές συμφωνίες, διέπουν μόνο τη σφαίρα της ανταλλαγής, κατά τρόπο που δημιουργούνται τυπικά ίσοι όροι για την ανάπτυξη του εμπορίου και των οικονομικών συναλλαγών μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών.

Πιο σύνθετη μορφή ολοκλήρωσης είναι η *δημιουργία ορισμένης ένωσης-κοινότητας*. Εδώ, ως επιπρόσθετες της τελωνειακής ολοκλήρωσης, θεσπίζονται συμφωνίες που αφορούν την άσκηση κοινής οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, όπως αυτή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ).

Σε κάθε περίπτωση, η όποια κεφαλαιοκρατική ολοκλήρωση, ως προς την ουσία της, είναι πρωτίστως μορφή διαχείρισης και εκμετάλλευσης της ανισομέρειας μεταξύ των οικονομιών χωρών και περιφερειών, μορφή μοιράσματος της παγκόσμιας κεφαλαιοκρατικής αγοράς μεταξύ των ισχυρότερων και μεγαλύτερων μονοπωλιακών ομίλων και αντίστοιχων θέσεων και ρόλων των ιμπεριαλιστικών χωρών.

Οι διαδικασίες ολοκληρώσεων που δρομολογήθηκαν μετά το Β' ΠΠ, κινήθηκαν βάσει νομοτελών τάσεων, στη βάση της Κρατικομονοπωλιακής ρύθμισης. Η τελευταία, είχε ως φυσικό επακόλουθο

αρχικά την τάση δημιουργίας μηχανισμών διεθνούς συντονισμού και Κρατικομονοπωλιακής ρύθμισης και στο πλαίσιο της «Κοινής αγοράς». Έτσι, η όποια ολοκλήρωση συνιστά δυναμικό εγχείρημα του «συλλογικού κεφαλαιοκράτη» στο βαθμό που αυτός συγκροτείται σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, και αποσκοπεί:

1. στην «ειρήνευση», στη διαχείριση της αντίφασης μεταξύ ιδιωτικής κεφαλαιοκρατικής μορφής της οικονομικής δραστηριότητας και παραγωγικών δυνάμεων που υπερβαίνουν όλο και πιο πολύ τα εθνικά σύνορα,
2. στη διαχείριση προς όφελος των κυρίαρχων οικονομικών ομίλων του ανταγωνισμού, της ιεραρχικής κυριαρχίας, της ανισομέρειας και των αντίστοιχων σχέσεων εξάρτησης α) στις σχέσεις εντός του πεδίου της όποιας ολοκλήρωσης και β) στις σχέσεις με τρίτες χώρες και άλλες ολοκληρώσεις.

Ωστόσο, στη βάση κάθε κεφαλαιοκρατικής ολοκλήρωσης, βρισκόταν, βρίσκεται και θα βρίσκεται η αγορά. Η κυριαρχία του στοιχείου των ΕΧΣ, η κεφαλαιοκρατική αγορά, γεννά και ενισχύει διαρκώς αντιφάσεις μεταξύ χωρών και ομάδων χωρών, μεταξύ μονοπωλιακών ομίλων, μεταξύ των διαφόρων τάξεων και κοινωνικών στρωμάτων της κεφαλαιοκρατικής κοινωνίας.

Ιστορικά πρωταρχική μορφή ολοκληρώσεων συνιστά το σύστημα αποικιακής εξάρτησης και εκμετάλλευσης που προέκυψε κατά την ύστερη φεουδαρχία και την άνοδο της κεφαλαιοκρατίας. Η διάλυση του παραδοσιακού αποικιοκρατικού συστήματος επέδρασε καταλυτικά στις Δυτικοευρωπαϊκές κεφαλαιοκρατικές οικονομίες (τα 9/10 του συνόλου των αποικιών ανήκαν σε αυτές) στην κατεύθυνση εσπευσμένης αναζήτησης διακρατικά συντονισμένης αναδιάρθρωσης με τη δρομολόγηση στενότερων μορφών ολοκλήρωσης.

Καταλυτικός για τη δρομολόγηση και την επίσπευση αυτών των ολοκληρώσεων, ήταν ο διπολισμός του «Ψυχρού Πολέμου». Η δημιουργία και η αρχική ενίσχυση του συστήματος των χωρών του *πρώιμου σοσιαλισμού*, χαρακτηριστικό των οποίων ήταν η ύπαρξη και λειτουργία εν πολλοίς *σχεδιοποιημένων οικονομιών*, αλλά και η συνδεόμενη με αυτό το σύστημα *άνοδος του εθνικοαπελευθερωτικού και αντιιμπεριαλιστικού κινήματος*, καθιστούσαν επιτακτικές τις απαντητικές κινήσεις εκ μέρους των ισχυρότερων κεφαλαιοκρατικών χωρών, κυρίως στην Ευρώπη. Η χρηματιστική ολιγαρχία, προσέφυγε σε πολιτικές ολοκληρώσεων, στην προσπάθειά της να αμβλύνει τις εσωτερικές της αντιφάσεις, τις αρνητικές, κρισιακές και ανεξέλεγκτες συνέπειες της αυθόρμητης ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατικής οικονομίας σε περιφερειακό και σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό ήταν απαραίτητο και για τη συσπείρωση των διαθέσιμων οικονομικών και πολιτικών δυνάμεων των κεφαλαιοκρατικών χωρών, για την εδραίωση και διασφάλιση των απειλούμενων θεμελίων του κεφαλαιοκρατικού καθεστώτος, αλλά και για την επίτευξη διεθνούς υλικής και τεχνολογικής βάσης, ικανής να στηρίζει τις επιθετικές στρατιωτικές και πολιτικές συμμαχίες της, σε μια σχέση ανταγωνιστικής αναγκαστικής συνεργασίας (ενδο-ιμπεριαλιστικής, αναγκαστικής ενώπιον κοινών απειλών, ενότητας και πάλης) μεταξύ των κέντρων εκατέρωθεν του Ατλαντικού. Έτσι προέκυψαν οι «Ευρω-Ατλαντικές» δομές.

Οι ολοκληρώσεις που έλαβαν χώρα ιδιαίτερα μετά τον Β' ΠΠ, ήταν εξ υπαρχής ιμπεριαλιστικές, και έφεραν το στίγμα Ψυχρού Πολέμου, αντικομμουνιστικού και αντισοβιετικού προσανατολισμού. Αυτό αφορά ιδιαίτερα την Δυτικοευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι **το πρώτο εγχείρημα Δυτικοευρωπαϊκής ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης με ενιαίο νόμισμα, έλαβε χώρα σε καθεστώς κατοχής του φασιστικού άξονα, της ναζιστικής Γερμανίας**. Αξιοσημείωτη είναι και η ταχύρρυθμη κάθαρση ιδεολόγων και άλλων στελεχών της ναζιστικής Γερμανίας αμέσως μετά τον πόλεμο, ώστε αυτοί να τεθούν επικεφαλής του μεταπολεμικού εγχειρήματος ανασυγκρότησης της κεφαλαιοκρατικής Ευρώπης μέσω της ολοκλήρωσης.

Έχει ιδιαίτερη σημασία η εξέταση της ιστορικής εξέλιξης της Δυτικοευρωπαϊκής ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης: από την **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα** (ΕΚΑΧ, ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 1951 από έξι ευρωπαϊκά κράτη, τα οποία εξακολουθούν να διαδραματίζουν ρόλο πυρήνα σε

όλες τις μετέπειτα φάσεις της ολοκλήρωσης), στην **Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα** (ΕΟΚ, που ιδρύθηκε το 1957 από τα ίδια κράτη, με τη Συνθήκη της Ρώμης, δέκατο μέλος της οποίας γίνεται η Ελλάδα το 1981, η Ισπανία και η Πορτογαλία το 1986) και από αυτή στην **Ευρωπαϊκή Ένωση** (Ε.Ε). Από τα πρώτα της βήματα αυτή η ολοκλήρωση, παρά τις εντός της και με τις ΗΠΑ αντιθέσεις, **ήταν συμπληρωματικό και παραπληρωματικό στοιχείο του επιθετικού στρατιωτικού και πολιτικού Βορειοατλαντικού συμφώνου, του ΝΑΤΟ.**

Αυτή η ιμπεριαλιστική ολοκλήρωση έδειξε το πραγματικό της πρόσωπο μετά τη διάλυση του στρατοπέδου του πρώιμου σοσιαλισμού, με την εκ παραλλήλου με το ΝΑΤΟ πρόσδεση και προσάρτηση χωρών που πέρασαν απ' τον πρώιμο σοσιαλισμό σε καταστροφικές για τους λαούς τους επανεκδόσεις πρωταρχικής κεφαλαιοκρατικής συσσώρευσης, με όρους βίαιης αποικιοποίησης, με συστηματική καταστροφή κοινωνικών και οικονομικών δομών, με ακραία εξαθλίωση πληθυσμών. Παρατηρείται λοιπόν μια ιστορική διαβάθμιση των δομών και των επιπέδων ολοκλήρωσης.

Εδώ παρατηρούμε πλήρη επιβεβαίωση της από το 1915 πρόβλεψης του Λένιν, στο ιστορικό του έργο *“Για το σύνθημα των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης”*. Στο πλαίσιο της κεφαλαιοκρατίας είναι ανέφικτη η στοιχειωδώς ισότιμη ενοποίηση χωρών και λαών. Η ενοποίηση αυτή γίνεται πάντα με όρους ιμπεριαλιστικής εκμετάλλευσης που εδράζεται στην ανισομέρεια και επιτείνει αυτή την ανισομέρεια. Η ιμπεριαλιστική εκμετάλλευση έχει πολλές μορφές και διεξάγεται σε πολλά επίπεδα: παίρνει τη μορφή τεχνολογικής, οικονομικής, δημοσιονομικής, πολιτικής και στρατιωτικής εξάρτησης και επιβολής, δημιουργεί νέες μορφές αποικιοποίησης, αξιοποιώντας την ανισομέρεια μεταξύ κέντρου και περιφέρειας της Ε.Ε. και της ευρωζώνης και τις συνακόλουθες μορφές εξωτερικού δημόσιου χρέους.

Εδώ, η περιφέρεια της ευρωζώνης και ιδιαίτερα οι πλέον ασθενείς κρίκοι της (χώρες όπως η Ελλάδα), μετατρέπονται σε αποικίες χρέους. Δρομολογείται μια μακροχρόνια διαδικασία απομύζησης υπεραξίας, από τις χώρες της περιφέρειας προς τις χώρες του «πυρήνα», τόσο σε παγκόσμια κλίμακα, όσο και κατά ζώνες στο εσωτερικό της ΕΕ.

Η διάγνωση της ιστορικής νομοτέλειας, δεν μπορεί να εδράζεται σε υποκειμενικές επιθυμίες και σε μικροαστικούς ευγενείς και ευσεβείς πόθους. Πολύ περισσότερο η επαναστατική παρέμβαση σε αυτήν. Η έκβαση της κρίσης της Ευρωζώνης και της Ε.Ε. μέσα στην κλιμάκωση του Γ'ΠΠ θα κινηθεί σε ένα ευρύ φάσμα πιθανών ανακατατάξεων. Εκείνο όμως που νομοτελώς αποκλείεται απολύτως, είναι τυχόν μεταστροφή της Δυτικοευρωπαϊκής Ιμπεριαλιστικής Ολοκλήρωσης (θεμελιώδους συνιστώσας του άξονα του πλέον επιθετικού Διεθνοποιημένου κεφαλαίου) σε κατεύθυνση διαφορετική από την Διακρατικομονοπωλιακή δικτατορία του κεφαλαίου, ιδιαίτερα στο πλαίσιο του Γ'ΠΠ. Μια δικτατορία-φυλακή, όχι μόνο των λαών μελών και ομήρων της ΕΕ, η επιθετικότητα και η αυταρχικότητα του καθεστώτος της οποίας θα κλιμακώνεται στο βαθμό που θα αποκόπτονται οι κυρίαρχες ιμπεριαλιστικές χώρες της από τις νεοαποικιοκρατικές πηγές παρασιτισμού της χρηματιστικής τους ολιγαρχίας. Μια δικτατορία που δεν διστάζει να χρηματοδοτεί, να εξοπλίζει, να στελεχώνει και να καθοδηγεί απροκάλυπτα πολεμικές παρεμβάσεις, ένοπλα πραξικοπήματα με δύναμη κρούσης τους ναζί (Κίεβο), να στηρίζει απαρτχάιντ ναζιστών, που χωρίζουν το λαό τους σε πολίτες και «μη πολίτες» (3 χώρες της Βαλτικής), να επιβάλλει όλο και πιο φασίζοντα καθεστώτα γενοκτονίας με εγκαθίδρυση αποικίας χρέους και υπό εποπτεία (Ελλάδα, Κύπρος κ.ο.κ.), να λαμβάνει ενεργά μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις κ.λπ.

Η στάση της ληστρικής ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης της ΕΕ -βασική συνιστώσα σήμερα του επιθετικού άξονα ΗΠΑ-ΝΑΤΟ-ΕΕ στον Γ'ΠΠ, βασικό έρεισμα του ρατσιστικού κράτους τρομοκράτη Ισραήλ- επιβεβαιώνει τον χαρακτήρα της. Στην κρίση και στον πόλεμο αποκαλύπτεται ανάγλυφα ο χαρακτήρας της Ε.Ε. Το να επιδιώκει κανείς σε συνθήκες καταστροφικής κρίσης και πολέμου απαλλαγή απ' τα «κακά» του ευρώ εντός της ευρωζώνης, προσδοκώντας νομιμοφρόνως μετουσίωση της χρηματοπιστωτικής φυλακής των λαών που επιβάλλει καθεστώς οικονομικής (επί

του παρόντος) κατοχής-αποικιοποίησης, σε «κοινωνικά δίκαιη Ευρώπη των Λαών», είναι ιμπεριαλιστική προπαγάνδα ή/και αφελής ουτοπία. Είναι σαν να διεκδικούσε το κίνημα κατά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, κατά την προηγούμενη (στρατιωτική) κατοχή να μεταπείσει δια των διαπραγματεύσεων και να μεταρρυθμίσει τον φασιστικό άξονα και τη Βέρμαχτ...

Ο ιμπεριαλιστικός άξονας δομείται στον Γ'ΠΠ με όρους επιβολής των συμφερόντων των ΗΠΑ, ακόμα και επί του πυρήνα της ΕΕ, και επί της Γερμανίας. Η ίδια η στρατιωτική παρουσία με ξένες βάσεις, θέτει όρους στην όποια κυριαρχία ακόμα και των ισχυρότερων χωρών της ΕΕ. Υπάρχουν εξελίξεις που οδηγούν ήδη σε δραστική υποβάθμιση της θέσης και του ρόλου της ΕΕ, προϊδεάζοντας για το ενδεχόμενο διάλυσης αυτής της ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης. Τέτοιες εξελίξεις είναι: η ανατίναξη των υποθαλάσσιων αγωγών ρωσικού φυσικού αερίου, η επιβολή της αγοράς του πολλαπλά ακριβότερου συμπιεσμένου σχιστολιθικού από ΗΠΑ, οι ποικίλες χιλιάδες κυρώσεις προς τη Ρωσία κ.λπ., η αναγκαστική μεταφορά παραγωγικών διαδικασιών από τους γερμανικούς κ.λπ. μονοπωλιακούς ομίλους στις ΗΠΑ, η επιβολή σχεδίου όλο και πιο άμεσης εμπλοκής της Ευρώπης σε πόλεμο με την Ρωσία και τους συμμάχους της (με πιθανή χρήση αρχικά τακτικών πυρηνικών όπλων), με την ελπίδα της ολιγαρχίας των ΗΠΑ να αποφύγει άμεση εμπλοκή στην επικράτειά τους.

Η διάγνωση της ιστορικής νομοτέλειας, δεν μπορεί να εδράζεται σε υποκειμενικές επιθυμίες και σε μικροαστικούς ευγενείς και ευσεβείς πόθους. Πολλώ μάλλον δε - η επαναστατική παρέμβαση σε αυτήν. Η έκβαση της κρίσης της Ευρωζώνης και της Ε.Ε. συναρτάται με την έκβαση του Γ'ΠΠ και την περαιτέρω αποδυνάμωση των τριών κέντρων του ευρωατλαντικού ιμπεριαλισμού.

➤ Η θέση και ο ρόλος της Ελλάδας.

Η Ελλάδα κατέκτησε την κρατική της υπόσταση με την μεγάλη εθνικοαπελευθερωτική και κοινωνική επανάσταση του 1821. Επικεφαλής αυτής της επανάστασης τέθηκε η εμπορική και ναυτιλιακή αστική τάξη, η οποία είχε διασυνδέσεις, κοινότητες και συναλλαγές στον Εύξεινο Πόντο, στο Αιγαίο και συνολικά στη Μεσόγειο. Βασική δύναμη αυτής της επανάστασης ήταν η φτωχή αγροτιά και το πρώιμο προλεταριάτο των χειροτεχνιών και του εμπορικού ναυτικού. Κυρίο χαρακτηριστικό αυτής της χώρας ήταν εξ υπαρχής η θέση και ο ρόλος του προτεκτοράτου, ενός μικρού και εξαρτημένου από τις τότε Μεγάλες Δυνάμεις κράτους, η οικονομία και η κοινωνία του οποίου έφερε το στίγμα της καθυστέρησης της αστικής ανάπτυξης, της ιδιότυπης φεουδαρχικής δομής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Μέσα από αλληπάλληλους πολέμους και ξένες επεμβάσεις, μικρής έκτασης και χαμηλής έντασης εκβιομηχάνιση άρχισε να αναπτύσσεται κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} αι., οπότε εμφανίστηκαν και τα πρώτα εργατικά συνδικάτα. Μετά τους Βαλκανικούς πολέμους και την Μικρασιατική εκστρατεία, η «μεγάλη ιδέα» της αστικής τάξης είχε τραγική κατάληξη: ήττα του ελληνικού στρατού, εγκατάλειψη των μικρασιατικών ελληνικών πληθυσμών σε σφαγές και θηριωδίες από την αντεπίθεση των Νεότουρκων, ενώ ενάμιση εκατομμύριο πρόσφυγες έρχονται στην Ελλάδα. Παράλληλα σημειώνεται ένα νέο κύμα εκβιομηχάνισης, συνοδευόμενο από άνοδο του εργατικού κινήματος. Το Νοέμβριο του 1918 ιδρύεται το Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος (ΣΕΚΕ), το οποίο στο 3^ο Έκτακτο Συνέδριό του, το Νοέμβριο του 1924, μετονομάστηκε σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ).

Το ΚΚΕ πρωτοστατεί στην πάλη της εργατικής τάξης και του λαού κατά της αστικής τάξης και του ιμπεριαλισμού, κατά του μοναρχοφασισμού, σε κάθε σημαντικό κοινωνικό και εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα. Η πορεία συγκρότησης και ανάπτυξης του κινήματος της εργατικής

τάξης και του ΚΚΕ, ιδιαίτερα αυτό που αποκαλούμε «μπολσεβικοποίηση του κόμματος», με την καταλυτική βοήθεια της Γ΄ Διεθνούς, είναι μια πορεία ηρωικών αγώνων και θυσιών. Οδήγησε το κόμμα στη θέση του πρωτοπόρου καθοδηγητή του μαζικότερου εθνικοαπελευθερωτικού και επαναστατικού κινήματος κατά του Άξονα, κατά της τριπλής κατοχής στη διάρκεια του Β΄ ΠΠ και μετά, στον ηρωικό ταξικό πόλεμο πολιτών, κατά του νέου κατακτητή (του αγγλο-αμερικανικού ιμπεριαλισμού). Ο 1^{ος} γύρος της ήττας του επαναστατικού κινήματος (από την εισβολή των βρετανικών στρατευμάτων σε συνεργασία με τους πρώην συνεργάτες των ναζί, που έγιναν συνεργάτες των νέων κατακτητών) τον Δεκέμβρη του 1944, συνδέεται αποφασιστικά με το γεγονός ότι οι νέοι κατακτητές επέσπευσαν την σύγκρουση με το ΕΑΜ και τον ΕΛΑΣ, ενώ απέμεναν ακόμα πάνω από πέντε μήνες αιματηρών μαχών μέχρι να υψωθεί το κόκκινο λάβαρο στο Ράιχσταγκ από τον Κόκκινο Στρατό.

Η ήττα του επαναστατικού κινήματος από τον ιμπεριαλισμό την δεκαετία του 1940 οδήγησε σε μακροχρόνια μαζική τρομοκρατία και καταστολή, με δημοκρατικοφανείς φάσεις, μέχρι την επιβολή της αμερικανοκίνητης στρατιωτικής δικτατορίας 1967-1974.

Νικητές του ταξικού πολέμου πολιτών (“εμφυλίου πολέμου”) 1946-1949 απέβησαν εν πολλοίς οι συνεργάτες των φασιστών κατακτητών του 1941-1944, οι μαυραγορίτες κ.ο.κ., που από κοινού με το αυτοεξόριστο μέρος του πολιτικού προσωπικού της άρχουσας τάξης, έγιναν συνεργάτες των νέων “συμμάχων”-επικυρίαρχων: αρχικά των Άγγλων και στη συνέχεια των ΗΠΑ. Το καθεστώς των νικητών, ως επιτηρούμενο και επικυριαρχούμενο κράτος και παρακράτος, καλλιέργησε και επέβαλλε το ιδεολόγημα-περίβλημα των κυρίαρχων συμφερόντων αυτής της ληστρικής, αδίστακτης και δουλοπρεπούς αστικής τάξης, την κυρίαρχη αντίληψη περί “εθνικών συμφερόντων” και “εθνικοφροσύνης”, που συμπυκνώνεται στο περίφημο “Ανήκομεν εις την Δύσιν”. Σε αυτό συμπυκνώνεται η μόνιμα επαναλαμβανόμενη “συνέχεια του κράτους”, ο “ρεαλισμός” και η “σοβαρότητα”-“υπευθυνότητα” των ασκούμενων πολιτικών. Σε αυτό το ιδεολόγημα συμπυκνώνεται και η προσήλωση της αστικής τάξης και του πολιτικού της προσωπικού στις νυν επιταγές του Ευρωατλαντικού άξονα. Η συμμόρφωση με αυτό το δόγμα-ιδεολόγημα, ανάγεται σε μείζον κριτήριο συμβατότητας ατόμων και ομάδων με τους θεσμούς. Κάθε απόκλιση από αυτό το ιδεολόγημα εθνικοφροσύνης, ακόμα και σε φραστικό επίπεδο, μέχρι σήμερα πατάσσεται ως κάτι το “αντεθνικό” και επικίνδυνο. Αυτό το στίγμα φέρει και η παράδοση των διεθνών θεσμικών και εξωθεσμικών σχέσεων που έχει επιβληθεί στη χώρα.

Το μεταπολεμικό τρίτο κύμα εκβιομηχάνισης ανακόπτεται από την πετρελαϊκή κρίση του 1973.

Η βεβιασμένη ένταξη στο NATO το 1952, το καθεστώς κατοχής με την εγκατάσταση Αμερικανο-NATOικών στρατιωτικών βάσεων και η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) [συμφωνία σύνδεσης 30.3.1961, μέλος από 1.1.1981], συνιστούν βασικές πολιτικές, θεσμικές, πολεμικές και οικονομικές παραμέτρους του εξαρτημένου χαρακτήρα της χώρας, που αναγορεύεται μεταπολεμικά από την ντόπια αστική τάξη και τα ιδεολογικοπολιτικά της όργανα σε «νέα Μεγάλη Ιδέα».

Η τελευταία «Μεγάλη Ιδέα» της άρχουσας τάξης της χώρας, με την επιβολή καθεστώτος αποικίας χρέους μέσω δανειακών συμβάσεων και μνημονίων (Μάιος 2010) δείχνει να ξεφτίζει όλο και πιο πολύ. Η μετεξέλιξη του εμφυλιοπολεμικού αντικομμουνιστικού δόγματος του “Ανήκομεν εις την Δύσιν”, δηλαδή ο μονόδρομος της πρόσδεσης στη Δυτικοευρωπαϊκή Ιμπεριαλιστική Ολοκλήρωση, στις Ευρωατλαντικές δομές, ο επενδεδυμένος με διάφορες ιδεολογικές αποχρώσεις “ευρωπαϊσμός”, η “ευρωπαϊκή ιδέα”, η οραματική διάσταση της “Ενωμένης Ευρώπης”, συνθλίβεται

στις συμπληγάδες της γενικευμένης δομικής κρίσης και των πολιτικών διαχείρισής της.

Η ανισομέρεια και οι συνακόλουθες περίπλοκες μορφές διεθνούς εκμετάλλευσης και καταπίεσης εντείνονται. Τα πλεονάσματα των ισχυρών ιμπεριαλιστικών χωρών του πυρήνα της ΕΕ γίνονται ελλείμματα της περιφέρειας, αυξητικά αναπαραγόμενα με ένα φρικώδη “Μηχανισμό στήριξης”. Σε συνθήκες παγκόσμιας, συστημικής και δομικής κρίσης, οι πλέον επιθετικές δυνάμεις του κεφαλαίου, αναζητούν απεγνωσμένα τρόπους διεξόδου από την κρίση, τρόπους μαζικής απαξίωσης-καταστροφής κεφαλαίων, παραγωγικών δυνάμεων, ώστε να επανεκκινήσουν το σύστημα, μέσω καταστροφής κεφαλαίων στον παροξυσμό του ανταγωνισμού (χρεοκοπιών, εξαγορών, συγχωνεύσεων, κ.ο.κ.). Ιδίως καταστρέφοντας την κύρια παραγωγική δύναμη (την εργατική τάξη) μέσω του κοινωνικού πολέμου που εξαπολύουν εναντίον της εργασίας, με την “εσωτερική υποτίμηση”, με τη χρήση του δημόσιου εξωτερικού χρέους και άλλων μέσων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αποικιοποίηση, όχι μόνο των παραδοσιακών εξαρτημένων πρώην αποικιακών περιφερειακών χωρών, όχι μόνο χωρών του λεγόμενου «Τρίτου Κόσμου», αλλά και «περιφερειακών» χωρών ενός από τα τρία κέντρα του λεγόμενου «Πρώτου Κόσμου», της ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης της «Ευρωπαϊκής Ένωσης» (όπως η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και εν πολλοίς η Ιταλία, τα περίφημα PIGS κατά τη νεορατσιστική ορολογία των κυρίαρχων κύκλων του πυρήνα της Ε.Ε.). Χρησιμοποιούν βίαιες μορφές αποικιοποίησης εναντίον ολόκληρων λαών, μετατροπή χωρών αυτού του τύπου σε αποικίες χρέους. Η διαδικασία αυτή προσλαμβάνει χαρακτηριστικά κοινωνικού πολέμου, με πρωτοφανείς σε “ειρηνική” περίοδο δημογραφικές επιπτώσεις.

Η κλιμάκωση αυτής της πολιτικής, οδηγεί σε αντίστοιχη ανασυγκρότηση-μετάλλαξη της (εξ υπαρχής επιθετικού-ιμπεριαλιστικού χαρακτήρα) δομής και των λειτουργιών, θεσμών και οργάνων σε επίπεδο εθνών-κρατών και Ε.Ε., σε κλιμάκωση του αυταρχισμού, σε μετάθεση αρμοδιοτήτων από εθνικά σε υπερεθνικά, από αιρετά σε διορισμένα εκτελεστικά-γραφειοκρατικά ή/και εξωθεσμικά όργανα (εκτός κάθε μορφής εποπτείας και ελέγχου), με αστυνομοκρατικές και στρατοκρατικές ενέργειες που πυκνώνουν. Η παραπάνω ανασυγκρότηση-μετάλλαξη δεν είναι τυχαία ή παροδική, αλλά προετοιμαζόταν επί μακρόν και συστηματικά.

Η Ελλάδα, λόγω της θέσης και του ρόλου της στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας (ευρισκόμενη στην περιφέρεια της ευρωζώνης), αποτελεί μέσα στην κρίση και στον πόλεμο έναν από τους «ασθενείς κρίκους» της ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης της Ε.Ε. και του παγκόσμιου συστήματος. Εδώ ξεσπά η ανισομέρεια του συστήματος, με ραγδαία επιδείνωση της ζωής του λαού, με καταστροφικές δημογραφικές κ.ά. επιπτώσεις, λόγω της ιδιάζουσας διαπλοκής-διαμεσολάβησης της βασικής αντίφασης του συστήματος (νεκρή – ζωντανή εργασία, κεφάλαιο - εργασία) με παράγωγες εξωτερικές και εσωτερικές αντιφάσεις, με ιστορικές ιδιοτυπίες στις οποίες εδράζεται και τις οποίες αναπαράγει η επίταση της ανισομέρειας εντός και εκτός ολοκληρώσεων, κ.ο.κ. Εδώ είναι που επιβάλλονται ανηλεώς και αντίστοιχες πρωτοφανείς μορφές υπερεκμετάλλευσης. Εδώ εκφράζεται με ιδιαίτερη ένταση, αλλά και με ιδιόμορφο τρόπο, η παγκόσμια κρίση, μέσα από ένα σύνθετο πλέγμα εσωτερικών-εθνικών και εξωτερικών-διεθνικών, γεωπολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών κ.α. αντιφάσεων.

Η κατάσταση αυτή οδηγεί, αφενός σε δραματική όξυνση της ταξικής επίθεσης με επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου της μεγάλης πλειοψηφίας του ελληνικού λαού, αφετέρου σε επίταση των συνθηκών εθνικής υποτέλειας και ταπείνωσης, με την εμφάνιση νεοαποικιακών μορφών εκμετάλλευσης, ιδιαίτερα μέσω του εργαλείου του δημοσίου χρέους. Τα φαινόμενα αυτά συνεπιφέρουν και βαθύτατη κρίση του πολιτικού συστήματος από το 2010, με χρεοκοπία του

καθεστωτικού δικομματικού συστήματος χειραγώγησης και των εγχειρημάτων αναδιάταξής του, με ραγδαία κατάπτωση των αστικών κομμάτων και σχημάτων και αναντίστοιχα των περιστάσεων αριστερά ή αριστερής προέλευσης και αναφοράς σχήματα.

Δεν είναι τυχαία η διατήρηση σημαντικών επαναστατικών κομμουνιστικών παραδόσεων ακριβώς στη χώρα μας, παρά σε οποιαδήποτε άλλη της ιμπεριαλιστικής ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Δεν είναι τυχαίο και το ενδιαφέρον της επαναστατικών διαθέσεων νεολαίας της Ελλάδας για τη μελέτη, τη διάδοση, την ανάπτυξη και την εφαρμογή της νέας επαναστατικής θεωρίας. Αντίστοιχα, δεν είναι τυχαία και η εργαλειοποίηση από τον ιμπεριαλιστικό άξονα του ομορτουμιστικά εκφυλισμένου ιστορικού ΚΚΕ για την χειραγώγηση του κινήματος στη χώρα μας και διεθνώς.

Η αστική τάξη της Ελλάδας και το σύνολο του ιδεολογικοπολιτικού της προσωπικού παραμένει σε πλήρη υποτακτική πρόσδεση στον άξονα ΗΠΑ-NATO-ΕΕ, ενώ πρωτοστατεί στην εμπλοκή στον Γ΄ΠΠ.

6. Τα τρία συστατικά και οι τρεις κινητήριες δυνάμεις του παγκόσμιου επαναστατικού κινήματος.

➤ Η εσωτερική ενότητα των αντιφάσεων και των κινητήριων δυνάμεων αντιιμπεριαλισμού, σοσιαλισμού και κομμουνισμού στη Λογική της Ιστορίας.

Από τα παραπάνω, βάσει της λενινιστικής ανακάλυψης του «ασθενούς κρίκου», συνάγεται ότι **η επανάσταση, η μετάβαση στο σοσιαλισμό με προοπτική τον κομμουνισμό, είναι εξ υπαρχής συνυφασμένη με το πρόβλημα της ανισομερούς ανάπτυξης, της εξάρτησης, της ύπαρξης προκεφαλαιοκρατικών μορφών, στοιχείων και καταλοίπων, δηλαδή της μη επίλυσης σε αυτές τις χώρες προβλημάτων τα οποία σε «καθαρή μορφή» θα αποτελούσαν καθήκοντα της «κανονικής» κεφαλαιοκρατικής ανάπτυξης.**

Ο ίδιος ο πρώιμος σοσιαλισμός συνδέεται εκ των πραγμάτων οργανικά με την επίλυση καθηκόντων και διακυβευμάτων ανισομέρειας και εξάρτησης, με αγώνες για εθνική ανεξαρτησία και λαϊκή κυριαρχία, με αγώνες αντιιμπεριαλιστικούς, με τη διεκδίκηση του δικαιώματος των εθνών για αυτοδιάθεση.

Η θριαμβευτική νίκη αρχικά των μπολσεβίκων και, στη συνέχεια, όλων των επόμενων πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων στην ιστορία, συνδέεται με τη διερεύνηση, τη συνειδητοποίηση και την προγραμματική πρακτική επίλυση αυτών των προβλημάτων.

Τουναντίον, ο συμβιβασμός, η ενσωμάτωση στο αστικό καθεστώς, ο ομορτουμιστικός εκφυλισμός και τελικά η πρακτική παραίτηση από την προοπτική της επανάστασης και του σοσιαλισμού, ήδη από την εποχή της Οκτωβριανής Επανάστασης, συνδέεται με την παραίτηση από αυτή την προβληματική της επαναστατικής θεωρίας, της επιστήμης της πολιτικής οικονομίας του ιμπεριαλισμού, που είναι χαρακτηριστική για τον εκφυλισμό των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων της Ευρώπης, για τη χρεοκοπία της Β΄ Διεθνούς.

Κατ' αυτόν τον τρόπο προέκυψε ιστορικά το σύστημα εκείνο το οποίο είναι γνωστό στη δημοσιογραφία και δημοσιολογία ως «**σύστημα των τριών κόσμων**»:

1. Των ανεπτυγμένων κεφαλαιοκρατικών χωρών που αποτελούν και τα κέντρα του ιμπεριαλισμού,

2. Των σοσιαλιστικών χωρών και

3. Των λεγόμενων «χωρών του τρίτου κόσμου».

Εδώ δεν γίνεται λόγος για τρεις περίκλειστους και απομονωμένους κόσμους. Πρόκειται για ένα πρωτοφανές, ενιαίο στην αντιφατικότητά του παγκόσμιο σύστημα σε μετάβαση. Η αλληλεπίδραση και η αντιφατική διαπλοκή των μερών του κινείται σε πολλά επίπεδα και προσλαμβάνει πολλές ειρηνικές και εμπόλεμες μορφές.

Καταρχήν, δεν νοείται σύστημα των ανεπτυγμένων κέντρων του ιμπεριαλισμού χωρίς πολλαπλούς δεσμούς και σχέσεις άντλησης υπεραξίας με τη μορφή των μονοπωλιακών υπερκερδών σε περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα. Ακριβώς για αυτόν τον λόγο η συσχέτιση του «πρώτου κόσμου» με τον «δεύτερο» και τον «τρίτο» είναι δυναμική και συναρτάται με τη συσχέτιση μεταξύ επαναστατικών και αντεπαναστατικών διαδικασιών.

Ακριβώς για αυτόν τον λόγο οι χώρες του λεγόμενου «τρίτου κόσμου» γίνονται επί ιμπεριαλισμού ένα δυναμικό πεδίο της παγκόσμιας ταξικής πάλης, το οποίο **υπάγεται σε τελική ανάλυση σε εκείνη την εκδήλωση της βασικής αντίφασης της κεφαλαιοκρατίας, που λαμβάνει τα χαρακτηριστικά της σύγκρουσης μεταξύ πρώιμου σοσιαλισμού και κεφαλαιοκρατίας.**

Επιπλέον, η **αντίφαση μεταξύ σοσιαλισμού και ιμπεριαλισμού** διαπερνά το σύνολο των χωρών του κόσμου, μετατρέποντας τόσο τις αποικίες, όσο και τις χώρες που υφίστανται νεο-αποικιοκρατική εκμετάλλευση, τις εξαρτημένες, ημιανεξάρτητες και τις τυπικά ανεξάρτητες χώρες σε διαφιλονικούμενο πεδίο ανταγωνισμού. Η αντίφαση αυτή συνδέεται οργανικά και με τη μείζονος κλίμακας **αντίφαση μεταξύ ιμπεριαλιστικών κέντρων/μητροπόλεων και περιφέρειας.**

Ο αγώνας για αποτίναξη του ζυγού της ιμπεριαλιστικής υπερεκμετάλλευσης, για εθνική και λαϊκή ανεξαρτησία και κυριαρχία των εξαρτημένων λαών της περιφέρειας, συνδέεται οργανικά με την ταξική πάλη κατά της ξένης κυριαρχίας και εκμετάλλευσης και της ντόπιας κομπραδόρικης αστικής τάξης, με άγοντα και τελικά καθοριστικό σε αυτήν τον ρόλο της εργατικής τάξης. Συνδέεται επίσης με την **προοπτική του σοσιαλισμού**, μιας και είναι ανέφικτη η επίτευξη και εδραίωση εθνικής ανεξαρτησίας και λαϊκής κυριαρχίας σε σταθερή βάση χωρίς σοσιαλιστικούς επαναστατικούς μετασχηματισμούς, χωρίς διεθνιστικά ερείσματα.

Η ίδια η νομοτελής προοπτική μετάβασης από τις πρώιμες στις ύστερες σοσιαλιστικές επαναστάσεις, άρα και η προοπτική της πλήρους, οριστικής και αμετάκλητης νίκης των δυνάμεων του σοσιαλισμού σε κοσμοϊστορική κλίμακα, συνδέεται -όπως έχουμε διαπιστώσει παραπάνω- με την **αποκοπή των ιμπεριαλιστικών χωρών από τις πηγές της υπερεκμετάλλευσης, από τις πηγές παρασιτισμού τους.**

Η ανάπτυξη της επαναστατικής θεωρίας κατέδειξε ότι ο σοσιαλισμός, ως διαδικασία διαμόρφωσης, ωρίμανσης του κομμουνισμού, δεν συνιστά απλή, γραμμική και στείρα άρνηση της κεφαλαιοκρατίας, αλλά **διαλεκτική ανάπτυξη-άρση του συνόλου της ιστορίας και της προϊστορίας της ανθρωπότητας, συμπεριλαμβανομένων και των φυσικών προϋποθέσεων εμφάνισης του ανθρώπου και της κοινωνίας.** Σε αυτό το θεωρητικό και μεθοδολογικό πλαίσιο, η επιστήμη παρέχει βαθύτερες και ακριβέστερες δυνατότητες θετικού προσδιορισμού της στρατηγικής του επαναστατικού κινήματος, της ώριμης κοινωνίας, της ενοποιημένης ανθρωπότητας, του κομμουνισμού.

Ο ίδιος ο κομμουνισμός εξετάζεται πλέον ως άλλος, ριζικά νέος τύπος ανάπτυξης της ανθρωπότητας, που εδράζεται στο σύνολο της ιστορικής ανάπτυξης της ανθρωπότητας, η επίτευξη του οποίου συναρτάται με την επίλυση της βασικής αντίφασης του πρώιμου σοσιαλισμού και κάθε σοσιαλισμού: **της αντίφασης μεταξύ τυπικής και πραγματικής κοινωνικοποίησης.**

Δεδομένης της **ελικοειδούς ανάπτυξης της κοινωνίας**, η επίλυση αυτής της αντίφασης συνιστά **ολοκλήρωση της πρώτης μεγάλης σπείρας αυτής της ανάπτυξης και μετάβαση στην επόμενη.** Η

ανάπτυξη αυτή της κοινωνίας εκτυλίσσεται πλέον επί της δικής της βάσης, όπου αίρονται διαλεκτικά οι φυσικές προϋποθέσεις για την πρωταρχική εμφάνιση της κοινωνίας και μετατρέπονται σε ανηρημένους όρους της καθαυτό ανάπτυξής της.

Κινητήριος δύναμη της πρώτης σπείρας είναι η αντίφαση μεταξύ εργασιακής επενέργειας του ανθρώπου στη φύση και εργασιακών σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων, που εκδηλώνεται ως σχέση μεταξύ παραγωγικών δυνάμεων και σχέσεων παραγωγής σε εκείνα τα στάδια της διαμόρφωσης της κοινωνίας στα οποία ζητούμενο είναι η παραγωγή (με έμφαση στο τελικό προϊόν), όπου δεν έχει ακόμα επιτευχθεί η παραγωγή σε αφθονία για τη βέλτιστη ικανοποίηση των υλικών αναγκών όλων των μελών της κοινωνίας. Σε αυτά τα στάδια των ανταγωνιστικών τρόπων παραγωγής, των κοινωνικοοικονομικών σχηματισμών στη βάση των σχέσεων παραγωγής των τριών διαδοχικών μορφών ανάπτυξης της ιδιωτικής ιδιοκτησίας (δουλοκτησίας, φεουδαρχίας και κεφαλαιοκρατίας), προάγεται μεν η διαδικασία άρσης των φυσικών προϋποθέσεων και όρων από τους κοινωνικούς, ωστόσο δεν ολοκληρώνεται πλήρως. Επί δουλοκτησίας και επί φεουδαρχίας, βασικό μέσο παραγωγής είναι η φύση (η γη και τα ζώα), ενώ ο ίδιος ο άνθρωπος ακόμα δεν έχει διαχωριστεί από τα μέσα παραγωγής, παραμένει και αυτός σχεδόν πλήρως (επί δουλοκτησίας) ή εν μέρει (επί φεουδαρχίας) ιδιόκτητο μέσο/εργαλείο παραγωγής.

Στο δε τελικό υποστάδιο της διαμόρφωσης της κοινωνίας, επί κεφαλαιοκρατίας, η φύση μετατρέπεται σε μετασχηματισμένο από την εργασία εμπράγματο όρο της παραγωγής και ο άνθρωπος –ως μισθωτός εργαζόμενος– αποκτά τυπική ελευθερία («ισονομία») με εμπορεύσιμη πλέον την εργασιακή του δύναμη (ικανότητα για εργασία). Ωστόσο, στην κεφαλαιοκρατία, οι εμπράγματοι όροι της παραγωγής κυριαρχούν επί των ανθρώπων ως δύναμη ξένη, εχθρική και καταστροφική: η νεκρή εργασία του παρελθόντος, ενσωματωμένη στους εμπράγματους όρους της παραγωγής, λειτουργεί ως δύναμη κυριαρχίας της σχέσης «κεφάλαιο» επί της ζωντανής εργασίας του παρόντος. Και γενικότερα, τα πράγματα, ως εμπορεύματα, και το καθολικό ισοδύναμο της αξίας τους (το χρήμα) ως «πλούτος», κυριαρχούν επί των ανθρώπων. Όμως, τα πράγματα αυτά δεν είναι παρά φυσικά υλικά μετασχηματισμένα από την ανθρώπινη εργασία. Άρα, ούτε επί κεφαλαιοκρατίας δεν έχει επιτευχθεί, ούτε πρόκειται να επιτευχθεί, η διαλεκτική άρση του φυσικού από το κοινωνικό, της φύσης από τον πολιτισμό. Αυτό δεν αφορά μόνο τα πράγματα που περιβάλλουν τον άνθρωπο στην κεφαλαιοκρατική κοινωνία, αλλά και τη δική του φύση, τη βιολογία του. Ο ίδιος ο ανταγωνισμός των τάξεων στην κοινωνία της κεφαλαιοκρατίας δεν είναι παρά εκδήλωση κάποιων ζωικών, αγελαίων κ.λπ. σχέσεων, οι οποίες δεν έχουν ακόμα μετασχηματιστεί και παραπέμπουν σε ένα μέχρι τώρα μη κοινωνικοποιημένο, μη εκπολιτισμένο στοιχείο «φυσικής» επιλογής.

Υπό το πρίσμα των ανακαλύψεων της Λογικής της Ιστορίας επιτυγχάνεται ανώτερου επιπέδου διερεύνηση και διακρίβωση της εσωτερικής διασύνδεσης αυτού του πλέγματος των αντιφάσεων που χαρακτηρίζουν το σύγχρονο στάδιο και την εποχή.

Στο πλαίσιο της **κεφαλαιοκρατίας**, η βασική αντίφαση της τελευταίας –**μεταξύ ζωντανής εργασίας και νεκρής εργασίας** (εμπράγματων όρων του κεφαλαίου)– εκδηλώνεται πρωτίστως ως **αντίφαση μεταξύ διακριτών πλέον στην ιστορία, παραγωγικών δυνάμεων και σχέσεων παραγωγής**, δηλαδή, ως συγκεκριμένη ιστορική μορφή εκδήλωσης της βασικής αντίφασης της ιστορίας ως ολότητας: **μεταξύ εργασιακής επενέργειας στη φύση και εργασιακών σχέσεων**.

Το ίδιο ισχύει και για την **τροποποίηση αυτής της αντίφασης επί ιμπεριαλισμού**, όπου προκύπτει η **αντίφαση μεταξύ ιμπεριαλιστικών κρατών του κέντρου** (εδρών των ισχυρότερων πολυεθνικών και πολυκλαδικών μονοπωλιακών ομίλων) **και της ευρύτερης βάσης της υπερεκμετάλλευσης (της απόσπασης υπεραξίας με τη μορφή μονοπωλιακών υπερκερδών) σε περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα**. Έτσι προκύπτει το δίπολο της αντίφασης **μεταξύ δυνάμεων του ιμπεριαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού**, ως έκφραση της βασικής αντίφασης και ως στρατηγικής σημασίας πεδίο της ταξικής πάλης σε διεθνές και παγκόσμιο επίπεδο.

Μάλιστα, όπως είδαμε παραπάνω, **η αντίφαση αυτή συναρτάται οργανικά με την αντίφαση μεταξύ των δυνάμεων του συστήματος του ιμπεριαλισμού (των ισχυρότερων ως προς το κεφάλαιο χωρών-δυνάμεων και των δορυφόρων τους) και του συστήματος του πρώιμου σοσιαλισμού.**

Στο πλαίσιο της κεφαλαιοκρατίας, ο νικηφόρος ταξικός αγώνας, ο αντιιμπεριαλιστικός αγώνας σε συνδυασμό με τις σοσιαλιστικές επαναστάσεις, οδηγεί:

1. σε καθοριστική περιστολή των πηγών παρασιτισμού του ιμπεριαλισμού και
2. σε κράτη και σε οριοθετημένο στρατόπεδο, στον αντίποδα της κεφαλαιοκρατίας, ως άρνησης όχι μόνο των πηγών παρασιτισμού του ιμπεριαλισμού, αλλά και της ίδιας της κεφαλαιοκρατίας.

Σήμερα, η ταξική πάλη παίρνει τη μορφή του ανταγωνισμού μεταξύ παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικού συστήματος συνολικά (ιμπεριαλιστικού κέντρου και περιφέρειας) και παγκόσμιου συστήματος του πρώιμου σοσιαλισμού.

➤ Τα όρια του αφηρημένου αντικαπιταλισμού και αντιιμπεριαλισμού και η αναγκαιότητα θεμελίωσης της θετικής και επιθετικής προοπτικής

Ωστόσο, ο σοσιαλισμός δεν συνιστά απλή άρνηση της κεφαλαιοκρατίας, δεν είναι αφηρημένος αντικαπιταλισμός. Ο αφηρημένος αντικαπιταλισμός είναι αρνητικός προσδιορισμός, δηλαδή, συνιστά ετεροπροσδιορισμό του νέου συστήματος, με σύστημα αναφοράς (έστω αρνητικής) τον καπιταλισμό. Ως τέτοιος, δεν μπορεί να συνιστά κινητήριο δύναμη θετικού αυτοπροσδιορισμού.

Ο σοσιαλισμός δεν είναι και δεν μπορεί να είναι απλή άρνηση του ιμπεριαλισμού (απλή επιταγή ανεξαρτησίας και άρνηση της ιμπεριαλιστικής υπερεκμετάλλευσης), δηλαδή δεν μπορεί να είναι αφηρημένος αντιιμπεριαλισμός. Ο σοσιαλισμός δεν μπορεί να έχει νικηφόρο προοπτική όσο εμπλέκεται σε αρνητικούς ετεροπροσδιορισμούς, όσο έχει το βλέμμα στραμμένο –έστω και αρνητικά– στο παρελθόν, στον ιστορικά παρωχημένο καπιταλισμό-ιμπεριαλισμό.

Ο σοσιαλισμός εγγράφεται στο γίνεσθαι της θετικής σοσιαλιστικής οικοδόμησης, ως διαμόρφωσης και ωρίμανσης της ανάπτυξης της κοινωνίας ως ολότητας, του κομμουνισμού. Αυτό πραγματοποιείται στη βάση της επίλυσης της βασικής αντίφασης του σοσιαλισμού που προαναφέραμε. Η τελευταία παραπέμπει στη θεμελιώδη νομοτέλεια της Λογικής της Ιστορίας, στην επίλυση της βασικής της αντίφασης.

Η μετάβαση από την τυπική στην πραγματική κοινωνικοποίηση, συνδεδεμένη με τη μετάβαση της σοσιαλιστικής οικοδόμησης από τον εκτατικό στον εντατικό τύπο ανάπτυξής της, ωθεί στην επίλυση-άρση της αντίφασης μεταξύ εργασιακής επενέργειας και εργασιακών σχέσεων, μεταξύ παραγωγικών δυνάμεων και σχέσεων παραγωγής, όπου ο ένας πόλος μετατρέπεται στον αντίποδά του, η αλληλοδιείσδυση των πόλων αίρεται σε μια νέα ολότητα, στην ώριμη ενοποιημένη ανθρωπότητα κατ' αρχήν σε πλανητική κλίμακα, στον κομμουνιστικό τύπο ανάπτυξης της ανθρωπότητας.

Τότε η εργασία μετατρέπεται σε κάτι άλλο: σε άλλου τύπου σχέση δραστηριότητας, αλληλεπίδρασης μεταξύ των ανθρώπων, σε πεδίο αμοιβαίας καλλιέργειας και ανάπτυξης δημιουργικών ικανοτήτων ολόπλευρα αναπτυσσόμενων προσωπικοτήτων και συλλογικοτήτων, μέχρι την ενοποιημένη σε συνειδητή ολότητα ανθρωπότητα. Ακριβώς αυτή η μετατροπή της εργασίας σε καθολική δημιουργική και πολιτισμική δραστηριότητα συνιστά και την άρση της αντίφασης μεταξύ παραγωγικών δυνάμεων και σχέσεων παραγωγής, γεγονός που δρομολογεί την ωρίμανση, την καθαυτό ανάπτυξη της ανθρωπότητας επί της δική της κοινωνικής-πολιτισμικής βάσης, την μετάβαση σε ριζικά ανώτερο τύπο ανάπτυξης.

Με τη νέα επαναστατική θεωρία, αυτό δεν συνιστά πλέον ουτοπική ευχή ή ιδεώδες, αλλά αυστηρά επιστημονικά τεκμηριωμένη νομοτελή αναγκαιότητα, μονόδρομο για τη σωτηρία της ανθρωπότητας.

Η θεώρηση αυτή μας επιτρέπει να αντιληφθούμε σε ανώτερο επίπεδο την οργανική διασύνδεση φαινομένων και τάσεων, που ως επί το πλείστον προβάλλουν στην επιφάνεια αποσπασματικά και ασύνδετα.

Το παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα δεν είναι συμπαγές, αρραγές και αιώνιο φαραωνικό οικοδόμημα, σαν την «ιμπεριαλιστική πυραμίδα» που φαντασιώνονται κάποιοι αναθεωρητές για να συγκαλύψουν τον οπορτουνισμό τους, την υποταγή τους στη χρηματιστική ολιγαρχία και την παραίτησή τους απ' την επανάσταση.

Ο καπιταλισμός δεν μπορεί να συνιστά το «τέλος της ιστορίας» όπως θα ήθελαν τα αντιδραστικά αστικά ιδεολογήματα. Το σύστημα αυτό σπαράσσεται από όλο και βαθύτερες, όλο και πιο ανεπίλυτες αντιφάσεις. Η πρώτη ιστορική ρήξη του –ως αποτέλεσμα των μεγάλων πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων– δρομολόγησε τη γενική κρίση και την περαιτέρω κατάρπτωσή του, τον κλονισμό του στη δίνη των συγκρούσεων μεταξύ των δυνάμεων της επανάστασης και της αντεπανάστασης. Η ρήξη αυτή έφερε στην επιφάνεια και τη σύγκρουση των δυνάμεων του ιμπεριαλισμού με τις δυνάμεις του αντιιμπεριαλισμού.

Δεδομένου του καθοριστικής σημασίας σήμερα ρόλου της αντίφασης μεταξύ των χωρών του φθίνοντος παρασιτικού ιμπεριαλισμού και των χωρών/δυνάμεων του σοσιαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού, η σύρραξη αποκτά κυριολεκτικά παγκόσμιες διαστάσεις. Παραφράζοντας την κλασική διατύπωση από το μανιφέστο του κομμουνιστικού κόμματος, μπορούμε να πούμε σήμερα ότι ο ιμπεριαλιστικός άξονας δημιούργησε ασυνείδητα τον νεκροθάφτη του: τον πόλο του αντιιμπεριαλισμού με επικεφαλής την οικονομική και όχι μόνο υπερδύναμη του πρώιμου σοσιαλισμού, την ΛΔ Κίνας και όλες τις σοσιαλιστικές χώρες.

➤ *Οι κινητήριες δυνάμεις της επαναστατικής διαδικασίας της εποχής.*

Από την έρευνά μας διαπιστώσαμε ότι ανακλύπουν στο ιστορικό προσκήνιο με νέα ορμή **τρεις αλληλένδετες κινητήριες δυνάμεις προόδου της ανθρωπότητας, τρεις συνιστώσες, συστατικά μέρη της ενιαίας επαναστατικής διαδικασίας:**

- *οι δυνάμεις του πρώιμου σοσιαλισμού,*
- *οι δυνάμεις του αντιιμπεριαλισμού και*
- *συνολικά οι δυνάμεις του εργατικού κομμουνιστικού κινήματος στο παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα.*

7. Αστικά ιδεολογήματα και πρακτικές.

- **Εθνικισμός, σοβινισμός, ρατσισμός, κοσμοπολιτισμός και προλεταριακός διεθνισμός.**

Ο **εθνικισμός** ως αστική και μικροαστική ιδεολογία, ψυχολογία και πολιτική, αντιλαμβάνεται το έθνος ως ανώτατη ανιστορική και υπεράνω τάξεων ενότητα, ως αρμονικό σύνολο με ταυτόσημα τα βασικά συμφέροντα. Τα συμφέροντα της κυρίαρχης τάξης προβάλλονται εδώ ως «πανεθνικά», ενώ έναντι άλλων εθνών, ο εθνικιστής προβάλλει την ιδέα περί δικής του εθνικής υπεροχής και αποκλειστικότητας. Ακραία μορφή εθνικισμού είναι ο **σοβινισμός**, χαρακτηριστικό του οποίου είναι εμμονή στην «εθνική αποκλειστικότητα», τα πρωτεία των συμφερόντων ενός έθνους έναντι των συμφερόντων άλλων εθνών, η εθνική υπεροψία, η εχθρότητα και το μίσος προς άλλα έθνη.

Ρατσισμός είναι ένα συνονθύλευμα αντιεπιστημονικών και ανορθολογικών δοξασιών περί δήθεν βιολογικά προκαθορισμένης φυσικής και πνευματικής ανισότητας των ανθρώπινων φυλών και περί αποφασιστικής επίδρασης των φυλετικών διαφορών στην ιστορία και τον πολιτισμό της κοινωνίας. Κοινός τόπος κάθε ρατσισμού είναι ο μισανθρωπισμός, οι προκαταλήψεις περί ανώτερων και κατώτερων φυλών, αυτών που δήθεν προορίζονται να είναι οι μοναδικοί δημιουργοί πολιτισμού και κυριαρχίας και εκείνων που είναι ανίκανοι για πολιτισμική δημιουργία, άρα καταδικασμένοι να είναι αποκλειστικά κυριαρχούμενοι, υποτακτικοί και αντικείμενα εκμετάλλευσης.

Κοσμοπολιτισμός είναι εκείνη η αντιδραστική αστική ιδεολογία-ουτοπία με «γεωπολιτικές» προεκτάσεις, η οποία στρέφεται κατά της αυτοτέλειας του κράτους και της εθνικής κυριαρχίας, κατά των εθνικών παραδόσεων, του εθνικού πολιτισμού και του πατριωτισμού. Η ιδεολογία αυτή γνωρίζει ιδιαίτερη διάδοση την εποχή του ιμπεριαλισμού, μιας και αποσκοπεί στην απρόσκοπτη ελευθερία του κεφαλαίου των ΠΠΜΟ σε πλανητική κλίμακα και στην πλήρη ασυδοσία της χρηματιστικής ολιγαρχίας. Οι φορείς αυτής της ιδεολογίας θεωρούν «απαρχαιωμένο» τον αντιιμπεριαλισμό, κάθε εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα, κάθε αγώνα για εθνική και λαϊκή κυριαρχία! Σε αυτό το θέμα, οι «προφήτες» του αναθεωρητικού δόγματος περί «ιμπεριαλιστικής πυραμίδας» στην ουσία συμπίπτουν με την αντιδραστική ιμπεριαλιστική ουτοπία του κοσμοπολιτισμού, με μόνη διαφορά την τραγελαφική προσπάθειά τους να παρουσιάσουν αυτή τη «σύμπτωση» ως «την μόνη επαναστατική»!

Ο **προλεταριακός διεθνισμός** αντιτίθεται τόσο σε κάθε εκδοχή ρατσισμού, εθνικισμού και σοβινισμού, όσο και στον αστικό κοσμοπολιτισμό, ο οποίος προτάσσει τη συγχώνευση των εθνών μέσω της βίαιης αφομοίωσης και υποδούλωσης των λαών τους από τον ιμπεριαλισμό με όρους αποικιοκρατίας και νεοαποικιοκρατίας. Οι μαρξιστές βλέπουν την προοπτική της προσέγγισης και συγχώνευσης των εθνών μέσω της αντικειμενικής κοινωνικής ανάπτυξης, μέσω της νομοτελούς πορείας ενοποίησης της ανθρωπότητας στον κομμουνισμό, σε μια διαδικασία που περνά μέσα από την απελευθέρωση, την χειραφέτηση και αυτοδιάθεση των εθνών, μέσω της άνθισης του πολιτισμού ενός εκάστου αυτών των εθνών ως οργανικών στοιχείων του πολιτισμού της ενοποιημένης ανθρωπότητας, σε πλήρως εθελοντική βάση.

Χρειάζεται ιδιαίτερη διευκρίνιση και εκλαΐκευση της προσέγγισης των κομμουνιστών σε επιστημονική βάση, ώστε να καταγγέλλεται και να διαλύεται η επιτεινόμενη από την προπαγάνδα των αστών και των οπορτουνισμών **σύγχυση μεταξύ κοσμοπολιτισμού του κεφαλαίου και διεθνισμού**. Έτσι, συχνά παρουσιάζεται η υποταγή στις διακρατικομονοπωλιακές επιταγές π.χ. NATO και ΕΕ ως «διεθνιστική στάση», δήθεν «αντίθετη στον εθνικισμό»! Τουναντίον, παρουσιάζεται ως δήθεν «εθνικισμός», «σοβινισμός» κ.λπ. κάθε διεκδίκηση ανεξαρτησίας, ισότιμων σχέσεων, λαϊκής κυριαρχίας κ.λπ.

Είναι καθήκον των κομμουνιστών η συγκεκριμένη-ιστορική προσέγγιση όλων αυτών των εννοιών και η ένταξή τους στο οπλοστάσιο απεύθυνσής τους στην εργατική τάξη και ευρύτερα στο λαό, στη βάση:

1. της επιστημονικής διάγνωσης της κατάστασης, του συσχετισμού δυνάμεων και των στόχων του ταξικού αντιπάλου σε «εθνικό», περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο,
2. της διάγνωσης των σχετικών προσλαμβανουσών παραστάσεων των ανθρώπων και κυρίως
3. της επαναστατικής τακτικής και στρατηγικής τους.

Για τους κομμουνιστές-διεθνιστές το δίπολο «εθνικό – διεθνικό» και οι αντίστοιχες ιδεολογίες δεν είναι και δεν μπορεί να είναι αποκομμένες από την στρατηγική προοπτική της επαναστατικής κομμουνιστικής ενοποίησης της ανθρωπότητας. Η ενότητα της παγκόσμιας εργατικής τάξης δεν γίνεται με όρους μικροαστικής μεταφυσικής τύπου Προυντόν, βάσει της οποίας, αρκεί από το δίπολο «εθνικό – διεθνικό» να απαλείψουμε αυθαίρετα την «κακή» πλευρά, το «εθνικό» και να υπερδιογκώσουμε την «καλή», το «διεθνικό», κλίνοντας το διεθνισμό σε όλες τις πτώσεις...

Μπορεί άραγε ο αγώνας για τη χειραφέτηση της εργατικής τάξης να στερείται εθνοαπελευθερωτικών, αντινεοαποικιοκρατικών χαρακτηριστικών, εάν σε μια χώρα ή ομάδα χωρών, επιβάλλεται καθεστώς διακρατικομονοπωλιακού μηχανισμού άντλησης υπεραξίας όχι μόνο με τη μορφή του συσσωρευμένου πλούτου, όχι μόνο με την καταλήστευση των νυν εργαζομένων, ανέργων και συνταξιούχων, όχι μόνο με τη μορφή της «αφαίμαξης εγκεφάλων» της νέας γενιάς, αλλά και της μελλοντικής υπεραξίας που θα παραχθεί με όρους αύξουσας απόλυτης εξαθλίωσης από τις επόμενες πολλές γενεές; Μπορεί άραγε ο ταξικός διεθνιστικός αγώνας να αποσπαστεί από τον αγώνα για λαϊκή κυριαρχία, για το τσάκισμα της διακρατικομονοπωλιακής φυλακής λαών, της Ε.Ε., του ΝΑΤΟ κ.ο.κ. χάριν της «ταξικής» και «διεθνιστικής» «καθαρότητας»;

Και προ εκατονταετίας, κάποιοι «ορθόδοξοι αριστεροί» κατηγορούσαν το Λένιν και τους μπολσεβίκους για οπορτουνισμό, επειδή οι τελευταίοι προέτασαν το δικαίωμα των εθνών για αυτοδιάθεση και τον πατριωτικό αγώνα των καταπιεζόμενων λαών κατά του ιμπεριαλιστικού ζυγού. «Από μαρξιστική άποψη ...τέτοιιο γενικοί και αφηρημένοι ορισμοί, όπως ο «μη πατριωτισμός», δεν έχουν καμιά απολύτως αξία. Η πατρίδα, το έθνος είναι ιστορικές κατηγορίες. Αν σε καιρό πολέμου πρόκειται για την υπεράσπιση της δημοκρατίας ή για αγώνα ενάντια στο ζυγό που καταπιέζει ένα έθνος, εγώ δεν είμαι καθόλου ενάντια σ' έναν τέτοιο πόλεμο και δε φοβάμαι τις λέξεις «υπεράσπιση της πατρίδας» όταν αναφέρονται σ' έναν τέτοιου είδους πόλεμο ή εξέγερση. Οι σοσιαλιστές τάσσονται πάντοτε με το μέρος των καταπιεζόμενων και συνεπώς δεν μπορούν να είναι αντίπαλοι των πολέμων που έχουν σκοπό τη δημοκρατική ή σοσιαλιστική πάλη ενάντια στην καταπίεση» (Β. Ι. Λένιν. ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ τον ΜΠΟΡΙΣ ΣΟΥΒΑΡΙΝ, Δεκ. 1916. Άπαντα, τ. 30, σ.262).

Είναι άκρως μεταφυσική η πρόσληψη παρόμοιων εννοιών ως εξ' υπαρχής απολύτως εχθρικών προς τον κομμουνισμό και την επανάσταση.

Επιπλέον, εκ των πραγμάτων, αυτή η πρόσληψη λειτουργεί υπονομευτικά για τον πραγματικό επαναστατικό διεθνισμό της εργατικής τάξης, με δύο βασικούς αλληλένδετους τρόπους:

1. με τη μετάθεση της σύγκρουσης με το μηχανισμό διακρατικομονοπωλιακής επιβολής-εκμετάλλευσης (Ε.Ε., ΔΝΤ, ΝΑΤΟ κ.λπ.) στο απροσδιόριστο μέλλον, «όταν ωριμάσουν οι συνθήκες για καθαρή ταξική μετάβαση στο σοσιαλισμό» (ή και ...μετά από αυτή τη μετάβαση), γεγονός που συνιστά εξαιρετική υπηρεσία στους πιο ισχυρούς και επιθετικούς κύκλους της αστικής τάξης προπαντός του πολυεθνικού κεφαλαίου και

2. αφήνοντας τη διαχείριση των διαθέσεων εθνικής ταπείνωσης, πρωτίστως της ίδιας της εργατικής τάξης της χώρας (που είναι πάνω από το 60% του πληθυσμού) στην αποκλειστική δικαιοδοσία ποικίλων μορφών εθνικισμού (αστικού και μικροαστικού), πατριδοκαπηλίας, σοβινισμού, φασισμού, ρατσισμού, ξενοφοβίας κ.ο.κ., παρέχοντας δηλαδή πάλι στους πιο επιθετικούς κύκλους του κεφαλαίου εξαιρετικά πολύτιμη δύναμη κρούσης με όρους μαζικού κινήματος, για το τσάκισμα της εργατικής τάξης σε κρατικό, διακρατικό και παρακρατικό επίπεδο.

Όπου λόγω θέσης και ρόλου στον παγκόσμιο καταμερισμό τίθενται αιτήματα αντιαποικιοκρατικά, αντιιμπεριαλιστικά, εθνικής ανεξαρτησίας και λαϊκής κυριαρχίας, ο συνδεόμενος με αυτά πατριωτισμός του λαού είναι εκ των πραγμάτων προοδευτικού χαρακτήρα και οφείλει να μπολιάζεται με ριζοσπαστισμό σε σοσιαλιστική-επαναστατική κατεύθυνση, δηλαδή, σε οργανική σύνδεση με την κομμουνιστική διεθνιστική στάση, με την προοπτική της ενοποίησης της ανθρωπότητας. Η αξίωση της εθνικής ανεξαρτησίας και της λαϊκής κυριαρχίας σε αυτή τη βάση, επ' ουδενί λόγω δεν τίθεται σε αντιδιαστολή με την ελευθερία και τα συμφέροντα άλλων λαών.

Αυτός ο υγιής πατριωτισμός, που δεν έχει την παραμικρή σχέση με τον εθνικισμό, με την αστική και μικροαστική πατριδοκαπηλία, έχει εκφραστεί κλασικά στο αντάρτικο τραγούδι: «Θέλουμε λεύτερη εμείς πατρίδα και πανανθρώπινη τη λευτεριά».

➤ Πολυπολικότητα ή διεθνιστικός αντιιμπεριαλισμός;

✓ Η γεωπολιτική: αντιεπιστημονική ιδεολογία και προπαγάνδα του ιμπεριαλισμού.

Η **γεωπολιτική** είναι μία κατεύθυνση της αστικής ιδεολογίας, θεραπαινίδα (υπηρέτρια) των εκάστοτε στρατηγικών και τακτικών επιδιώξεων του «συλλογικού κεφαλαιοκράτη» σε εθνικό και διεθνικό επίπεδο (άρα και του ηγετικού πολιτικού προσωπικού της άρχουσας τάξης). Στην γεωπολιτική προσδίδεται συχνά επιστημονικοφανής χαρακτήρας, με αντίστοιχες σπουδές, τίτλους, πανεπιστημιακές έδρες, «ερευνητικά κέντρα» κ.λπ.

Ως διαδεδομένη κατεύθυνση ή τάση της αστικής πολιτικής σκέψης και προπαγάνδας, η γεωπολιτική εδράζεται στην *ακραία υπερδιόγκωση έως και απολυτοποίηση του ρόλου των γεωγραφικών παραγόντων στη ζωή της κοινωνίας και στην ιστορία*. Βάσει των ιδεολογημάτων και των προσεγγίσεών της, η όλη ροή της ιστορίας της ανθρώπινης κοινωνίας τίθεται ευθέως σε συνάρτηση με τους γεωγραφικούς όρους και τη γεωγραφική θέση, σε συνδυασμό με μαλθουσιανές και νεομαλθουσιανές ιδέες περί δημογραφίας, ακόμα και με αντιλήψεις ρατσιστικού κοινωνικού δαρβινισμού.

Κατά τις αντιλήψεις αυτές δεν είναι ισάξιες όλες οι φυλές και όλα τα έθνη. Τουναντίον, υπάρχει ιεραρχία μεταξύ ανώτερης φυλής/έθνους και κατώτερων. Επιπλέον, υπάρχει πάντοτε ανεπάρκεια «ζωτικού χώρου» για τα «ανώτερα και ανερχόμενα έθνη», άρα και νομιμοποίηση της διεκδίκησης «ζωτικού χώρου» (πεδίου ληστρικής αποικιοκρατικής εκμετάλλευσης ανθρώπων και φύσης), γεγονός που οδηγεί σε διαρκείς αναθεωρήσεις διαφόρων φυσικών συνόρων κ.λπ. Επομένως, η γεωπολιτική λειτουργεί κατά κανόνα ως αναγκαία ιδεολογική και προπαγανδιστική θεμελίωση της επιθετικής εξωτερικής πολιτικής του ιμπεριαλισμού.

Ανέκυψε μεν ως προς τις βασικές ιδεολογικές κατευθύνσεις της στην αστική δημοσιολογία μαζί με τη μετάβαση στο στάδιο του ιμπεριαλισμού, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και γνώρισε ιδιαίτερη «άνθηση» κατά τη διάρκεια του Α'ΠΠ. Έκτοτε, η γεωπολιτική συνδέθηκε οργανικά και με τις πρακτικές «θεσμικές» εφαρμογές του ρατσισμού (ευγονική, επιβολή στερήσεων με δικαστικές αποφάσεις, στρατόπεδα συγκέντρωσης-εξόντωσης ανεπιθυμητών, έλεγχος και καταστολή μεταναστών, εθνοκαθάρσεις, διώξεις κατά επαναστατών ως δυνάμει «υπονομευτικών της εθνικής καθαρότητας», λοβοτομές κ.λπ.).

Κατά το διάστημα του μεσοπολέμου λειτούργησε ως «θεμελίωση» των επισήμων δογμάτων του φασισμού, του ναζισμού και του μοναρχοφασισμού. Αποτέλεσε την ιδεολογική βάση των πρακτικών μισανθρωπισμού και γενοκτονίας των καθεστώτων του φασιστικού Αντι-Κομμιντέρν άξονα.

Τότε οι φορείς της φασιστικής γεωπολιτικής επεδίωκαν στην πραγματικότητα την ικανοποίηση των ιμπεριαλιστικών βλέψεων για αναδιανομή αποικιών και σφαιρών επιρροής προς όφελος της γερμανικής χρηματιστικής ολιγαρχίας, την οποία παρουσίαζαν ως δήθεν «φυσική επιθετικότητα προς διεκδίκηση αναγκαίου ζωτικού χώρου» εκ μέρους σύσσωμου του «υπεράνω όλων γερμανικού έθνους» και της «Αρίας φυλής»...

Χαρακτηριστικό στοιχείο της γεωπολιτικής είναι η διατύπωση των αξιώσεων των μεγάλων ιμπεριαλιστικών κρατών και των διακρατικών τους οργάνων, συνασπισμών κ.λπ. για παγκόσμια κυριαρχία, «παγκόσμια τάξη πραγμάτων» και ει δυνατόν για «παγκόσμια διακυβέρνηση». Σε κάθε

περίπτωση, η γεωπολιτική διαχρονικά συνδέεται με διάφορες εκδοχές ρατσισμού, σωβινισμού, εθνικισμού αλλά και με εκδοχές του κοσμοπολιτισμού.

Βάσει των προαναφερθέντων η γεωπολιτική επ' ουδενί λόγω δεν συνιστά και δεν μπορεί να συνιστά επιστήμη. Βασίζεται εξ υπαρχής σε κατ' εξοχήν επιφανειακή, υποκειμενική και ανορθολογικά φορτισμένη έως άκρως ιδεοληπτική πρόσληψη της πραγματικότητας, ιδιαίτερα όταν εγείρονται στο προσκήνιο ανειρήνευτες ανταγωνιστικές αντιφάσεις, λόγω συσσώρευσης αλλαγών των συσχετισμών δυνάμεων σε περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα.

Σε συνθήκες επαπειλούμενων ή/και εν εξελίξει πολεμικών συρράξεων η γεωπολιτική καθίσταται ιδιαίτερα δημοφιλής στους κύκλους του κοινού νου και της καθημερινής αγοραίας συνείδησης.

Ωστόσο, παρά την δημοφιλία της σε συνθήκες συρράξεων, η γεωπολιτική δεν είναι σε θέση να αρθεί υπεράνω της εγγενούς μεθοδολογικής ανεπάρκειας και των αστικών αντιδραστικών ιδεολογικών περιορισμών της. Τα γεωπολιτικά αφηγήματα βρίθουν ανεργμάτων αναφορών σε ποικίλα ιδεολογήματα, ψευδοφιλοσοφικά φληναφήματα και ανορθολογικά στοιχεία.

Στα αφηγήματά της, εκτός από την **υπερδιόγκωση του γεωγραφικού παράγοντα**, γίνεται **επίκληση κατά το δοκούν πολλών και διαφόρων παραγόντων**: της οικονομίας, της δημογραφίας, της γεωγραφίας, της πολεμικής ισχύος, της θρησκείας, της ηθικής, της τεχνικής, του πολιτισμού, της «φυλής» κ.λπ. Η αδυναμία οργανικής διασύνδεσης και ιεράρχησης των παραγόντων, οδηγεί σε χαοτικό φαύλο κύκλο εντός του οποίου είναι μάλλον αδύνατο να διακριθούν σχέσεις αιτίου-αιτιατού, νόμοι και νομοτέλειες. Τελικά, τα πάντα μπορούν να επιδρούν στα πάντα, ενώ από αυτόν τον κυκεώνα αδιευκρίνιστων χαοτικών αλληλεπιδράσεων, μπορεί να ανακύψει οτιδήποτε... Με αυτό τον τρόπο, είναι αδύνατο να συγκροτηθεί τεκμηριωμένη και συστηματική επιστημονική γνώση, ικανή να περιγράφει αντικειμενικά, να εξηγεί, να προβλέπει και να εξοπλίζει αποτελεσματικά την δράση του ανθρώπου.

Οι φορείς της κατά κανόνα δεν ανησυχούν για την ύπαρξη εντός των αφηγημάτων της αντιφάσεων, ετερόκλητων στοιχείων, ακόμα και ανορθολογικών μυστικοποιήσεων, χαρακτηριστικών για τα ιδεολογήματα/δόγματα του εθνικισμού, του σοβινισμού κ.λπ. Δεν μπορούν να αρθούν υπεράνω της επιστημονικοφανούς προπαγανδιστικής σχηματοποίησης και συστηματοποίησης αφηγηματικού πλαισίου, βάσει των εκάστοτε τρεχουσών ιδεολογικών σκοπιμοτήτων για την δικαιολόγηση προελημμένων αποφάσεων του πολιτικού προσωπικού της ολιγαρχίας του κεφαλαίου, των εθνικών ή υπερεθνικών οργάνων και θεσμών που αυτοί υπηρετούν (κυβερνήσεων, διακρατικών οργάνων τύπου NATO, ΕΕ κ.λπ.).

Στο επίπεδο της αστικής γεωπολιτικής σεναριολογίας, οι λαοί δεν μπορούν να είναι δρώντα υποκείμενα, αλλά αναλώσιμοι εκτελεστικοί «πόροι» προς επίτευξη των «εθνικών και υπερεθνικών σκοπών των ελίτ». Επομένως, αγνοείται το ταξικό περιεχόμενο των συμφερόντων των πραγματικών δρώντων υποκειμένων που βρίσκονται πίσω από κάθε πόλεμο, ενώ τα μόνα υποκείμενα που προβάλλουν είναι κρατικά μορφώματα-έθνη και συνασπισμοί κρατών. Πρακτικά, για την γεωπολιτική, δρώντα υποκείμενα μπορούν να είναι κατ' εξοχήν οι όποιοι ηγέτες, οι άρχουσες τάξεις και τα όργανά τους σε εθνικό και υπερεθνικό-διακρατικό επίπεδο (συνασπισμοί κρατών κ.λπ.). Έτσι η ταξική ουσία, η αντιφατικότητα και η νομοτέλεια του συστήματος, προβάλλει στην επιφάνεια με αντεστραμμένη μορφή, που δεν συγκαλύπτει απλώς την ουσία, αλλά θέτει τα εκάστοτε τετελεσμένα και προαποφασισμένα της στρατηγικής του ιμπεριαλισμού ως μονόδρομο.

✓ Για το ιστορικό πλαίσιο ανάδειξης των περί πολυπολικότητας αφηγημάτων.

Είναι άραγε σήμερα διακύβευμα του Γ' ΠΠ η «πολυπολικότητα»;

Αρχικά ο όρος «πολιτικότητα» εισήχθη στην προβληματική της πολιτικής επιστήμης και των διεθνών σχέσεων, αλλά και των ομιλούντων περί γεωπολιτικής, κατά τη δεκαετία του 1970, στο πλαίσιο των αναγκών περιγραφής και εξήγησης των όρων του τότε κυρίαρχου *διπολικού συστήματος του ψυχρού πολέμου*.

Η πολυπολικότητα ανέκυψε ως όρος και ως τάση στη γεωπολιτική μετά την λήξη του Ψυχρού Πολέμου. Υποδηλώνει την ύπαρξη (ή την επιδίωξη ανάδειξης και ταυτόχρονης επικράτησης) πολλών πόλων-κέντρων ισχύος στον κόσμο, που θα απαρτίζονται από τις ισχυρότερες δυνάμεις-κράτη, τα οποία δεν δεσμεύονται από ορισμένη εταιρική πειθαρχία μετά την κατάρρευση του διπολικού κόσμου. Βάσει κάποιων «πολυπολικών» αφηγημάτων, κανένας από αυτούς τους «πόλους ισχύος» (στρατιωτικούς, πολιτισμικούς, πολιτικούς, οικονομικούς κ.λπ.) δεν θα έπρεπε να υπερτερεί αριθμητικά έναντι των άλλων, ούτε να επιδιώκει την επέκταση της επιρροής του επί του άλλου/των άλλων.

Από το 1989, με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, ο διπολικός κόσμος των δύο υπερδυνάμεων (ΗΠΑ και ΕΣΣΔ) έπαψε να υφίσταται. Έκτοτε, πολλοί δημοσιολογούντες με «αγνές προθέσεις» επιδίδονται σε εκθέσεις ιδεών περί του «μέλλοντος δίκαιου κόσμου», ο οποίος κατά κάποιο τρόπο «θα όφειλε» να είναι «πολυπολικός, δίκαιος και ισότιμος», «να διέπεται από το διεθνές δίκαιο, την ηθική και την ισονομία», να ευνοεί την αμοιβαία επωφελή συνεργασία και τον «ευγενή ανταγωνισμό στην παγκόσμια αγορά), να αφήνει περιθώρια ώστε κάθε ανεξάρτητη χώρα να μπορεί να έχει τη δική της εσωτερική και εξωτερική πολιτική κ.λπ., κ.ο.κ.

Η αντίφαση ανάμεσα στους πόλους του ιμπεριαλιστικού κέντρου και της περιφέρειας των αποικιών-κτήσεις αυτού του κέντρου συνιστά επίσης έκφανση της βασικής, της θεμελιώδους αντίφασης του παγκοσμίου κεφαλαιοκρατικού συστήματος: της αντίφασης μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας.

Ακριβώς ως αποτέλεσμα της δημιουργίας και ενίσχυσης του στρατοπέδου του πρώιμου σοσιαλισμού αρχίζει να συρρικνώνεται το φάσμα δυνατοτήτων ληστρικού παρασιτισμού των ιμπεριαλιστικών χωρών σε βάρος των αποικιών και των κτήσεών τους, των ημιαποικιών, των εξαρτημένων, των ημιεξαρτημένων αλλά και των τυπικά ανεξαρτήτων χωρών με όρους γενοκτονίας. Κατ' αυτό τον τρόπο, όπως είδαμε παραπάνω, μετά τον Β' ΠΠ, ανακύπτουν ραγδαίες αλλαγές, οι οποίες συναρτώνται ευθέως με τις ποιοτικές διαφορετικές **εκφάνσεις της ουσιώδους βασικής αντίφασης του κεφαλαιοκρατικού συστήματος: Του διπόλου της αντίφασης μεταξύ κεφαλαίου και μισθωτής εργασίας, μεταξύ νεκρής εργασίας του παρελθόντος (ενσωματωμένης στους εμπράγματα όρους της παραγωγής) και ζωντανής εργασίας του παρόντος (που ενεργοποιεί παραγωγικά αυτούς τους εμπράγματα όρους).**

Αυτή η βασική αντίφαση συνεχίζει μεν να εκδηλώνεται, αλλά όχι πλέον σε καθαρή μορφή, στο πλαίσιο κάθε μεμονωμένης χώρας. Ακριβώς ο νέος τύπος, η κλιμάκωση σε ανώτερο επίπεδο του νόμου της κεφαλαιακής συσσώρευσης που ανακάλυψε ο Μαρξ οδηγεί -όπως απέδειξε στο επίπεδο της επιστήμης της πολιτικής οικονομίας ο Λένιν- στο μονοπωλιακό στάδιο, κατά το οποίο εκφάνονται, εκδηλώνονται σε ριζικά διαφορετική κλίμακα, ως ποιοτικές και ουσιαστικές διαφοροποιημένα, με ιδιαίτερη ένταση της όξυνσης και του βάθους τους, δύο επιπλέον οργανικά αλληλένδετα αντιφατικά δίπολα:

1. κεφαλαιοκρατία - πρώιμος σοσιαλισμός και

2. ιμπεριαλιστικό κέντρο - αποικιοκρατική/νεοαποικιοκρατική περιφέρεια.

Είναι ακριβώς ο θρίαμβος των μεγάλων πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων που επιδρά καταλυτικά στην ανάδειξη και αυτού του τελευταίου διπόλου.

Το καθένα από αυτά τα οργανικά αλληλένδετα αντιθετικά δίπολα και όλα μαζί από κοινού, συνιστούν πεδία ιδιότυπων αγώνων μεταξύ δυνάμεων προόδου και οπισθοδρόμησης: μισθωτής εργασίας και κεφαλαίου, πρώιμου σοσιαλισμού και παρηκμασμένου ιμπεριαλισμού (μονοπωλιακού καπιταλισμού), αντιιμπεριαλιστικών-αντινεοαποικιοκρατικών κινήσεων και ιμπεριαλισμού-νεοαποικιοκρατίας.

Από τον 20^ο αι, το παγκόσμιο σύστημα, ο παγκόσμιος καταμερισμός εργασίας και οι αντίστοιχες θέσεις και ρόλοι χωρών και περιφερειών του πλανήτη αρθρώνονται μέσω της κλιμάκωσης αυτών των αντιθετικών διπόλων, τα οποία δεν είναι στατικά, αλλά **υπάγονται στην ιστορική αναγκαιότητα της νομοτέλειας της παγκόσμιας ενιαίας επαναστατικής διαδικασίας μετάβασης της**

ανθρωπότητας στον σοσιαλισμό ο οποίος είναι το γίνεσθαι, η διαδικασία διαμόρφωσης του κομμουνισμού, της ενοποιημένης ανθρωπότητας.

Η διαδικασία αυτής της επαναστατικής μετάβασης χαρακτηρίζεται από εξαιρετική και αύξουσα περιπλοκότητα και ποικιλομορφία, που συνδέεται επίσης και με την εξαιρετική ποικιλομορφία καταλοίπων προκεφαλαιοκρατικών μορφών και δομών. Τα κατάλοιπα αυτά -στο βαθμό που δεν μετασηματίζονται ολοσχερώς σε κεφαλαιοκρατική βάση- λειτουργούν ως ιστορικά αναγκαίες και εξαιρετικά βολικές για την μονοπωλιακή υπερεκμετάλλευση του ιμπεριαλισμού μορφές εκδήλωσης και ιστορικά ιδιότυπης αναπαραγωγής της ανισομέρειας. Υπό αυτή την ιδιότητά τους αλληλοδιαπλέκονται οργανικά και με την νομοτέλεια του «ασθενούς κρίκου», άρα και με την εξαιρετικά αντιφατική διαδικασία ανόδου και πτώσης των επαναστατικών κινημάτων στην ιστορική αναμέτρηση μεταξύ των δυνάμεων της επαναστατικής προόδου και τις αντεπαναστατικές αντίδρασης-οπισθοδρόμησης.

Η προσωρινή ήττα κάποιων πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων (στην ΕΣΣΔ και στις Ευρωπαϊκές σοσιαλιστικές χώρες) **επ' ουδενί λόγω δεν σήμανε μοιραία και το «τέλος της ιστορίας», την οριστική και αμετάκλητη κυριαρχία της καπιταλιστικής βαρβαρότητας, την ακύρωση της αδήριτης ιστορικής νομοτελούς πορείας της ανθρωπότητας προς τον κομμουνισμό.**

Όντως, το παγκόσμιο εργατικό και επαναστατικό κίνημα γνώρισε μία πρωτοφανή ήττα.

Όστόσο, με όρους [Λογικής της Ιστορίας](#), σε κοσμοϊστορική κλίμακα, αυτή δεν ήταν παρά μία **τακτική ήττα**. Δεν υπάρχει στην ιστορία στρατηγική ολοκληρωτική νίκη χωρίς επιμέρους τακτικές ήττες των τελικών νικητών. Ήττες μέσα από τις οποίες το στρατόπεδο των επικείμενων νικηφόρων επαναστάσεων ανασυντάσσεται σε όλα τα επίπεδα (θεωρητικό, πρακτικό, οργανωτικό κ.λπ.) για να κατατροπώσει τελικά οριστικά και αμετάκλητα τις δυνάμεις της αντεπαναστάσεως.

Κατά το διάστημα που μεσολάβησε από αυτές τις αντεπαναστάσεις η ιστορική νομοτέλεια συνέχισε να κλιμακώνεται μέσω των αντιφάσεων που προαναφέραμε και άλλων πιο περίπλοκων και διαμεσολαβημένων (π.χ. αντιφατική διασύνδεση της οικονομίας της Λ.Δ. Κίνας και του Βιετνάμ, με τις διάφορες κοινωνικοοικονομικές δομές τους στο διεθνή καταμερισμό εργασίας, με την ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας ως βασικής καθολικής δύναμης ενοποίησης της ανθρωπότητας κ.λπ.). Υπόγειες θεμελιώδεις διαδικασίες (μη ορατές στην επιφάνεια) συνέχισαν το έργο των καταστροφικών και δημιουργικών δυνάμεων του ιστορικού γίνεσθαι.

Η ΕΣΣΔ και οι ευρωπαϊκές χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού μετατράπηκαν εκ νέου σε πεδίο ληστρικής εκμετάλλευσης με την βίαιη επανένταξή τους στο κεφαλαιοκρατικό σύστημα.

Η διαδικασία αυτή είχε τα χαρακτηριστικά επαναποικιοποίησης των εν λόγω χωρών και λαών από το ιμπεριαλιστικό στρατόπεδο με επικεφαλής τις ΗΠΑ και τα υπερεθνικά του όργανα.

Αυτή η διαδικασία επαναποικιοποίησης βρήκε πρόσφορο έδαφος σε μία **πρωτοφανή ιστορικά διαδικασία πρωταρχικής συσσώρευσης του κεφαλαίου**. Η μέχρι τότε ιστορικά γνωστή διαδικασία πρωταρχικής συσσώρευσης του κεφαλαίου πραγματοποιήθηκε σε κλασική μορφή ως διαδικασία ιστορικής μετάβασης από την φεουδαρχία στον καπιταλισμό, ως μία διαδικασία άρσης της φεουδαρχίας και των φεουδαρχικών συντεχνιακών δεσμών της κοινωνίας από τις ανερχόμενες κεφαλαιοκρατικές σχέσεις παραγωγής, όπου πρωτοστάτησε η επαναστατική τότε ανερχόμενη αστική τάξη μαζί με τους συμμάχους της, την υπό διαμόρφωση εργατική τάξη και την φτωχή αγροτιά μικροκληρούχων και ακλήρων, που υπέφερε από τα δεινά της παρακμάζουσας δουλοπαροικίας. Αλλεπάλληλες πρώιμες αστικές επαναστάσεις σαρώνονταν από φεουδαρχικές αντεπαναστάσεις και παλινορθωτικές διαδικασίες, μέχρι τελικά να εδραιωθεί πλέον το (προ πολλού κυρίαρχο στο πεδίο της οικονομίας) κεφαλαιοκρατικό σύστημα και στο επίπεδο του αστικού εποικοδομήματος, με τις ύστερες αστικές και αστικοδημοκρατικές επαναστάσεις, σε μία διαδικασία που στις βασικές ευρωπαϊκές χώρες διήρκεσε πάνω από πέντε αιώνες.

Τουναντίον, στην **πρωτοφανή ιστορική μορφή εκ νέου πρωταρχικής συσσώρευσης του κεφαλαίου στον μετασοβιετικό χώρο** πρωτοστάτησε η νεοπαγής παρασιτική αστική τάξη της Ρωσίας και των

άλλων χωρών που προέκυψαν. Η εν μέρει ανολοκλήρωτη αυτή συσσώρευση πραγματοποιήθηκε σε συνθήκες κυριαρχίας σε παγκόσμια κλίμακα του ύστερου ιμπεριαλισμού.

Καθοριστικές για την κατανόηση του ιστορικού πλαισίου ανάδειξης των περί πολυπολικότητας αφηγημάτων είναι οι γεωτεκτονικές μετατοπίσεις ισχύος που σηματοδότησε η πορεία ανάπτυξης των χωρών του πρώιμου σοσιαλισμού που συνεχίζουν την σοσιαλιστική οικοδόμηση, με πρωταγωνιστικό τον ρόλο της άνευ ιστορικού προηγούμενου ραγδαία αναπτυσσόμενης Λ. Δ. Κίνας.

✓ **Γεωπολιτικά δόγματα περί «πολυπολικότητας».**

Νέα πνοή γνώρισαν διάφορες εκδοχές της γεωπολιτικής-γεωστρατηγικής και γεωπολιτικών απόψεων περί «πολυπολικότητας» στη Ρωσία μετά την αστική αντεπανάσταση στην ΕΣΣΔ. Η ιστορική ιδιοτυπία των ιδεολογημάτων που προβάλλει η **νεοπαγής αστική τάξη της Ρωσίας** συνδέεται οργανικά με την ιστορική ιδιοτυπία της εμφάνισης και διαμόρφωσής της: από τις δομές της «σκιάδους» παραοικονομίας που παρασιτούσαν πάνω στις αδυναμίες της κεντρικής σχεδιοποίησης της ΕΣΣΔ στη σφαίρα της κυκλοφορίας στην ιδιοποίηση όλο και βαθύτερων θέσεων και ρόλων στην οικονομία και την κοινωνία στο βαθμό που κλιμακωνόταν η αστική αντεπανάσταση και η κεφαλαιοκρατική παλινόρθωση. Πλούτισε κυριολεκτικά πατώντας επί πτωμάτων, με τη ληστρική ιδιωτικοποίηση του πλούτου και των υποδομών που δημιούργησαν και προασπίστηκαν γενιές σοβιετικών πολιτών με ηρωικούς αγώνες και θυσίες.

Εξ ου και ο αμφιταλαντευόμενος χαρακτήρας της. *Επί δεκαετίες σερνόταν εκλιπαρώντας από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις μερτικό και κάποιο ρόλο στην παγκόσμια οικονομία. Όμως όπου και όποτε προσπαθούσε να διεισδύσει στα «χωράφια» παρασιτισμού του ιμπεριαλισμού ο αποκλεισμός της ήταν εμφατικός και ταπεινωτικός.* Δεν απόλαυσε ο παγκόσμιος ιμπεριαλισμός την ήττα και τη διάλυση του πρώιμου σοσιαλισμού στην ΕΣΣΔ και στην Ευρώπη για να έχει στη θέση του, έστω και μικρομεσαίους, κεφαλαιοκράτες με αξιώσεις και φιλοδοξίες. Είχε και έχει στόχο την προληπτική εξάλειψη κάθε ανταγωνισμού, μέσω του περαιτέρω κατακερματισμού, της ολικής αποικιοποίησης των μετασοβιετικών μορφωμάτων, μέσω της μετατροπής τους σε ευάλωτες και υποτακτικές πηγές πρώτων υλών, ενέργειας και φθηνής εργασιακής δύναμης. Για αυτό το στόχο, μια γλοιώδης υποτακτική κομπραδόρική αστική τάξη (τύπου Λατινο-Αμερικανικής μπανανίας στα πρότυπα του αλήστου μνήμης Γιέλτσιν) είναι υπεραρκετή. Η όποια ανεξαρτησία και αυτοτέλεια αυτής της αστικής τάξης προέκυψε από τα απανωτά χαστούκια και ταπεινώσεις σε διεθνές επίπεδο, από το γεγονός ότι δεν επήλθε ακόμα διάλυση της Ρωσίας και -κυρίως- από το κληροδοτημένο από την ΕΣΣΔ σπλοστάσιο, το οποίο η νυν άρχουσα τάξη της Ρωσίας προσπαθεί απεγνωσμένα να χρησιμοποιεί ως εργαλείο υπεραναπλήρωσης του ελλείματος οικονομικής ισχύος και επαναδιαπραγμάτευσης της θέσης και του ρόλου της στον παγκόσμιο συσχετισμό.

Η νυν Ρωσία επ' ουδενί λόγω δεν είναι η ΕΣΣΔ και δεν πρέπει να συγχέεται με αυτήν. Ωστόσο, ακόμα και η νυν αντεπαναστατική Ρωσία με τις αντισοβιετικές - αντικομμουνιστικές εξάρσεις της ηγεσίας της, οφείλει την όποια ισχύ της σε κεκτημένα και κατάλοιπα της Οκτωβριανής Επανάστασης και της σοσιαλιστικής οικοδόμησης, οφείλει να επενδύει τις κινήσεις της με αναφορές στην ένδοξη αντιφασιστική νίκη της ΕΣΣΔ, με «αντιναζισμό» κ.λπ.

Ο Σοβιετικός και μετέπειτα Ρώσος κατάσκοπος, πολιτικός επιστήμονας, διπλωμάτης και πολιτικός Γεβγκένι Πριμακόφ (1929-2015)², υπήρξε ο εμπνευστής της άσκησης εκ μέρους της Ρωσικής

² Ο Πριμακόφ τοποθετείται ιδεολογικοπολιτικά στην δεξιά σοσιαλδημοκρατία. Επεδίωκε για την Ρωσία μια εκδοχή κεφαλαιοκρατίας με κρατικομονοπωλιακή ρύθμιση κενύσιανού τύπου. Η δημοτικότητά του εκτοξεύτηκε όταν ως πρωθυπουργός της ρωσικής ομοσπονδίας κατευθυνόμενος στις ΗΠΑ για επίσημη επίσκεψη το 1999, μόλις έμαθε για την έναρξη των βομβαρδισμών ΗΠΑ NATO κατά της Γιουγκοσλαβίας έδωσε εντολή στον κυβερνήτη του αεροσκάφους του για στροφή 180° πάνω από τον Ατλαντικό και επιστροφή στη Μόσχα. Ήταν μία δειλή συμβολική ενέργεια αξιοπρέπειας έναντι της ηγεσίας των ΗΠΑ. Μιας ηγεσίας που στην αχαλίνωτη αλαζονεία της είχε σκηνοθετήσει την πλήρη εθνική ταπείνωση, τον διεθνή διασυρμό της αντεπαναστατικής Ρωσίας και σε συμβολικό επίπεδο: με προβολή από τα ΜΜΕ της

Ομοσπονδίας εξωτερικής πολιτικής και διπλωματίας βάσει του δόγματος μιας **ρωσικής παραλλαγής της «πολυπολικότητας»**, η επιχειρησιακή-στρατιωτική εκδοχή της οποίας είναι γνωστή σήμερα ως «δόγμα Γκεράσιμοφ».

Το εν λόγω δόγμα προβλέπει για την Ρωσία την υποχρέωση να ακολουθήσει τις εξής αρχές:

- Επιδίωξη ενός «πολυπολικού κόσμου» που θα διοικείται από μια ομάδα αυτοτελών ισχυρών κρατών, ικανή να αντισταθμίσει την μονοπολική ισχύ των ΗΠΑ.
- Επιδίωξη ανάκτησης του ελέγχου στον μετασοβιετικό χώρο, διαδραματίζοντας σε αυτόν ρόλο πόλου επανασυσπείρωσης και ενσωμάτωσης σε αυτόν χωρών που επηρεάζει και εμπνέει.
- Ανάδειξη και ενίσχυση με όρους γεωπολιτικής του «ευρασιατικού ρόλου» της Ρωσίας στην Κεντρική Ασία και ευρύτερα.
- Σε αυτό το πλαίσιο είναι απαραίτητη η σύναψη στενών συμμαχικών σχέσεων με ασιατικές χώρες (κυρίως με Κίνα, Ινδία, Ιράν κ.λπ.), ικανών να δρομολογήσουν την αποδυνάμωση της ευρωατλαντικής οικονομικής και νομισματικής κυριαρχίας στην παγκόσμια οικονομία και τον διεθνή καταμερισμό της εργασίας, καθώς και η ενίσχυση φυγόκεντρων τάσεων στην Ε.Ε.
- Ζωτική σημασία αποκτά η αποτροπή της περαιτέρω επέκτασης και ενίσχυσης του NATO στην περιφέρειά της, με την ενεργοποίηση στρατιωτικών-τεχνικών είτε ακόμα και στρατιωτικών επιχειρησιακών μέτρων προβολής ισχύος και αποτροπής.

Υπάρχουν δύο εκδοχές ή πτυχές αφηγημάτων περί «πολυπολικότητας»:

1. *Διαπιστωτικού χαρακτήρα επισήμανση της κατάστασης* στην οποία δεν υφίσταται ένας κυρίαρχος πόλος ή δύο αδιαμφισβήτητης ισχύος πόλοι, αλλά μια κατάσταση απροσδιοριστίας στην οποία διαφαίνονται μερικοί εν ενεργεία ή και δυνητικοί-ανερχόμενοι πόλοι-κέντρα ισχύος, ως συνυπάρχοντες, ανταγωνιστικοί ή συνεργαζόμενοι.

2. *Δεοντολογικού ή/και πρακτικού πολιτικού χαρακτήρα: η «πολυπολικότητα» ως ευκαία και επιθυμητή εξιδανικευμένη κατάσταση ή και ως «στρατηγική».*

Η 1^η εκδοχή (διαπιστωτικού χαρακτήρα) αποτυπώνει κάποιες στιγμές μιας εν εξελίξει διαδικασίας, έστω και εάν το κάνει αυτό στατικά, αποσπασματικά και ασύνδετα, χωρίς να εξετάζει επιστημονικά το από που, γιατί και πως προέκυψε αυτή η κατάσταση και χωρίς να είναι σε θέση να πραγματοποιήσει επιστημονική πρόβλεψη περί του προς τα που κατατείνει αυτή η κατάσταση.

Η κοινωνία ως οργανικό όλο ενδέχεται μεν να περιλαμβάνει ποικίλες τάσεις και δυναμικές κατευθύνσεις περαιτέρω ανάπτυξης, ωστόσο, **στην πορεία της αντιφατικής της ανάπτυξης οι ποικίλες αυτές τάσεις συγκλίνουν σε ένα βασικό θεμελιώδες αντιθετικό δίπολο, σε μια κινούμενη και κινητήριο αντίφαση, η οποία συνιστά και την νομοτελή βάση της αυτοανάπτυξής του.** Αυτή είναι η **βασική αντίφαση του συστήματος** από την οποία ανακύπτουν και στην οποία αντεπιδρούν οι όποιες **παράγωγές της.**

Η όποια εν μέρει ύπαρξη υπό διαμόρφωση ποικιλομορφίας πόλων και αντιφάσεων δεν μπορεί παρά να συνιστά ιστορική στιγμή πρώιμων καταστάσεων μιας υπό διαμόρφωση νέας ολότητας με την δική της ουσιώδη αντίφαση.

Συνεπώς, είναι άκρως αντιεπιστημονικές, περιορισμένες, στατικές και περιοριστικές αμφότερες οι εκδοχές αφηγημάτων περί «πολυπολικότητας» που προαναφέραμε. Τόσο η προσέγγιση εκείνη η οποία θεωρεί την πολυπολικότητα διαπιστωτικά, ως δεδομένη και αμετάβλητη κατάσταση, όσο και

επίσημης παρουσίας του Ρώσου πρωθυπουργού παράλληλα με την προβολή των βομβαρδισμών του αδελφού για τους Ρώσους λαού της Γιουγκοσλαβίας! Φυσικά θα είχε πολύ μεγαλύτερη αξία -και όχι μόνο συμβολική αλλά κυρίως πρακτική- εάν ο κύριος Πριμακόφ επέτρεπε στον και τότε πρόεδρο της Λευκορωσίας Λουκασένκο να παραδώσει η χώρα του μερικές συστοιχίες αντιαεροπορικών αντιβαλλιστικών πυραύλων S-300 στην ηρωική Γιουγκοσλαβία, γεγονός το οποίο πρακτικά θα απέτρεπε την εναντίον της επίθεση από το Δυτικό στρατόπεδο. Ωστόσο, η τότε ηγεσία της Ρωσίας απείχε μακράν του να υιοθετήσει μία έστω και σε τέτοιο επίπεδο αμυντική πολιτική αξιοπρέπειας.

η άλλη, που την αντιλαμβάνεται ως ιδεατή και ανυπέρβλητη μελλοντική προοπτική, ως ένα δέον στο οποίο οφείλει να κατατείνει η αναπτυξιακή διαδικασία, ως ένα ...«στρατηγικό σκοπό του αντιιμπεριαλιστικού κινήματος».

Επομένως εάν υπάρχει ορθολογικός πυρήνας στην πληθώρα των απόψεων περί πολυπολικότητας, αυτός στην καλύτερη των περιπτώσεων ανάγεται στην στατική διαπιστωτική επισήμανση της ύπαρξης σε κάποια φάση του γίνεσθαι διαφόρων πόλων.

Στην περίπτωση δε που η πολυπολικότητα γίνεται αντιληπτή ως ηθικοπολιτική και δεοντολογική αρχή, ως κάποιο ιδεώδες, η -ακόμα χειρότερα- ως κάποια στρατηγική, η επιδίωξη της οποίας τίθεται με αξιώσεις βασικού στρατηγικού σκοπού ενός αντιιμπεριαλιστικού κινήματος, είναι βέβαιο ότι **εάν υιοθετηθεί ένας τέτοιου τύπου εξαιρετικά κοντόφθαλμος, ασαφής και αποπροσανατολιστικός σκοπός, θα έχει τελικά διαλυτικές επιπτώσεις για το κίνημα**. Σε κάθε περίπτωση, τα περί πολυπολικότητας αφηγήματα, όσο και αν φαίνονται σε κάποιους «ρεαλιστικά», είναι άκρως ανιστορικά, αντιδιαλεκτικά, άρα, αντιεπιστημονικά και ανεδαφικά.

Φυσικά σε ότι αφορά τον λόγο που αρθρώνουν οι φορείς άσκησης εξωτερικής πολιτικής και διπλωματίας, ορισμένες εκδοχές μιας ευκαταίας πολυπολικότητας ενδέχεται να έχουν ορισμένη απήχηση και λειτουργικότητα. Στην περίπτωση που κάποιοι ευαγγελίζονται ένα κόσμο στον οποίο δεν θα υπάρχει πλέον η μονοπολικότητα, η πρωτοκαθεδρία και η κυριαρχία σε πλανητική κλίμακα φερ' ειπείν ενός συνασπισμού πειθαναγκασμού, επικεφαλής του οποίου θα είναι ως «μοναδική υπερδύναμη αξιώσεων» οι ΗΠΑ, η λειτουργικότητα αυτού του αφηγήματος έχει κάποιο νόημα, κάποια σημασία με όρους τακτικής. Η σημασία αυτή θα μπορούσε να διατυπωθεί σαφέστερα με συνθήματα του τύπου: «κάτω η ιμπεριαλιστική επιθετικότητα του άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ!». Σε κάθε περίπτωση όμως, η εμμονή στην «πολυπολικότητα» ως στρατηγικό ορίζοντα υποδηλώνει μία τάση και στάση, στην οποία ο ασθενής πόλος, είτε οι ασθενέστεροι, οι «ριγμένοι» στο σημερινό συσχετισμό δυνάμεων, διεκδικούν κάποια καλύτερη θέση για τον εαυτό τους στην μελλοντική διάταξη της κοινωνίας ή και εκλιπαρούν για αυτή τη θέση, σε συνεργασία με άλλους ασθενέστερους και «ριγμένους» ομοταγείς τους. Εάν λοιπόν ο περί πολυπολικότητας λόγος αρθρώνονται σε αυτό το πλαίσιο, είναι μία μάλλον κοντόφθαλμη και ρηχή κίνηση ιδεολογικής πλασιώσης κάποιων σκοπιμοτήτων τακτικής εμβέλειας, οι οποίες επ' ουδενί λόγω δεν θα μπορούσαν να συνιστούν στρατηγική προοπτική ενός αντιιμπεριαλιστικού κινήματος με επαναστατική πνοή και στόχευση.

Αυτό αφορά σαφέστατα τις περί πολυπολικότητας δοξασίες και ρητορικές του επίσημου πολιτικού και προπαγανδιστικού λόγου της σημερινής νεοπαγούς άρχουσας τάξης της Ρωσίας.

Υπάρχουν βέβαια και εκείνες οι εκδοχές ιδεολογημάτων περί πολυπολικότητας που συνδέονται οργανικά και απροκάλυπτα όχι απλώς με εκδοχές μυστικισμού, σκοταδισμού, οπισθοδρόμησης και αντίδρασης, αλλά και με εκδοχές φασιστικών πρακτικών και ιδεολογημάτων. Ενδεικτικές είναι οι περιπτώσεις της επιδίωξης συγκρότησης γεωπολιτικών αξιώσεων κέντρων-πόλων στην βάση αντιδραστικών συνωμοσιολογικών τάσεων της «αντιπαγκοσμιοποίησης», των «συντηρητικών παραδοσιακών αξιών», εκκλησιαστικών και θεολογικών δομών της ορθοδοξίας, του πανσλαβισμού³, του παντουρκισμού, κάθε εθνικιστικής «μεγάλης ιδέας» κ.λπ.

---

³ Μια αναζήτηση στο διαδίκτυο με την λέξη «πολυπολικότητα», κατά κανόνα οδηγεί σε προβολή του διαβόητου ανορθολογικού «φιλοσόφου» Αλεξάντρ Ντούγκιν. Προφανώς έχουμε να κάνουμε με επιθετικό μάρκετινγκ υπερπροβολής αυτής της εκδοχής φασιστικής κοπής εκλεκτικιστικών δοξασιών, στο επίκεντρο των οποίων βρίσκεται σταθερά ο αντισοβιετισμός-αντικομμουνισμός, η νεκρανάσταση αντιδραστικών δογμάτων των σλαβοφίλων του 18^{ου}-19^{ου} αι., μιας πρωτόγονης εκδοχής ρωσικού εθνικισμού, μυστικισμού της ορθοδοξίας και προβολής της Ρωσίας ως φορέα μιας μεταφυσικής αποστολής του «ευρασιατισμού». Οι σχέσεις αυτών των κύκλων με την τρομοκρατική ναζιστική οργάνωση «Χρυσή Αυγή» στην Ελλάδα και με πληθώρα ακροδεξιών, εθνικιστών και φασιστών από Τουρκία και πολλές άλλες χώρες, κάθε άλλο παρά τυχαία είναι. Όσο κάποιοι εδράζουν τον «αντιιμπεριαλισμό» τους και την διάθεσή τους για «ανεξαρτησία» σε αστικά γεωπολιτικά αφηγήματα περί «πολυπολικότητας» στη βάση της νεκρανάστασης του σκοταδιστικού «ευρασιατικού» μυστικισμού του 19^{ου} αι, αναζητώντας «φιλοσοφικό βάθος» στα ανορθολογικά φασιστικά παραληρήματα του κάθε Ντούγκιν, πρακτικά ανοίγουν το δρόμο στον φασισμό!

Η επιδίωξη π.χ. της σύστασης ενός πόλου αυτής της «πολυπολικότητας» στη βάση «εθνικής ρωσικής αποκλειστικότητας», της «Ρωσικής ιδέας», μιας μεταφυσικής «ειδικής αποστολής του ρωσικού λαού», του «ρωσικού κόσμου» -και μάλιστα σε ένα πολυεθνικό κράτος όπως είναι η νυν Ρωσική Ομοσπονδία- δηλώνει μια θέση εθνικιστική, μεγαλοκρατική και σοβινιστική. Στον αντίποδα της ρωσοφοβικής υστερίας του ιμπεριαλισμού, δεν μπορεί να τίθεται ο ρωσικός εθνικισμός σε ένα πνεύμα συντηρητισμού και αντίδρασης που τροφοδοτεί τον εθνικό διχασμό.

Εκδοχές του περί πολικότητας λόγου παρατηρούνται και σε καταστατικών αξιώσεων διακηρύξεις, σε επίσημα κείμενα διεθνών οργανισμών, όπως οι BRICS, ο Οργανισμός Συνεργασίας της Σαγκάης (ΟΣΣ) [Shanghai Cooperation Organisation (SCO)], η Ευρασιατική Οικονομική Ένωση (ΕΟΕ) [The Eurasian Economic Union (EAEU or EEU)] και άλλων εναλλακτικών συσπειρώσεων της σημερινής συγκυρίας.

Παρόμοια ρητορική διατυπώνεται συχνά και σε ό,τι αφορά την εξωτερική πολιτική της Λ.Δ. Κίνας, σε πλήρη εναρμόνιση με το υπόδειγμα εξωτερικής οικονομικής πολιτικής το οποίο έχει υιοθετηθεί από αυτή τη χώρα του πρώιμου σοσιαλισμού σε διεθνές επίπεδο. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις οφείλουμε να λαμβάνουμε υπόψιν την ιδιοτυπία της διεθνούς πολιτικής και της επίσημης διπλωματικής γλώσσας διαφόρων χωρών, που δεν πρέπει να συγχέονται ευθέως με τον σαφή επιστημονικό και ιδεολογικό εξοπλισμό του αντιιμπεριαλιστικού επαναστατικού κινήματος.

✓ Πολιτικές, ηθικές και δεοντολογικές πτυχές της «πολυπολικότητας».

Έχει άραγε σχέση η «πολυπολικότητα» με την δικαιοσύνη;

Η δικαιοσύνη είναι μια έννοια που έχει πτυχές ηθικής, πολιτικής και δικαίου. Οι άνθρωποι, μέσω των εννοιών *δικαιοσύνη* και *αδικία*, εκτιμούν το σύνολο των κοινωνικών όρων της ύπαρξής τους και διαμορφώνουν την αντίληψή τους αναφορικά με την ανάγκη και την σκοπιμότητα διατήρησης ή αλλαγής αυτών των όρων.

Υπό το πρίσμα της δικαιοσύνης εξετάζονται οι τρόποι κατανομής μεταξύ των ανθρώπων αγαθών εν ανεπαρκεία (π.χ. της βέλτιστης από ποσοτικής και ποιοτικής απόψεως πρόσβασης σε υλικά αγαθά και υπηρεσίες για την ικανοποίηση κατ' αρχάς των βιολογικών αναγκών, της βέλτιστης πρόσβασης σε δημιουργικές ασχολίες που αναπτύσσουν τον άνθρωπο και σε κεκτημένα του πολιτισμού). Αφορά λοιπόν τον τρόπο συσχέτισης των ανθρώπων προς αλλήλους, διαμεσολαβημένο από την πρόσβαση ή μη σε επιθυμητά και διεκδικούμενα αγαθά. Αφορά και την παγκόσμια διάσταση της οικονομίας και των διακρατικών σχέσεων, τις σχέσεις εκμετάλλευσης, κυριαρχίας και υποταγής σε πλανητική κλίμακα.

Μέχρι πρότινος, η νεοαποικιοκρατική υπερεκμετάλλευση λαών από τον ιμπεριαλισμό θεωρούνταν «ανυπέρβλητη κανονικότητα». Ωστόσο, *με την κλιμάκωση του Γ'ΠΠ, οι αντιιμπεριαλιστικές – αντινεοαποικιοκρατικές διαθέσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων ανθρώπων στον πλανήτη αρχίζουν να διαδίδονται με ρυθμούς χιονοστιβάδας ως διεκδίκηση δικαιοσύνης και αξιοπρέπειας στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις.*

Υπό ορισμένη οπτική γωνία, *η δικαιοσύνη μπορεί να προβάλλει και να λειτουργεί ως ηθική διάσταση των εκάστοτε όρων και ορίων της συναίνεσης των μη προνομιούχων, των υφιστάμενων την εκμετάλλευση, την καταπίεση, είτε (στην περίπτωση της υπέρβασης αυτών των ανεκτών ορίων, που συνειδητοποιείται ως κοινωνική αδικία, διαφθορά, κ.ο.κ.) της διεκδίκησης της αλλαγής των όρων ύπαρξής τους.* Στην τελευταία περίπτωση, έχουμε σαφή συμπτώματα εκδήλωσης σε μαζική κλίμακα και σε επίπεδο καθημερινής συνείδησης, της ηθικής φθοράς και της χρεοκοπίας ιστορικά παρωχημένων οικονομικών και κοινωνικών σχέσεων και θεσμών, αλλά και των συσχετισμών δυνάμεων που μεταβάλλονται άρδην.

Ωστόσο, οι κομμουνιστές, εάν δεν επιθυμούν να αναλίσκονται σε αφηρημένες ηθικολογίες και σε αυθαίρετες δεοντολογικές κατασκευές εκ του ασφαλούς, δεν περιορίζονται σε φιλοσοφίζουσες επαναδιατυπώσεις των βιωμάτων που προκαλούν στους φορείς της καθημερινής συνείδησης τα

παραπάνω συμπτώματα, ούτε και σε εκτός ιστορικού τόπου και χρόνου σχήματα, δίκην διαχρονικά αμετάβλητων «αρχών και αξιών». Οι αφηρημένες ιδέες περί δικαιοσύνης, εννοούμενης ως ανιστορικής αυταξίας, και τα περί δικαίου αισθήματα δεν μπορούν να υποκαθιστούν τη θεωρητική (φιλοσοφική και διεπιστημονική) διερεύνηση των πραγματικών δυνατοτήτων και της νομοτελούς αναγκαιότητας διεξόδου από τα κοινωνικά αδιέξοδα που βιώνονται από τους ανθρώπους ως καταστάσεις αδικίας σε τοπικό, εθνικό, και παγκόσμιο επίπεδο. Δεν μπορούν να υποκαθιστούν τον αγώνα για την επίτευξη των τακτικών και στρατηγικών σκοπών του πραγματικού επαναστατικού κινήματος.

Η αστική αντίληψη περί δικαιοσύνης συνδέεται με την τυπική ισότητα (ισονομία) και τις περί φυσικού δικαίου θεωρίες. Στα αστικά «νεοφιλελεύθερα» ιδεολογήματα περί «ανόθευτης αξιοκρατίας» και στις πρακτικές του «δικαιωματισμού» εκδηλώνεται σήμερα ο πλήρης εκφυλισμός των αιτημάτων της ανερχόμενης αστικής τάξης περί ισότητας, δικαιοσύνης και ελευθερίας. Η νεοφιλελεύθερη αναθεώρηση των αξιακών καταβολών της αστικής τάξης που κυριαρχεί στις μέρες μας, εκδηλώνεται με εκείνο τον ακραίο κοινωνικό μινιμαλισμό, που δεν παραιτείται μόνο από την προοπτική της κοινωνικής επανάστασης, του αντιιμπεριαλισμού και κάθε ριζοσπαστικής διεκδίκησης της εργατικής τάξης και του λαού, αλλά παραιτείται πλέον και από κάθε θετικό προσδιορισμό της καταπολέμησης της αδικίας, της ανισότητας και της ανελευθερίας, από κάθε θετικό βήμα, μέσο και τρόπο διεκδίκησης, από κάθε συγκεκριμένη διασύνδεση επαναστατικής τακτικής και στρατηγικής και περιορίζεται αρνητικά στους όρους εδραίωσης της αδιαμφισβήτητης πλέον ανισότητας και ανελευθερίας, είτε σε όρους διαχείρισής τους προς διασφάλιση συναίνεσης με τις στρατηγικές επιλογές της χρηματιστικής ολιγαρχίας. Σε αυτό το πνεύμα εγγράφεται και ο σύγχρονος ομορτισμός και αναθεωρητισμός.

Δίκαιο για τους κομμουνιστές είναι ό,τι, βάσει επιστημονικής διακρίβωσης, φέρνει την ανθρωπότητα ένα βήμα πιο κοντά στη χειραφέτησή της από τα δεσμά της κεφαλαιοκρατίας, από κάθε μορφής και τύπου εκμετάλλευση και καταπίεση, προς την επαναστατική της ενοποίηση, ό,τι δίνει τη δυνατότητα στο προλεταριάτο να διεκδικήσει και να πετύχει καλύτερους όρους ζωής και δημιουργίας και συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και της κοινωνίας συνολικά.

✓ **Ορισμένα πρακτικά συμπεράσματα για την ιδεολογική παρέμβαση και προπαγάνδα στο αντιιμπεριαλιστικό κίνημα.**

Στην περίπτωση που η πολυπολικότητα προβάλλει ως ένα ιδεώδες, μία προσδοκία κάποιου πιο δίκαιου κόσμου ή, εν πάσει περιπτώσει, κάποιου πλαισίου πιο δικαίων διεθνών σχέσεων, τότε αυτή συναρτάται με τον δεοντολογικό προβληματισμό και με ορισμένο ηθικό ιδεώδες, με κάποιες αντιλήψεις περί δικαιοσύνης που εδράζεται σε ορισμένο περί δικαίου αίσθημα.

Από αυτή την άποψη, άνθρωποι και ομάδες ανθρώπων που αρχίζουν να αντιλαμβάνονται την αδικία σε ένα πρωτόλειο επίπεδο, έστω και με όρους δάνειους από τα περί πολυπολικότητας αφηγήματα, είναι ευπρόσδεκτοι στο κίνημα.

Ωστόσο, δεν υπάρχει λόγος να διατηρείται και να αναπαράγεται αυτό το στατικό, περιορισμένο και περιοριστικό επίπεδο συνειδητοποίησης ως έχει, ούτε και να προτάσσεται ως κεντρικός προβληματισμός και σκοπός του κινήματος.

Κάθε αντίληψη των ανθρώπων που έστω και εν μέρει, έστω και με στατικό τρόπο αντανάκλα την αίσθηση της αδικίας από το κυρίαρχο, επικίνδυνο πλέον για την ανθρωπότητα, καθεστώς του ιμπεριαλισμού, μπορεί να αποτελέσει ορισμένη βάση, αφετηρία για την συστράτευσή τους στον μετωπικό αντιιμπεριαλιστικό αγώνα μας. Όμως αυτό δεν αρκεί. Απαιτείται η καταλυτική παρέμβαση των εξοπλισμένων με επιστημονική επαναστατική θεωρία κομμουνιστών, για την επίτευξη περαιτέρω ριζοσπαστικοποίησης των αντιλήψεων και των διαθέσεων αυτών των ανθρώπων.

Σε κάθε περίπτωση, αυτό το περί δικαίου αίσθημα συνδέεται οργανικά με τη θέση και την κατάσταση κάποιων που είναι ή αισθάνονται αδικημένοι ή και «ριγμένοι» στον διεθνή καταμερισμό εργασίας, θέσεων και ρόλων, στην παγκόσμια ιεραρχία χωρών και περιφερειών. Υπό αυτή την έννοια, *ακόμα και ως πλαίσιο διαμαρτυρίας που εκφράζει αυτό το περί δικαίου αίσθημα, η περί πολυπολικότητας ρητορική είναι εξαιρετικά ρηχή και απαισιόδοξη ώστε να μπορέσει κάποτε να αποτελέσει πλαίσιο αναφοράς ικανό να εμπνέει το αντιιμπεριαλιστικό κίνημα με προοπτική.* Αυτή η ρητορική εκλαμβάνει στα αφηγήματά της ως εξ υπαρχής δεδομένους τους όρους και τα όρια μιας κατάστασης, ορισμένου τύπου μεταβατικών διεθνών σχέσεων στον πλανήτη. Κινείται εξ ορισμού στο πεδίο ενός ετεροπροσδιορισμού, ενός αρνητικού προσδιορισμού έναντι του παλαιού κόσμου, έναντι της παρακμάζουσας και φθίνουσας ιμπεριαλιστικής μονοπολικότητας υπό την ηγεσία και την ηγεμονία των ΗΠΑ.

Η ρητορική περί «πολυπολικότητας», αποπροσανατολίζει από την συνειδητοποίηση του χαρακτήρα του πολέμου και της επιτακτικής αναγκαιότητας μαχητικού αντιιμπεριαλισμού, εγκλωβίζει συνειδήσεις σε ιδεολογήματα της αστικής ψευδοεπιστήμης της γεωπολιτικής, στην ουρά κάποιων αστικών τάξεων. Ως εκ τούτου, δεν συνιστά και δεν θα μπορούσε να συνιστά θετικό πρόταγμα προοπτικής που θα μπορούσε ως στρατηγικού προσανατολισμού σκοπός να συνεγείρει ένα μαζικό αντιιμπεριαλιστικό κίνημα σε επαναστατική κατεύθυνση.

...

Στο βαθμό που οι γεωτεκτονικές μετατοπίσεις ισχύος και ο πόλεμος θα συνεχίζονται, η ρευστότητα αυτή θα αποτυπώνεται και στην ύπαρξη διαφόρων κινήσεων έλξης-άπωσης πόλων και κέντρων. Άρα, και οι περί «πολυπολικότητας» απόψεις θα αναπαράγονται σε διάφορες μορφές. Αυτό θα συμβαίνει *μέχρι -μέσα από τις συγκρούσεις και το επαναστατικό δυναμικό που αυτές κυοφορούν- να αναδειχθεί με μεγαλύτερη σαφήνεια η νέα μεταβατική αποκρυστάλλωση της παγκόσμιας βασικής αντίφασης, σε συνδυασμό με τις παραγώγους ουσιώδεις εκφάνσεις της σε ένα νέο στάδιο, σε ένα νέο αντιφατικό δίπολο, με ενισχυμένες σε εύρος και σε βάθος (εκτατικά και εντατικά) τις δυνάμεις του πόλου του σοσιαλισμού και των αντιιμπεριαλιστικών του συμμάχων, στην περίπτωση που αυτός θα αναδειχτεί νικητής στη σύρραξη.*

Η σύρραξη αυτή του Γ'ΠΠ, η οποία έχει προκύψει από ριζικές ποιοτικές και ουσιώδεις μεταβολές στο περιεχόμενο, στις μορφές και στα δρώντα υποκείμενα που εμπλέκονται στην επίλυση του κόμβου των αντιφάσεων της εποχής και της συγκυρίας, αντεπιδρά με τη σειρά της καταλυτικά σε όλες αυτές τις μεταβλητές, επιταχύνοντας, διευρύνοντας και εμβαθύνοντας τους μετασχηματισμούς και τα προτάγματα των εμπλεκόμενων υποκειμένων.

Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι και η επικείμενη ραγδαία αναζωπύρωση ενός νέου πρωτοφανούς κύματος αντιιμπεριαλισμού, ικανού πλέον να ακυρώσει δυναμικά και δραστικά σε μεγάλο βαθμό τις δυνατότητες υπερεκμετάλλευσης του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού του πλανήτη από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Δεν γίνεται λόγος πλέον για μηχανική αριθμητική συνάθροιση χωρών, πληθυσμών, μεγεθών, οικονομικών και πολεμικών δυνάμεων, αλλά *για ποιοτικό και ουσιώδες άλμα στην συγκρότηση ενός νέου πόλου – κέντρου, δηλαδή, ενός νέου οιονεί υποκειμένου με καθοριστικό ρόλο στο παγκόσμιο γίνεσθαι.*

Τα παραπάνω στοιχεία – τάσεις είναι εξαιρετικά ενθαρρυντικά. Ωστόσο, το επαναστατικό κίνημα δεν έχει περιθώρια για ανεδαφική υπεραισιοδοξία και εφησυχασμό ενώ κλιμακώνονται συγκρούσεις ζωής ή θανάτου.

Η ιστορία του πρώιμου σοσιαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού του 20^{ου} αι. κατέδειξε ότι η *βιωσιμότητα του επαναστατικού στρατοπέδου εξαρτάται ευθέως από τον συσχετισμό δυνάμεων της επανάστασης και της αντεπανάστασης στην παγκόσμια επαναστατική διαδικασία.*

Στο συσχετισμό αυτό καταλυτικός και καθοριστικός είναι ο ρόλος του στρατοπέδου των σοσιαλιστικών χωρών, το εύρος και το βάθος εδραίωσης των σοσιαλιστικών μετασχηματισμών σε αυτές, αλλά και ο βαθμός συγκρότησής τους σε συλλογικό ιστορικό υποκείμενο.

Ο βαθμός συγκρότησής τους σε συλλογικό ιστορικό υποκείμενο είναι με τη σειρά του συνάρτηση του επιπέδου οικονομικής ολοκλήρωσης και διεθνοποίησης των σοσιαλιστικών σχέσεων παραγωγής, του βαθμού συλλογικής υπαγωγής των κοινωνιών τους σε επιστημονική σχεδιοποίηση, άρα και της μονολιθικής ενότητάς τους έναντι των εναπομεινασών φονικών δυνάμεων του συρρικνούμενου ιμπεριαλισμού.

Η ιστορική εμπειρία του 20^{ου} αι. κατέδειξε ότι το στρατόπεδο του πρώιμου σοσιαλισμού σαφώς υστερούσε έναντι του ιμπεριαλιστικού στρατοπέδου, τόσο ως προς τις δυνάμεις του όσο και ως προς το βαθμό ολοκλήρωσης των σοσιαλιστικών οικονομιών και κοινωνιών έναντι του ιμπεριαλισμού. Δυστυχώς, η «πολυπολικότητα» εντός του σοσιαλιστικού στρατοπέδου (ακόμα και με φυγόκεντρες τάσεις που έφτασαν και σε συρράξεις εμπόλεμης αλληλοϋπονόμευσης, ακόμα και με στοιχεία εθνικιστικής γεωπολιτικής) έπαιξε υπονομευτικό και διαλυτικό ρόλο, συντείνοντας στη δυσφήμιση του σοσιαλισμού και στα γνωστά φαινόμενα των αντεπαναστάσεων στα τέλη του 20^{ου} αι.

Μόνο με ποιοτική και ουσιώδη αναβάθμιση (άρδην διεύρυνση και εμβάθυνση) του σοσιαλιστικού στρατοπέδου ως άγοντος και ηγετικού πόλου θα επιτευχθεί και η αναβάθμιση του αντιιμπεριαλιστικού στρατοπέδου. Η ελκτική του δύναμη θα ενισχύσει άρδην και την κοσμοϊστορική τάση του «μη κεφαλαιοκρατικού τρόπου ανάπτυξης» με σαφή σοσιαλιστικό προσανατολισμό για τις χώρες που σπάνε τα δεσμά της ιμπεριαλιστικής νεοαποικιοκρατικής εξάρτησης.

Με αυτό τον τρόπο, μέσα από την νικηφόρο εμπόλεμη και ειρηνική προέλαση του επαναστατικού πόλου (σοσιαλιστικού και αντιιμπεριαλιστικού) θα ολοκληρωθεί η διαδικασία των **πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων**, θα δρομολογηθούν επαναστατικές διαδικασίες και στις ανεπτυγμένες κεφαλαιοκρατικές χώρες, στα κέντρα του ιμπεριαλισμού, μιας και η χρηματιστική ολιγαρχία, έχοντας χάσει τις πηγές παρασιτισμού της, δεν θα είναι πλέον σε θέση να χρησιμοποιεί πόρους από τα μονοπωλιακά υπερκέρδη για να χειραγωγεί την εργατική τάξη στις χώρες που εδρεύει (μέσω εξαγοράς, απάτης, διασπάσεων και ωμής βίας).

Τότε ο σοσιαλισμός θα αρχίσει να αναπτύσσεται (αίροντας τα κεφαλαιοκρατικά και προκεφαλαιοκρατικά κατάλοιπα, χωρίς εξωτερική υπονόμευση) πάνω στη δική του (επιστημονικοτεχνική, παραγωγική και πολιτισμική) βάση και θα κινείται ραγδαία προς τον κομμουνισμό, προς την ωριμότητα της κοινωνίας, προς την ενοποιημένη ανθρωπότητα.

Τότε θα σημάνει η ώρα για τις **ώριμες και ύστερες σοσιαλιστικές επαναστάσεις**, με την νίκη των οποίων θα εκλείψει το έδαφος για κάθε ίχνος «πολυπολικών» φάσεων και αντιλήψεων, μιας και θα έχει εκλείψει η κεφαλαιοκρατία και κάθε εκμεταλλευτική σχέση από την ιστορική αρένα.

Κανένα ιδεολόγημα περί «πολυπολικότητας» δεν είναι σε θέση να θέσει καν σε ορθολογική επιστημονική βάση την περιπλοκότητα αυτής της διαλεκτικής στρατηγικών και τακτικών σκοπών.

➤ Για τη σχέση μεταξύ ιμπεριαλισμού και φασισμού στο Γ΄ΠΠ.

✓ Φασισμός: ταξική ουσία, πολιτική πρακτική και ιδεολογία.

Ο **φασισμός** είναι ένα ιδεολογικοπολιτικό ρεύμα και σύστημα διακυβέρνησης που εμφανίστηκε κατά την περίοδο της γενικής κρίσης της κεφαλαιοκρατίας (μετά την νίκη της 1^{ης} πρώιμης σοσιαλιστικής επανάστασης, της Μεγάλης Οκτωβριανής Επανάστασης). Εκφράζει τα συμφέροντα των πιο αντιδραστικών και επιθετικών δυνάμεων της ιμπεριαλιστικής αστικής τάξης.

Φασιστικά καθεστώτα επιβλήθηκαν κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου σε χώρες της Ευρώπης, με αντιπροσωπευτικότερα αυτά της Ιταλίας, της Ισπανίας και της Γερμανίας. Κατά τον Γκεόργκι Δημητρόφ «ο φασισμός είναι η φανερά τρομοκρατική δικτατορία των πιο αντιδραστικών, των πιο σοβινιστικών, των πιο ιμπεριαλιστικών στοιχείων του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου... Ο φασισμός δεν είναι ούτε η κυβέρνηση πέρα από τάξεις, ούτε η κυβέρνηση των μικροαστών ή των λούμπεν-

προλεταρίων επί του οικονομικού κεφαλαίου. Ο φασισμός είναι η κυβέρνηση του ίδιου του χρηματιστικού κεφαλαίου. Είναι μια οργανωμένη σφαγή της εργατικής τάξης και του επαναστατικού κομματιού της αγροτιάς και της διανοήσης. Ο φασισμός στην εξωτερική του πολιτική, είναι η πιο άγρια μορφή του σοβινισμού, που καλλιεργεί κτηνώδες μίσος εναντίον άλλων λαών»⁴.

Η φασιστική ιδεολογία και πρακτική χαρακτηρίζεται από ακραίο επιθετικό αντικομμουνισμό, αξίωση καθυπόταξης της εργατικής τάξης, μισαλλοδοξία, εθνικισμό, σοβινισμό, και ρατσισμό.

Ο φασιστικός τρόπος οργάνωσης και άσκησης της εξουσίας περιλαμβάνει την ευρείας κλίμακας χρήση μηχανισμών μαζικής επιθετικής προπαγάνδας-χειραγώγησης, αυστηρότατου ελέγχου και καταστολής όλων των πτυχών και εκφάνσεων της κοινωνικής και προσωπικής ζωής των ανθρώπων, ακραίων μορφών βίας και αστυνομοκρατίας για την καθυπόταξη της εργατικής τάξης και όλου του λαού.

Ιστορικά προέκυψε ως ενδεδειγμένη δέσμη μεθόδων και μέσων διαχείρισης από την άρχουσα τάξη δομικών-διαρθρωτικών κρίσεων και τιθάσευσης-καταστολής του εργατικού κινήματος, της λαϊκής δυσαρέσκειας, ως μορφή νομιμοποίησης της επιθετικής χρήσης κρατικομονοπωλιακών μεθόδων ρύθμισης της οικονομίας. Συνιστά αποτελεσματική μορφή στρατιωτικοποίησης της κεφαλαιοκρατικής οικονομίας και κοινωνίας συνολικά, ως προετοιμασία για αποτελεσματική εμπλοκή σε επιθετικό πόλεμο, για την επίτευξη ιμπεριαλιστικών αρπαγών και κατακτήσεων σε βάρος αντίπαλων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων, για την αποικιοποίηση χωρών και πληθυσμών, για την συντριβή των αντιιμπεριαλιστικών κινήματων και του σοσιαλισμού.

Ο φασισμός ανέρχεται και εγκαθίσταται επιτυχάνοντας, αφ' ενός μεν, την παθητικοποίηση και υποταγή του λαού με την τρομοκρατία, αφ' ετέρου δε, τη χειραγώγηση, πολιτική ενεργοποίηση και επιστράτευση σημαντικών μερίδων λαϊκών μαζών, ασκώντας εθνικιστική, ξενοφοβική, ρατσιστική, και κοινωνική δημαγωγία, προς επίτευξη επιτακτικών στρατηγικών επιδιώξεων του κεφαλαιοκρατικού καθεστώτος. Κατ' εξοχήν αρχική μαζική βάση του φασισμού είναι κυρίως τα μεσαία στρώματα της κεφαλαιοκρατικής κοινωνίας που πλήττονται από την κρίση, ενώ στην συνέχεια προσεταιρίζεται και επιστρατεύει ευρύτερες λαϊκές μάζες, ακόμα και μερίδα της εργατικής τάξης.

Κοινό χαρακτηριστικό είναι η σύνδεση του φασισμού με τις μυστικές υπηρεσίες του αστικού κράτους, με το βαθύ κράτος και παρακράτος, με παραστρατιωτικές και παραεκκλησιαστικές οργανώσεις κ.λπ.

Ο φασισμός προβάλλει ως ιδεολογικό πλαίσιο αναφοράς ένα σύστημα ανορθολογικών αντιλήψεων (φασιστική ιδεολογία), το οποίο σταχυολογεί με εκλεκτικισμό από διάφορα προγενέστερα αντιδραστικά δόγματα και ιδεολογήματα, όπως είναι ο αποικιοκρατικός ρατσισμός, ανορθολογικές απόψεις, ο αντισημιτισμός, η γεωπολιτική κ.λπ.

Η φασιστική ιδεολογία επικεντρώνεται σε ιδέες περί του «μεγαλείου της φυλής», της μυστικοποίησης δεσμών «γης και αίματος», του στρατιωτικού επεκτατισμού, της φυλετικής ανισότητας, της «αρμονίας των τάξεων», σε αντιλήψεις περί «λαϊκής κοινότητας» και του «κορπορατισμού»⁵, του αρχηγισμού («αρχή του φύρερ», του «φυσικού ηγέτη» κ.λπ.), του πανίσχυρου κρατικού μηχανισμού («ολοκληρωτικού κράτους»). Τυπική έκφραση βρήκαν οι ιδέες αυτές στον ναζισμό, όπως αυτός εκτίθεται στο βιβλίο του Αδόλφου Χίτλερ «Ο αγών μου» ("Mein Kampf", 1925). Η φασιστική μεγαλόστομη δημαγωγία υιοθετούσε στοιχεία λαϊκισμού, ώστε να

---

⁴ Georgi Dimitrov, "The Fascist Offensive and the Tasks of the Communist International," Main Report delivered at the Seventh World Congress of the Communist International – "The class character of fascism;" collected in VII Congress of the Communist International: Abridged Stenographic Report of Proceedings. Moscow: Foreign Languages Publishing House, 1939

⁵ Corporatism, corporativism (κορπορατισμός, ή κορπορατιβισμός, από τη λατινική corpus = σώμα). Αποδίδεται στην ελληνική ως «σωματειακό κράτος», ή «συντεχνιασμός».

καρπωθεί τη δημοτικότητα των ιδεών του σοσιαλισμού στις μάζες και να τις στρέψει στον αντισοσιαλισμό, αντισοβιετισμό και αντικομμουνισμό.

✓ **Ο φασισμός ως μορφή κρατικομονοπωλιακής επιβολής κατά τον μεσοπόλεμο και τον Β΄ΠΠ.**

Ο φασισμός εμφανίστηκε ως αντεπαναστατική αντίδραση στην άνοδο του επαναστατικού κινήματος, μετά τη νίκη της Μεγάλης Οκτωβριανής Σοσιαλιστικής Επανάστασης. Προπλάσματα φασιστικών καθεστώτων, ήταν τα μορφώματα που δομούνταν μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, κατά την διάρκεια του ταξικού «εμφυλίου» πολέμου και της ξένης ιμπεριαλιστικής επέμβασης στην επικράτεια που περνούσε υπό τον έλεγχο των ιμπεριαλιστών εισβολέων και των ντόπιων «λευκών» συνεργατών και υποτακτικών τους, μέχρι οι τελευταίοι να συντριβούν από τον επαναστατικό Κόκκινο Στρατό. Αντίστοιχου χαρακτήρα μορφώματα προέκυψαν και κατά την εισβολή του ιαπωνικού милитарιστικού καθεστώτος στην Κίνα, στην Κορέα, στην Ινδοκίνα κ.λπ.

Η επιθετική εξωτερική πολιτική, που εφάρμοζαν τα φασιστικά καθεστώτα, τα οποία είχαν εγκαθιδρυθεί σε μια σειρά χώρες της κεφαλαιοκρατικής Ευρώπης (Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία κ.ά.), οδήγησε τελικά στο Β΄ΠΠ. Συγκροτήθηκε ο φασιστικός (αντισοβιετικός-αντικομμουνιστικός) επιθετικός άξονας της «Αντικομιντέρν» υπό την ναζιστική Γερμανία, την φασιστική Ιταλία, την милитарιστική μοναρχοφασιστική Ιαπωνία και τους συμμάχους τους. Ο άξονας αυτός, με τον πόλεμο που εξαπέλυσε, έγινε θανατηφόρος εχθρός όχι μόνο της ΕΣΣΔ, αλλά όλης της προοδευτικής ανθρωπότητας, και προπαντός του διεθνούς επαναστατικού εργατικού κινήματος. Ο φασιστικός άξονας συνετρίβη κυρίως από τον Κόκκινο Στρατό της Σοβιετικής Ένωσης, από τον Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό της Κίνας, από τον Κορεατικό Λαϊκό Στρατό και από το σύνολο των αντιφασιστικών μετωπικών κινημάτων, επικεφαλής των οποίων είχαν τεθεί οι κομμουνιστές.

✓ **Ο φασισμός μετά τον Β΄ΠΠ.**

Η συντριβή της φασιστικής Γερμανίας και των συμμάχων της από τις δυνάμεις του αντιχιτλερικού συνασπισμού το 1945 ήταν μια σημαντική ήττα του φασισμού. Μετά τον Β΄ΠΠ ο φασισμός αποδυναμώθηκε μεν προσωρινά, ωστόσο, δεν ξεριζώθηκε ολοκληρωτικά, άπαξ και διά παντός. Ο φασισμός επανεμφανίζεται σε ποικίλες ιστορικές μορφές σε συνάρτηση με τις αλλαγές της δομής, της θέσης και του ρόλου του ιμπεριαλισμού στον παγκόσμιο συσχετισμό δυνάμεων, σε συνάρτηση με τις στρατηγικές και τακτικές επιδιώξεις της χρηματιστικής ολιγαρχίας των ιμπεριαλιστικών χωρών. Επιδιώξεις που συναρτώνται με τις νίκες και τις ήττες των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων και των αντιαποικιοκρατικών, αντιιμπεριαλιστικών κινημάτων διεθνώς.

Με την εμφάνιση του στρατοπέδου των χωρών του πρώιμου σοσιαλισμού και των χωρών που προέκυψαν από νικηφόρα αντιιμπεριαλιστικά κινήματα, ο φασισμός, φασιστικού τύπου «κινήματα» και δικτατορικά καθεστώτα διαφόρων μορφών προάγονται και επιβάλλονται από τις ιμπεριαλιστικές χώρες σε συνεργασία με υποτακτικές σε αυτές ντόπιες άρχουσες τάξεις (ή σημαντικές μερίδες αυτών) σε χώρες εξαρτημένες, ημιανεξάρτητες και περιφερειακές των κέντρων-μητροπόλεων του ιμπεριαλισμού. Μακρόβια φασιστικά καθεστώτα, όπως αυτά των έκπτωτων πρώην αποικιοκρατικών χωρών Πορτογαλίας και Ισπανίας -μετά την ήττα των δημοκρατικών δυνάμεων στον ισπανικό «εμφύλιο» ταξικό πόλεμο πολιτών- τα οποία καταρρέουν και αντικαθίστανται από συστήματα τύπου αστικού κοινοβουλευτισμού, αποτελούν ενδιάμεση μορφή. Μοναρχοφασιστικό καθεστώς επικρατεί μετά τον Β΄ΠΠ και την ήττα του επαναστατικού κινήματος στην Ελλάδα από την ξένη επέμβαση-κατοχή που επέβαλλαν η Μ.Β. και οι ΗΠΑ μαζί με τους ντόπιους συνεργάτες τους. Μετά από βραχύβια δημοκρατικοφανή σχήματα επεβλήθη εκ νέου ανοικτά φασιστικού τύπου στρατιωτική χούντα από C.I.A., ΗΠΑ και NATO (1967-1974). Φασιστικού τύπου δικτατορίες εγκαθίστανται διαδοχικά μέσω ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων και

πραξικοπημάτων σε σειρά χωρών: Ν. Κορέα, Ν. Βιετνάμ, Τουρκία, Ιράν, Ινδονησία, Πακιστάν και πλήθος άλλων χωρών της Λ. Αμερικής, της Ασίας και της Αφρικής.

✓ Ο φασισμός στον ως εργαλείο ιμπεριαλιστικής διακρατικομονοπωλιακής επιβολής κατά τον Γ΄ΠΠ.

Οφείλουμε να εξετάζουμε τις σημερινές μορφές εργαλειοποίησης του φασισμού σε συνάρτηση με την εποχή, το νυν στάδιο του ιμπεριαλισμού, την δομική-διαρθρωτική του κρίση και τη συγκυρία του Γ΄ΠΠ.

Οι αστικές αντεπαναστάσεις στην ΕΣΣΔ και στις πρώιμες σοσιαλιστικές χώρες της Ευρώπης οδήγησαν σε ωμές ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις σε συνεργασία με μερίδες των νεοπαγών ντόπιων αστικών τάξεων, σε εμφυλίους πολέμους, χωριστικά εθνικιστικά κινήματα, κατακερματισμούς χωρών, πραξικοπήματα και σειρά φασιστικού τύπου δικτατοριών. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις των ρατσιστικών καθεστώτων των τριών «δημοκρατιών» της Βαλτικής, που επί δεκαετίες διοικούνται αποκάλυπτα από απογόνους και επιγόνους των συνεργατών των ναζί, με την πλήρη στήριξη ΗΠΑ-NATO-ΕΕ. Τα καθεστώτα αυτά έχουν επιβάλλει απαρτχάιντ στους «μη αυτόχθονες», οι οποίοι θεσμικά θεωρούνται «μη πολίτες»...

Αντίστοιχα πραξικοπηματικά καθεστώτα επιβλήθηκαν σε κρατίδια που προέκυψαν από την ξένη ωμή επέμβαση ΗΠΑ-NATO-ΕΕ, τον «εμφύλιο», τις «πολύχρωμες επαναστάσεις» και τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, αλλά και στα μορφώματα που προέκυψαν από την αντεπανάσταση και την κεφαλαιοκρατική παλινόρθωση στην ΕΣΣΔ. Τέτοιος ήταν ο «Μαύρος Οκτώβρης» του 1993 στη Ρωσία επί Μπ. Γιέλτσιν, χούντες στη Γεωργία και ιδιαίτερα τα αλλεπάλληλα πραξικοπήματα στην Ουκρανία, με κορυφαίο αυτό του 2014, που οδήγησε στην επιβολή αποκάλυπτα ναζιστικού-ρατσιστικού καθεστώτος από τον ευρωατλαντικό άξονα και στην εξαπόλυση πολέμου-γενοκτονίας κατά των ανυπότακτων πληθυσμών της Νοτιο-Ανατολικής Ουκρανίας.

Ο φασισμός είναι γέννημα-θρέμμα της κεφαλαιοκρατίας στο στάδιο του ιμπεριαλισμού, είναι η επιθετική εμπροσθοφυλακή του, ιδιαίτερα σήμερα εν μέσω του κλιμακούμενου Γ΄ΠΠ.

Το παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα σήμερα **δεν βρίσκεται στο στάδιο εκείνο του ιμπεριαλισμού του 20^{ου} αι., χαρακτηριστικό του οποίου ήταν η κρατικομονοπωλιακή ρύθμιση σε επίπεδο έθνους-κράτους, ειδική μορφή επιβολής στρατιωτικοποίησης της οποίας ήταν ο «κλασικός» φασισμός του μεσοπολέμου.**

Όπως δείξαμε παραπάνω, χαρακτηριστικό του **σταδίου της διακρατικομονοπωλιακής επιβολής είναι η προσπάθεια πλήρους υποταγής της ανθρωπότητας στους πλέον ισχυρούς ΔΠΜΟ, στις ισχυρότερες ως προς το κεφάλαιο ιμπεριαλιστικές χώρες και στα διακρατικά τους όργανα.**

Ο Γ΄ΠΠ κλιμακώνει τη συρρίκνωση των δυνατοτήτων παρασιτισμού του πόλου των παραδοσιακών ιμπεριαλιστικών κέντρων, γεγονός που προκαλεί την αύξηση της επιθετικότητας του άξονα του παγκόσμιου ιμπεριαλισμού με επικεφαλής τις ΗΠΑ.

Επομένως, *στις μέρες μας, ο ιμπεριαλισμός υπό τις ΗΠΑ, παρά τον καλπάζοντα εκφασισμό στις χώρες επικράτειάς του, δεν έχει πλέον την ανάγκη εγκαθίδρυσης ευθέως φασιστικών καθεστώτων σε ιμπεριαλιστικές χώρες πρώτης γραμμής (όπως στη Γερμανία του μεσοπολέμου), με αξιώσεις για την ανάπτυξη ανταγωνιστικού των ΗΠΑ Στρατιωτικού-Βιομηχανικού Συμπλέγματος και Ενόπλων Δυνάμεων με αυτοτέλεια και αυτάρκεια.* Κάτι τέτοιο αντιβαίνει στην de facto ηγεμονία των ΗΠΑ σε αυτόν τον άξονα.

Επιπλέον, εν αντιθέσει με την ανάγκη φασιστικής-αντεπαναστατικής καταστολής του τότε ισχυρού επαναστατικού κινήματος, σήμερα, στις ιμπεριαλιστικές χώρες και στις χώρες-δορυφόρους της εγγύς περιφέρειάς τους, το ιμπεριαλιστικό καθεστώς προς το παρόν καταφέρνει αποτελεσματική χειραγώγηση της εργατικής τάξης και ευρύτερα των λαϊκών στρωμάτων με συναινετικούς τρόπους και μέσα. Η χειραγώγηση αυτή έχει εδραιωθεί πλέον μέσω εξαγοράς, διαφθοράς, απάτης,

δημοκοπίας και υπονόμευσης του εργατικού κινήματος μέσω των ομορτοουνιστών πρακτόρων του, αλλά κυρίως μέσω της ιδιώτευσης και των προτύπων του καταναλωτισμού. Το αστικό καθεστώς το πετυχαίνει αυτό μοιράζοντας ψίχουλα από τον παρασιτισμό του, αξιοποιώντας τους πόρους από την απομύζηση μονοπωλιακών υπερκερδών από όλο τον κόσμο. Το πετυχαίνει και μέσω της ακραίας αλλοτρίωσης, του ατομισμού και του ανταγωνισμού, μέσω της αποδόμησης ακόμα και του βιολογικού πυρήνα της προσωπικότητας και της οικογένειας, σε συνδυασμό με όλα τα μέσα και τρόπους υπονόμευσης και ακύρωσης συγκρότησης επαναστατικού υποκειμένου και υποκειμένου εν γένει. Στο βαθμό που οι ιμπεριαλιστικές χώρες θα αποκόπτονται δραστικά από τις πηγές παρασιτισμού τους σ' όλο τον κόσμο, θα εκπίπτει και η δυνατότητα της χρηματιστικής ολιγαρχίας για εξαγορά, διαφθορά κ.λπ. της εγχώριας εργατικής τάξης σε συνδικαλιστικό, ιδεολογικοπολιτικό και πολιτισμικό επίπεδο. Αυτό θα επιφέρει σε μαζική κλίμακα οργανική επανένταξη και της εργατικής τάξης των ιμπεριαλιστικών χωρών στο παγκόσμιο επαναστατικό εργατικό κίνημα -σε συνθήκες αποδυνάμωσης του ιμπεριαλισμού και κατάρρευσης των δυνάμεων του σοσιαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού στον πλανήτη - και θα θέσει στην ημερήσια διάταξη τις ύστερες σοσιαλιστικές επαναστάσεις στις ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις.

✓ **Ο φασισμός ως «εργαλείο» πολέμου δι' αντιπροσώπων.**

Ο φασισμός τον οποίο εργαλειοποιεί, ενεργοποιεί και εγκαθιδρύει ο ιμπεριαλισμός σε συνθήκες Γ'ΠΠ, έχει μεν κοινά στοιχεία, αλλά επ' ουδενί λόγω δεν ταυτίζεται με τον φασισμό του μεσοπολέμου, του Β'ΠΠ και συνολικά του 20^{ου} αι.

Ο σημερινός φασισμός δεν είναι «μία από τα ίδια». Δεν προβάλλει -όπως στο παρελθόν- την συντεχνιακή/κορπορατιβιστική ιδεολογία και πρακτική ως οργανικό στοιχείο της κρατικομονοπωλιακής ρύθμισης και της στρατιωτικοποίησης οικονομίας και κοινωνίας με βασική αναφορά και εφαρμογή στο ιμπεριαλιστικό έθνος-κράτος.

Στο στάδιο της διακρατικομονοπωλιακής ιμπεριαλιστικής επιβολής, η ίδια η εργαλειακή χρήση του φασισμού υπάγεται στον διακρατικό σχεδιασμό του επιτιθέμενου άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ.

Ο φασισμός σήμερα συνδέεται όλο και πιο βαθιά με την ιδεολογία και τις πρακτικές του ακραίου νεοφιλελευθερισμού, με τον κανιβαλικό ατομισμό του κοινωνικού δαρβινισμού και με την τοξική αυθαιρεσία της «επιθυμίας» του «μεταμοντέρνου» ανορθολογισμού. Εξ ου και ο συνδυασμός εθνικισμού/ρατσισμού και ιμπεριαλιστικού κοσμοπολιτισμού που τον χαρακτηρίζει.

Σήμερα ο ιμπεριαλιστικός άξονας ΗΠΑ-NATO-ΕΕ εργαλειοποιεί και «εξάγει» τον φασισμό και τον ναζισμό για να εγκαταστήσει καθεστώςτα υποχείριά του σε χώρες που μέχρι και τη δεκαετία του 1980 ανήκαν στην ΕΣΣΔ, στη Γιουγκοσλαβία ή σε άλλες χώρες που πέρασαν από φάσεις του πρώιμου σοσιαλισμού στην Ευρώπη, στη Ν. Κορέα κ.λπ.

Ο φασισμός λειτουργεί για τον σύγχρονο ιμπεριαλισμό ως εργαλειακά χρήσιμη και αναλώσιμη «δύναμη κρούσης» σε πολέμους δι' αντιπροσώπων εναντίον όσων ανθίστανται στη συνέχεια της κυριαρχίας του, εναντίων των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του σοσιαλισμού στον Γ'ΠΠ. Ολόκληρες χώρες και λαοί τίθενται υπό ωμή και απροκάλυπτη ξένη διοίκηση, μετατρέπονται σε αναλώσιμες «ιδιωτικές πολεμικές εταιρείες» του επιτιθέμενου ευρωατλαντικού άξονα.

Αυτό είναι καταφανές στον τρόπο με τον οποίο οι ιμπεριαλιστές χειρίζονται τον λαό της Ουκρανίας σήμερα (σαν «κρέας για τα κανόνια») μέσω του καθεστώτος της χούντας του Κιέβου, κατά του λαού του εξεγερμένου Ντονμπάς από το 2014 και κατά της Ρωσίας και των συμμάχων της απ' το 2022. Η ίδια τύχη περιμένει αύριο και τους λαούς της Πολωνίας, της Βαλτικής, της Ν. Κορέας, της Ταϊβάν, της Ελλάδας και άλλων βαλκανικών χωρών κ.λπ.

Αυτό είναι καταφανές και στη δράση του σιωνιστικού ρατσιστικού μορφώματος του Ισραήλ, πολεμικού βραχίονα του άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ, που εδώ και 7 δεκαετίες είναι η βάνουσα δύναμη κατοχής στην Παλαιστίνη, που εξαπολύει αλλεπάλληλες επιχειρήσεις γενοκτονίας κατά του

Παλαιστινιακού λαού, ενώ λειτουργεί ως επιθετικό ιμπεριαλιστικό προπύργιο και βραχίονας του άξονα στην εν λόγω στρατηγικής σημασίας περιοχή.

Επομένως, ο φασισμός ήταν και παραμένει ο πιο συνεπής μισανθρωπισμός και αντικομμουνισμός, η πιο μαχητική δύναμη κρούσης της αντεπανάστασης, της χρηματιστικής ολιγαρχίας του ιμπεριαλισμού.

Σε συνάρτηση με τις χώρες, τους πληθυσμούς κ.λπ. που επιλέγονται από τα όργανα διακρατικομονοπωλιακής επιβολής του ιμπεριαλισμού ως στόχοι για εργαλειακή χειραγώγηση μέσω του φασισμού, ο ιμπεριαλισμός των ημερών μας εφαρμόζει ένα «ευέλικτο μάρκετινγκ» ως προς την εκάστοτε επιλογή του «ιδεολογικού πλαισίου» των εκδοχών του φασισμού που προτάσσει κατά περίπτωση. Κατά κανόνα, σήμερα ο φασισμός συνδέεται με τον ακραίο νεοφιλελευθερισμό και τον «κοινωνικό δαρβινισμό», παράλληλα με τα ιδεολογήματα και τις πρακτικές της μεταμοντέρνας κατασκευής ταυτοτήτων. Ωστόσο, παράλληλα, προάγονται και άλλες εκδοχές φασιστικών ιδεολογικών πλαισίων, παραδοσιακών και μη: ναζισμός, μουσολινισμός, φρανκισμός, σπαδοί του Χόρτυ, του Πιλσούντσκι, του Παπαδόπουλου κ.λπ., με θρησκευτικό μανδύα (ισλάμ, καθολικισμός, ορθοδοξία, ιουδαϊσμός, ινδουϊσμός κ.λπ.), φασίζουσες ή φασιστικές εκδοχές θρησκευτικού φανατισμού, σατανισμού κ.ο.κ.

Αν λοιπόν δεν καταδεικνύονται οι βαθύτερες αιτίες, τα ληστρικά ιμπεριαλιστικά συμφέροντα και οι ένοχοι, οι ηθικοί και φυσικοί αυτοουργοί, αυτοί που ευθύνονται για την επανεμφάνιση, άνοδο, χρηματοδότηση, εξοπλισμό, εκπαίδευση κ.λπ. των σημερινών ναζί φασιστών και των ταγμάτων εφόδου, **ο αφηρημένος αντιφασισμός και αντικαπιταλισμός, όσο δυναμικός κι αν είναι, στερείται μακρόπνοης προοπτικής και στρατηγικού βάθους.** Ο αγώνας κατά του φασισμού οφείλει να είναι συνεπής, πατριωτικός και διεθνιστικός αντιιμπεριαλιστικός, να στρέφει τα βέλη του στον επιτιθέμενο ιμπεριαλιστικό άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ και στην αντιδραστική πολιτική κάθε κυβέρνησης, που μέσω NATO-ΕΕ διευκολύνει τη φασιστική δράση και υποστηρίζει ναζιστικά-φασιστικά καθεστώτα, όπως αυτά της Ουκρανίας και του σιωνιστικού κράτους του Ισραήλ.

✓ **Νέοι τύποι αντιδραστικής εργαλειοποίησης ιδεών.**

Η ίδια η παγκόσμια ιστορία των ιδεών (της θρησκείας συμπεριλαμβανομένης, ιδιαίτερα των μονοθεϊστικών) προσλαμβάνει άλλα χαρακτηριστικά στη σημερινή εποχή.

Η μονοθεϊστικές θρησκείες εμφανίστηκαν ιστορικά ως ιδεολογικά μορφώματα με εκδοχές οιονεί πανανθρώπινης απεύθυνσης στο πνεύμα ενός αφηρημένου μυστικιστικού και μεταφυσικού ανθρωπισμού, εκδοχών διαχρονικά αναπαραγόμενης παράδοσης/συλλογικής ταυτότητας, με χαρακτηριστικά σωτηριολογίας, φανταστικής μεταφυσικής ουτοπίας (όπου το «καλό» νικά το «κακό», έστω σε κάποιο παράδεισο στο επέκεινα, μετά θάνατο κ.λπ.).

Με την εκκοσμίκευση και τον διαφωτισμό των νέων χρόνων, στη βάση της εξιδανίκευσης της ισονομίας στο πλαίσιο της ιδεολογίας της ανερχόμενης αστικής τάξης, εμφανίζεται ο κοσμικός αφηρημένος ανθρωπισμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την ανεπάρκεια του οποίου αίρει ο συγκεκριμένος ιστορικός ανθρωπισμός της επαναστατικής θεωρίας και πράξης του μαρξισμού.

Η σημερινή ιδεολογία και πρακτική του επιθετικού στη σήψη του ιμπεριαλισμού, δεν προτάσσει μόνο την εκ προοιμίου ακύρωση, ματαίωση και αποδόμηση κάθε συγκροτημένου υποκειμένου, ικανού να αντισταθεί στην διακρατικομονοπωλιακή επιβολή, προτάσσοντας εναλλακτική πορεία, αλλά θεωρεί πλέον κατά περίπτωση εμπόδιο ή/και εργαλείο κάθε στοιχείο παράδοσης/συλλογικής ταυτότητας. Ακόμα και η κληρονομιά εκδοχών του θρησκευτικού αφηρημένου ανθρωπισμού σήμερα εκλαμβάνεται από τον άξονα ως εμπόδιο στην επέλασή του και μεθοδεύει την αποδόμηση και την συντριβή τους. Ο άξονας προβάλλει κυνικά την αξίωσή του για παγκόσμια κυριαρχία, για την «Νέα τάξη βασισμένη στους (δικούς του) κανόνες», με ένα μωσαϊκό ιδεολογημάτων εκλεκτικισμού, «συμπεριληπτικό» σε χειραγωγικές εκδοχές νεοφιλελεύθερων μεταμοντέρνων «κατασκευών»

ταυτοτήτων, όπου έχει θέση κάθε εργαλειοποιημένο ιδεολόγημα, του «σατανισμού» συμπεριλαμβανομένου...

✓ **Ανάγκη συντριβής του ιμπεριαλισμού, εργαλείο του οποίου είναι ο φασισμός.**

Πόλεμος και φασισμός αλληλοαναπαράγονται. Αναγκαία συνθήκη για να σηκώσει κεφάλι ο κόσμος της εργασίας είναι το τσάκισμα τόσο του φασισμού, όσο και του ιμπεριαλισμού που τον εργαλειοποιεί κατά περίπτωση. Αυτά πάνε μαζί, το ένα δεν γίνεται χωρίς το άλλο. Ο ιμπεριαλισμός είναι η μήτρα που γεννά και αναπαράγει τον φασισμό σε κάθε ιστορικό στάδιο και εποχή.

Στη διάρκεια του Β΄ΠΠ, το κυριότερο καθήκον ήταν η δημιουργία ενός αντιφασιστικού μετώπου προκειμένου να συντριβεί ο Αντι-Κομμιντέρν άξονας. Σε αυτό επικεντρώθηκαν οι δυνάμεις της ΕΣΣΔ, της Γ΄ Διεθνούς και του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος. Η σοβιετική εξωτερική διπλωματία μπόρεσε, πραγματοποιώντας αριστοτεχνικούς χειρισμούς, να διχάσει τον τότε ιμπεριαλιστικό κόσμο και να αξιοποιήσει στο έπακρο τις ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις. Κατάφερε έτσι, μερίδα των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων (Μ. Βρετανία, ΗΠΑ, Γαλλία κ.λπ.) να ενταχθούν τελικά στην αντιφασιστική συμμαχία.

Όπως φάνηκε λοιπόν από την ιστορία, η νικηφόρα πολιτική των συμμαχιών πρότασε τον αντιφασισμό-αντιναζισμό και μέσω αυτού επιδίωκε να εκπληρώσει τους αντιιμπεριαλιστικούς και σοσιαλιστικούς σκοπούς που θέτανε οι κομμουνιστές της περιόδου.

Παρά τις ομοιότητες των προηγούμενων ΠΠ με τον εν εξελίξει σημερινό, υφίστανται ποιοτικές και ουσιαστικές διαφορές, λόγω εποχής, συγκυρίας και χαρακτήρα των εμπλεκόμενων δυνάμεων. Κατά συνέπεια αποτελεί στην καλύτερη περίπτωση ακρισία το να καθορίζεται η στάση όλων των προοδευτικών, αντιιμπεριαλιστικών και κομμουνιστικών δυνάμεων σαν να μην έχει αλλάξει τίποτα από τότε μέχρι σήμερα

Σήμερα **δεν δύνανται να διαδραματίζουν κομβικό ρόλο οι ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις**, λόγω βαθέων και αμετάκλητων αναδιατάξεων στον παγκόσμιο συσχετισμό οικονομικών, πολιτικών και στρατιωτικών δυνάμεων. Η παράταση της φθίνουσας πορείας της παρασιτικής ιμπεριαλιστικής αναπαραγωγής, επιτάσσει τη συσπείρωση και υποταγή σε ένα ενιαίο επιθετικό άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ. Αυτό είναι καταφανές με την επιβολή τετελεσμένων, ενεργειακής κ.λπ. υποβάθμισης της ΕΕ και της Γερμανίας με νέες μορφές κανιβαλισμού, οικονομικού και στρατιωτικού στραγγαλισμού-πειθαναγκασμού εκ μέρους του αμερικανικού ιμπεριαλισμού (ανατίναξη υποθαλάσσιων αγωγών φυσικού αερίου, αποβιομηχάνιση, υποταγή του Στρατιωτικού Βιομηχανικού Συμπλέγματος στους σκοπούς των ΗΠΑ, όλο και πιο άμεση εμπλοκή και μεταφορά του κόστους της στήριξης του ναζιστικού καθεστώτος της Ουκρανίας στις χώρες της ΕΕ και του ΝΑΤΟ κ.λπ.).

Ο σημερινός φασισμός λοιπόν, γίνεται εργαλείο πολέμου, επεμβάσεων και πραξικοπημάτων στα χέρια του ιμπεριαλισμού. Χρησιμοποιείται ως «εξαγώγιμο» υπόδειγμα για να επιβάλει το ιμπεριαλιστικό μέτωπο καθεστώτα-υποχείρια. Καθεστώτα-ορντινάτσες του επιθετικού ενιαίου άξονα ΗΠΑ-ΝΑΤΟ-ΕΕ.

Σήμερα, με τον εν εξελίξει θερμό Γ΄ΠΠ, η νικηφόρος πολιτική συμμαχιών οφείλει να έχει ως προμετωπίδα τον συνεπή και μαχητικό αντιιμπεριαλισμό. Η συνειδητή στοχοποίηση του επιτιθέμενου στην ανθρωπότητα ενιαίου άξονα ΗΠΑ-ΝΑΤΟ-ΕΕ (με τις τρέχουσες εκδοχές φασισμού), συνδέει σήμερα οργανικά τους σκοπούς των κομμουνιστών με τον αντιφασισμό-αντιναζισμό. Καθένας που παίρνει αποστάσεις από τον συνεπή αντιιμπεριαλισμό, με διάφορα προσχήματα, λειτουργεί εκ των πραγμάτων αποπροσανατολιστικά και υπονομευτικά.

Η θεωρητική αδυναμία διάγνωσης της σημερινής εποχής, της συγκυρίας και του εκ των πραγμάτων διπολικού χαρακτήρα του πολέμου, δεν τους επιτρέπει να ιεραρχήσουν ορθολογικά και

αποτελεσματικά τους σκοπούς του κινήματος, με αποτέλεσμα να καθιστούν μάλλον άγονες και τις - ενδεχομένως καθ' όλα αγνές- αντιφασιστικές τους προθέσεις. Πίσω από αυτή την αδυναμία κρύβονται εκδοχές του σύγχρονου οπορτουνισμού και του συνακόλουθου αναθεωρητισμού, βάσει των οποίων, **συγχέεται το μονοπωλιακό στάδιο της κεφαλαιοκρατίας με την ιδιότητα του ιμπεριαλιστικού κράτους.**

Η πιο συνεπής εκδοχή αυτής της πλάνης-απάτης, συνδέεται με το **ανορθολογικό μεταφυσικό δόγμα-ιδεολόγημα περί «ιμπεριαλιστικής πυραμίδας»** που λανσάει με θράσος η νυν ηγεσία του ΚΚΕ. Βάσει αυτής της αντιμαρξιστικής-αντιλενινιστικής απάτης-αυταπάτης, όλα τα σημερινά κράτη του πλανήτη προβάλλουν ως «λίγο-πολύ ιμπεριαλιστικά», πλήρως ή/και «εν τω γεννάσθαι». Επομένως, βάσει παρόμοιων δογμάτων, δεν έχουμε σήμερα έναν και μοναδικό Γ'ΠΠ με πολλά μέτωπα-πεδία μαχών στον πλανήτη, αλλά πληθώρα αδιευκρίνιστου χαρακτήρα συγκρούσεων, «αστικών ξεκαθαρισμάτων λογαριασμών μεταξύ ιμπεριαλιστών-ληστών», οπότε στερείται νοήματος και υπονομεύεται πρακτικά τόσο ο αντιφασισμός, όσο και ο αντιιμπεριαλισμός...

Μεγάλη δυσκολία στην αντίληψη του χαρακτήρα του πολέμου έχουν αρκετοί συναγωνιστές και σύντροφοι, οι οποίοι -συνειδητά ή υποσυνειδητά- θεωρούν «ταξική προδοσία» την παραδοχή της *εκ των πραγμάτων σύμπληξης του άλλου πόλου, του αντιπάλου δέους έναντι του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα υπό τις ΗΠΑ, δεδομένου ότι σε αυτό συμμετέχει και η νεοπαγής αστική τάξη της Ρωσίας, γέννημα της ληστρικής κεφαλαιοκρατικής παλινόρθωσης.*

Η αστική τάξη της Ρωσίας φυσικά και θα ήθελε να καταστεί οργανικό κομμάτι ή ανταγωνιστής του παγιωμένου ιμπεριαλισμού του άξονα. Ωστόσο, ο άξονας δεν της άφησε κανένα περιθώριο ανάπτυξης σε αυτή την κατεύθυνση, μιας και ήθελε και θέλει διακαώς να διαιωνίσει τη θέση και το ρόλο της Ρωσίας ως εξαγωγέα ενέργειας και πρώτων υλών στον ιμπεριαλισμό, επεδίωκε και επιδιώκει απροκάλυπτα την αποδυνάμωση, τον αφοπλισμό, τον κατακερματισμό και την πλήρη υποδούλωση-αποικιοποίηση της επικράτειας της τ. ΕΣΣΔ. Άρα, η ρωσική αστική τάξη δεν κήρυξε πόλεμο γιατί αίφνης μεταλλάχθηκε σε αντιιμπεριαλιστική και φιλοσοσιαλιστική. Τουναντίον, σύρθηκε αναγκαστικά στον πόλεμο για υπαρξιακούς λόγους, με τις γνωστές εγκληματικές αμφιταλαντεύσεις και τα παζάρια που ξέρει από την κομπραδόρική θητεία της. Επομένως, συμπάραταξη με τον πόλο των αντιιμπεριαλιστικών και σοσιαλιστικών δυνάμεων στον πόλεμο, δεν σημαίνει άνευ όρων παράδοση στην ρωσική ή σε κάποια άλλη αστική τάξη που σύρεται στη σύρραξη.

Επιπλέον, και μόνο λόγω ορισμένων διαφοροποιήσεων της συγκεκριμένης ιστορικής ιδιοτυπίας των χαρακτηριστικών της οικοδόμησης πρώιμου σοσιαλισμού (π.χ. σε Κίνα, Λ. Δ. Κορέας, Κούβα, Βιετνάμ, Λάος), που δεν εναρμονίζονται με το προσφιλές τους στερεότυπο-υπόδειγμα «σωστού σοσιαλισμού» (με κάποια εξιδανικευμένη φάση της πορείας της ΕΣΣΔ πριν την αντεπανάσταση-παλινόρθωση), πρακτικά αρνούνται παντελώς την ύπαρξη πρώιμου σοσιαλισμού, αλλά και ιμπεριαλισμού στον πλανήτη (πρακτικά σε πλήρη εναρμόνιση με τον αναθεωρητισμό της νυν ηγεσίας του ΚΚΕ)!

Είναι όντως τραγελαφικό, άνθρωποι που θεωρούσαν κατά τον Β'ΠΠ καθ' όλα τακτικά σωστή την εμπλοκή στην αντιφασιστική συμμαχία ιμπεριαλιστικών χωρών ^{1ης} γραμμής (ως αποτέλεσμα της αριστοτεχνικής πολιτικής και διπλωματίας της ΕΣΣΔ), σήμερα που κλιμακώνεται ο Γ'ΠΠ, να τρέμουν στην ιδέα εμπλοκής στον πόλο των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του σοσιαλισμού μιας χώρας, την οποία οι ιμπεριαλιστές θέλουν να διαλύσουν, να κατακτήσουν και να αποικιοποιήσουν πλήρως (π.χ. της Ρωσίας) και χωρών-λαών, στους οποίους τα στερεότυπά τους δεν επιτρέπουν να χορηγηθούν «πιστοποιητικά σοσιαλιστικής καθαρότητας»... Τι ακριβώς φοβούνται; Μη τυχόν και τους κακοχαρακτηρίσουν οι κατ' επάγγελμα διασπαστές-υπονομευτές του κινήματος, αυτοί που στο όνομα των «ίσων αποστάσεων» και της ανοησίας της «ιμπεριαλιστικής πυραμίδας» δικαιώνουν τον επιτιθέμενο μοναδικό ιμπεριαλιστικό άξονα ΗΠΑ-NATO-ΕΕ;

Επομένως, στον Γ΄ΠΠ, στερείται προοπτικής ο επιφανειακός και ανιστορικά εννοούμενος αντιφασισμός, αποκομμένος από τον συνεπή αντιιμπεριαλισμό.

Είναι επιτακτική η ανάγκη για ένα μεγάλο μέτωπο, εντός του οποίου θα σφυρηλατείται η ενότητα του λαού, της νεολαίας και της εργατικής τάξης απέναντι στον ιμπεριαλισμό, για την ήττα του ΝΑΤΟ, της αντιλαϊκής – αντεργατικής πολιτικής των κυβερνήσεων που είναι τα τσιράκια του ιμπεριαλισμού, του φασισμού, της κρατικής, παρακρατικής και διακρατικής τρομοκρατίας, με προοπτική την σοσιαλιστική επανάσταση και την ενοποίηση της ανθρωπότητας, τον κομμουνισμό.

Στον Γ΄ΠΠ απαιτείται συντονισμένη αντιφασιστική δράση στο πλαίσιο ενός παγκόσμιου μαχητικού αντιιμπεριαλιστικού μετώπου, με πρωτοπόρο σε αυτόν τον ρόλο των κομμουνιστών. Απαιτείται επίσης θεωρητικός, ιδεολογικός και πρακτικός αγώνας κατά των δυνάμεων του οπορτουνισμού και του αναθεωρητισμού, που σπέρνουν σύγχυση και διχόνοια, που αρνούνται την αναγκαιότητα μετωπικού αντιιμπεριαλιστικού και αντιφασιστικού αγώνα, που αποσυνδέουν τον φασισμό από τον ιμπεριαλισμό.

➤ **Νεοφιλελευθερισμός.**

Ο νεοφιλελευθερισμός είναι η στρατηγική προγραμματική θέση και πρακτική του διεθνικού μονοπωλιακού κεφαλαίου από το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αι. Επιδιώκει «ελαχιστοποίηση του κράτους» όσο αφορά τις δημόσιες-κοινωνικές λειτουργίες του (παιδεία, υγεία, περίθαλψη, ασφάλιση κ.ο.κ.) με επικέντρωση στις κατασταλτικές έναντι της εργασίας και στις αναδιανεμητικές ως προς τα δημοσιονομικά, προς ενίσχυση του κεφαλαίου.

Αυτό επιτυγχάνεται με επιβολή:

- 1) ιδιωτικοποιήσεων-αποκρατικοποιήσεων κάθε δυνητικά κερδοφόρου πεδίου δραστηριότητας, υπάρχει συσσωρευμένος σε υποδομές δημόσιος πλούτος (πόροι των εργαζομένων-φορολογουμένων),
- 2) «ελαστικοποίησης»-απορρύθμισης των θεσμικών κεκτημένων στις εργασιακές σχέσεις (κατάργηση συλλογικών διαπραγματεύσεων, συμβάσεων εργασίας και ελαχίστων μισθών, μείωση μισθών και συντάξεων, αύξηση φόρων για τους εργαζόμενους, πλήρη ευχέρεια απολύσεων και μείωση φορολογίας και εισφορών στα ασφαλιστικά ταμεία για το κεφάλαιο κ.ο.κ.) και
- 3) πλήρους ευχέρειας κινήσεων για το κεφάλαιο σε κάθε χώρα και σε παγκόσμια κλίμακα.

Στην ιδεολογία του, ο ακραίος νεοφιλελευθερισμός υιοθετεί θέσεις ακραίου ατομικισμού, τα περί «αξιοκρατίας» ιδεολογήματα του κοινωνικού δαρβινισμού, συγκλίνοντας αποκάλυπτα με τον φασισμό και τον ρατσισμό («ο καθ' ένας κατέχει ή/και οφείλει να κατέχει στην οικονομία και στην κοινωνία τη θέση που του αξίζει λόγω της φύσης και της καταγωγής του!»), ανάγει τις πιο βάνουσες μορφές υπερεκμετάλλευσης σε ρατσιστικά εννοούμενη «φυσική κατάσταση», προτάσσει τον πόλεμο «για την επιβολή των Δυτικών αξιών» και συνιστά το περιεχόμενο πολλών εκδοχών του νεοφασισμού στο σημερινό στάδιο του ιμπεριαλισμού.

➤ **Επιτακτική η ανάγκη συντριβής των ιδεολογημάτων και πρακτικών του αστικού «δικαιωματισμού».**

Η Ε-Ε θεωρεί αναγκαία τη διερεύνηση και ανάδειξη:

1. Της κοινωνικοοικονομικής βάσης που ευνοεί την εμφάνιση και απήχηση αυτών των ιδεολογημάτων,
2. Του αντιεπιστημονικού-ανορθολογικού τους χαρακτήρα,
3. Των συστηματικών εγχειρημάτων θεσμικής επιβολής τους,
4. Της στρατηγικής σημασίας που έχουν αυτά για το καθεστώς και
5. Της αναγκαιότητας τεκμηριωμένης συστηματικής καταπολέμησής τους.

Η απήχηση τέτοιων ιδεολογημάτων συνδέεται με την εμφάνιση και διεύρυνση νέων στρατιών της μισθωτής εργασίας, χαρακτηριστικό των οποίων -σε αντιδιαστολή με την παραδοσιακή χειρωνακτική-εκτελεστική εργασία- είναι η αύξουσα ανάπτυξη διανοητικών-δημιουργικών ικανοτήτων. Αυτές οι στρατιές της εργατικής τάξης ακόμα στερούνται συλλογικών δεξιοτήτων και συνείδησης της κοινωνικής-ταξικής αποστολής τους, ενώ οι δυνάμεις του κεφαλαίου πασχίζουν να τις καθλώσουν στην κατάσταση «τάξης εν εαυτή», να τις αποτρέψουν από την συγκρότηση σε «τάξη δι' εαυτήν» (Κ. Μαρξ), σε υποκείμενο του επαναστατικού μετασχηματισμού.

Ο κάθε άνθρωπος προβάλλει βασικά ως φορέας εργασιακής ικανότητας, ως φορέας του εμπορεύματος «εργατική δύναμη», δηλ. ως φορέας εμπορεύσιμων «προσόντων». Όσο εντείνεται η αποδόμηση της προσωπικότητας και της κοινωνικότητας μέσω της αλλοτρίωσης, του καταναλωτισμού και της «κουλτούρας του ναρκισσισμού», το κεφάλαιο, τα θεσμικά και εξωθεσμικά όργανά του σε εθνικό και διεθνικό επίπεδο **προβάλλουν παρελκυστικά και προτάσσουν επίπλαστες ανάγκες και επιθυμίες, πρότυπα που συνδέονται με ρευστές μονήρεις ταυτότητες βάσει των οποίων προάγονται ποικίλα ατομικά «δικαιώματα», πάντα σε αντιδιαστολή με τα συλλογικά-ταξικά.**

Οι καταναλωτικές προτιμήσεις, ως συνδηλωτικά στοιχεία ύφους ζωής (life style) και γούστου, αφήνουν το στίγμα τους στον τρόπο προβολής του εαυτού ως εμπορεύσιμου «προσοντούχου», ενώ η απολυτοποίηση της σπουδής για ακραίο αυτοπροσδιορισμό του ατομικού υποκειμένου μέσω ανεργμάτιστης αναζήτησης «ταυτοτήτων φύλου» και προτιμήσεων, καταλήγει μια βασανιστική διαδικασία χωρίς τέλος και χωρίς υποκείμενο...

Η νοσηρά αυτοερωτική ηδονοθηρία της μονήρους «ερωτοπραξίας» ρευστών και ποικίλων «σεξουαλικών εαυτών» υποβαθμίζει τον homo sapiens σε homo sexualis. Η σεξουαλικότητα, αποσπασμένη από το βιολογικό πυρήνα της οικογένειας (από την ίδια την αμφιγονική αναπαραγωγή του γένους) και της προσωπικότητας, αλλά και από τα ουσιώδη κοινωνικά-πολιτισμικά, συναισθηματικά, συνειδησιακά κ.λπ. στοιχεία της, εμποτισμένη από τον ατομικισμό και τον καταναλωτισμό, προτάσσεται ως αφηρημένη, αντεστραμμένη και φετιχοποιημένη υποστασιοποίηση της γενικευμένης αλλοτρίωσης, του κενού, της απουσίας νοήματος και του μόνιμου αισθήματος ανικανοποίητου.

Η εξέλιξη των σχημάτων-δογμάτων, που στοχεύουν στην επιστημονικοφανή επένδυση/χειραγώγηση τέτοιων τάσεων, περνά από την αλτουσεριανή «ιστορία χωρίς υποκείμενο» στη φουκοϊκή «μικροφυσική της εξουσίας» και στη μεταμοντέρνα αναγωγή ταυτότητας και φύλου σε «κοινωνικές-συμβολικές κατασκευές» κατά το δοκούν.

Η αποθέωση της ιδιαιτερότητας είναι η άλλη όψη της απόρριψης της συγκρότησης υποκειμένων με όρους συλλογικότητας, ταξικότητας και καθολικότητας. Ιδιαίτερη επίδραση έχει ασκήσει η εκλεκτικιστική «θεωρία» για το φύλο (J. Butler κ.λπ.).

Η μεταμοντέρνα «αφήγηση» περί ταυτοτήτων και επιτελεστικότητας, κινείται στο πεδίο μιας αφηρημένης υποκειμενικής ιδεαλιστικής πλάνης: η ύπαρξη θεσμών, σχέσεων, ταυτοτήτων, η ίδια η ιστορική πραγματικότητα, προβάλλει ως πεδίο αυθαίρετης «κατασκευαστικής» βουλησιαρχίας.

Όπως όλα τα αστικά ιδεολογήματα-δόγματα και αυτά παραδέρνουν μεταξύ της Σκύλλας του **βιολογισμού** και της Χάρυβδης του **κοινωνιολογισμού**, κοινή μεθοδολογική βάση των οποίων είναι η μεταφυσική-αντιδιαλεκτική προσέγγιση του ανθρώπου και της κοινωνίας, που παγιδεύει τη σκέψη σε αδιέξοδα δίπολα αμοιβαίων ετεροπροσδιορισμών επιτείνοντας τη σύγχυση, ενώ υπονομεύει

κάθε δυνατότητα διαλεκτικής επιστημονικής διάγνωσης της κοινωνικής νομοτέλειας, της λογικής της ιστορίας.

Κρατικοί και διακρατικοί μηχανισμοί (π.χ. Gender Equality in the Council of Europe, Standards and mechanisms, Gender Equality Commission (GEC), National Focal Points, Gender Equality Rapporteurs, European Committee for Social Cohesion, Human Dignity and Equality (CDDECS), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ο ΟΑΣΕ, η ΕΣΔΑ, Μ.Κ.Ο. κ.ο.κ.) επιβάλλουν κυνικά την «επιτελεστικότητα» τους με δέσμη θεσμών, προδιαγραφών και προτύπων και εποπτεύουν τη συμμόρφωση με αυτά. Αυτοί που εξαπολύουν πολέμους και διαπράττουν γενοκτονίες, επιβάλλουν και τα LGBTQ+ πρότυπα-ταυτότητες, χρηματοδοτούν και προβάλλουν «παρελάσεις υπερηφάνειας», «σπουδές φύλου», «έρευνες και ερευνητές», πανεπιστημιακούς, δημοσιογράφους, ΜΜΕ, Μ.Κ.Ο. κ.λπ.

Η θεσμοθέτηση πρακτικών χρήσης «*παρένθητης μητέρας*», είναι μια μορφή αποτρόπαιης δουλικής εκμετάλλευσης του σώματος και της μητρότητας.

Η χορήγηση αναστολέων ορμονών και η αλλαγή φύλου σε παιδιά, συνιστά ειδεχθές έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.

Ορθώνεται ένας επιπλέον κίνδυνος αυτοκαταστροφής της ανθρωπότητας, πέραν αυτών που προϋπήρχαν: μαζικού εμπόλεμου ή/και οικολογικού. **Κάποια –εκ πρώτης όψεως αθώα– μεταφυσική αντίληψη, μετατρέπεται πλέον σε όπλο μαζικής καταστροφής κατά των επερχόμενων γενεών και σε θεσμικό επίπεδο**, βάσει του οποίου προβλέπεται και η ποινικοποίηση της διαφωνίας με τα νομικά εργαλεία δίωξης «ρατσιστικού λόγου» και «κηρύγματος μίσους».

Η στρατηγική των πιο επιθετικών κύκλων του παγκόσμιου κεφαλαίου, έχοντας εν πολλοίς επιτύχει τη διάλυση κάθε συλλογικότητας μέσω της ιδιώτευσης, **στοχεύει πλέον ευθέως στην πλήρη αποδόμηση-διάλυση της οικογένειας και της προσωπικότητας, βάλλοντας στη ραχοκοκαλιά τους. Αφενός στο βιολογικό πυρήνα τους και αφετέρου**, μέσω του ατομικισμού, των ατομικών δικαιωμάτων και ταυτοτήτων, βάλλεται ταυτόχρονα **και το κοινωνικό** (η ουσία), **ώστε να υπονομευθεί/ακυρωθεί εκ προοιμίου κάθε δυνατότητα συγκρότησης επαναστατικού υποκειμένου**. Αυτό συνιστά **στοχευμένη πρακτική διάλυσης του κινήματος, πράξη μαζικού ασύμμετρου προληπτικού αντικομμουνιστικού πολέμου και ως τέτοια οφείλουμε να την αντιμετωπίζουμε!**

Όλα αυτά εκλαμβάνονται *αυθόρμητα απ' τους απλούς ανθρώπους ως εκφυλιστικά δείγματα σήψης ενός άδικου και ανήθικου συστήματος, που στρέφεται πλέον απροκάλυπτα κατά των ανθρώπων και της ίδιας της οικογένειας*. Αυτή η –κατά βάση υγιής– αυθόρμητη αντίδραση, εάν δεν βρει επιστημονικά τεκμηριωμένη-οργανωμένη διέξοδο σε προοδευτική κατεύθυνση, αποτελεί ευνοϊκό έδαφος για την άνοδο αντιδραστικών/σκοταδιστικών ιδεών και του φασισμού και της μεσαιωνικής θρησκοληψίας.

Η καταπολέμηση αυτών των ιδεολογημάτων και πρακτικών δεν μπορεί να γίνεται με όρους οπισθοδρομικούς, με το βλέμμα στραμμένο σε κάποιο εξιδανικευμένο παρελθόν, με την επίκληση κάποιων «παραδοσιακών και αρχέγονων αξιών». Απαιτείται θετική ορθολογική προοπτική, βασισμένη στην διαλεκτική συνθετική επιστήμη, στη Λογική της Ιστορίας, με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον.

Στρατηγικός σκοπός των κομμουνιστών είναι η κοινωνία στην οποία η ολόπλευρη ανάπτυξη των δημιουργικών δυνατοτήτων της κάθε προσωπικότητας είναι όρος για την ανάπτυξη της κοινωνίας. Άρα, στο επίκεντρο του αγώνα τους, βρίσκεται **η επιδίωξη της εξάλειψης όλων εκείνων των όρων που θέτουν φραγμούς στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας και της συλλογικότητας των ανθρώπων και η θετική επίτευξη αντικειμενικών όρων που θα συμβάλλουν με το βέλτιστο τρόπο σε αυτή την ανάπτυξη**. Οι όποιες διεκδικήσεις δικαιωμάτων, στερούνται νοήματος εάν δεν συνδέονται οργανικά με αυτό το στρατηγικό σκοπό. Η επίτευξη αυτού του

σκοπού, συνιστά και τη θετική βάση υπέρβασης κάθε μορφής διάκρισης, εκμετάλλευσης και καταπίεσης.

8. Η αποκάλυψη της αθλιότητας και η χρεοκοπία του οπορτουνισμού στον Γ'ΠΠ. Δογματισμός και αναθεωρητισμός.

➤ Αναπόφευκτη η κρίση και διάσπαση του επαναστατικού κινήματος στον Γ'ΠΠ.

Κάθε μεγάλης κλίμακας κρίση και σύρραξη στην κοινωνία είναι γέννημα θεμελιωδών ανεπίλυτων αντιφάσεων και αντίστοιχων ανειρήνευτων ανταγωνιστικών κοινωνικών-ταξικών συμφερόντων. Ο εν εξελίξει Γ' ΠΠ φέρνει στην επιφάνεια και αναδεικνύει ανάγλυφα όλες τις αντιφάσεις από τις οποίες σπαράσσεται η ανθρωπότητα, τις γεωτεκτονικές μετατοπίσεις ισχύος σε παγκόσμια κλίμακα, την υποχώρηση των χωρών της πρώτης γραμμής του ιμπεριαλισμού με επικεφαλής τις ΗΠΑ και την αναβάθμιση του πόλου που εκ των πραγμάτων συγκροτούν οι χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού (Λ.Δ. Κορέας, Λ.Δ. Κίνας, Σοσιαλιστική Δημοκρατία του Βιετνάμ, Λ.Δ. Λάος, Κούβα) μαζί με κράτη και συνασπισμούς κρατών που προέκυψαν από αντιιμπεριαλιστικά και εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα.

Όπως είδαμε, ο πόλεμος αυτός είναι μια σύγκρουση:

- Που διεξάγεται μεταξύ των παρασιτικών ιμπεριαλιστικών χωρών-ραντιέ (που κυριαρχούν μέσω του πλασματικού κεφαλαίου της χρηματιστικής ολιγαρχίας) και των χωρών που πράγματι παράγουν αναγκαία για την ανθρωπότητα αγαθά, που έχει ως αποτέλεσμα κινήσεις δραστηρικής μείωσης ή και αποκοπής των ιμπεριαλιστικών χωρών από βασικές πηγές παρασιτισμού τους μέσω της άντλησης μονοπωλιακών υπερκερδών.
- Που έχει και χαρακτηριστικά εμφυλίου (πολιτικού-ταξικού) πολέμου, με διακύβευμα την περαιτέρω πολυδιάσπαση βάσει της ιμπεριαλιστικής πρακτικής του «διαίρει και βασίλευε» ή -από το άλλο στρατόπεδο- την κλιμάκωση τάσεων επανανοποίησης της τ. ΕΣΣΔ και επανολοκλήρωσης, με κορμό την Ρ.Ο., όπου διατηρούνται τεράστιοι φυσικοί πόροι και στοιχεία από τα βασικότερα κληροδοτήματα της ΕΣΣΔ: στρατός και οπλικά συστήματα, βιομηχανική υποδομή, έρευνα και προωθημένη τεχνολογία και -κυρίως- ένας λαός με παιδεία και πολιτισμό εμποτισμένο με αντιφασιστικές και σοσιαλιστικές παραδόσεις.
- Με σαφές αντιιμπεριαλιστικό, εθνικοαπελευθερωτικό και επαναστατικό περιεχόμενο, όπως αυτό που ενυπάρχει στη διαφαινόμενη κλιμάκωση του πολέμου για την επανένωση του κορεατικού έθνους στην Κορεατική χερσόνησο και του κινεζικού έθνους στην Ταϊβάν.
- Αντιφασιστική, στο βαθμό που ο επιτιθέμενος Ευρωατλαντικός άξονας, προς επίτευξη των σκοπών του εργαλειοποιεί τον φασισμό, εγκαθιστά φασιστικού/ρατσιστικού τύπου ή και απροκάλυπτα φασιστικά-ναζιστικά καθεστώτα, μετατρέποντας ή και κατασκευάζοντας χώρες ολόκληρες και λαούς ως ιδιωτικές πολεμικές εταιρείες στην κατοχή του, όργανα και ορμητήρια της επιθετικότητάς του. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις του ρατσιστικού σιωνιστικού μορφώματος του Ισραήλ, του ναζιστικού καθεστώτος της νυν Ουκρανίας και η κυβέρνηση της κατεχόμενης Ν. Κορέας.

Όπως και στους δύο προηγούμενους πολέμους, έτσι και κατά τον Γ' ΠΠ ήλθαν στο προσκήνιο βαθύτατα εκφυλιστικά φαινόμενα που έχουν επικρατήσει σε σημαντική μερίδα πάλαι ποτέ επαναστατικών κομμουνιστικών και εργατικών κομμάτων, αντιιμπεριαλιστικών, αριστερών και προοδευτικών οργανώσεων. Φαινόμενα που καταδεικνύουν την καθολική ισχύ μιας νομοτέλειας: όπως και ό,τι ανακύπτει στην ιστορία, **τα κομμουνιστικά κόμματα, ακόμα και αυτά που έχουν**

μακροχρόνια και ένδοξη παράδοση, είναι ιστορικά παροδικά μορφώματα. Η σύγκρουση τάσεων επανάστασης και αντεπανάστασης στην παγκόσμια επαναστατική διαδικασία κατ' ανάγκη παρεισφρέει και στο εσωτερικό των κομμάτων απροκάλυπτα ή συγκεκαλυμμένα. Ο επαναστατικός χαρακτήρας τους δεν είναι διαχρονικά δεδομένος και αμετάβλητος, όσο και εάν αυτοανακηρύσσονται οι ηγεσίες κάποιων εσαεί «φρουροί της κομμουνιστικής ορθοδοξίας»... Ο επαναστατικός ή αντεπανάστατικός χαρακτήρας των κομμάτων, η ανάπτυξή τους σε συνεπέστερη επαναστατική κατεύθυνση είτε ο εκφυλισμός τους σε καθεστωτική κατεύθυνση, δεν αποτελεί προσωπική επιλογή, βουλευτική υποκειμενική πράξη κάποιας ηγεσίας -όπως ισχυρίζονται οι οπαδοί του αστικού υποκειμενικού ιδεαλισμού και της βουλευσιαρχίας- αλλά προσδιορίζεται από περίπλοκο και πολυεπίπεδο ιστορικά συγκεκριμένο πλέγμα αντικειμενικών και υποκειμενικών αιτίων. Η άγνοια και η αγνόηση των τελευταίων, εκ των πραγμάτων ευνοεί τη διεύρυνση και εμβάθυνση των εκφυλιστικών αντεπανάστατικών τάσεων.

Ο Γ' ΠΠ, όπως και οι προηγούμενοι, λειτουργεί πολωτικά, μιας και κυοφορεί και αναδεικνύει την αντιφατικότητα, το συσσωρευμένο και συμπυκνωμένο δυναμικό φορτίο προόδου και οπισθοδρόμησης, δημιουργίας και καταστροφής, επανάστασης και αντεπανάστασης της εποχής και της συγκυρίας. Η πόλωση αυτή περικλείει και καθαρτήριοιες λειτουργίες, μέσα από τις οποίες, εάν οι συνειδητοί επαναστάτες τις χρησιμοποιήσουν και τις κατευθύνουν γόνιμα και μετά λόγου γνώσεως, θα υπάρξει μια πρωτόγνωρη αναγέννηση, ενότητα και αναβάθμιση του επαναστατικού κινήματος. Σε αντιδιαστολή με μεταφυσικές αντιλήψεις που κυριαρχούν σε γραφειοκρατικοποιημένες δομές, το κόμμα και κάθε οργανωτικό μόρφωμα για τους κομμουνιστές, δεν είναι ούτε και θα μπορούσε να είναι αυτοσκοπός. Είναι το εκάστοτε συγκεκριμένο ιστορικά μέσο για την πρακτική και οργανωτική προώθηση των στρατηγικών και τακτικών σκοπών. Επομένως, ούτε η ενότητα, ούτε και η διάσπαση του κόμματος, της αριστεράς κ.λπ. δεν μπορεί να αναγορεύεται σε αφηρημένη αρχή εκτός ιστορικών αναγκών του κινήματος. Αυτό φαίνεται και από τις συντεταγμένες διασπάσεις στις οποίες είχαν προβεί όποτε ήταν αναγκαίο οι θεμελιωτές της επαναστατικής μας θεωρίας, π.χ. η διάσπαση μεταξύ μπολσεβίκων και μενσεβίκων.

Όπως δίδασκε τότε ο Λένιν «Προτού ενωθούμε και για να ενωθούμε πρέπει πρώτα να διαχωρίσουμε [τις θέσεις μας] αποφασιστικά και ξεκάθαρα. Διαφορετικά, η ένωσή μας θα ήταν μόνο πλασματική, θα συγκάλυπτε τις διαφορές που υπάρχουν και θα εμπόδιζε τη ριζική τους εξάλειψη» (Β. Ι. Λένιν, «Δήλωση της σύνταξης της εφημερίδας "Ισκρα"», Άπαντα, τ. 4, σ. 362-363).

Η ένωση, καθώς και η αναγκαία για τον δημόσιο διαχωρισμό των θέσεων διάσπαση επί ζητημάτων αρχής, προϋποθέτει τη σαφέστερη δυνατή διαφοροποίηση, την αποκάλυψη των πραγματικών θεωρητικών, πρακτικών και οργανωτικών θέσεων του καθ' ενός, ώστε να επέλθει τελικά εκείνη η συμφωνία, η ομογνωμία που θα είναι αντίστοιχη των επιταγών της εποχής και της συγκυρίας, να δούμε ποιος είναι ποιος, με ποιον μπορούμε να συμπορευτούμε με ασφάλεια και με ποιον οφείλουμε να χωρίσουμε τους δρόμους μας, για να προστατέψουμε το κίνημα από την τοξική αποστασία και τη βύθιση στον οπορτουνιστικό εκφυλισμό, στην υπηρεσία του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα.

Υπάρχουν ιστορικές περιπτώσεις, κατά τις οποίες η συντεταγμένη διάσπαση στη βάση των κομμουνιστικών αρχών, η αποκάλυψη της προδοσίας και της αποστασίας των οπορτουνιστών που καπηλεύονται θέσεις και ερείσματα ακόμα και σε κόμματα με πλούσια επαναστατική ιστορία στο παρελθόν, είναι αναγκαίο μέτρο για την ίδια την ύπαρξη και ανάπτυξη του πραγματικά επαναστατικού κομμουνιστικού κινήματος/κόμματος σε αντιστοιχία των καθηκόντων της νέας εποχής και συγκυρίας.

➤ **Υπέρ τίνος και εναντίον τίνος απ' τους αντιμαχόμενους είναι οι κομμουνιστές στον Γ' ΠΠ; Αποστασία, διάσπαση, πόλωση και ενδιάμεση σύγχυση.**

Σήμερα υπάρχει ένα θεμελιώδες ερώτημα βάσει του οποίου μπορούμε να προσδιορίσουμε με αρκετή ασφάλεια και αξιοπιστία το εάν και κατά πόσο συνιστούν κάποιοι πράγματι αντιιμπεριαλιστικά κόμματα και οργανώσεις, με πρωτοπόρο μεταξύ τους τον ρόλο των συνεπών επαναστατικών κομμουνιστικών δυνάμεων.

Το ερώτημα αυτό είναι αρκετά απλό και σαφές: **«υπέρ τίνος και εναντίον τίνος απ' τους αντιμαχόμενους είσαι;».**

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν δίνεται με φραστικές διακηρύξεις, αλλά με ανίχνευση της πρακτικής συνεισφοράς στον εμπόλεμο συσχετισμό δυνάμεων, σε όλα τα επίπεδα της θεωρίας και πράξης, σε όλα τα μέτωπα. Η απάντηση σε αυτό το κομβικό ερώτημα συναρτάται με την αντικειμενική εκτίμηση του χαρακτήρα του Γ' ΠΠ από τη σκοπιά της επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας, η οποία με τη σειρά της συνδέεται με τη διάκριση δυνάμεων ικανών να προωθήσουν τη στρατηγική της σοσιαλιστικής επανάστασης και του κομμουνισμού μέσα στον πόλεμο και μετά από αυτόν, των κινητήριων δυνάμεων της παγκόσμιας επαναστατικής διαδικασίας που τοποθετούνται σαφώς:

α) κατά του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ και

β) υπέρ εκείνων, που -βάσει σχεδίου, συνειδητά, είτε υπό την πίεση των περιστάσεων, αναγκαστικά, εκ των πραγμάτων- συγκροτούν τον πόλο των δυνάμεων του σοσιαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού.

Από τις απαντήσεις που δίνουν σε αυτό το ερώτημα, διακρίνονται σαφώς δύο ομάδες-τάσεις:

1. Οι συνεπείς φορείς και τάσεις που τάσσονται σαφώς κατά του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα και υπέρ των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του σοσιαλισμού.

2. Οι πάλαι ποτέ κομμουνιστικοί, σοσιαλιστικοί, αριστεροί, προοδευτικοί κ.λπ. φορείς, οι οποίοι τάσσονται σαφώς, είτε εμμέσως πλην σαφώς (με λόγια περί «ουδετερότητας» και «ίσων αποστάσεων») υπέρ του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα και κατά των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του σοσιαλισμού. Πρόκειται για φορείς που έλκουν την καταγωγή τους από σοσιαλδημοκρατικές, ευρωκομμουνιστικές αλλά και από παραδόσεις της Γ' Κομμουνιστικής Διεθνούς (μόνο κατ' όνομα πλέον κομμουνιστικούς), που έχουν εκφυλιστεί μέσα από μακροχρόνιες αλλεπάλληλες οπορτουνιστικές διολισθήσεις, έχουν μετατραπεί σε δυνάμεις ενσωματωμένες στο καθεστώς της κυριαρχίας του ιμπεριαλισμού.

Πρέπει πλέον να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους, χωρίς υπεκφυγές: **η ρήξη και η διαμάχη στο παγκόσμιο επαναστατικό κίνημα οδηγείται σε μια πόλωση, σε μια αποκλειστική διάζευξη:**

• **από την μια έχουμε τις επαναστατικές δυνάμεις του αντιιμπεριαλισμού, του σοσιαλισμού και**
• **από την άλλη (με διάφορα προσώπια και μασκαρέματα) τις φιλοϊμπεριαλιστικές δυνάμεις της αποστασίας, της αντίδρασης και της οπισθοδρόμησης.**

Ιδιαίτερα κατά τα τελευταία δύο χρόνια, η διάσπαση – διένεξη στο παγκόσμιο επαναστατικό κίνημα, είτε -τέλος πάντων- σε ό,τι έχει απομείνει από αυτό, είναι παραπάνω από εμφανής. Το βασικό απόστημα του οπορτουνιστικού εκφυλισμού έσπασε και ήδη προκαλεί δευτερογενείς επιλοιμώξεις και νέα αποστήματα.

Οι προ πολλού εκφυλισμένες βαθιά καθεστωτικές δυνάμεις της σοσιαλδημοκρατίας, του ευρωκομμουνισμού, της «οικολογίας» και των «κινήματων» του μεταμοντέρνου νεοφιλελεύθερου δικαιωτισμού (στις ιμπεριαλιστικές χώρες και στον ελεγχόμενο από αυτές περίγυρό τους) τάχθηκαν αποκάλυπτα και άνευ όρων υπέρ του δικού τους στρατοπέδου, υπέρ του επιτιθέμενου άξονα ΗΠΑ-NATO-ΕΕ, υπέρ δραστικών αυξήσεων των πολεμικών δαπανών και της ανάπτυξης του Στρατιωτικού Βιομηχανικού Συμπλέγματος, υπέρ των επεμβάσεων με οπλικά συστήματα, πυρομαχικά, αεροδιαστημικές, τηλεπικοινωνιακές, κατασκοπευτικές κ.λπ. υπηρεσίες, με

μισθοφόρους, επιτελείς και εκπαιδευτές κ.ο.κ. στα βασικά μέτωπα του Γ' ΠΠ. **Μόνο στο ουκρανικό μέτωπο, επισήμως συμμετέχουν 54 χώρες κατά της Ρωσίας, με την πλήρη κάλυψη όλου αυτού του εσμού της ευρωατλαντικής «αριστεράς».** Αυτοί είναι οι σημερινοί σοσιαλσωβινιστές που υπερασπίζονται την «διακρατική ιμπεριαλιστική τους πατρίδα», τον επιτιθέμενο άξονα στον ιμπεριαλιστικό πόλεμο, ψηφίζουν πολεμικές πιστώσεις, συμμετέχουν στις αστικές κυβερνήσεις του πολέμου. Ο σημερινός καουτσκισμός, η «ορθοδοξία» του ΚΚΕ, ενώ πρακτικά έχει ταχθεί υπέρ του επιτιθέμενου άξονα, κρατά γέφυρες με τον κραγμένο ομορτουνισμό, παίζοντας τον ρόλο του «κέντρου», των «ίσων αποστάσεων μεταξύ ιμπεριαλιστών-ληστών», απέχει από την ψήφιση πιστώσεων και υιοθετεί στα λόγια μια «αντιπολιτευτική αντιιμπεριαλιστική» στάση.

Έτσι, έσπασε μεν το απόστημα, ωστόσο, υπάρχει ακόμα μεγάλη σύγχυση, η οποία επιτείνεται από τις ραγδαίες εξελίξεις και από τη στάση κάποιων φορέων που έχουν περάσει υπό τον έλεγχο των αποστατών ή επηρεάζονται από αυτούς.

Στο διεθνή εσμό των αποστατών πρωτοστατεί η ομάδα που σήμερα έχει θέσει υπό τον έλεγχό της το ΚΚΕ, η οποία καπηλεύεται την ιστορία αγώνων και θυσιών για να φτιασιδώσει την αποστασία της, πλασάροντάς τον εαυτό της ως δήθεν «την μόνη ορθόδοξη συνεπή κομμουνιστική δύναμη», ικανή να ηγηθεί του παγκόσμιου κινήματος! Αυτοί οι αποστάτες, σερβίζουν την αποστασία τους ως πολιτική «ίσων αποστάσεων» έναντι αμφότερων των αντιμαχόμενων πόλων, βλέποντας στον Γ' ΠΠ απλώς μια «ενδοϊμπεριαλιστική σύγκρουση για την πρωτοκαθεδρία στην ιμπεριαλιστική πυραμίδα»!

Κάποιοι, μπερδεύονται ανεπανόρθωτα, εξακολουθώντας να αναζητούν υποκατάστατα λύσεων και διεξόδους στα αδιέξοδα δια της «πεπατημένης οδού», εξιδανικεύοντας φάσεις, σχέσεις και αντιλήψεις του παρελθόντος, με βάση κάποιες άστοχες και αποπροσανατολιστικές ιστορικές αναλογίες κ.λπ., δίνοντας με την άγνοια, την αμηχανία τους, με τη δύναμη της συνήθειας και την αφέλειά τους παραπάνω ευκαιρίες για τις διασπαστικές χειραγωγήσεις των αδίστακτων αποστατών. Έτσι, ανάμεσα στους δύο πόλους φαίνεται να ολισθαίνει ή να πλέει ανεργάστια σειρά αναποφάσιστων και αμφιταλαντευόμενων κομμάτων, φορέων, ομάδων και ατόμων ανίκανων να αντιληφθούν τα διακυβεύματα που οδήγησαν στη ρήξη στο διεθνές κίνημα, που συνήθισαν να βλέπουν ως κανονικότητα τη μακροχρόνια ρουτίνα των γραφειοκρατικά εκφυλιζόμενων διεθνών διακομματικών-διπλωματικών σχέσεων, τελετουργικών συνδιασκέψεων και επαφών, με ομιλίες ρουτίνας και ψηφίσματα σε ύφος αστικού κοινοβουλευτισμού, άνθρωποι που τρέφουν αυταπάτες για πιθανότητες γεφύρωσης της ρήξης (ενίοτε διεκδικώντας για τον εαυτό τους ρόλους γεφυροποιών και διαμεσολαβητών), άνθρωποι που εθελουφλούν μπροστά στις τρομακτικές για αυτούς αντιφάσεις, ενώ προσπαθούν να τις συμβιβάσουν ή/και να τις κουκουλώσουν, κρύβοντας τις διαφωνίες κάτω απ' το χαλί, μπας και νοιώσουν πιο άνετα σ' αυτή την πρωτόγνωρη θύελλα...

➤ **Τέρμα στις αυταπάτες. Αγώνας κατά του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα και των ομορτουνιστών υπηρετών του. Παγκόσμια Αντιιμπεριαλιστική Πλατφόρμα.**

Παρά τις αυταπάτες, τη σύγχυση και τους ευσεβείς πόθους του «ενδιάμεσου χυλού», όπως είδαμε παραπάνω, τα ρεύματα-τάσεις είναι δύο και δεν μπορούν να είναι παραπάνω σε συνθήκες πόλωσης του Γ' ΠΠ. Οι φορείς του ενδιάμεσου αναποφάσιστου χυλού, μπορούν να φαντάζονται και να δηλώνουν ό,τι θέλουν για τον εαυτό τους, για τη θέση και τον ρόλο τους στη σύρραξη, ωστόσο, όπως και στο βασικό διακύβευμα του πολέμου, **δεν υπάρχουν περιθώρια για «ίσες αποστάσεις».** Η μεσοβέζικη στάση σημαίνει πρακτικά συστράτευση με τον πόλο των δυνάμεων της αποστασίας, της αντίδρασης και της οπισθοδρόμησης, στην ουρά και στην υπηρεσία του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα.

Οφείλουμε λοιπόν να αποκαλύψουμε και να ξεμπροσιάσουμε στο διεθνές αντιιμπεριαλιστικό κίνημα τόσο την άκρως επικίνδυνη υποκρισία εκείνων των αποστατών που κρύβονται πίσω από ιδεολογήματα περί «ίσων αποστάσεων», όσο και την εκ των πραγμάτων συμπαράταξη με αυτούς τους αποστάτες του ενδιάμεσου χυλού των αναποφάσιστων συμβιβαστικών.

Ο αγώνας θα είναι αμείλικτος σε όλα τα πεδία της αντιπαράθεσης για την ανασυγκρότηση νικηφόρου αντιιμπεριαλιστικού επαναστατικού κινήματος. Οι συνεπείς αντιιμπεριαλιστικές και επαναστατικές δυνάμεις δεν έχουν το παραμικρό περιθώριο να ηττηθούν σε αυτό τον αγώνα. Ήττα θα σημάνει εκατόμβες αίματος των λαών.

Δεν μπορούμε λοιπόν να επιτρέψουμε να αποβούν νικητές σε αυτή την αναμέτρηση οι αποστάτες, αυτοί που εδώ και χρόνια παίζουν το στημένο παιχνίδι των συνομωσιών, των βάνουσιων επεμβάσεων στα εσωτερικά αδελφών κομμάτων και οργανώσεων, με τις χαρακτηριστικές για τον εκφυλισμό, την υπονόμευση και τη διάλυση του κινήματος αδίστακτες χειραγωγικές πρακτικές τους: άνωθεν εκβιασμούς και πειθαναγκασμούς, πίσωπλάτες συνεννοήσεις, προσεταιρισμούς, πραξικοπήματα, εξαγορές, διασπάσεις, καταχρήσεις διαδικτυακών και οικονομικών πόρων κομμάτων, τετελεσμένα, κατασκευοφάντηση, απάτη, ψεύδη, δολοφονίες χαρακτήρων κ.λπ.

Αποκλειστικότητα στη χρήση ακριβώς τέτοιας τοξικής αρνητικότητας, τέτοιων βρώμικων και αποδομητικών όρων έχουν διεκδικήσει και κατακτήσει επάξια οι αποστάτες της νυν άρχουσας ομάδας του ΚΚΕ. Οι τελευταίοι, με την έπαρση του αυτόκλητου και «αφ' υψηλού» καθοδηγητή-δυνάστη που επιδεικνύουν, έχουν χάσει πλέον κάθε ίχνος συντροφικού ήθους, κύρους και αξιοπιστίας μεταξύ συναγωνιστών και συντρόφων σε παγκόσμια κλίμακα, ως γλοιώδεις, αποκρουστικοί και θρασεείς κυνικοί φορείς υπονόμευσης και διάλυσης, ως παράδειγμα προς αποφυγή.

Η μαρξιστική επιστήμη έχει αποδείξει ότι οι σωστοί σκοποί δεν επιβάλλονται αυθαίρετα, δόλια και πειθαναγκαστικά, αλλά εκπονούνται στη βάση της επαναστατικής θεωρίας, που είναι η μόνη που μπορεί να συμβάλλει στην ακριβή διάγνωση των βαθύτερων αναγκών και των προοπτικών της εργατικής τάξης, της κοινωνίας και του κινήματος.

Όπως η αλήθεια δεν κατακτάται μέσα από εσφαλμένη γνωστική διαδικασία, έτσι και οι υψηλοί σκοποί του κινήματος δεν επιτυγχάνονται με αναντίστοιχα αυτών μέσα, τρόπους, δρόμους και υποκείμενα. Κάθε εγχείρημα επιδίωξης ενός υψηλού και ορθού σκοπού με ποταπά, στρεβλά και αλλότρια μέσα κ.λπ. οδηγεί τελικά σε αθέτηση αυτού του σκοπού, σε παραίτηση από αυτόν, σε εξυπηρέτηση αλλότριων σκοπών και συμφερόντων. Αυτό διδάσκει μονοσήμαντα η μαρξιστική διαλεκτική για τη σχέση σκοπών και μέσων.

Επομένως, για εμάς, η πρωτοπορία του κινήματος διεκδικείται και κατακτάται θετικά, μόνο στη βάση επιστημονικής πρόγνωσης και σκοποθεσίας που γίνεται επαναστατικό ιδεώδες, πόλος έλξης και έμπνευσης με προοπτική, ως τεκμηριωμένο πρόγραμμα, για την επίτευξη του οποίου αξίζει να ζήσει ή να δώσει και τη ζωή του κανείς. Οι φορείς αυτού του προγράμματος, άτομα και οργανώσεις, προσωπικότητες οργανικά ενταγμένες σε συνειδητές συλλογικότητες αγώνα, εμφορούνται από τις αρχές αυτού του προγράμματος σε κάθε δράση, επικοινωνία και έκφανση της ζωής τους. Με το παράδειγμά τους εμπνέουν, γιατί δείχνουν το αναγκαίο και εφικτό της επαναστατικής προοπτικής.

Για αυτό ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 2022 η **Παγκόσμια Αντιιμπεριαλιστική Πλατφόρμα (ΠΑΠ)**, στην οποία, μαζί με δεκάδες κόμματα και οργανώσεις από όλες τις ηπείρους, συμμετέχει ενεργά και η Ε-Ε. Η ΠΑΠ διευρύνει και βαθαίνει την επιρροή της, αναβαθμίζει τον πρωτοπόρο ρόλο της διεθνώς, ακριβώς δείχνοντας θετική πειστική προοπτική για τους λαούς και ιδιαίτερα για την νεολαία, συμβάλλοντας αποφασιστικά, αποτελεσματικά -αλλά πάντα διακριτικά και συντροφικά- στη συγκρότηση, στην ανασυγκρότηση, στον συντονισμό, στην ενίσχυση και αναβάθμιση αδελφών κομμάτων και οργανώσεων, αντιμετωπίζοντας με ευαισθησία και σεβασμό την ιστορική ιδιοτυπία, τις παραδόσεις του πολιτισμού κάθε λαού και την αυτοτέλεια κάθε κόμματος ή οργάνωσης. Με συνειδητά νηφάλιο τεκμηριωμένο λόγο, αλλά και με επαναστατική συνέπεια, αφοσίωση, ορμή και

πάθος. Με την καρδιά και με τον νου, όπως δίδαξε ο Μαρξ απ' τα νεανικά του χρόνια. Στο έργο αυτό, προτάσσει ανοιχτές συλλογικές συντροφικές διαδικασίες με αρχές, θέτοντας όρους για την βέλτιστη αξιοποίηση των δημιουργικών ικανοτήτων όλων στην κοινή μας υπόθεση.

➤ Τα χαρακτηριστικά και τα αδιέξοδα του οπορτουνισμού σήμερα.

Η αποσύνθεση του κινήματος και η διολίσθηση στον οπορτουνισμό, αναγκαστικά παραπαίει ανάμεσα σε δυο τέρατα-υποκατάστατα θεωρίας και ιδεολογίας σε μια περιδίνηση θανάτου: μεταξύ της Σκύλλας του Δογματισμού και της Χάρυβδης του σκεπτικισμού-αναθεωρητισμού .

Στην «κομματική»-σεκταριστική αργκό των γραφειοκρατικά εκφυλισμένων κομμάτων, η λέξη «οπορτουνιστής» χρησιμοποιείται απλώς ως βρισιά, εναντίον όποιου δεν συμμορφώνεται απόλυτα, αγελαία και υποτακτικά με την εκάστοτε επί παντός επιστητού «σωστή γραμμή» κάποιας ηγεσίας...

Οπορτουνισμός (γαλλικά *opportunisme*, από το λατινικό *opportunus*=ευνοϊκός, επωφελής) στο εργατικό κίνημα, είναι εκείνη η «θεωρία» και η πρακτική που αντιφάσκει στα πραγματικά βαθύτερα συμφέροντα και στα στρατηγικά καθήκοντα, στην ιστορική αποστολή της εργατικής τάξης και ωθεί το εργατικό κίνημα σε δρόμο επωφελή για την αστική τάξη σε ρόλους προαγωγής των συμφερόντων του κεφαλαίου εντός του κινήματος. Ο οπορτουνισμός, με διάφορους τρόπους, άμεσα ή έμμεσα πρακτορεύει στα συμφέροντα της αστικής τάξης εντός της εργατικής τάξης, προσαρμόζει και υποτάσσει το εργατικό κίνημα σε αυτά: «Ο οπορτουνισμός στην ηγεσία του εργατικού κινήματος δεν είναι ο προλεταριακός σοσιαλισμός, αλλά η ιδεολογία της αστικής τάξης. Αποδείχτηκε πρακτικά ότι οι εκπρόσωποι στο εσωτερικό του εργατικού κινήματος, που ανήκουν στην οπορτουνιστική κατεύθυνση είναι καλύτεροι υπερασπιστές της αστικής τάξης από ό,τι οι ίδιοι οι αστοί. Χωρίς την καθοδήγηση στους εργάτες, η αστική τάξη δε θα μπορούσε να κρατηθεί» (Β. Ι. Λένιν, Άπαντα, τομ. 41, σελ. 232, ρωσ. έκδ.).

Ο οπορτουνισμός μετά τη νίκη του μαρξισμού στο εργατικό κίνημα, κατά κανόνα εμφανίζεται με προκάλυμμα μαρξιστική φρασεολογία.

Ως προς την ταξική του φύση, ο οπορτουνισμός συνιστά εκδήλωση μικροαστικών διαθέσεων και νοοτροπίας, μικροαστικής ιδεολογίας και πολιτικής εντός του εργατικού κινήματος.

Στον οργανωτικό τομέα ο οπορτουνισμός παρουσιάζεται αρχικά ως *σεκταρισμός* (αυτοαναφορική στάση και συμπεριφορά μικρής ομάδας στη βάση ορισμένου δόγματος, με χαρακτηριστικό την απουσία ανοχής για κάθε παρέκκλιση από αυτό), για να μετεξελιχθεί στη συνέχεια σε πρακτικές υπονόμησης και διάλυσης του κόμματος και του κινήματος (σε «λικβινταρισμό»). Ο οπορτουνιστής δεν διστάζει κατά περίπτωση να χειρίζεται εργαλειακά σεκταριστικές και διαλυτικές πρακτικές, αρκεί να προωθή τα στρατηγικά συμφέροντα της άρχουσας τάξης στο κίνημα.

Ως προς την πολιτική κατεύθυνση της επίδρασης που ασκεί στο κίνημα εμφανίζεται με «ευελιξία»: άλλοτε ως «αριστερός» και άλλοτε ως δεξιός οπορτουνισμός. Είναι μάλιστα σύνηθες το φαινόμενο επένδυσης με «αριστερή» έως και «αριστεριστική» φρασεολογία οπορτουνιστικών εκφυλιστικών διολισθήσεων σε άθλια συντηρητικές ή και αντιδραστικές θέσεις.

Ο **δεξιός οπορτουνισμός** κολυμπά σε ένα χυλό ρεφορμιστικών πρακτικών και συμβιβαστικών θέσεων τακτικής, που αποσκοπούν στην άμεση υποταγή του εργατικού κινήματος στα συμφέροντα της αστικής τάξης και που εγκαταλείπουν τα θεμελιώδη και στρατηγικά συμφέροντα της εργατικής τάξης στο όνομα προσωρινών και δευτερευόντων ωφελημάτων. Για αυτό και οι δεξιόι οπορτουνιστές καταφεύγουν σε ποικίλα αναθεωρητικά δόγματα, όπως: η μοιρολατρική αντίληψη, που υποκαθιστά τη νηφάλια έρευνα της αντιφατικότητας των αντικειμενικών συνθηκών ανάπτυξης της κοινωνίας με τη λατρεία της αυθόρμητης και αυτόματης οικονομικής εξέλιξης (οικονομισμός, εξελικτισμός), που προβάλλει κάποιες μικρομεταρρυθμίσεις εντός του αστικού συστήματος ως «βαθμιαία πραγμάτωση του σοσιαλισμού», που πρακτικά απορρίπτει την επανάσταση, τον

αλματώδη επαναστατικό μετασχηματισμό, βάζοντας στη θέση του την ήπια συνέχεια, τη σταδιακή εξέλιξη και βαυκαλίζεται με την προσδοκία της «αυτόματης ωρίμανσης των συνθηκών», με τη «μετεξέλιξη του καπιταλισμού σε σοσιαλισμό» στο απροσδιόριστο μέλλον.

Ιδεολογική βάση του **δεξιού οπορτουνισμού** είναι: η αρχή της «συνεργασίας» των τάξεων, η παραίτηση από την ιδέα της σοσιαλιστικής επανάστασης και της δικτατορίας του προλεταριάτου, η απόρριψη των επαναστατικών μεθόδων πάλης και η φετιχοποίηση του αστικού κοινοβουλευτισμού στο πνεύμα του κοινοβουλευτικού κρετινισμού, η υποτίμηση ή και αγνόηση του ρόλου του υποκειμενικού παράγοντα στην επαναστατική διαδικασία, η βαθμιαία παραίτηση από την ίδια την προετοιμασία (θεωρητική, πρακτική, κοινωνική, πολιτική, ιδεολογική, πολιτιστική κ.λπ.) της συγκρότησης του υποκειμένου, μιας και η ιστορία αντιμετωπίζεται ως «διαδικασία χωρίς υποκείμενο» (Β' Διεθνής, Λ. Αλτουσέρ κ.λπ.)· η προσαρμογή στον αστικό εθνικισμό ή/και η υποκατάσταση του κομμουνιστικού διεθνισμού με τον κοσμοπολιτισμό του κεφαλαίου, με τα ιδεολογήματα των ιμπεριαλιστικών περιφερειακών ολοκληρώσεων (π.χ. Ε.Ε.), η μετατροπή σε φετίχ της νομιμότητας και της αστικής δημοκρατίας κ.λπ.

Τις περισσότερες φορές ο δεξιός οπορτουνισμός αποτελεί αντανάκλαση των διαθέσεων των στρωμάτων εκείνων της μικροαστικής τάξης είτε ορισμένων ομάδων της εργατικής τάξης –της εργατικής αριστοκρατίας, της γραφειοκρατίας των συνδικάτων και των κομμάτων– που έχουν σχετικά υποφερτές συνθήκες διαβίωσης και προνόμια.

Ο **«αριστερός» οπορτουνισμός** είναι ένα αρκετά ασταθές μίγμα υπερεπαναστατικών ιδεολογικών σχημάτων/δογμάτων και τυχοδιωκτικής τακτικής, που εξωθούν το επαναστατικό εργατικό κίνημα σε αδικαιολόγητες ενέργειες, σε άσκοπες θυσίες και ήττες. Ο «αριστερός» οπορτουνισμός εμφορείται από βουλησιαρχικές αντιλήψεις που υπερτιμούν ή/και απολυτοποιούν τον υποκειμενικό παράγοντα (με αντίστοιχη υποτίμηση ή/και αγνόηση των αντικειμενικών όρων), που ποντάρουν στον επαναστατικό ενθουσιασμό των μαζών. Προσανατολίζεται μονομερώς στη φετιχοποίηση της «επαναστατικής βίας» ως πανάκειας για όλα τα δεινά. Ενίοτε καταλήγει σε μορφές ατομικής τρομοκρατίας (συχνά με την ηρωοποίηση-θυματοποίηση πραγματικά ειλικρινών αγωνιστών), η οποία ποτέ δεν ήταν για τους κομμουνιστές αποδεκτό μέσω πάλης, τουναντίον συνιστούσε διαχρονικά αντικείμενο σφοδρής κριτικής και διαλυτικό παράγοντα. Ακόμα και σε συνθήκες επαναστατικής κατάστασης και ένοπλου λαϊκού αγώνα, δεν προτάσσεται αυτός ο τρόπος πάλης και δεν μπορεί να συγχέεται με την μαχητική περιφρούρηση των λαϊκών αγωνιστών σε συνθήκες κατοχής και ταξικού πολέμου πολιτών (βλ. π.χ. ΟΠΛΑ).

Αγνοεί την αντιφατική διαδικασία της κοινωνικοοικονομικής νομοτέλειας της ανάπτυξης μέσω σταδίων, προτάσσοντας εμφατικά την ασυνέχεια, την «καθαρή στρατηγική», την ανεξαρτήτως συνθηκών «εδώ και τώρα ρήξη και ανατροπή» και τη βεβιασμένη επίσπευση της επανάστασης, προσβλέποντας σε άμεσες κατακτήσεις τύπου «επελάσεων ιππικού» και στον τομέα της οικονομίας κ.λπ.

Ο «αριστερός» οπορτουνισμός εκφράζει κατά κανόνα την ψυχολογία και τις διαθέσεις εκείνων των ομάδων της μικροαστικής τάξης, της αγροτιάς, των εκπροσώπων των μεσαίων στρωμάτων, τα οποία υπό την πίεση της στυγνής εκμετάλλευσης και της ανασφάλειας, είτε εν όψει των δυσκολιών της σοσιαλιστικής οικοδόμησης, διολισθαίνουν σε αναρχικού τύπου «επαναστατικότητα».

Δεξιός και «αριστερός» οπορτουνισμός είναι δύο αλληλένδετες τάσεις εκφυλιστικών διολισθήσεων του κινήματος, οι οποίες συγκρούονται, εναλλάσσονται, αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλοαναπαράγονται σε διάφορες ιστορικές μορφές, μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η χειραγώγηση και η υποταγή του κινήματος στα συμφέροντα και στις στρατηγικές επιδιώξεις του κεφαλαίου, της χρηματιστικής ολιγαρχίας. Αμφότεροι δεν αντιλαμβάνονται ότι η επιλογή της

μορφής πάλης (ειρηνική και μη ειρηνική, κοινοβουλευτική και εξωκοινοβουλευτική) είναι αποτέλεσμα των εκάστοτε αντικειμενικών και υποκειμενικών συνθηκών.

Ο Λένιν στο έργο του «Αριστερισμός, η παιδική αρρώστια του κομμουνισμού» (1920) ανέδειξε την ουσία και τις διάφορες μορφές του «αριστερού» οπορτουνισμού κατά την περίοδο της διαμόρφωσης του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος. Στα έργα του, που είναι αφιερωμένα στα εκφυλιστικά φαινόμενα του λεγκαλισμού, του οικονομισμού, του εξελικτισμού, της φετιχοποίησης του κοινοβουλευτισμού και των ειρηνικών μέσω πάλης στη σοσιαλδημοκρατία και στη χρεοκοπία της Β' Διεθνούς, ανέλυσε ενδελεχώς τα χαρακτηριστικά του δεξιού οπορτουνισμού.

➤ Οι οπορτουνιστές αντιμέτωποι με την επαναστατική θεωρία του μαρξισμού.

Η παγκόσμια συγκυρία είναι πρωτοφανώς περίπλοκη. Είναι αδύνατο να χαρακτηί νικηφόρος στρατηγική και τακτική για το κίνημα χωρίς συνεπή συστηματική γνώση της μαρξιστικής-λενινιστικής επιστήμης, χωρίς δημιουργική ανάπτυξη της επαναστατικής θεωρίας και της διαλεκτικής μεθοδολογίας. Για λόγους που έχουμε εκθέσει παραπάνω, τα χρόνια εκφυλιστικά φαινόμενα έχουν οδηγήσει σε εθισμό στην υποβάθμιση, στην αγνόηση και διαστρέβλωση της θεωρίας ως κανονικότητα. Ορισμένοι εξακολουθούν να αντιλαμβάνονται τη θεωρία στο πνεύμα του αστικού θετικισμού αγγλοσαξονικής κοπής και του πραγματισμού. Αγγλιστί “Theory” στην επιστήμη και στην καθομιλουμένη σημαίνει και κάθε λογής εικασία ή λεκτικοποίηση φανταστικών ή πραγματικών παραστάσεων.

Τουναντίον, στο μαρξισμό, η θεωρία δεν έχει την παραμικρή σχέση με την παρελκυστική φλυαρία. **Θεωρία** είναι η επιστημονική, τεκμηριωμένη, συστηματική και αποδεικτική διαλεκτική νοητική ανασύσταση της αντικειμενικής πραγματικότητας, της νομοτέλειας και της αντιφατικότητάς της (που δεν είναι ορατές εμπειρικά στην επιφάνεια), όπως π.χ. η θεωρία της μαρξικής πολιτικής οικονομίας, η λενινιστική θεωρία περί ιμπεριαλισμού και ασθενούς κρίκου, κ.λπ.

Ωστόσο, σε αντιδιαστολή με την μαρξιστική επιστημονική αντίληψη, κάποιοι στην «αριστερά», εξακολουθούν να ανάγουν τη θεωρία σε φραστικό περιτύλιγμα προειλημμένων αποφάσεων κάποιας ηγεσίας, σε επιστημονικοφανή και επαναστατικοφανή ρητορική και φλυαρία, σε μεταμοντέρνα «αφηγήματα», χωρίς να συνειδητοποιούν τον καταστροφικό κίνδυνο τέτοιων αναθεωρητικών απόψεων...

Σπάνια θα βρεθεί άνθρωπος ή κόμμα, οργάνωση που αυτοπροσδιορίζεται ως κομμουνιστική, αριστερή ή γενικά προοδευτική που αρνείται τη σημασία του μαρξισμού και την ανάγκη ανάπτυξης της θεωρίας. Κάποιοι προτάσσουν την «ανανέωση» του μαρξισμού, άλλοι πάλι αρέσκονται να δίνουν όρκους πίστης στο μαρξισμό.

Η ανάγκη για την ανάπτυξη του μαρξισμού προϋποθέτει τον προσδιορισμό του τι είναι ο μαρξισμός, και ποια είναι η σχέση μας με αυτόν. Απαιτεί δηλαδή επιστημονική αποτίμηση της νομοτελούς και αντιφατικής διαδικασίας εμφάνισης των ιστορικών προϋποθέσεων, πρωταρχικής εμφάνισης, διαμόρφωσης και ανάπτυξης του μαρξισμού, των θεωρητικών κεκτημένων του.

Ο μαρξισμός είναι ένα ανοικτό και αναπτυσσόμενο επιστημονικό σύστημα φιλοσοφικών, πολιτικό-οικονομικών και κοινωνικό-πολιτικών θέσεων, που έχουν ως βασικό περιεχόμενο τη θεωρητική θεμελίωση της μετάβασης της κοινωνίας από την κεφαλαιοκρατία στον σοσιαλισμό. «Βρίσκεται στην κεντρική αρτηρία της ανάπτυξης της μεθόδου των επιστημών, στην κεντρική αρτηρία της ανάπτυξης των επιστημών περί της κοινωνίας. Ήταν και –παρά το φαινομενικό παράδοξο αυτής της βεβαίωσης– παραμένει ως προς την ουσία του η κορύφωση των επιστημών περί της μεθόδου, η κορύφωση των επιστημών περί της κοινωνίας» [Βαζιούλιν]. Εμφανίσθηκε στο στάδιο της

ωριμότητας της κεφαλαιοκρατίας, κατά το οποίο κατ' αρχήν ωρίμασαν ταυτοχρόνως και οι ιστορικοί όροι της επαναστατικής άρσης της, που αποτελούν και τις ιστορικές προϋποθέσεις μετάβασης στην πλέον ανεπτυγμένη κοινωνία.

Ιστορικά ανέκυψε μέσα από μια περίπλοκη και αντιφατική δημιουργική διαδικασία κριτικής-επιστημονικής εμβάθυνσης της διερεύνησης του κοινωνικού γίνεσθαι (της φιλοσοφίας, της θρησκείας, της πολιτικής της «κοινωνίας των ιδιωτών», των σχέσεων παραγωγής κλπ.), παράλληλα με την κριτική αφομοίωση και τη διαλεκτική άρση των ανώτερων κατακτήσεων του προμαρξικού στοχασμού, που αποτέλεσαν και τις πηγές (Λένιν) του μαρξισμού: της γερμανικής κλασικής φιλοσοφίας και ιδιαίτερα της ιδεοκρατικής διαλεκτικής (Καντ, Φίχτε, Σέλιγκ, Χέγκελ και Φόουερμπαχ), της κλασικής αστικής πολιτικής οικονομίας (φυσιοκράτες, Α. Σμιθ, Ντ. Ρικάρντο κ.ά.) και των ουτοπικών σοσιαλιστικών-κομμουνιστικών ιδεών (C. N. Saint-Simon, F. M. Ch. Fourier, R. Owen, E. Cabet, Th. Dezamy κ.ά.). Η εμφάνιση, διαμόρφωση και ανάπτυξη του μαρξισμού συνδέεται οργανικά με τη συνειδητή υιοθέτηση της ταξικής σκοπιάς του προλεταριάτου, χωρίς ωστόσο, να ανάγεται σε αυτήν.

Από την εμφάνισή του ο μαρξισμός κινήθηκε ως δυναμικό πλαίσιο ενός ολόκληρου φάσματος ερευνητικών προγραμμάτων. Η προσοχή των θεμελιωτών του επικεντρώθηκε κατ' εξοχήν στην έρευνα τριών εσωτερικά αλληλένδετων, πλην όμως σχετικά αυτοτελών γνωστικών αντικειμενικών:

- 1) της ανθρώπινης κοινωνίας και της ιστορίας της,
- 2) των σχέσεων παραγωγής του κεφαλαιοκρατικού κοινωνικοοικονομικού σχηματισμού και
- 3) των προϋποθέσεων της νέας (κομμουνιστικής) κοινωνίας.

Φυσικά οι ιδρυτές του μαρξισμού δεν περιορίστηκαν αποκλειστικά στα παραπάνω αντικείμενα (βλ. τα εγκυκλοπαιδικά ενδιαφέροντά τους, τη φιλοσοφική-μεθοδολογική θεμελίωση της ιστορίας, των φυσικών επιστημών και των μαθηματικών, τη θρησκευσιολογία κ.ά.). Ωστόσο, ποτέ δεν θεωρούσαν ότι το έργο τους προβάλλει αξιώσεις μεταφυσικής προμαρξικού τύπου «οντολογίας», περί της «καθ' όλου» φυσικής φιλοσοφίας εν είδει αρχών ικανών για την ερμηνεία παντός επιστητού.

Το καθ' ένα από αυτά τα αντικείμενα-πεδία έρευνας, όσο βρίσκονταν εν ζωή οι θεμελιωτές του μαρξισμού αλλά και σήμερα, χαρακτηρίζεται από ορισμένη ιδιοτυπία και βρίσκεται σε ορισμένο επίπεδο ανάπτυξης. Σε αντιστοιχία με αυτά, βρίσκονται σε ορισμένο επίπεδο ανάπτυξης και οι ιδέες, οι αντιλήψεις, οι επιστημονικές γνώσεις της ανθρωπότητας περί αυτών των αντικειμένων. Σε αυτή τη βάση, στο πλαίσιο του μαρξισμού αναπτύχθηκαν τρεις αλληλένδετες, πλην όμως σχετικά αυτοτελείς επιστημονικές θεωρίες:

1. Ο ιστορικός υλισμός ή διαλεκτική ιστορική αντίληψη της κοινωνίας,
2. Η πολιτική οικονομία της κεφαλαιοκρατίας και
3. Ο επιστημονικός σοσιαλισμός/κομμουνισμός.

Τα κεκτημένα, ο βαθμός ανάπτυξης και ωρίμανσης αυτών των επιστημονικών θεωριών, των συστατικών στοιχείων του μαρξισμού (κατά τον Β. Ι. Λένιν) διαφέρουν αισθητά. Η πλέον ανεπτυγμένη από αυτές είναι η πολιτική οικονομία της κεφαλαιοκρατίας.

➤ **Η άνεση μετατόπισης του οπορτουνισμού από τη Σκύλα του δογματισμού στη Χάρυβδη του αναθεωρητισμού.**

1) Δογματικές βεβαιότητες.

Σε ό,τι αφορά τη θεωρία του μαρξισμού, συνήθως, ο οπορτουνισμός εκδηλώνεται αρχικά ως δογματισμός, για να μετεξελιχθεί στη συνέχεια σε σκεπτικισμό και αναθεωρητισμό.

Δογματισμός και αναθεωρητισμός είναι δύο, εκ πρώτης όψews αντιδιαμετρικά αντίθετες και αλληλοαποκλειόμενες, τάσεις εκφυλισμού της επαναστατικής θεωρίας. Στην πραγματικότητα

αφορούν και οι δύο δοξασίες και ιδεολογήματα τα οποία κατασκευάζονται και επιστρατεύονται από τους οπορτουνιστές ώστε να δικαιολογήσουν τις εκάστοτε διολισθήσεις τους σε θέσεις που εξυπηρετούν τα συμφέροντα του ταξικού αντιπάλου του εργατικού επαναστατικού κινήματος.

Δόγμα είναι η άκριτη αποδοχή της απόλυτης αλήθειας μιας ιδέας, άνευ όρων και ορίων. Αρχετυπική ιστορική μορφή δόγματος και δογματισμού είναι η θρησκεία ως μορφή κοινωνικής συνείδησης.

Στο πλαίσιο του **δογματισμού**, ο μαρξισμός αντιμετωπίζεται αποκλειστικά ως ολοκληρωμένο, πλήρες, άρτιο, κλειστό και αυτάρκες σύστημα, στο οποίο μπορεί κανείς να βρει «απαντήσεις» για όλα τα πιθανά και απίθανα ερωτήματα-προβλήματα! Ο δογματικός προτάσσει την άνευ όρων και ορίων απόλυτη ισχύ της «αλήθειας» του παντού και πάντα, ανάγοντας την επαναστατική θεωρία σε αποθεματικό αποσπασματικών, ασύνδετων, ανιστορικών και αδιάσειστων κειμένων και «θέσεων», π.χ. χωρίων από τα έργα των κλασικών του μαρξισμού για κάθε χρήση...Έτσι, από τον δογματικό υιοθετούνται μόνο εκείνα τα στοιχεία της θεωρίας που κρίνονται ολοκληρωμένα και ώριμα, ενώ ταυτόχρονα απορρίπτονται τα πρώιμα, τα λιγότερο διαμορφωμένα (και επομένως αντιφατικότερα), πλην όμως ιστορικά νομοτελή και αναγκαία στάδια της ανάπτυξής της. Αποκόπτει λοιπόν ο δογματικός το παρόν των θεωρητικών κεκτημένων του μαρξισμού από το παρελθόν του και το απολυτοποιεί. Η θεωρία του, που εννοείται ως παγιωμένο και κλειστό σύστημα, προβάλλει κατ' αυτό τον τρόπο μόνον ως απόρριψη, άρνηση, ασυνέχεια (επιστημολογική, πολιτική κ.λπ.), «επιστημολογική τομή» (όπως στο έργο του Αλτουσέρ, που συνιστά αναθεώρηση του μαρξισμού) σε σχέση με το παρελθόν της και με τα κεκτημένα της ιστορίας του πολιτισμού. Απορρίπτεται, π.χ., η αντιφατική σχέση του Μαρξ με τον Χέγκελ, δηλαδή με την κορύφωση της προμαρξικής διαλεκτικής λογικής και μεθοδολογικής σκέψης, μιας και «για να επιβληθεί ολοκληρωτικά ο εκχυδαϊσμός της διαλεκτικής έπρεπε να σβήσει η θεμελιωτική και γόνιμη επιρροή του Χέγκελ στο μαρξισμό...» .

Η θεώρηση αυτή δεν αποκόπτει μόνο το μαρξισμό από τη διαλεκτική του σχέση με το ιστορικό παρελθόν του, αλλά απορρίπτει a priori και οποιαδήποτε ποιοτική (πόσο μάλλον ουσιώδη) διάκριση, διαφορά (πόσο μάλλον αντίθεση και αντίφαση) στο εσωτερικό του «μαρξισμού» της. Τίποτε όμως δεν αναπτύσσεται χωρίς να διαθέτει:

1. Κάποια πηγή ανάπτυξης και
2. Εσωτερική αντιφατικότητα (στην οποία εμπεριέχεται διαλεκτικά ανηρημένη και η αντιφατική του σχέση με τον εξωτερικό του περίγυρο και με το παρελθόν του).

Ο κατ' αυτό τον τρόπο ανιστορικά θεωρούμενος «μαρξισμός» προβάλλει ως κατ' εξοχήν εκτός ιστορίας κείμενο (ανιστορικό) φαινόμενο, το οποίο προέκυψε άγνωστο από που και πως και υπάρχει ως δεδομένο.

Η πλέον δυναμική και ουσιώδης πλευρά του μαρξισμού, η διαλεκτική μέθοδος του, είτε υποτάσσεται στο συντηρητικά παγιωμένο «σύστημα» (μετατρεπόμενη τυπική μορφολογία διατυπώσεων, σε δογματικό σχολαστικισμό) είτε απορρίπτεται εντελώς. Ωστόσο, **η διαλεκτική μέθοδος, η μεθοδολογία του οργανικού όλου, συνιστά την κατ' εξοχήν αναπτυξιακή πλευρά της θεωρίας, είναι, μ' άλλα λόγια, η ίδια η θεωρία (το σύστημα), από τη σκοπιά της κίνησης, της ανάπτυξης της, πάντα εντός του πλαισίου των συγκεκριμένων ιστορικών όρων και ορίων της. Είναι τα μέσα, οι τρόποι και οι δρόμοι κίνησης της σκέψης εντός της γνωστικής-ερευνητικής διαδικασίας (εάν δώσουμε έμφαση στη θεωρία), στην οποία εδράζεται η μετά λόγου γνώσεως πράξη του υποκειμένου (εάν δώσουμε έμφαση στην πρακτική μετασχηματιστική και οργανωτική δραστηριότητά του), τα μέσα, οι τρόποι και οι δρόμοι αλλαγής, μετασχηματισμού του αντικειμένου από το υποκείμενο.**

Έτσι, ο δογματικός «μαρξισμός», αποκομμένος από το παρελθόν του και εσωτερικά παγιωμένος, δεν μπορεί να έχει ούτε ζωντανό παρόν, ούτε και μέλλον. Η μόνη σχέση που μπορεί να έχει με το μέλλον αυτός ο «μαρξισμός» είναι κάποια μηχανική και γραμμική μεταφορά, μια προεκβολή στο χρόνο της συντηρητικά παγιωμένης κατάστασης του μαρξισμού που ασπάζεται σήμερα ο δογματικός.

Σε κάποιες περιπτώσεις είθισται ο δογματικός να εξιδανικεύει μια ιστορική φάση-κατάσταση του μαρξισμού του παρελθόντος ως «πλήρη», ασυζητητί «σωστή και ιδανική», θεωρώντας ως «ανάπτυξη» την επιστροφή, την ολική επαναφορά σε εκείνη την «αυθεντική και ιδεώδη» κατάσταση του παρελθόντος! Ο χρόνος παγώνει ενώ η οπισθοδρομική στατικότητα υποτάσσει την κίνηση, την όποια πρόοδο.

Αυτό εκδηλώνεται ιδιαίτερα στον τρόπο με τον οποίο οι δογματικοί αντιμετωπίζουν και τη σημερινή κρίση της θεωρίας. Γι' αυτούς, εξ ορισμού δεν μπορεί να υπάρξει καμία τέτοια κρίση. Κατά τη γνώμη τους, το όλο πρόβλημα έγκειται στο ότι ο μαρξισμός (άγνωστο πως) έφτασε κάποτε στον κορυφώνα της ακμής και της δόξας του, αλλά, δυστυχώς, «όταν έπεσε στα χέρια κάποιων «δόλιων», «προδοτών», «ρεβιζιονιστών», «απατεώνων», «φορέων της λάθος γραμμής» κ.λπ., υπέστη βλάβες και ζημίες, παραμορφώσεις και διαστρεβλώσεις»!...

Αρκεί λοιπόν η επιστροφή στον «αυθεντικό μαρξισμό» (τον οποίο διάφορες παραλλαγές του δογματισμού εντοπίζουν σε διαφορετικές βαθμίδες της ιστορίας του, στο έργο διαφόρων μαρξιστών ηγετών, είτε σε ποικίλες ερμηνείες του) για να διευθετηθεί το πρόβλημα, εφόσον «εκεί» υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν εσαεί ολοκληρωμένες και πλήρεις απαντήσεις, ακόμα και σε ζητήματα, τα οποία στην εποχή, π.χ., του Μαρξ δεν είχαν βγει ακόμα στο προσκήνιο της ιστορίας (βλ., π.χ., το ζήτημα της βασικής αντίφασης και συνολικά των νομοτελών αντιφάσεων της σοσιαλιστικής οικοδόμησης, το ζήτημα των σύγχρονων φάσεων ανάπτυξης της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου, της αυτοματοποίησης, των βιοτεχνολογιών, της διαστημικής κ.λπ.)! Τόσο απλό!

2) Αναθεωρητικές αβεβαιότητες.

Στον αντίποδα του δογματισμού πασχίζει να κινηθεί ο κάθε αναθεωρητισμός. **Ο μεν δογματικός σπεύδει να διατηρήσει στο μαρξισμό, ακόμα και στοιχεία τα οποία δεν αντιστοιχούν πλέον στη νέα κατάσταση και επιδίδεται σε μια συντήρηση-ταρίχευση του μαρξισμού, περιχαρακώνοντας τον από τη μεταβαλλόμενη ζωή, ο δε αναθεωρητής, επικαλούμενος τα νέα γεγονότα (ό,τι αντιλαμβάνεται ως «νέο γεγονός»), απορρίπτει από το μαρξισμό ακόμα και ό,τι διατηρεί αποδεδειγμένα τη σημασία του και στις μεταβεβλημένες συνθήκες, απολυτοποιώντας στοιχεία που θεωρεί ότι σηματοδοτούν τον πεπερασμένο και καταφανώς παρωχημένο χαρακτήρα των θεμελιωδέστερων θέσεων και κεκτημένων του (αν όχι και συνολικά του μαρξισμού)!**

Αυτή η αντιεπιστημονική συλλήβδην απόρριψη κεκτημένων και μη παρωχημένων θέσεων του μαρξισμού στο όνομα της «ιστορικότητας», στο όνομα της ιστορικής σχετικότητάς του, καταδικάζει τη θεωρία (ή, μάλλον, ό,τι έχει απομείνει από αυτήν μετά το αναθεωρητικό «καθαρήριο») σε μια εκ προοιμίου ανικανότητα της επαναστατικής μας θεωρίας να παράσχει πλήρη, έγκυρη και επαρκή για την δράση του υποκειμένου περιγραφή, εξήγηση-ερμηνεία και πρόβλεψη-πρόγνωση της πραγματικότητας!

Με μια οπτική ιστορικού σχετικισμού, ο μαρξισμός ανάγεται από τους αναθεωρητές σ' ένα κατ' εξοχήν (αν όχι απόλυτα) ιστορικά περιορισμένο φαινόμενο ήσσονος εμβέλειας, σε «υλικό» (απόθεμα «θέσεων», προτάσεων κ.λπ.) αναθεωρήσιμο και γι' αυτό αναθεωρούμενο διαρκώς κατά το δοκούν. Σε αντιδιαστολή με το δογματικό, ο αναθεωρητής αγνοεί την ποιοτική (και ουσιώδη) διαφορά του μαρξισμού από τις προγενέστερες αλλά και από σύγχρονες αντίπαλες θεωρήσεις, διαχέοντας τελικά τον μαρξισμό σε αυτές, απολυτοποιώντας την ιστορική συνέχεια στη διαδικασία εμφάνισης, διαμόρφωσης και ανάπτυξης του μαρξισμού. Έτσι και στον ίδιο το μαρξισμό ο αναθεωρητής ανάγει τα πλέον ανεπτυγμένα και ωριμότερα στοιχεία του στα κατώτερα και ανωριμότερα, καθιστώντας από ασαφή και συγκεχυμένα μέχρι ανύπαρκτα τα όρια μεταξύ μαρξισμού και προγενέστερων είτε αντίπαλων, αντίθετων κ.λπ. αντιλήψεων.

Προβάλλοντας την «αντιδογματική» και «ανανεωτική» τους διάθεση, οι οπαδοί αυτής της τάσης επικαλούνται τις ραγδαίες αλλαγές του σήμερα και την δήθεν εξ ορισμού ανικανότητα του μαρξισμού να τις προλάβει. Ορισμένες φορές κάποιοι αναθεωρητές επισημαίνουν αδύνατα σημεία

του μαρξισμού, αναδεικνύοντας ανεπαρκώς επεξεργασμένες πλευρές του (αυτό ενδέχεται να φανεί σε κάποιους ότι αποτελεί ένα βήμα εμπρός σε σχέση με το δογματισμό). Επισημαίνουν, π.χ., κάποιες ανεπάρκειες στο ζήτημα της αντίστροφης επίδρασης της κοινωνικής συνείδησης στο κοινωνικό είναι, του εποικοδομήματος στην οικονομική βάση. Το εν λόγω ζήτημα αποκτά ιδιαίτερη σημασία κατά τη μετάβαση της κοινωνίας προς την κομμουνιστική κοινωνία, η οποία (σε αντιδιαστολή, λ.χ., με τη μετάβαση από τη φεουδαρχία στην κεφαλαιοκρατία) είναι εφικτή μόνο συνειδητά, βάσει επιστημονικής σχεδιοποίησης και όχι αυθόρμητα.

3) Πως οι δογματικές πρακτικές και εμμονές στρώνουν τον δρόμο του αναθεωρητισμού.

Κατά κανόνα, ιστορικά, το «έργο» του δογματισμού, προετοιμάζει το έδαφος για την απαξίωση, την αποστροφή και την απέχθεια προς τον μαρξισμό, ακριβέστερα, προς την γελοιογραφική-παραμορφωτική εικόνα που απεργάζονται οι δογματικοί. Αυτό συμβάλλει στη διάδοση διαθέσεων για την μετέπειτα πλήρη απόρριψη αυτού του δογματικά μωμιοποιημένου μαρξισμού από τους αναθεωρητές.

Τι είναι λοιπόν αυτό που εκ των πραγμάτων συνιστά προεργασία εκ μέρους των δογματικών της επέλασης του αναθεωρητισμού; Πρακτικές που συνδέονται με την δογματική αποκοπή από τα συγκείμενα και την ιστορική γνωστική συγκυρία εμφάνισης και διατύπωσης κάποιων θέσεων του μαρξισμού, με την σχηματοποίηση και τη μηχανιστική ταξινόμηση-κωδικοποίησή τους, σαν να είναι θρησκευτικής μεταφυσικής κοπής δόγματα, προοριζόμενα για μηχανική επανάληψη, απομνημόνευση και αναπαραγωγή-μηρυκασμό. Δηλαδή, όπως γινόταν στην εκκλησιαστική κατήχηση κατά τον φεουδαρχικό μεσαίωνα ή σαν να είναι ξόρκια, ιερές φράσεις, συλλαβές, λέξεις ή στίχοι, που θεωρείται ότι διαθέτουν μυστικιστική ή πνευματική αποτελεσματικότητα κατά την τελετουργική τους επανάληψη (όπως είναι τα Μάντρα, στον Ινδουισμό και τον Βουδισμό), ιδιαίτερα όταν αυτή η πρακτική συνδέεται με γραφειοκρατικό φορμαλισμό, με τυπικές αξιολογήσεις, με κατίσχυση εξωτερικών κινήτρων (ανταμοιβών και ποινών) κ.λπ. Τέτοιου τύπου ήταν η φορμαλιστική διδασκαλία του μαρξισμού ως επίσημης ιδεολογίας στο εκπαιδευτικό σύστημα των τελευταίων δεκαετιών της ΕΣΣΔ, η οποία οδηγούσε τελικά σε αποστροφή προς τον μαρξισμό και σε απόρριψή του.

Χαρακτηριστική είναι, π.χ., η αντιμετώπιση του ζητήματος της κοινωνικής νομοτέλειας. Η νομοτέλεια, η αιτιότητα και η αιτιοκρατία κατανοούνται γενικότερα από τον δογματικό στο πνεύμα του λαπλασιανού τύπου μηχανιστικού ντετερμινισμού, ως γραμμική και απόλυτη αναγκαιότητα χωρίς τυχαιότητα, χωρίς ίχνος ενδεχομενικότητας, πιθανοκρατίας, διαλεκτικής και ιστορισμού, σαν να μην υπάρχει φάσμα δυνατοτήτων στην ιστορία, η έκβαση του οποίου συναρτάται με την εμπλοκή του υποκειμένου σε αύξοντα βαθμό. Στον αντίποδα αυτής της αντιμετώπισης, οι «ευαίσθητοι» στα ζητήματα του «υποκειμενικού παράγοντα» αναθεωρητές (όπως φαίνεται στην προσφιλή τους αστική πλουραλιστική «θεωρία των παραγόντων»), ξεγεύονται κατά αυτής της γελοιογραφικά δογματικής ερμηνείας της αιτιοκρατίας, όχι για να προτάξουν την επιστημονική (διαλεκτική και ιστορική) αντίληψη του μαρξισμού, αλλά για να απορρίψουν συλλήβδην κάθε μορφή κοινωνικής αιτιοκρατίας και νομοτέλειας! Γενικότερα, οι αναθεωρητές δεν αντιλαμβάνονται ότι κατ' αυτό τον τρόπο η κοινωνία δεν μπορεί να συνιστά καν αντικείμενο επιστημονικής έρευνας, οπότε, συνεπώς, ανάγεται σε πεδίο δράσης ποικίλων ανεξέλεγκτων, ανορθολογικών κ.λπ. δυνάμεων και «παραγόντων», του πλήθους των οποίων ούκ ἔσται τέλος...

Είναι σχεδόν νομοτελές πλέον το εξής φαινόμενο που άπτεται των μεταστροφών της ψυχολογίας: ο δογματικός που θα προσκρούσει σε γεγονότα (βιωματική εμπειρία) που θα τον συγκλονίσουν, που θα τον οδηγήσουν σε κλονισμό της πίστης του στην απόλυτη ισχύ των δογμάτων του, αυτοπαγιδεύεται σε μια ατέρμονη διαδικασία συλλήβδην απόρριψης αυτών των δογμάτων, σε βέβαιη πορεία μετάβασης στον ανεργμάτιστο αναθεωρητισμό! Πολύ συχνά, οι ίδιοι οι «πατριάρχες» της δογματικής διαστρέβλωσης που προέβαλαν ως «μοναδική σωστή γραμμή» και ως «ορθοδοξία

του μαρξισμού» τα ιδεολογήματά τους, με την παραμικρή αλλαγή συγκυρίας επιδίδονται σε χλευαστική αντιμετώπιση εκείνου του γελοιογραφικού «δημιουργήματος» τους, στο οποίο έχουν οι ίδιοι αναγάγει τον «μαρξισμό» τους και το οποίο ταυτίζουν με το μαρξισμό. Πρέπει, π.χ., να έχει αποτελέσει ακλόνητη βεβαιότητα, πεποίθησή κάποιων ότι δεν μπορεί να υπάρξει άλλου τύπου αιτιοκρατία από τη μηχανιστική, ώστε εύκολα να περάσουν στη συνέχεια στην απόρριψη κάθε κοινωνικής αιτιοκρατίας.

Ο κατ' αυτό τον τρόπο θεωρούμενος «μαρξισμός» αντιπαραβάλλεται ευθέως με την άμεση, εμπειρική πραγματικότητα του «παρόντος», ενός παρόντος εξεταζόμενου αποκλειστικά από τη σκοπιά της καθημερινής συνείδησης, του κοινού νου, δηλαδή ως δεδομένο a priori είναι ως έχει, ως χαώδης στατική (βλ. ποσοτική) συσσώρευση νέων γεγονότων και αποσπασματικών στοιχείων. Ύστερα από τέτοιου είδους «επιστημονικές» πράξεις, «αποδεικνύονται» η συλλήβδην ανεπάρκεια, η ακαταλληλότητα και η ανικανότητα αυτού του «μαρξισμού» να ερμηνεύσει το «παρόν», οπότε οι αναθεωρητές προβαίνουν σε διαφόρων ειδών «ανανεώσεις» και «συμπληρώσεις» του με διάφορες «σύγχρονες» -δηλαδή αστικές- κυρίαρχες αντιλήψεις. Έτσι π.χ. οι αναθεωρητές ανακαλύπτουν τον καντιανού τύπου «ηθικό σοσιαλισμό», τον «δημοκρατικό σοσιαλισμό» ή «σοσιαλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο», τον «ανανεωτικό κομμουνισμό», τον «οικοσοσιαλισμό», τον «θετικιστικό μαρξισμό», τον «στρουκτουραλιστικό μαρξισμό» (Αλτουσέρ), τον «μεταδομικό μαρξισμό» (Φουκώ), τον «υπαρξιστικό μαρξισμό», τον «μεταμοντέρνο μαρξισμό», τον «φεμινιστικό σοσιαλισμό», τον «LGBTQ μαρξισμό», την «θεωρία» της σύγκλισης κ.λπ. Δεν αντιλαμβάνονται ότι ο μαρξισμός συνιστά από μόνος του ολόκληρη επανάσταση στα θεμέλια των επιστημών, που δρομολογεί την «συνθετική επιστήμη του μέλλοντος» (Μαρξ). Συνιστά ένα διαλεκτικό σύστημα με εσωτερική συνοχή των διαλεκτικών εννοιών, κατηγοριών και νόμων του στη βάση της συνοχής της διαλεκτικής λογικής και μεθοδολογίας του οργανικού όλου κατά την έρευνα και κατά την διατύπωση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Το σύστημα αυτό δεν προσφέρεται για αυθαίρετες συγκολλήσεις και συρραφές στο σώμα του ετερόκλητων και ανομοιογενών στοιχείων.

Η «προσαρμογή» αυτή του μαρξισμού καταλήγει τελικά στην απόρριψή του και στην αντικατάστασή του από μίαν εκλεκτική συρραφή αστικών και μικροαστικών θέσεων. Κατ' αυτό τον τρόπο, η επίφαση της «ανανέωσης», η αυταπάτη του «εκσυγχρονισμού» στη βάση της «ρεαλιστικής» προσέγγισης του παρόντος και της φετιχοποίησης της εξέλιξης (των ποσοτικών γραμμικών αλλαγών στο πλαίσιο της αδιαμφισβήτητα κυρίαρχης ποιότητας και ουσίας) οδηγούν εκ των πραγμάτων στην απόρριψη της επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας του μαρξισμού. Μόνο κατ' αυτό τον τρόπο εννοούν την «ανάπτυξη» και την «ανανέωση» οι αναθεωρητές, κάνοντας έτσι δυο βήματα πίσω σε σχέση με τους δογματικούς και επιστρέφοντας ουσιαστικά σε προμαρξικές, παρωχημένες μορφές σκέψης. Το παρόν εξετάζεται από τη σκοπιά του αστικού εξελικτισμού, από θέσεις απολογητικής της κεφαλαιοκρατίας, κατά τις οποίες η κεφαλαιοκρατία αποτελεί δήθεν την «αξεπέραστη κορύφωση της εξέλιξης», από τη σκοπιά, δηλαδή, των συμφερόντων μιας τάξης που έχει προ πολλού εξαντλήσει το προοδευτικό ιστορικό της έργο και έχει μετατραπεί σε δύναμη συντήρησης, οπισθοδρόμησης και καταστροφής της ανθρωπότητας. Έτσι, η «ρεαλιστική» προσήλωση του αναθεωρητισμού στο παρόν, στο «εδώ και τώρα», γίνεται προάσπιση του ιστορικά παρωχημένου κεφαλαιοκρατικού συστήματος, δηλαδή του παρελθόντος σε κοσμοϊστορική κλίμακα. Αυτή είναι η κωμικοτραγική κατάληξη του αναθεωρητισμού.

Στην προσπάθεια του να μη μείνει πίσω από τη φετιχοποιημένη εξέλιξη του παρόντος απορρίπτει κάθε θεμελιώδη θεωρητική έρευνα. Στην αγωνία του να φανεί μοντέρνος, γίνεται μεταμοντέρνος... Ο έρπων εμπειρισμός γίνεται το ιδεολογικό υπόβαθρο της απουσίας στρατηγικής, της απόρριψης του τελικού σκοπού. Έτσι ο αναθεωρητισμός, δέσμιος του φετιχισμού του παρόντος, τελικά απορρίπτει την πρόοδο και στην ουσία επιχειρεί να «καταργήσει» κάθε εναλλακτική διέξοδο στο μέλλον.

4) Κακοποίηση της αλήθειας και γραφειοκρατική διαχείριση υποκαταστάτων της.

Αν ο δογματικός δεν αναζητά την αλήθεια διότι ποτέ δεν αμφιβάλλει ότι ο «μαρξισμός» του, ως ενσάρκωση της απόλυτης αλήθειας, μπορεί ανά πάσα στιγμή να δίνει έτοιμες απαντήσεις σε όλα τα ερωτήματα, ο αναθεωρητής επίσης δεν αναζητά την αλήθεια, διότι πάντοτε αμφιβάλλει και αμφισβητεί τα πάντα. Αν, δηλαδή, ο πρώτος αποκόπτει από την ενιαία στην αντιφατικότητα της διαλεκτική διαδικασία της γνώσης και απολυτοποιεί τη στιγμή της αλήθειας, ο δεύτερος υιοθετεί το άλλο άκρο, δηλαδή απολυτοποιεί τη στιγμή της σχετικότητας κάθε γνώσης. Έτσι, ενώ ο δογματικός επιδιώκει την επιβολή της δικής του γραμμής, μιας μονολιθικής ομοφωνίας (στη βάση της βεβαιότητας ότι οι απαντήσεις που διαθέτει ο «μαρξισμός» του υπερτερούν κατά πολύ όλων των πιθανών ερωτημάτων), ο αναθεωρητής αρκείται στην «πολυφωνία», στον «πλουραλισμό των απόψεων». Για τον τελευταίο, εφόσον η γνώση είναι μόνο σχετική, σημασία έχει μόνο η ανάδειξη κάποιων προβλημάτων, η διατύπωση ερωτημάτων και διαφόρων απόψεων, ενώ η αλήθεια παραμένει πάντοτε ανέφικτη και απορριπτέα.

Ωστόσο, παρά τις ιστορικά προσδιορισμένες φενάκες που ενισχύουν ιδεολογικά και αναπαράγουν αυτές τις πλάνες, η αλήθεια είναι αντικειμενικά μία. Η αλήθεια αυτή ανακαλύπτεται, τεκμηριώνεται και αναπτύσσεται από την επιστήμη, από την εμπειρική και θεωρητική έρευνα, και υποβάλλεται στη βάσανο, στη δοκιμασία της κοινωνικής πρακτικής. Στο δημιουργικό μαρξισμό δεν έχουμε να κάνουμε ούτε με απαντήσεις-θέσφατα αλλά ούτε και με διάχυση μόνο σε ένα κυκλώνα από προβλήματα, αμφιβολίες και ζητούμενα. Τουναντίον, επιδιώκουμε την ανάπτυξη της γνώσης μέσα από τη διαδικασία της θεωρητικής εμβάθυνσης που προϋποθέτει τη διάγνωση της συγκεκριμένης και ιστορικά προσδιορισμένης διαλεκτικής ενότητας απόλυτης και σχετικής αλήθειας .

Απορρίπτοντας λοιπόν την αναζήτηση της αντικειμενικής αλήθειας από το πεδίο της θεωρητικής έρευνας και της αναγκαίας για την πρακτική πρόβλεψης, τόσο ο δογματισμός όσο και ο αναθεωρητισμός ανάγουν το όλο πρόβλημα σε ζήτημα γραφειοκρατικών-διοικητικών χειρισμών, με έντονο το στίγμα του δικαίου της αστικής κοινωνίας, δηλαδή του τι απαγορεύεται ή επιτρέπεται.

Ο μεν δογματικός γραφειοκράτης επιβάλλει αυταρχικά τη μία και μοναδική αλήθεια, η έγκριση και η θέσπιση της οποίας εναπόκειται τελικά στις επιλογές της κομματικής ή και κρατικής ηγεσίας/διοίκησης (ως πληρεξούσιου διαχειριστή της εκάστοτε «κατάλληλης» αλήθειας, ως ενσάρκωση της «συλλογικής σοφίας του κόμματος» στην εκδοχή του ΚΚΕ), απαγορεύοντας τις όποιες αποκλίσεις, ο δε αναθεωρητής γραφειοκράτης δημαγωγεί διακηρύσσοντας ότι μας κάνει χάρη και «επιτρέπει» γενναιόδωρα τη διατύπωση κάθε άποψης και γνώμης, την «ελευθερία του λόγου» κατά την φιλελεύθερη αστική αρχή του «πλουραλισμού», τον «απεριόριστο διάλογο», στο πλαίσιο του οποίου όλες οι απόψεις και οι γνώμες είναι τυπικά εξίσου αποδεκτές και έγκυρες (άρα και εξίσου απορριπτέες και άκυρες).

Και στις δύο περιπτώσεις, η γραφειοκρατική ηγεσία είναι αυτή που έχει τον τελευταίο λόγο, επιβάλλοντας τις ειλημμένες αποφάσεις της. Και στις δύο περιπτώσεις, έχουμε μια εξωτερική και χονδροειδή παρέμβαση στην ερευνητική δραστηριότητα: για τους δογματικούς και τους αναθεωρητές η «σωστή γραμμή» δεν είναι θέμα επιστημονικής έρευνας και ανακάλυψης αλήθειας, ούτε συλλογικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων στη βάση ορθολογικών επιχειρημάτων, αλλά θέμα ισχύος και επιβολής!

Βεβαίως, οι πραγματικοί μαρξιστές ερευνητές επιδιώκουν τη δημιουργική ανάπτυξη της μαρξιστικής θεωρίας στη βάση των εσωτερικών νομοτελειών της, στη βάση των πραγματικών βαθύτερων αναγκών της κοινωνίας και του επαναστατικού κινήματος, παρακάμπτοντας τέτοιου είδους εξωτερικές ως προς την επιστήμη καταστροφικές παρεμβάσεις. Εφόσον όμως κάποιες ηγεσίες έχουν και πραγματική ισχύ στους συσχετισμούς δυνάμεων, ελέγχουν μέσα μαζικής επικοινωνίας, την χρηματοδότηση προς επιστημονικά ιδρύματα, κέντρα κ.λπ., μπορούν, π.χ., μέσω της συστηματικής αποσιώπησης και διαστρέβλωσης των μη αρεστών ιδεών, αλλά και μέσω κατασυκοφάντησης και

υπονόμευσης αντιφρονούντων να ασκήσουν καταστροφική επίδραση στην επιστήμη, αφοπλίζοντας το κίνημα.

5) Κακοποίηση και καταστροφή συστήματος και μεθόδου του μαρξισμού.

Αυτό που ο δογματικός και ο αναθεωρητής εννοούν ως μαρξισμό μόνο κατ' ευφημισμό μπορεί να αποκαλείται σύστημα . Ο «μαρξισμός» του δογματισμού, ως απόλυτα διαφοροποιημένος και οριοθετημένος από το παρελθόν του (από τις προϋποθέσεις και τον περίγυρο του, από την «ετερότητα» του) και ως εσωτερικά απόλυτα αδιαφοροποίητος, απόλυτα ταυτόσημος με τον εαυτό του και μη αντιφατικός (ως σύνολο αποσπασμένων αληθειών ισάξιας εγκυρότητας και επικαιρότητας), δεν μπορεί να έχει ούτε δική του λογική συγκρότηση, αλλά ούτε και οποιαδήποτε δυναμική ανάπτυξη, μιας και δεν υπάρχει κίνηση χωρίς διαλεκτική αντίφαση ως εσωτερική κινητήριο δύναμη. Συνιστά απλώς ένα χαώδες σύνολο, ένα συνονθύλευμα, ένα «σωρό» θέσεων. Άρα, η όποια λογική μέθοδος συγκρότησης του «υλικού» του δεν μπορεί παρά να επιβάλλεται έξωθεν και άνωθεν. Και βέβαια η μόνη πρόσφορη για τέτοιο επίπεδο χειρισμών της θεωρίας είναι η τυπική λογική, η λογική δηλαδή της προδιαλεκτικής νόησης, της διάνοιας, που εδώ παίζει το ρόλο της εξωτερικής «ενοποιητικής» και ταξινομικής αρχής. Ο προσεκτικός αναγνώστης θα έχει παρατηρήσει ότι η αρχιτεκτονική των δογματικών εγχειριδίων βασίζεται κυρίως (αν όχι αποκλειστικά) στην εξωτερική ταξινόμηση του επιπέδου υλικού τους (των κατηγοριών, των νόμων κ.λπ.), όπως αυτό αντανακλάται -στις καλύτερες των περιπτώσεων- στον πίνακα περιεχομένων του βιβλίου.

Ο αναθεωρητής αρνείται εκ προοιμίου οποιαδήποτε συγκρότηση, λογική συνάφεια, συνοχή και συνέπεια στο «μαρξισμό» του, θεωρώντας «δογματικό αυταρχισμό» και «άσκηση βίας» κάθε πρακτική και θεωρητική-διανοητική πειθαρχία. Οποιαδήποτε αναφορά του αναθεωρητή στο «σύστημα» αποσκοπεί στον τονισμό του απόλυτα «ανοικτού», «απεριόριστου», «ελεύθερου» κ.λπ. χαρακτήρα του. Αυτή η «μεθοδολογία» τερματίζεται στη σύγχρονη ιδεοληψία της συστημικής αντισυστημικότητας, στην ανορθολογική «διακειμενικότητα» και στην ισάξια ισχύ κάθε «αφηγήματος», δηλαδή στο «μεταμοντέρνο».

Αν όμως ένα σύστημα, ένα όλο, είναι απολύτως ανοικτό και απεριόριστο, άνευ όρων και ορίων, αυτό σημαίνει ότι σχετίζεται με το παρελθόν του, με την ετερότητα του μόνο ως ετεροπροσδιοριζόμενο και καθόλου ως αυτοπροσδιοριζόμενο. Αυτό όμως σημαίνει ότι -σε τελευταία ανάλυση- το εν λόγω «σύστημα» αυτοαναιρείται, αυτοκαταργείται διαλυόμενο, υποτασσόμενο στην ετερότητά του και τελικά, συγχωνεύεται με αυτήν. Έτσι ο μαρξισμός το πολύ να θεωρείται από τον αναθεωρητή ως μία από τις πολλές πολιτισμικές παραδόσεις, ως μία από τις αξιολογικές, ηθικές κ.λπ. προσεγγίσεις, άκρως απροσδιόριστη και «εύπλαστη» κατά το δοκούν.

Γι' αυτό και ο αναθεωρητής ενίοτε σπεύδει να δηλώσει ότι πρωτεύουσα σημασία γι' αυτόν έχει η «μέθοδος» σε αντιδιαστολή με το «σύστημα». Μη φαντασθεί κανείς ότι εδώ γίνεται λόγος για την κριτική και επαναστατική διαλεκτική του δημιουργικού μαρξισμού. Η σχέση μεταξύ μεθόδου και συστήματος είναι εδώ πανομοιότυπη με αυτή που έβλεπε ο Ε. Μπερστάιν ότι υπάρχει μεταξύ κινήματος και τελικού σκοπού: «Ο τελικός σκοπός είναι ένα τίποτα, το παν είναι το κίνημα». Η μέθοδος, δηλαδή, του αναθεωρητή δεν είναι η νομοτελής, διαλεκτική ανάπτυξη της θεωρίας (με άλλα λόγια, το ίδιο το σύστημα από τη σκοπιά της εσωτερικής κίνησης του ως νοητική ανασύσταση του ίδιου του αντικειμένου), αλλά μια χαώδης, αυθαίρετη και εκλεκτική συρραφή ανομοιογενών θέσεων, επιστημονικών αλλά και αγοραίων. Γι' αυτό και τα κείμενα δογματικών και αναθεωρητών θυμίζουν δύο κατηγορίες σχολικής έκθεσης ιδεών. Οι μεν δογματικοί επιδίδονται στη σχολαστική «ερμηνεία» της εκάστοτε κεντρικής ιδέας (δογματικής παραδοχής) είτε στην συμμόρφωση πραγμάτων, καταστάσεων, σχέσεων και ιδεών με «τας γραφάς», με τα δόγματά τους, οι δε αναθεωρητές στην αυθαίρετη παράθεση ετερόκλητων απόψεων και σοφισμάτων.

Χαρακτηριστική είναι η προσφιλής «αποδεικτική» μέθοδος των δογματικών. Πρόκειται για την αυθαίρετη και εκλεκτική παράθεση χωρίων από τους κλασικούς του μαρξισμού, αλλά και από εκείνα τα επίσημα κομματικά κείμενα, στα οποία διατυπώνεται η «σωστή γραμμή». Πρόκειται για τη διαβόητη «τσιτατολογία». Όμως η εκλεκτική ανιστορική και αποσπασματική χρησιμοποίηση χωρίων των κλασικών (τα έργα των οποίων έχουν διατυπωθεί σε συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες και πλαίσια αναφοράς, αφορούν διάφορες πλευρές πληθώρας προβλημάτων της θεωρίας και της πρακτικής, κείμενα διαφόρων ειδών και διαφόρων επιπέδων πραγμάτευσης, διαλόγου με άλλους διανοητές και με διαλεκτικά αντιφατικές διατυπώσεις) μπορεί να «τεκμηριώσει» οποιαδήποτε αυθαιρεσία. Γι' αυτό άλλωστε και οι αναθεωρητές προσφεύγουν συχνά στην «αποδεικτική μέθοδο» των δογματικών «εμπλουτίζοντάς» τη βέβαια με ποικίλης προέλευσης «αυθεντικές» (κατά προτίμηση αστικές και μικροαστικές) ιδέες.

6) Θεωρία και κριτική στον κυκεώνα των αμοιβαίων ετεροπροσδιορισμών.

Ο δογματικός είναι βέβαιος ότι «θεωρία έχουμε!». Ο μοναδικός ρόλος που επιφυλάσσει στο «θεωρητικό» του είναι να αποφασίζει (αν όχι να εφαρμόζει) κάθε φορά τον τόπο, το χρόνο, τον τρόπο και τη δοσολογία παροχής αυτής της «αιώνιας αλήθειας» στους αδαείς για την κάλυψη των εκάστοτε τρεχουσών αναγκών «ιδεολογικής δουλειάς». Δεν του χρειάζεται η έρευνα. Η θεωρία ανάγεται απλώς στις τρέχουσες προπαγανδιστικές ανάγκες, δηλαδή στο «τι απαντάμε στον αντίπαλο». Η αναγωγή όμως της θεωρητικής έρευνας στην τρέχουσα κριτική και στην προπαγάνδα, στην αγοραία επιφανειακή ατάκα ως απάντηση στον αντίπαλο, οδηγεί στον εκφυλισμό του μαρξισμού.

Το ανώτατο επίπεδο κριτικής των αντιπάλων ιδεών, θέσεων και θεωριών είναι η θετική επίλυση των επίμαχων ζητημάτων της θεωρίας και της πρακτικής. Η προσκόλληση στην αμεσότητα της προπαγανδιστικής και μόνο κριτικής, ο μονόπλευρος προσανατολισμός στην άμεση «λογική» των ερωταποκρίσεων επί θέσεων του αντίπαλου, οδηγεί στην κατάργηση και ακύρωση της θεμελιώδους έρευνας. Η τελευταία είναι ανέφικτη όσο κυριαρχούν εξωτερικά κίνητρα, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η σκοπιμότητα αγοραίων «απαντήσεων» σε ερωτήματα και γενικότερα στη βάση έξωθεν και άνωθεν της έρευνας επιβεβλημένης «ημερήσιας διάταξης», σε ένα πλαίσιο αγελαίας οριοθέτησης «ζωτικών χώρων» δια του λεκτικού διαγκωνισμού...

Ο δογματικός «θεωρητικός» αρέσκεται να θέτει στο στόχαστρο της κριτικής του κατά κανόνα ήσσοнос σημασίας (αν όχι γελοιογραφικούς) εκπροσώπους του αντιπάλου θεωρητικού στρατοπέδου, με τους οποίους επιδεικνύεται άνετα η θριαμβευτική υπεροχή της δικής του «θεωρίας». Εάν δεν υπάρχει τέτοιος αντίπαλος κατάλληλος για εύκολη συντριβή, κανένα πρόβλημα: ο δογματικός γραφειοκράτης θα τον αγνοήσει (συνομωσία της σιωπής αποκαλούσαν οι Μαρξ και Ένγκελς τη στάση των αστών ιδεολόγων έναντι του «Κεφαλαίου» του Μαρξ), είτε «θα τον φέρει στο μπόι του»: θα κατασκευάσει μια γελοιογραφική εικόνα των ιδεών και του ίδιου του αντιπάλου, για να επιδείξει στο κοινό του πόσο έχει τον έλεγχο στα λόγια... Εάν δεν τα καταφέρει με αυτές τις άθλιες πρακτικές, έχει και άλλες στη φαρέτρα του: π.χ. κατασυκοφάντηση του αντιπάλου. Κατ' αυτό τον τρόπο, ο δογματικός, στην προσπάθειά του να υπερασπισθεί το μαρξισμό, να επιδείξει την αδιαμφισβήτητη ανωτερότητα, την καθαρότητα και την αυτάρκεια του «συστήματός» του, όσο περιορίζεται στην προπαγανδιστική «λογική της απάντησης» στον αντίπαλο μετατρέπει τις θέσεις του σε κατ' εξοχήν ετεροπροσδιοριζόμενες. Ο λόγος που αρθρώνει κινείται κατ' εξοχήν στον αντίποδα του αντιπάλου, συνιστά την στείρα άρνησή του, παραμένει δηλαδή (έστω και με αντίθετο πρόσημο) δέσμιος της λογικής του αντιπάλου, καθιστά κατ' αυτό τον τρόπο καθοριστικό σύστημα αναφοράς του τον αντίπαλο. Αυτή η πρακτική λειτουργεί αντικειμενικά ως μέσο μετατροπής των κομμουνιστών σε ουραγούς της κυρίαρχης ιδεολογίας και πρακτικής, σε δέσμιους της στρατηγικής και της τακτικής της αστικής τάξης. Όταν κάποιος αναλίσκεται σε απαντήσεις, το περιεχόμενο, ο προσανατολισμός, η ουσία και ο χρόνος των οποίων καθορίζεται από τον αντίπαλο, πρακτικά

ακυρώνεται ως υποκείμενο, μιας και μετατρέπεται σε ουραγό του αντιπάλου με αρνητικό πρόσημο... Οι κομμουνιστές που επιδίδονται σε αυτή την αντιπαράθεση, αποκλείεται να αποκτήσουν ποτέ την στρατηγική πρωτοβουλία των κινήσεων, αποκλείεται να ηγηθούν ενός νικηφόρου μαζικού επαναστατικού κινήματος, μιας και γίνονται εξ υπαρχής ηττημένοι ουραγοί της κυρίαρχης τάξης πραγμάτων, της εκάστοτε ημερήσιας διάταξης που θέτει ο πραγματικός ή φανταστικός αντίπαλος ...

7) Εγκλωβισμός στο παρόν ως φυγή στο απροσδιόριστο μέλλον και τανάπαλι... Μεταφυσική σκοπού και μέσων: τα μέσα ως αυτοσκοπός.

Ενώ ο αναθεωρητής φетиχοποιεί το «εδώ και τώρα», ανάγοντας την πολιτική σε παιχνίδι με όρους αποκλειστικά του παρόντος της συγκυρίας (βλ. τη Realpolitik της 2ης Διεθνούς και την «τέχνη του εφικτού»), ο δογματικός έχει την τάση να φетиχοποιεί το απώτερο μέλλον, μιας και το μετατρέπει σε τελεολογικό εσχατολογικό ιδεώδες, το οποίο -με την γνωστή διαδικασία μεταστροφής από τον δογματισμό στον αναθεωρητισμό- μετατρέπεται τελικά σε άκρον άωτον, σε άπιαστο όνειρο, σε ουτοπική φυγή στο φαντασιακό επέκεινα προς αποφυγή της πραγματικής επανάστασης, από την οποία έχουν πρακτικά παραιτηθεί στον εντεύθεν κόσμο (όπως γίνεται στην μεταφυσική της στρατηγικής χωρίς τακτική, της απόρριψης της νομοτελούς κίνησης κατά στάδια κ.λπ. στο πλαίσιο της ομορπορτιστικής μεταφυσικής των γραφειοκρατών του ΚΚΕ). Σε αυτό το ιδεώδες (το δέον) οφείλει να υποταχθεί η πραγματικότητα. Αν τώρα η πραγματικότητα δεν λείπει να υποταχθεί σ' αυτό το ιδεώδες, το πρόβλημα δεν απασχολεί το δογματικό μας: τόσο το χειρότερο για την πραγματικότητα!

Στην ηθική του, λοιπόν, ο ακτιβιστής δογματικός τείνει να είναι ιησουΐτης: ο ιερός σκοπός του αγιάζει όλα τα μέσα! Ως εξ ορισμού κάτοχος της «απόλυτης αλήθειας», θεωρεί ότι δικαιούται να επιβάλλει την άποψή του, την «εσαεί σωστή γραμμή» του όπου μπορεί με την ισχύ που διαθέτει! Έχει διαρκώς την τάση να επισπεύδει βεβιασμένα τα γεγονότα, να «σπρώξει» το ον στο δέον. Το απόλυτο της «καθαρής» θεωρίας του προβάλλει στο πεδίο της ηθικής ως «κατηγορική προσταγή», ως μεταφυσικός δεοντολογισμός που καθαγιαίνει κάθε αυθαιρεσία της βουλευσιαρχίας της πρακτικής του.

Ο αναθεωρητής στην πρακτική του ανάγει την όλη υπόθεση σε επιχείρηση (business as usual). Στην αγοραία και φενακισμένη μικροαστική του συνείδηση οι πολιτικές και οι θεωρητικές επιλογές πρέπει να γίνονται με γνώμονα το «νόμο» που θεωρεί ότι ρυθμίζει την «αιώνια» και προσφιλή του αγορά, το παζάρι: το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης. Η όλη αγωνία του είναι να «παράγει» και να παζαρεύει πράγμα που «πουλιέται καλά» στην πολιτική και όχι μόνο πιάτσα. Αξιολογεί λοιπόν το κάθε βήμα του με όρους κερδοφορίας-κερδοσκοπίας και μπαίνει στο παιχνίδι χωρίς ηθικούς ενδοιασμούς, χωρίς αρχές, αποδεχόμενος τους κανόνες του αντιπάλου (που παύει βέβαια σταδιακά να θεωρείται αντίπαλος). Αυτό φαίνεται ακόμα και από τις διατυπώσεις του, π.χ., «αγορά ιδεών»: ταύτιση της κυριαρχίας των ΕΧΣ με τον «πολιτισμό» και την «ελευθερία επιλογής», ισχυρισμός ότι η αστική τάξη είναι απλώς «κοινωνικός εταίρος», αλλά προβάλλει ως «αντίπαλο δέος» των «δογματικών-αριστεριστών» κ.λπ. Έτσι, ενώ οι αναθεωρητές επιδίδονται ασύστολα στην εκποίηση και εκπόρνευση του μαρξισμού (όπως έδειξε ο Λένιν για τους ηγέτες της 2ης Διεθνούς), οι δογματικοί είναι πρόθυμοι, άσχετα με τις προθέσεις τους, να βιάσουν ασυστόλως το μαρξισμό και την ιστορία (πάντοτε στο όνομα του μεν και της δε), διακηρύσσοντας συνάμα και την παρθενική τους αγνότητα.

Με αυτές τις «ερμηνείες» του μαρξισμού και στη βάση του πρακτικισμού τους, δογματικοί και αναθεωρητές πραγματοποιούν μια καταπληκτική ιδεολογική αντιστροφή: αμφότεροι ανάγουν τα μέσα σε αυτοσκοπό. Τα μέσα παύουν να αποτελούν μέσα για την επίτευξη του επαναστατικού σκοπού, το περιεχόμενο του οποίου είτε στρεβλώνεται (με την ιησουΐτικη χρήση ασύμβατων με αυτόν μέσων), είτε καταργείται (με τον αγοραίο «κινηματισμό-ακτιβισμό» του αναθεωρητισμού).

Το μόνο που παραμένει σαφές είναι το «βλέποντας και κάνοντας» της άμεσης τακτικής, ο αγοραίος τακτικισμός ...

Ο απαλλαγμένος από την μαρξιστική δέσμευση της διαλεκτικής σχέσης μεταξύ μέσων και σκοπών οπορτουνιστής γραφειοκράτης (δογματικός, αναθεωρητής είτε σε μετάβαση από τον πρώτο στο δεύτερο) γίνεται ηθικοπολιτικά δόλιος μακιαβελιστής: θεωρεί καθ' όλα θεμιτή τη χρησιμοποίηση κάθε μέσου για την επίτευξη των εκάστοτε καιροσκοπικών «σπουδαίων» σκοπών του στον πολιτικό αγώνα, την περιφρόνηση κάθε ηθικού κανόνα και την συστηματική απάτη-καταδολίευση στον αγώνα για την εξουσία (εσωκομματική, εντός του αστικού πολιτικού συστήματος και στις διεθνείς σχέσεις).

8) Η μεταφυσική μεθοδολογία ως κοινή βάση συμπληρωματικότητας, παραπληρωματικότητας, συνέργειας και μεταπηδήσεων.

Εδώ είναι που βρίσκεται η λυδία λίθος, η ενδότερη βάση της συγγένειας, ο κοινός παρονομαστής αναθεωρητισμού και δογματισμού. Παρ' όλη τη φαινομενική αντιπαλότητα τους η μεθοδολογία σκέψης και δράσης τους παρουσιάζει εκπληκτική ομοιότητα. Κι αυτό διότι και οι δυο είναι ανίκανοι να υπερβούν τα αναγκαία σε κάποιες βαθμίδες της νόησης, αλλά ανεπαρκή όρια του κοινού νου, της καθημερινής αγοραίας συνείδησης και της προδιαλεκτικής βαθμίδας της νόησης, της διάνοιας (Verstand). Η μόνη λογική την ύπαρξη της οποίας παραδέχονται, είναι η τυπική λογική της απόλυτης διάζευξης, όπως άλλωστε οι απανταχού μεταφυσικοί. Ούτε κουβέντα για την ραχοκοκαλιά του μαρξισμού, την διαλεκτική λογική. Βραχυκυκλωμένοι λοιπόν στην προδιαλεκτική βαθμίδα της νόησης, παγιδεύονται αμφότεροι στην αντιδιαλεκτική και μεταφυσική σκέψη. Όπως έδειξε ο Λένιν, όταν μας διαφεύγει το γεγονός ότι «ο μαρξισμός δεν είναι δόγμα, αλλά καθοδήγηση για δράση» (Ένγκελς), κάνουμε το μαρξισμό «μονόπλευρο, τερατώδη, νεκρό, του αφαιρούμε τη ζωντανή ψυχή του, υπονομεύουμε τα βασικά θεωρητικά του θεμέλια, τη διαλεκτική, τη διδασκαλία για την ολόπλευρη και πλήρη αντιφάσεων ιστορική ανάπτυξη, υπονομεύουμε τη συνάφεια του με τα συγκεκριμένα πρακτικά καθήκοντα της εποχής...» .

Αλλά και οι αναθεωρητές ακολουθώντας την αστική, καθηγητική «επιστήμη» ρίχνονται στο «βάλτο του εκχυδαϊσμού της επιστήμης, αντικαθιστώντας την "πονηρή" (και επαναστατική) διαλεκτική με την "απλή" (και ήπια) "εξέλιξη"...» . Και αυτή η κοινή για αναθεωρητές και δογματικούς μεθοδολογία πηγάζει σε τελευταία ανάλυση από το μικροαστικό χαρακτήρα των τοποθετήσεων τους.

Δύο τάσεις που αυτοπροσδιορίζονται ως διαμετρικά αντίθετες ως προς τη στάση ζωής (η απόλυτη άρνηση της κεφαλαιοκρατίας και η αποδοχή στην πράξη του απόλυτου και ανυπέβλητου χαρακτήρα της κεφαλαιοκρατίας) οδηγούν σε δύο εκδοχές του (προμαρξικής προέλευσης) μικροαστικού σοσιαλισμού: στον «κομμουνισμό του στρατώνα» και στο ρεφορμιστικό «εκσυγχρονισμό» της πλήρους ενσωμάτωσης στο καθεστώς του κεφαλαίου.

Αμφότεροι βασίζονται στον πρακτικισμό, στον τακτικισμό, στον έρποντα εμπειρισμό και στον πολιτικό πραγματισμό. Η κοινή μεθοδολογία και (σε τελευταία ανάλυση) η ταξική προέλευση δογματισμού και αναθεωρητισμού, καθιστούν πολύ εύκολη τη μεταπήδηση από τον πρώτο στο δεύτερο, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης και ήττας του επαναστατικού κινήματος, όπως συνέβη με την πρωτοφανή αντεπανάσταση και την κεφαλαιοκρατική παλινόρθωση που έλαβε χώρα στην ΕΣΣΔ και στις ευρωπαϊκές χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού. Αντίστοιχη κλιμάκωση τέτοιων μεταπηδήσεων παρατηρείται και κατά την κλιμάκωση του Γ' ΠΠ.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο δογματικός που θα θέσει κάποτε υπό αμφισβήτηση την «αδιάσειστη ισχύ» και την «απόλυτη αλήθεια» των δογμάτων του μεταπηδά με θαυμαστή ευκολία στον ανεργμάτιστο και άκρατο αναθεωρητισμό. Και η ιστορία του κομμουνιστικού κινήματος βρίθει από τέτοια παραδείγματα μεταπηδήσεων. Ενδεικτική είναι, π.χ., η θορυβώδης πορεία του πάλαι ποτέ υπέρμαχου του γαλλικού δογματισμού, Ροζέ Γκαροντί, προς άλλα δόγματα (μωαμεθανισμό,

μυστικισμό του Θιβέτ, άρνηση του ολοκαυτώματος κ.λπ.), δηλαδή, στον αχαλίνωτο αναθεωρητισμό. Και οι εν λόγω μεταστροφές κάθε άλλο παρά ανάγονται στις προσωπικές ιδιότητες των εν λόγω υποκειμένων.

9) Οπορτουνιστική αποστασία, ιδεολογικός εκφυλισμός και απεμπόληση της επαναστατικής προοπτικής.

Η νομοτελής πορεία από το δογματισμό στον αναθεωρητισμό εκδηλώνεται σε μαζική κλίμακα σε περιόδους κρίσης και πολέμου. Είναι άκρως υποκειμενική-ιδεαλιστική η αντίληψη, π.χ., που ανάγει συλλήβδην την αντεπανάσταση που δρομολογήθηκε με την περεστρόικα, είτε τη δεξιά στροφή μεγάλου μέρους της αριστεράς στην Ελλάδα στην υποκειμενική προδοσία των πρωταγωνιστών αυτών των διαδικασιών (χωρίς βέβαια να υποτιμάται και αυτή η πλευρά). Η αντίληψη αυτή εμποδίζει την επιστημονική διερεύνηση των βαθύτερων (διεθνών, ταξικών, οργανωτικών και ιδεολογικών) αιτίων αυτών των φαινομένων, συγκαλύπτει τα γενεσιουργά αίτιά τους, συμβάλλοντας αντικειμενικά στην αναπαραγωγή τους, ίσως σε χειρότερη και τραγικότερη μορφή. Δεν υπάρχουν τερατογενέσεις που να είναι προϊόντα άψογων συλλήψεων.

Η πείρα του εκφυλισμού ολόκληρων μαζικών κομμάτων -μη εξαιρουμένου και του σοσιαλδημοκρατικού κόμματος της Γερμανίας, που ιδρύθηκε με την άμεση καθοδήγηση των Μαρξ και Ένγκελς- της Β΄ Διεθνούς και οι αναλύσεις των κλασικών γι' αυτά τα φαινόμενα αποκτούν ιδιαίτερη επικαιρότητα σήμερα. Όπως επιβεβαιώνει και η μελέτη της ιστορίας του εκφυλισμού του ΚΚΕ, η κλιμάκωση της ολικής μεταστροφής κομμουνιστικών κομμάτων στον αναθεωρητισμό ξεκινά από την ουσιαστική οπορτουνιστική διολίσθηση σε καθεστωτικές θέσεις, από την πρακτική υιοθέτηση του ρεφορμισμού από την ηγεσία, η οποία φραστικά διακηρύσσει (με ολοένα και πιο ασαφείς και αόριστες διατυπώσεις), την προσήλωσή της στους «στρατηγικούς» στόχους και στο «μαρξισμό-λενινισμό», και διατηρεί τα παραδοσιακά γνωρίσματα-σύμβολα του κόμματος (μαρτυρολογία, ονομασία, σφυροδρέπανο κ.λπ., τα «εικονίσματα» που έλεγε ένας από τους ιστορικούς πρώην Γ.Γ. του ΚΚΕ, ο Χαρίλαος Φλωράκης), αυτά που ενεργοποιούν βαθιά ιστορικά εξαρτημένα αντανάκλαστικά, συνειρμικές συναισθηματικές φορτίσεις, ικανές να καλλιεργήσουν την ψευδαίσθηση της συνέχισης των αρχικών επαναστατικών παραδόσεων, παρά το γεγονός ότι η οπορτουνιστική μετάλλαξη, η σήψη είναι πλέον προϊούσα και μη αναστρέψιμη. Τα σύμβολα αυτά παίρνουν τη μορφή τελετουργικών-θρησκευτικών «εικονισμάτων». Μπορεί βέβαια κάποιοι κομμουνιστικοί σκοποί (ακριβέστερα: κομμουνιστικοφανείς διακηρύξεις) να παραμένουν επτασφράγιστοι στο «εικονοστάσι» του προγράμματος. Όμως, όπως έλεγε ο Ένγκελς, «το επίσημο πρόγραμμα ενός κόμματος έχει λιγότερη σημασία από αυτό που το κόμμα πράττει στην πραγματικότητα». Μπορεί μεν να διατηρείται κάποια επίφαση προλεταριακότητας, όμως η ηγεσία χειρίζεται τους όρους «προλεταριάτο» και «εργατική τάξη» ασκώντας παρεμφερή δημαγωγική κολακεία μ' αυτή που ασκούν οι αστοί πολιτικοί, μετατρέποντας σε ιερή τη λέξη «λαός» και «υποκαθιστώντας την επαναστατική ανάπτυξη με φραστική υποκρισία περί επανάστασης».

Στην πράξη όμως, γι' αυτούς «η ανατροπή του κεφαλαιοκρατικού συστήματος είναι υπόθεση του απώτερου απροσδιόριστου μέλλοντος, που δεν έχει απολύτως καμία σημασία για τη σημερινή πολιτική πρακτική. Το ίδιο ισχύει και για την ταξική πάλη μεταξύ προλεταριάτου και αστικής τάξης. Στα χαρτιά παραδέχονται αυτή την πάλη, διότι θα ήταν απλώς αδύνατον πλέον να την αρνούνται, στην πράξη όμως την κατευνάζουν, την αμβλύνουν, την αποδυναμώνουν...». Εδώ έχουμε να κάνουμε με ανθρώπους «που ενώ κάνουν ότι είναι πολυάσχολοι και πολυπράγμονες, όχι μόνον οι ίδιοι δεν κάνουν τίποτε, αλλά πασχίζουν να εμποδίζουν να συμβεί οτιδήποτε άλλο εκτός από φλυαρίες... που με το φόβο τους μπροστά σε κάθε δράση τροχοπεδούσαν το κίνημα σε κάθε βήμα και τελικά το οδήγησαν σε ήττα, που ποτέ δεν βλέπουν την αντίδραση και εκπλήσσονται εξαιρετικά επειδή βρέθηκαν σ' ένα αδιέξοδο, απ' όπου είναι εξίσου αδύνατη και η αντίσταση και η φυγή. Είναι

οι ίδιοι άνθρωποι που θέλουν να στριμώξουν την ιστορία στο μικροαστικό τους ορίζοντα, τους οποίους όμως η ιστορία ποτέ δεν λογαριάζει και βαδίζει το δρόμο της» .

Ο βαθμιαίος εθισμός της βάσης του κόμματος στην καιροσκοπική άσκηση μικροπολιτικών της στιγμής, η έντονη ιδεολογικοποίηση αυτής της πρακτικής με την καταγιμιστική προβολή της (από τα κομματικά και αστικά Μ.Μ.Ε.) ως μόνης «ρεαλιστικής» εναλλακτικής, συνεπούς και συγκεκριμένης πρότασης και η συστηματική εξουδετέρωση κάθε σοβαρού αντίλογου (διοικητικά, μέσω της διαστρέβλωσης, της αποσιώπησης και της ιδεολογικής τρομοκρατίας που οδηγούν στην οπαδοποίηση, στην αδρανοποίηση και τελικά στην ιδιώτευση), θα οδηγήσουν τελικά νομοτελώς στη σαφή και ρητή απόρριψη ακόμα και αυτών των εναπομεινάντων συμβόλων -«εικονισμάτων». Το μέτρο, οι ρυθμοί και τα συγκεκριμένα βήματα του εκφυλισμού των παραδοσιακών επαναστατικών κομμάτων επιλέγονται πάντοτε με κριτήριο την άσκηση μιας ελεγχόμενης χειραγώγησης της συνείδησης και της συμπεριφοράς των μαζών με έναν ιδεολογικό και πρακτικό μιθριδατισμό, βάσει της γνωστής αστικής χειραγώγησης του «παράθυρου του Όβερτον». Χαρακτηριστικό είναι, π.χ., το γεγονός ότι αυτός που επιχείρησε αρχικά να απαντήσει στην αναθεωρητική επίθεση του Μπερνστάιν εξ ονόματος της μαρξιστικής ορθοδοξίας ήταν ο Κάουτσκι, μετέπειτα οπαδός του «σοσιαλιμπεριαλισμού» και πολέμιος της μπολσεβίκικης επανάστασης, ο οποίος, ωστόσο, μέχρι το τέλος της ζωής του διατηρούσε τις αγνές και τίμιες προθέσεις της «μαρξιστικής ορθοδοξίας» του, την πίστη του στην «καθαρή ταξική πάλη» κ.λπ. Όμως η απόρριψη «των μεγάλων και θεμελιωδών στόχων χάριν των συμφερόντων της στιγμής και της ημέρας, αυτό το κυνήγι των επιτυχιών της στιγμής και η πάλη γι' αυτές χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψιν οι περαιτέρω συνέπειες, αυτή η θυσία του μέλλοντος του κινήματος χάριν του παρόντος μπορεί και να γίνονται από «τίμια» ελατήρια. Αυτό όμως είναι και παραμένει οιορτοουνισμός, και ο «τίμιος» οιορτοουνισμός είναι κατά τη γνώμη μας πιο επικίνδυνος από όλους τους άλλους» .

10) Υγιή στοιχεία στη δυναμική της ανάπτυξης γνώσης και πράξης και παγίδευση σε νοσηρά αδιέξοδα.

Εδώ επισημαίνουμε τα γνωρίσματα αυτών των δύο κυρίαρχων σήμερα τάσεων του μαρξισμού αδρομερώς, κατά κάποιο τρόπο σε «τυπική καθαρή μορφή». Στην πραγματικότητα υπάρχει πληθώρα μεταβατικών εκδοχών και ενδιάμεσων τύπων, οι οποίοι ουσιαστικά ανάγονται στους δύο παραπάνω.

Αν εξαιρέσουμε τους συνειδητούς φορείς της αστικής ιδεολογίας, τους απολογητές του εκσυγχρονισμού της κεφαλαιοκρατίας και των γραφειοκρατικοποιημένων και εκφυλισμένων (τέως) εργατικών κομμάτων, μεταξύ κάποιων ανθρώπων που διάκινεται φιλικά προς τον αναθεωρητισμό, ενίοτε ενδέχεται να εκδηλωθεί και μια ζωντανή κριτική διάθεση, κάποια υγιής αμφισβήτηση και ένας σκεπτικισμός. Αν τα χαρακτηριστικά αυτά αποτελούν απλώς μια ορισμένη φάση-βαθμίδα στη διαδικασία εμβάθυνσης της κοσμοθεώρησης, υπό ορισμένες συνθήκες, με έντονη παρέμβαση των κομμουνιστών, ενδέχεται να εξελιχθούν σε κριτικές επαναστατικές, δηλαδή σε δημιουργικές θέσεις (αν βέβαια δεν βραχυκυκλώσουν τη συνείδηση αυτών των ανθρώπων οι αναθεωρητές με την διαλυτική τους προπαγάνδα).

Αν εξαιρέσουμε τους γραφειοκράτες απολογητές, που έχοντας αυτοσκοπό τους την δικαίωση και κατοχύρωση της ύπαρξης και λειτουργίας τους στον μηχανισμό, μέσω της αναπαραγωγής των γραφειοκρατικών δομών, που υπηρετούν, χρησιμοποιούν ως ιδεολογικό προκάλυμμα για τα πεπραγμένα τους ένα δογματοποιημένο «μαρξισμό», στο πλαίσιο της δογματικής τάσης, σε συγκυρίες σύγχυσης και διάλυσης, παρατηρείται ενίοτε και μια αμυντική τάση «εμμονής και πίστης στις αρχές», από τίμιους απλούς ανθρώπους, καλοπροαίρετα προσκολλημένους στο δογματισμό, λόγω ακριβώς των σκληρών συνθηκών της ταξικής πάλης που βιώνουν. Τέτοιοι άνθρωποι ήταν και είναι ακόμα αυτοί που προβάλλουν ανυποχώρητη αντίσταση στην κλιμάκωση της αστικής αντεπανάστασης στα κράτη και κρατίδια που προέκυψαν από την αστική αντεπανάσταση στην ΕΣΣΔ,

που αντιμάχονται την νεοπαγή αστική τάξη και τους αναθεωρητές οπορτουνιστές συμμάχους της. Από αυτή την τάση (αν δεν βραχυκυκλώνει, απολυτοποιείται κ.λπ.) είναι επίσης εφικτή η μετάβαση σε θέσεις του δημιουργικού μαρξισμού.

Στον τομέα της επιστήμης, στη θεωρητική δραστηριότητα, ορισμένος «δογματισμός» παίζει συχνά το ρόλο ενός υγιούς και εύλογου «συντηρητισμού», ο οποίος αντιστέκεται στο διαλυτικό ρεύμα του «υπερεπαναστατισμού», στο «μεθοδολογικό αναρχισμό», στον μεταμοντέρνο ανορθολογισμό και στις τάσεις άρνησης, διάλυσης και καταστροφής του επιστημονικού κεκτημένου. Δρα, δηλαδή, ως αντίποδας στην τάση απόρριψης των θεμελίων της επιστήμης και του ίδιου του ορθολογισμού. Ωστόσο, αυτός ο «συντηρητισμός» μπορεί κάλλιστα να εξελιχθεί σε καθαυτό συντηρητισμό και δογματισμό, αν η επιστημονική δραστηριότητα αποκόπτεται από τα νέα γεγονότα και περιορίζεται στην «απλή στερεοτυπική αναπαραγωγή» της διαθέσιμης γνώσης-θεωρίας, χωρίς να παράγει νέα γνώση μέσω της ερμηνείας αυτών των γεγονότων και του κριτικού αναστοχασμού των κεκτημένων της επιστήμης.

Σε διαφορετικές ιστορικές φάσεις του κινήματος δεσπάζει άλλοτε η μεν και άλλοτε η δε από τις παραπάνω τάσεις.

Σε συνθήκες επαναστατικής έξαρσης, επαναστατικών καταστάσεων, όξυνσης της ταξικής πάλης, παρανομίας κ.λπ. δεσπάζει κατεξοχήν η δογματική αριστερίστικη τάση.

Κατά τη διάρκεια όμως παρατεταμένων ήπιων, εξελικτικών και ειρηνικών περιόδων της κεφαλαιοκρατικής κοινωνίας, είτε κατά τη διάρκεια μιας ήττας του παγκόσμιου επαναστατικού κινήματος από την αντεπανάσταση, κυρίως στις χώρες του ιμπεριαλισμού, δεσπάζει κυρίως η αναθεωρητική τάση. Η τάση αυτή έχει εδραιωθεί ιδιαίτερα στα αριστερά κινήματα των κεφαλαιοκρατικών χωρών με υψηλό ή μέσο επίπεδο ανάπτυξης, γεγονός που συνδέεται και με ριζικές αλλαγές των συνθηκών και του τρόπου ζωής των εργαζομένων (λόγω των δυνατοτήτων που παρέχει στις άρχουσες τάξεις η τεχνολογική κ.λπ. υπεροχή τους έναντι των ασθενώς ανεπτυγμένων χωρών, λόγω εξαγοράς της εργατικής αριστοκρατίας με μερίδιο των μονοπωλιακών υπερκερδών που απομυζούν από όλο τον πλανήτη κ.λπ.).

Πρέπει να επισημάνουμε ότι, από τη σκοπιά του αναθεωρητισμού, ο κάθε δημιουργικός συνεπής μαρξιστής προβάλλει ως δογματικός. Και αντίστροφα, από τη σκοπιά του δογματισμού, κάθε δημιουργική μαρξιστική τάση χαρακτηρίζεται αναθεωρητική... Η επιφανειακή, μεταφυσική κατηγοριοποίηση που χαρακτηρίζει και τις δύο αυτές τάσεις ενεργοποιείται και εδώ στο επίπεδο του ενστικτώδους αυτοματισμού, του εξαρτημένου αντανάκλαστικού...

➤ **Ορισμένα συμπεράσματα.**

Όπως διαπιστώσαμε, η κλιμάκωση του Γ'ΠΠ οδηγεί νομοτελώς σε πόλωση και διάσπαση του παγκόσμιου αντιιμπεριαλιστικού και επαναστατικού κινήματος. Η αδυσώπητη σύγκρουση μεταξύ των δυνάμεων του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ και των δυνάμεων του σοσιαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού εισβάλλει ορμητικά και στο εσωτερικό του κινήματος. Εκφυλιστικές τάσεις δεκαετιών -αν όχι αιώνων- εκδηλώνονται και επιταχύνονται με εκρηκτική μορφή. Όσο και αν προσπαθούν, οι δυνάμεις του πιο επικίνδυνου σήμερα οπορτουνισμού, είναι ανίκανες πλέον να συγκαλύψουν αποτελεσματικά την συνέργειά τους με τον επιτιθέμενο ιμπεριαλιστικό άξονα.

Στο κείμενο αυτό, αναδείξαμε το περίγραμμα των «θεωρητικών» και πρακτικών χαρακτηριστικών της σχέσης του οπορτουνισμού με τον δογματισμό και τον αναθεωρητισμό, μέσα από την εξέταση ορισμένων βασικών ζητημάτων:

- ποια είναι η κοινωνική-ταξική προέλευση τους και ο ρόλος που εκ των πραγμάτων διαδραματίζουν στο συσχετισμό των ταξικών δυνάμεων;

- τι είδους πολιτική ασκούν, ποιας τάξης τα συμφέροντα εξυπηρετούν στην πράξη;
- πώς συσχετίζουν τη στρατηγική με την τακτική, τα μέσα με τους σκοπούς κ.λπ.
- ποια είναι η ηθική τους φιλοσοφία και στάση ζωής;
- πώς βλέπουν το θεωρητικό σύστημα του μαρξισμού και τη συσχέτιση του με τη μέθοδο, με τη διαλεκτική;
- ποια είναι εκ των πραγμάτων (και όχι στο επίπεδο των διακηρύξεων) η μεθοδολογία τους;
- ποια είναι η σχέση τους με τις καταβολές του μαρξισμού και με τα αντίπαλα προς αυτόν ρεύματα;
- πώς εξετάζουν το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της θεωρίας και της πολιτικής πράξης;
- ποιες είναι οι γνωσιοθεωρητικές τους τοποθετήσεις και πώς αντιμετωπίζουν το ζήτημα της επιστημονικής αλήθειας;

Εδώ δεν πρόκειται, βέβαια, για ερωτήματα «ακαδημαϊκού» ενδιαφέροντος.

Καθοριστικής σημασίας στην εκφυλιστική διαδικασία ενσωμάτωσης στο καθεστώς του κεφαλαίου ενός κόμματος είναι η σταδιακή μετατόπιση της πρακτικής και οργανωτικής του δράσης στην κατεύθυνση της υπονόμευσης και ακύρωσης του επαναστατικού υποκειμένου και των αντιμπεριαλιστικών λαϊκών δυνάμεων, στην κατεύθυνση της πρακτόρευσης των συμφερόντων του ιμπεριαλισμού στο κίνημα. Ο εκφυλισμός αυτός συνδέεται οργανικά με την υποτίμηση και αγνόηση του καθοδηγητικού ρόλου της επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας του μαρξισμού λενινισμού, με την ακύρωση της οργανικής διασύνδεσής του με το εργατικό-λαϊκό κίνημα, με την παραίτηση από το επαναστατικό καθήκον δημιουργικής ανάπτυξής του. Ωστόσο, η δημιουργική ανάπτυξη του μαρξισμού είναι ο μοναδικός τρόπος ύπαρξής του: παραίτηση από αυτή τη δημιουργική ανάπτυξη σημαίνει μετατροπή του μαρξισμού σε κάτι άλλο. Για αυτό και οι οπορτουνιστές είναι αναγκασμένοι να αποσπούν μεταφυσικά την θεωρία από την πράξη ενώ ανάγουν την επιστημονική θεωρία σε αγοραία προπαγανδιστικά ιδεολογήματα και αντίστοιχα αφηρημένα, άσφαιρα (εκτός τόπου και χρόνου) συνθήματα, προς συγκάλυψη των εκάστοτε οπορτουνιστικών-καθεστωτικών διολισθήσεων. Έτσι, απορρίπτουν εκ των πραγμάτων και απεμπολούν τόσο την επαναστατική θεωρία όσο και την επαναστατική πράξη.

Για αυτό οι οπορτουνιστές υποκαθιστούν την επαναστατική θεωρία με αυθαίρετα ιδεολογήματα προς προπαγανδιστική επένδυση των υπονομευτικών για το κίνημα πρακτικών τους, έρχοντας κατά περίπτωση ανάμεσα στη Σκύλλα του δογματισμού και στη Χάρυβδη του αναθεωρητισμού, ανάμεσα στην δήθεν άνευ όρων και ορίων «πίστη» και «προάσπιση θέσεων» της μουμιοποιημένης μεταφυσικής δογματικής τους διαστρέβλωσης και ανεργάτιστη αποδόμηση του μαρξισμού και υποκατάστασή του με κάθε λογής αστικά, μεταφυσικά ιδεολογήματα/δόγματα.

Όπως διαπιστώσαμε, οι δύο αυτές τάσεις, λόγω ακριβώς της ταξικής τοποθέτησής τους, η οποία συνδέεται εσωτερικά με τη μεταφυσική τους μεθοδολογία, αποδεικνύονται άκρως άγονες και ανίκανες να αναπτύξουν την επαναστατική θεωρία, ανίκανες να συμβάλλουν στην αναβάθμιση, στην ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος. Η συνειδητοποίηση αυτού του πορίσματος είναι μεν αναγκαία προϋπόθεση για την δημιουργική ανάπτυξη του μαρξισμού, αλλά όχι και ικανή.

Εκ των ων ουκ άνευ όρος για την αποκάλυψη και την συντριβή του οπορτουνισμού, που πρακτορεύει τα στρατηγικά συμφέροντα του άξονα στο εσωτερικό του κινήματος, είναι και η επιστημονική διακρίβωση των μηχανισμών διασύνδεσης του οπορτουνισμού με τις δύο βασικές εκδοχές διαστρέβλωσης και καταστροφής της επαναστατικής θεωρίας και πράξης: τον δογματισμό και τον αναθεωρητισμό. Απαιτείται ανένδοτος αγώνας για την αποκάλυψη του πραγματικού ρόλου, για το ξεμπρόστιασμα, για τη θεωρητική, ιδεολογική, ηθικοπολιτική και οργανωτική συντριβή της τοξικά διαλυτικής αποστασίας των οπορτουνιστών, με όποια δογματικά είτε/και αναθεωρητικά τοξικά φτιασίδια και αν πλασάρουν τον υπονομευτικό τους ρόλο.

Η γνώση αυτών των μηχανισμών καθιστά πιο προβλέψιμες τις δόλιες υπονομευτικές κινήσεις των οπορτουνιστών, βοηθά στην αποκάλυψη και συντριβή του εχθρού στις τάξεις του κινήματος,

εξοπλίζει την Ε-Ε και την ΠΑΠ ώστε να κλιμακώσουν τον αγώνα τους πιο αποτελεσματικά, μέχρι την οριστική νίκη των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του σοσιαλισμού.

9. Συνδικαλισμός στην Ελλάδα.

Το συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα εδώ και πολλές δεκαετίες βρίσκεται σε μια τρομερή ύφεση. Εάν εξετάσουμε την ιστορική του πορεία μπορούμε να ισχυριστούμε ότι βρίσκεται σε μια αναλογία με το γενικότερο επαναστατικό κίνημα στη χώρα, αλλά και παγκόσμια. Για παράδειγμα, τα ανώτερα συνδικαλιστικά όργανα (ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ) δημιουργήθηκαν λίγο μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση (όπως και το ίδιο το ΣΕΚΕ και μετέπειτα το ΚΚΕ). Πριν το Β'ΠΠ αλλά και κατά τη διάρκειά του, αν και σε καθεστώς παρανομίας έγιναν μεγάλοι εργατικοί αγώνες όπου οι κομμουνιστές πρωτοστατούσαν.

Μετά την ήττα στον εμφύλιο και υπό καθεστώς παρανομίας και εξόντωσης του πιο επαναστατικού τμήματος του εργατικού κινήματος οι συνδικαλιστικές διεκδικήσεις περιορίστηκαν. Τη δεκαετία του 60 και μέχρι το αμερικανοκίνητο πραξικόπημα του 1967, υπήρξε μια ανάταση του κινήματος, η οποία διακόπηκε με το κυνήγι που εξαπέλυσε η χούντα κατά της αριστεράς στο σύνολό της. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι πέρα από τη φυσική καταστολή και την νομοθεσία του αστικού κράτους απέναντι στο συνδικαλιστικό κίνημα, η εξαγορά των συνδικαλιστών και η ενσωμάτωση γενικότερα του συνδικαλισμού από το αστικό κράτος έπαιξαν και παίζουν σημαντικό ρόλο στον περιορισμό του (ήδη επί Μεταξά οι συνδικαλιστικές οργανώσεις ενσωματώθηκαν στον κρατικό μηχανισμό κατά το πρότυπο της φασιστικής Ιταλίας).

Στη μεταπολίτευση υπήρξε μεγάλη άνθηση των εργατικών διεκδικήσεων (σε αναλογία με την άνοδο της αριστεράς), κυρίως σε εργοστάσια μεταποίησης και σε ορυχεία. Την εποχή εκείνη πρωτοστατούσαν συνδικαλιστές που προέρχονταν από μαοϊκά και τροτσκιστικά ρεύματα. Το ΚΚΕ ήταν πλέον νόμιμο μεν, αλλά αυτά τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης βρισκόταν σε μια κατάσταση επανεκκίνησης θα λέγαμε, ωστόσο, μπήκε και αυτό ενεργά στο συνδικαλιστικό κίνημα λίγο πριν τις αρχές του 80. Επίσης οι δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ, πριν αυτό ανέβει στην κυβέρνηση, συμμετείχαν δυναμικά στους τότε αγώνες. Με την άνοδο του στην εξουσία επήλθε η εξαγορά και η ενσωμάτωση.

Μετά την ήττα των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων στην Ευρώπη και την οπισθοχώρηση του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος παρατηρούμε μια οπισθοχώρηση των εργατικών διεκδικήσεων στην Ελλάδα (ανά καιρούς έχουν δοθεί μάχες, αλλά είναι μικρές σε διάρκεια και ένταση π.χ. γίνονται απεργίες της μιας ημέρας χωρίς μεγάλη συμμετοχή και το αποτέλεσμα στην πλειονότητα είναι η ήττα των απεργών).

Σήμερα αυτό που παρατηρούμε είναι ο κατακερματισμός της εργατικής τάξης (στην Ελλάδα ο αριθμός των βιομηχανικών εργατών δεν είναι μεγάλος, πλέον υπάρχει εργατικό δυναμικό το οποίο είναι επιστημονικά εξειδικευμένο σε διάφορους κλάδους και επίσης μεγάλο κομμάτι του λαού εργάζεται στη «βιομηχανία του τουρισμού»), ο ατομικισμός και τα μικροαστικά κατάλοιπα των προηγούμενων δεκαετιών να διαμορφώνουν τη συνείδηση της τάξης μας, την αποπολιτικοποίηση και την απογοήτευση ως αποτέλεσμα των παραπάνω.

Μεγάλο μερίδιο ευθύνης για την κατάσταση που επικρατεί, πέρα από τους αντικειμενικούς παράγοντες, έχει και το ίδιο το επαναστατικό υποκείμενο ή, ακριβέστερα, το έλλειμά του. Η πολυδιάσπαση του χώρου, η μη ύπαρξη σύγχρονου προγράμματος πάλης (και εδώ η κρίση συγκρότησης, ηγεμονίας και πολιτικής εκπροσώπησης παίζει μεγάλο ρόλο) μέσα και έξω από τα σωματεία, η ενσωμάτωση και απουσία εναλλακτικής απέναντι στους γραφειοκρατικούς

συνδικαλιστικούς θεσμούς (ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ και εργατικά κέντρα) αποτελούν τους κύριους λόγους της ευθύνης που έχει ο υποκειμενικός παράγοντας για την κατάσταση στο συνδικαλιστικό κίνημα.

Η Ε-Ε εκτιμά ότι οι κομμουνιστικές δυνάμεις οφείλουν να πρωτοστατήσουν στους αγώνες (απέναντι στον ξεπουλημένο συνδικαλισμό και στις δυνάμεις του οπορτουνισμού), προτάσσοντας ένα σύγχρονο και ενωτικό σχέδιο, το οποίο -πέρα από τον αμυντικό χαρακτήρα που θα έχει (π.χ. κατάργηση αντιεργατικών νόμων)- θα πρέπει να θέτει στόχους βάση των σύγχρονων αναγκών (π.χ. μείωση χρόνου εργασίας) της τάξης μας και να διαπαιδαγωγεί την εργατική τάξη στη σύνδεση των εκάστοτε οικονομικών και θεσμικών διεκδικήσεων της με την ιστορική της αποστολή, με τον ρόλο της εργατικής τάξης ως πρωτοπορίας του αγώνα για την προοπτική της σοσιαλιστικής επανάστασης. Επίσης είναι σημαντική η αποκάλυψη του προδοτικού ρόλου και η ανατροπή ενσωματωμένων στο αστικό καθεστώς γραφειοκρατικών δομών, ηγεσιών και πρακτικών, ώστε να καταστούν οι ίδιες οι δομές του συνδικαλισμού (θεσμικού και μη) αντίστοιχες της εποχής και της συγκυρίας.

Ιδιαίτερα σήμερα, είναι αναγκαίο το μπόλιασμα του εργατικού κινήματος με τον αντιιμπεριαλιστικό μετωπικό αγώνα.

10. Πολιτικά κόμματα και ομάδες.

➤ ΝΔ

Η Νέα Δημοκρατία είναι ένα νεοφιλελεύθερο κόμμα το οποίο ιστορικά εκπροσωπεί την ντόπια αστική τάξη της χώρας μας καθώς και τον ιμπεριαλιστικό άξονα (ΝΑΤΟ, Ε.Ε.) της εποχής μας (στο παρελθόν οι πολιτικοί πρόγονοι του κόμματος αυτού είχαν συνταχθεί ακόμα και με το 3ο Ράιχ και τους συμμάχους του). Υπόσχεται στον λαό οικονομική άνοδο, στους αστούς πλήρη ασφάλεια και βοήθεια (αφορολόγητο, καταστολή συνδικαλισμού) και είναι ο πιο αξιόπιστος σύμμαχος της Δύσης (βλέπε επέκταση των βάσεων του ΝΑΤΟ, αποστολή εξοπλισμού στην Ουκρανία, επώδυνες για το λαό οικονομικές συμφωνίες με άλλα κράτη και πολυεθνικές εταιρείες). Η ΝΔ έχει παραδοσιακά καλές σχέσεις με τα μικροαστικά στρώματα και για αυτό το λόγο είναι εκλογικά πλειοψηφικό ρεύμα (ιδιαίτερα λόγω της αδυναμίας πειστικής διατύπωσης άλλης προοπτικής πέραν του ευρώ και της Ε.Ε. και με την βοήθεια της προπαγάνδας από όλα σχεδόν τα ΜΜΕ).

➤ ΠΑΣΟΚ

Το ΠΑΣΟΚ δημιουργήθηκε μετά την πτώση της χούντας και είχε ένα σοσιαλδημοκρατικό λόγο και πρόγραμμα. Στην ουσία όμως, παρά το φιλολαϊκό λόγο που είχε πριν έρθει στην εξουσία και κάποιες φιλολαϊκές μεταρρυθμίσεις που έκανε στα πρώτα χρόνια της διακυβέρνησής του, δεν ήρθε ποτέ σε ρήξη με την αστική τάξη της χώρας (προωθούσε έναν σοσιαλισμό με «ανθρώπινο πρόσωπο»), ούτε με το ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ που διακηρυκτικά διαμήνυε. Δημιούργησε ένα πελατειακού τύπου κράτος, κατέστρεψε αργά και μεθοδικά τις παραγωγικές δυνάμεις της χώρας και λειτούργησε ως μέσο εκτόνωσης των κινημάτων (μεγάλο μέρος της αριστεράς είχε στηρίξει το ΠΑΣΟΚ τα πρώτα χρόνια) μέσω του εκφυλισμού του συνδικαλισμού στη χώρα. Να σημειώσουμε ότι ύποπτο ρόλο σε αυτή τη μεταστροφή έπαιξε η ηγεσία του κόμματος (Ανδρέας Παπανδρέου) και ότι μετά την αντεπανάσταση και την κεφαλαιοκρατική παλινόρθωση που επικράτησαν στο «ανατολικό μπλοκ», έκανε ακόμα

μεγαλύτερη στροφή προς τον νεοφιλελευθερισμό (βλέπε ένταξη στην ΟΝΕ, στο ΔΝΤ και υπογραφή όλων των μνημονίων αργότερα).

➤ ΣΥΡΙΖΑ

Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι ένα αστικό νεοφιλελεύθερο κόμμα το οποίο προέρχεται ιστορικά από το ρεύμα του ευρωκομμουνισμού (αντισοβιετικό, ρεφορμιστικό ρεύμα). Το κόμμα αυτό πριν ξεσπάσει η κρίση του 2008 ήταν μειοψηφικό εκλογικά. Λόγω ακριβώς της κρίσης και των αντιλαϊκών μέτρων που πέρασαν τα επόμενα χρόνια δημιουργήθηκε ένα αυθόρμητο κίνημα το οποίο εκμεταλλεύτηκε ο ΣΥΡΙΖΑ, λόγω έλλειψης του αναγκαίου κοινωνικοπολιτικού μετώπου που επέτασσε η εποχή. Στο βωμό της εκλογικής νίκης, της ανόδου στην πολιτική εξουσία και του «Ανήκομεν εις την Δύσιν και πάση θυσία στο Ευρώ» ο ΣΥΡΙΖΑ δεν δίστασε να ξεπουλήσει την λαϊκή εντολή που τον ανέδειξε σε κυβέρνηση αλλά και του δημοψηφίσματος όπου το ΟΧΙ έγινε ΝΑΙ σε μια νύχτα. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να περάσουν μέτρα και να ψηφιστούν νόμοι που είναι αντίθετοι με τα συμφέροντα του λαού. Και εδώ η ηγεσία του κόμματος έπαιξε σημαντικό ρόλο σε αυτή τη δεξιά στροφή (οι διάφορες συνιστώσες μικρές και μεγάλες δεν κατάφεραν να πάρουν τους συσχετισμούς από την προεδρική συνιστώσα η οποία ενόψει νίκης των εκλογών του 2015 ενισχύθηκε με διάφορους καιροσκόπους από τον χώρο του ΠΑΣΟΚ κυρίως). Πρόσφατα μάλιστα αναδείχθηκε πρόεδρος του κόμματος ένας άνθρωπος ο οποίος είναι ξεκάθαρα εκπρόσωπος των ΗΠΑ με στενές σχέσεις με το Δημοκρατικό κόμμα.

✓ Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι τυπική περίπτωση ευρωατλαντικής «αριστεράς».

Η νυν κρίση σηματοδοτεί μεταξύ άλλων και την οριστική χρεοκοπία των εκδοχών και καταλοίπων του ευρωκομμουνισμού, του συνόλου των εκφυλισμένων και εκφυλιστικών μορφωμάτων που πρακτικά συντάσσονται με τις στρατηγικές επιλογές του ιμπεριαλιστικού άξονα και τον στηρίζουν με διάφορους τρόπους. Τα εγγενή κρισιακά-εκφυλιστικά φαινόμενα του ευρωκομμουνισμού και των επιγόνων του, αποκαλύπτονται σήμερα ανάγλυφα, χωρίς φτιασιδία. Ιδιαίτερης μελέτης χρήζουν ενδεικτικά τα εξής θέματα:

1. η σχέση του ευρωκομμουνισμού (ως αρχικής εκφυλιστικής μορφής των κομμάτων της Γ' Διεθνούς) με τα απολειφάδια της σοσιαλδημοκρατίας (του εκφυλισμού της Β' Διεθνούς),
2. η εδραίωση ενός εν πολλοίς κρατικοδίαιτου (κρατικού και διακρατικού) κομματικού γραφειοκρατικού μηχανισμού (σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, επαγγελματιών συνδικαλιστών, κοινοβουλευτικών, πανεπιστημιακών καθηγητών, συμβούλων, υπερεθνικών οργάνων Ε.Ε., ΜΚΟ, μηχανισμών απορρόφησης κρατικών και διακρατικών ευρωπαϊκών κονδυλίων, παρατρεχάμενων κ.ο.κ.), ο οποίος σε συνθήκες μακροχρόνιας ειρηνικής λειτουργίας εντός του συστήματος, εγκολπώνεται τη διαχειριστική λογική και προτάσσει την αναπαραγωγή του ίδιου και των συνακόλουθων βολικών ιδεολογημάτων του, έναντι των συμφερόντων της εργατικής τάξης. Κάποιοι εξ αυτών γίνονται αναφανδόν οι καθ' ύλην αρμόδιοι επί των “ευρωπαϊκών θεσμών” και των εν γένει θεμάτων της Ε.Ε. Η σύμφυση της παραπάνω κατηγορίας με θεσμούς, λειτουργίες και χρηματοδοτούμενα προγράμματα της Ε.Ε., γειώνει ευθέως την εξήγηση της απολογητικής τους στάσης. Ομάδα αναφοράς τους γίνεται η ενσωμάτωση στους αστικούς θεσμούς μέσω της ίδιας τους της γραφειοκρατικής θεσμικότητας. Άρα παύει να είναι για αυτούς ομάδα αναφοράς η εργατική τάξη (εάν και στο βαθμό που υπήρξε ποτέ...).
3. στη βάση της φетиχοποίησης της αστικής “δημοκρατίας”, προκύπτει ένας πρωτοφανής καθεστωτισμός-κοινοβουλευτικός κρετινισμός, μια θεσμολαγνεία (σε εθνικό και Ε.Ε. επίπεδο), μια παραίτηση από κάθε ιδέα επαναστατικού κινήματος στην κατεύθυνση και της συντριβής των διακρατικών μηχανισμών ιμπεριαλιστικής εξάρτησης του κεφαλαίου ως

αναγκαίος όρος της επανάστασης και της δικτατορίας του προλεταριάτου σε εθνικό επίπεδο. Το θέμα της εξουσίας, αποκόπτεται από το επαναστατικό ταξικό του περιεχόμενο, μετατρέπεται σε εκλογικίστικο παίγνιο με στόχο την συμμετοχή στην διαχείριση του συστήματος από κυβερνητικές θέσεις εξουσίας διαφόρων επιπέδων.

4. το «πακέτο» εκφυλιστικών ιδεών του αστισμού, που περιελάμβανε και περιλαμβάνει απαραίτητα:

α) «αντισταλινισμό», δηλ. αντισοβιετισμό-αντικομμουνισμό (με «αφ' υψηλού» κριτική έναντι όλων των ιστορικών εγχειρημάτων πρώιμου σοσιαλισμού κατά βάση από αστικές φιλελεύθερες θέσεις, με σαφή νότα ευρωκεντρικής αποικιοκρατικής νοοτροπίας «αυτονόητης και φυσικής ανωτερότητας», συχνά συγκαλυμμένες πίσω από μαξιμαλιστική ρητορική και τον διδακτικό τόνο της «καθαρής επαναστατικότητας»),

β) υποβάθμιση-εργαλειοποίηση της θεωρίας και της στρατηγικής, παραίτηση από την επιστημονική-επαναστατική και συγκεκριμένη ιστορική διαλεκτική σύνδεση τακτικής - στρατηγικής, μετάβαση στον τακτικισμό της καθεστωτικής «τέχνης του εφικτού», αναγωγή των πάντων σε ανώδυνες για το καθεστώς τακτικές του «βλέποντας και κάνοντας» (είτε με την μορφή της απεμπόλησης της στρατηγικής, είτε με την μορφή της φραστικής μεταφυσικής απολυτοποίησης της στρατηγικής, αποκομμένης από την τακτική, των μακροπρόθεσμων στόχων από τους μεσο-βραχυπρόθεσμους),

γ) άρνηση της επαναστατικής προοπτικής του κομμουνισμού (αρχής γενομένης από τη φетиχοποίηση της αστικής «δημοκρατίας»), αρχικά στο όνομα ενός «δημοκρατικού σοσιαλισμού», ενός «σοσιαλισμού με ανθρώπινο πρόσωπο» και τελικά,

δ) πλήρης διολίσθηση στο στόχο του εξωραϊσμού του καθεστώτος, ενός «καπιταλισμού με ανθρώπινο πρόσωπο»,

ε) παραίτηση από τον προλεταριακό διεθνισμό και υποκατάσταση του τελευταίου από τον «ευρωπαϊσμό» ως εκδοχή της ιδεολογίας του επιθετικού πολυεθνικού κεφαλαίου και της ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης που προωθεί, δηλαδή καθαρά στο πνεύμα του αστικού ιμπεριαλιστικού κοσμοπολιτισμού.

5. το χαρακτηριστικό για τον ευρωκομμουνισμό «πλουραλιστικό» φάσμα «ανανέωσης» του κεκτημένου της επιστημονικής θεωρίας και μεθοδολογίας του μαρξισμού δια του «ανοίγματος» σε ποικίλες ιδεολογικές, φιλοσοφικές, μεθοδολογικές κ.ο.κ. εκδοχές του αστισμού και ρευμάτων του συρμού, απότοκα των οποίων είναι ποικίλα ρεύματα του (κατά τον διαδεδομένο όρο του Π. Άντερσον) «Δυτικού μαρξισμού», του «νεομαρξισμού» κ.ο.κ. (θετικισμού, δομισμού, αλτουσεριανισμού, μεταδομισμού, μεταμοντέρνου κ.λπ.). Διολίσθηση σε κατά κανόνα ετερόκλητα συνονθυλεύματα στη βάση του εκλεκτικισμού, και παραίτηση από την επαναστατική θεωρητική και πρακτική ουσία του μαρξισμού, σε αμφότερες τις βασικές εκφάνσεις ιδεολογικού ευνουχισμού των φορέων αυτών των ρευμάτων: ακαδημαϊκή - καθηγητική και «κομματική» των γραφειοκρατών απολογητών της γραμμής...

6. η απόρριψη του λογικού-μεθοδολογικού πυρήνα του μαρξισμού, της επαναστατικής διαλεκτικής της ανάπτυξης. Η υποκατάσταση της τελευταίας από εκδοχές «θεωρίας των παραγόντων», του εξελικτισμού, του οικονομισμού, του δομισμού, του μεταδομισμού, της βουλησιαρχίας, του μεθοδολογικού πλουραλισμού, του «μεταμοντέρνου» κ.ο.κ. Η διαλεκτική τείνει να ανάγεται στο λόγο που αρθρώνουν σε απλή ευπρέπεια διαλόγου «ήπιων τόνων» και «χαμηλού προφίλ», σε αντιδιαστολή με την κριτική και επαναστατική πολεμική προς ανάδειξη και επίλυση αντιφάσεων. Ωστόσο, η μεθοδολογία είναι συνυφασμένη με τη στάση ζωής. Επακόλουθο: ο καθαγιασμός του συμβιβαστικού κομφορμισμού και η παντελής απουσία αρχών.

7. η δια των ποικίλων εκδοχών ιδεολογικής επένδυσης της αποστασίας του ευρωκομμουνισμού τροφοδότηση «ακροαριστερών», «αντιεξουσιαστικών», «αναρχικών», «αντικαπιταλιστικών» κ.ο.κ. εκδοχών ιδεολογίας και πρακτικής σε «νεομαρξιστική» βάση, πάντα σε μια σχέση συγκοινωνούντων δοχείων με τις ιδεολογικές πηγές του ευρωκομμουνισμού κ.ο.κ.

Ο ευρωκομμουνισμός, παρά τις αυταπάτες πολλών ανθρώπων του κινήματος που τον ακολούθησαν (κατ' αρχήν, στο πλαίσιο μιας υγιούς αντίδρασης σε εκφυλιστικά φαινόμενα της τριτοδιεθνιστικής παράδοσης, όπως ο δογματισμός, η γραφειοκρατικοποίηση κ.ο.κ.) με αγνές προθέσεις, ήταν ήδη από τις απαρχές του εκφυλιστικού φαινομένου του μαρξισμού, όσο κι αν ακκίζονταν οι φορείς του για «ανανέωση»... Το εκφυλιστικό στοιχείο συνδέεται εδώ με την εξ υπαρχής προσπάθεια «θεραπείας» υπαρκτών εκφυλιστικών φαινομένων της τριτοδιεθνιστικής παράδοσης με την προσφυγή στο προ πολλού εκφυλισμένο οπλοστάσιο της αποστασίας της Β' Διεθνούς. Πολλώ μάλλον τα καθ' ημάς μορφώματά του (με την χαρακτηριστική εμπλοκή τους σε συμπλέγματα του διπόλου επαρχιωτισμού – ευρωλαγνείας), εν είδη κυβερνήσασας αριστεράς τύπου ΔΗΜΑΡ (με σημαντικό μέρος των στελεχών του πάλαι ποτέ ΚΚΕ εσ. και του περιβάλλοντος Κύρκου), αλλά και του κατά τεκμήριο κατανυκτικά ευρωλάγνου υποτακτικού του Ευρωατλαντικού άξονα ΣΥΡΙΖΑ...

Για να επανέλθουμε στις περί Ε.Ε. απόψεις, όποιοι τρέφουν αυταπάτες αναφορικά με το χαρακτήρα της, οφείλουν να αποδείξουν ότι:

1. η Ε.Ε. δεν συνιστά ιμπεριαλιστική ολοκλήρωση, με τα θεσμικά της όργανα εξ υπαρχής δομημένα σε αυτή τη βάση, που διέπεται από τις προαναφερθείσες νομοτέλειες του νέου σταδίου της ιμπεριαλιστικής παγκοσμιοποίησης, αλλά διαφορετικού τύπου ένωση, σε επίπεδο πολιτικής οικονομίας,

2. ότι το ευρώ, η όλη δομή και οι λειτουργίες της ευρωζώνης, δεν συνιστούν σχέση παραγωγής, οργανικά ενταγμένη στο όλο των σχέσεων παραγωγής της ως άνω ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης, με το συνακόλουθο μηχανισμό επίτασης της ανισομέρειας, κατάργησης της δημοσιονομικής κυριαρχίας των χωρών, διασφάλισης της ανεξέλεγκτης κυριαρχίας του πολυεθνικού κεφαλαίου με αιχμή το χρηματοπιστωτικό, κ.ο.κ. και

3. ότι υπάρχουν (πραγματικές και όχι φανταστικές) κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις με στρατηγική επαναστατικού μετασχηματισμού (αν όχι και στις 28 χώρες – μέλη, τουλάχιστον στις χώρες της περιφέρειας της ευρωζώνης και της Ε.Ε.), ικανές στο εγγύς διάστημα να συγκροτηθούν ως υποκείμενο με όρους ηγεμονίας και προοπτική ριζικής αλλαγής των συσχετισμών δυνάμεων, άρα, και του ιμπεριαλιστικού χαρακτήρα της Ε.Ε., μέσα από το συντονισμένο τσάκισμα του απολυταρχικού και ανεξέλεγκτου διακρατικού γραφειοκρατικού μηχανισμού των θεσμικών και εξωθεσμικών της οργάνων (δεδομένου ότι αυτά δεν επιδέχονται μεταρρύθμιση).

Δεδομένου ότι τα παραπάνω δεν μπορούν να αποδειχθούν με ορθολογικό επιστημονικό τρόπο, όποια πολιτική εδράζεται σε παρόμοια ιδεολογήματα, είναι ουτοπική και ανεφάρμοστη.

➤ ΚΚΕ

Το ΚΚΕ είναι το μακροβιότερο κόμμα στη χώρα μας. Από την αρχή της δημιουργίας του μέχρι και το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα έδωσε τεράστιες μάχες με αποκορύφωμα τις δύο επαναστάσεις τη δεκαετία του 1940 (ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, ΔΣΕ), στις οποίες ηττήθηκε. Εδώ δεν μπορούμε να αναφερθούμε διεξοδικά στην πλούσια ιστορία αυτού του κόμματος, το οποίο υπήρξε η βασική μήτρα κάθε προοδευτικής παρέμβασης στη χώρα επί έξι δεκαετίες και πλέον.

Ωστόσο, οφείλουμε να εξετάσουμε, έστω επιγραμματικά, εάν και κατά πόσο -ό,τι απέμεινε από αυτό και όπως αυτό μεταλλάχθηκε- συνιστά αντίστοιχο της εποχής μας κομμουνιστικό κόμμα, τίνος συμφέροντα και σκοπούς υπηρετεί.

Έχει άραγε κάποια σχέση με τον κομμουνισμό το βασικό ιδεολόγημα και η πρακτική που προτάσσει η γραφειοκρατική ομάδα που ελέγχει το νυν ΚΚΕ στη συγκυρία του Γ'ΠΠ;

✓ **Ο πιο επικίνδυνος οπορτουνισμός και η αρλούμπα περί «ιμπεριαλιστικής πυραμίδας»...**

Το ιδεολόγημα αυτό συνιστά βασικό σχήμα εξαπάτησης και χειραγώγησης που παρέχει εξαιρετικά πολύτιμη πρακτική εκδούλευση στον επιτιθέμενο ιμπεριαλιστικό άξονα. Συνοπτικά, βασικά χαρακτηριστικά αυτού του ιδεολογήματος είναι τα εξής:

1. Η διαβόητη αρλούμπα περί «ιμπεριαλιστικής πυραμίδας» βασίζεται σε μια σκόπιμη σύγχυση των επιστημονικών εννοιών-κατηγοριών «ιμπεριαλιστικό στάδιο» και «ιμπεριαλιστικό κράτος» (αγγλ. "imperialist stage" και "imperialist state"), βάσει της οποίας, εφ' όσον υπάρχουν μονοπώλια, ΟΛΑ τα κράτη, αυτομάτως βαφτίζονται «ιμπεριαλιστικά»!...

2. Απορρίπτουν δηλαδή την αντίφαση μεταξύ ιμπεριαλιστικών χωρών (μιας χούφτας παρασίτων-ραντιέ κατά Λένιν) και ανεξάρτητων, ημιεξαρτημένων, εξαρτημένων χωρών, μέσω πολλαπλών μηχανισμών άντλησης υπεραξίας σε περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα, μέσω της απομύζησης μονοπωλιακών υπερκερδών.

3. Απορρίπτουν την λενινιστική κατηγορία του «ασθενούς κρίκου»: χώρας ή/και ομάδας χωρών, περιφέρειας, όπου συμπυκνώνονται σε ένα εκρηκτικό κόμβο οι εσωτερικές και παγκόσμιες αντιφάσεις του ιμπεριαλιστικού συστήματος, κατά τρόπο που καθιστά πιθανό και αναγκαίο το ξέσπασμα επαναστατικών καταστάσεων. Έτσι, απορρίπτουν στην πράξη την λενινιστική ανακάλυψη του μόνου εφικτού επί ιμπεριαλισμού, τρόπου νικηφόρων σοσιαλιστικών επαναστάσεων.

4. Απορρίπτουν την κομμουνιστική στρατηγική διά της μεταφυσικής απόσπασης της στρατηγικής απ' την τακτική και της αναγωγής της πρώτης σε αφηρημένο «αντικαπιταλισμό». Φτάνουν στο σημείο να απορρίπτουν και να απαγορεύουν ακόμα και τη λέξη «τακτική» επικαλούμενοι την «στρατηγική τους καθαρότητα» που έχει μετατρέψει τον τελικό σκοπό σε κενό γράμμα.

5. Αποσπούν μεταφυσικά την θεωρία από την πράξη, ενώ ανάγουν την επιστημονική θεωρία σε προπαγανδιστικά ιδεολογήματα, σχήματα και προσχήματα, προς συγκάλυψη των εκάστοτε οπορτουνιστικών-καθεστωτικών διολισθήσεων.

6. Έφτασαν να αρνούνται την ίδια της ύπαρξη νομοτελών σταδίων ιστορικής ανάπτυξης, γεγονός που συνιστά χονδροειδή απόρριψη όχι μόνο του ιστορικού υλισμού, αλλά και της διαλεκτικής της επαναστατικής ανάπτυξης.

7. Βάσει του δόγματός τους δεν υπάρχουν «ασθενείς κρίκοι», τακτικοί μεταβατικοί σκοποί, και κλιμάκωση του αγώνα, από την επαναστατική κατάσταση, την εξέγερση με μετωπικά αντιιμπεριαλιστικά (εθνικοαπελευθερωτικά, αντινεοαποικιοκρατικά, δημοκρατικά κ.λπ.) κινήματα σε εξαρτημένες χώρες με μέσο και κατώτερο του μέσου επίπεδο ανάπτυξης, προς την σοσιαλιστική επανάσταση. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι στη νοσηρή φαντασία τους δεν υπάρχουν και δεν πρόκειται να υπάρξουν ιστορικά συγκεκριμένα υποκείμενα, μέσα (υλικά, ιδεατά και οργανωτικά) και τρόποι επίτευξης του σοσιαλισμού-κομμουνισμού.

8. Απορρίπτουν πρακτικά τις υπαρκτές νικηφόρες πρώιμες σοσιαλιστικές επαναστάσεις διαφόρων λαών, με την επίκληση ενός μεταφυσικά εξιδανικευμένου «μοντέλου καθαρού σοσιαλισμού», χωρίς αντιφάσεις, προβλήματα και συγκρούσεις με την αντεπανάσταση, ενός μοντέλου σε απόλυτη μεταφυσική αντιδιαστολή με τον καπιταλισμό, στο πνεύμα του αφηρημένου «αντικαπιταλισμού», της φαντασιακής απόλυτης άρνησης του καπιταλισμού στο μεταφυσικό επέκεινα της «ωρίμανσης των συνθηκών»...

9. Απορρίπτουν συλλήβδην το στρατόπεδο των χωρών των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων, θέτουν ρητά υπό αμφισβήτηση ακόμα και το σοσιαλιστικό χαρακτήρα της ΕΣΣΔ! Χαρακτηρίζουν τον Β' ΠΠ ως «εξ υπαρχής και μέχρι τέλους ιμπεριαλιστικό» κ.λπ. Απορρίπτουν κάθε υπαρκτό σοσιαλισμό (Λ.Δ. Κίνας, Λ.Δ. Κορέας, Λ.Δ. Βιετνάμ, Λ.Δ. Λάος, εσχάτως εκφράζονται επιφυλάξεις ακόμα και για την Κούβα κ.λπ.), στη βάση αστικών ανιστορικών ιδεολογημάτων, που ταυτίζουν την όποια ύπαρξη ΕΧΣ με τον καπιταλισμό.

10. Απορρίπτουν τον αντιιμπεριαλισμό και τις χώρες που προέκυψαν ως αποτέλεσμα νικηφόρων εθνικοαπελευθερωτικών, αντιαποικιοκρατικών κ.λπ. κινήσεων, υπό την επίδραση και με την διεθνιστική βοήθεια των νικηφόρων πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων του 20ου αι., ενώ καταγγέλλουν κάθε αντιιμπεριαλιστικό, αντινεοαποικιοκρατικό, εθνικοαπαελευθερωτικό κ.λπ. στόχο ως «οπορτουμιστικό»!

Χρησιμοποιούν όσα απορρέουν από αυτόν τον δεκάλογο της συμφοράς για να υπονομεύσουν το παγκόσμιο αντιιμπεριαλιστικό και επαναστατικό κομμουνιστικό κίνημα. Προχωρούν συστηματικά σε διασπάσεις κομμουνιστικών και εργατικών κομμάτων όπου μπορούν και γίνονται χορηγοί των απανταχού αποστατών, πλασάροντας τους «ομοϊδεάτες»-μαριονέτες τους ανά τον κόσμο ως «τους μόνους συνεπείς». Τα πάντα δηλαδή γίνονται αντικείμενο εργαλειοποίησης από τους σαρανταπέντε μάστορες και εξήντα μαθητάδες του Περισσού, προκειμένου το γιοφύρι της Άρτας του καπιταλισμού να παραμείνει στη θέση του και αυτοί να διατηρήσουν τη δική τους.

➤ Εξωκοινοβουλευτική Αριστερά

Η εξωκοινοβουλευτική αριστερά αποτελείται από έναν μεγάλο αριθμό οργανώσεων (ιστορικά προέρχονται από διάφορες διασπάσεις του ΚΚΕ το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα). Οι ιδεολογικές καταβολές των οργανώσεων αυτών είναι ποικίλες (τροτσκιστές, μαοϊκοί, ευρωκομμουνιστές, αλτουσεριανοί κ.λπ.). Οι οργανώσεις αυτές αν και έχουν δώσει κατά καιρούς μεγάλες μάχες για να μην περάσουν τα αντιλαϊκά μέτρα που επιτάσσει ο ευρωατλαντικός άξονας και οι εκάστοτε κυβερνήσεις, έχουν κυρίως απεύθυνση στην φοιτητική νεολαία και σε μια πολύ μικρή μερίδα της εργατικής τάξης.

Και στις δύο περιπτώσεις οι δυνάμεις αυτές επικαλούνται τον Μαρξισμό-Λενινισμό σαν κύριο θεωρητικό/ιδεολογικό εργαλείο, παρόλα αυτά η ενασχόληση τους με την σύγχρονη επαναστατική θεωρία είναι μηδαμινή (η προσέγγιση που κάνουν δεν είναι επιστημονική αλλά εργαλειακή θα λέγαμε και έχει σαν σκοπό την αναπαραγωγή της εκάστοτε οργανωτικής δομής τους).

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα:

- 1) Την προσκόλληση σε ξεπερασμένα ιδεολογήματα και πρακτικές που είχε το κομμουνιστικό κίνημα τον 20^ο αιώνα, αλλά και στην εμπέδωση της αστικής μεταμοντέρνας ιδεολογίας και ψευδοεπιστήμης («θεωρία κατασκευής ταυτοτήτων», «μετακαπιταλισμός» κ.λπ.).
- 2) Την δογματική/αναθεωρητική προσέγγιση των πρώιμων σοσιαλιστικών επιχειρημάτων (είτε αυτών που έχασαν στις αρχές της δεκαετίας του 90' είτε αυτών που συνεχίζουν με τις όποιες αντιφάσεις να χτίζουν μια άλλη κοινωνία).
- 3) Την ανεπαρκή κατανόηση του σύγχρονου σταδίου του ιμπεριαλισμού.
- 4) Την λάθος στάση (ίσως αποστάσεις) στα μέτωπα του Γ' ΠΠ.
- 5) Την μη εκπόνηση ενός επιστημονικά τεκμηριωμένου εναλλακτικού προγράμματος διακυβέρνησης της χώρας μας.
- 6) Την αδυναμία συγκρότησης του υποκειμένου σε ένα πλατύ κοινωνικοπολιτικό μέτωπο.

➤ **Αναρχικός χώρος**

Το αναρχικό ρεύμα (ιδεαλιστικό, μικροαστικό και αντιεπισημονικό) σε αντιστοιχία με την αριστερά στην Ελλάδα είναι πολυδιασπασμένο (υπάρχουν πολλά διαφορετικά ιδεολογικά ρεύματα) και χωρίς κάποια σοβαρή οργανωτική δομή. Οι συνιστώσες του δεν έχουν κάποιο στρατηγικό σχέδιο για τον μετασχηματισμό της κοινωνίας και κινούνται απλά στο επίπεδο του πρακτικού κινήματος (ο εμπειρισμός εδώ παίζει πρωτεύοντα ρόλο). Στην καλύτερη των περιπτώσεων, μέρος του αναρχικού μπλοκ συμμετέχει σε συνδικαλιστικούς αγώνες. Σε άλλες περιπτώσεις δημιουργούν κάποιους θύλακες αγώνα (καταλήψεις) και κοινωνικοποιούνται μέσα από εκεί και στις πιο ακραίες περιπτώσεις έχουμε μια μηδενιστική δράση που ρέπει προς την ατομική τρομοκρατία, όπου η επαφή με την κοινωνία και την εργατική τάξη είναι μηδαμινή. Λόγω της έλλειψης σοβαρής επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας, αυτό το ρεύμα έχει αφομοιώσει προ πολλού τη μεταμοντέρνα ημερήσια διάταξη της «θεωρίας» και «θεσμικής» πρακτικής της «κατασκευής ταυτοτήτων». Επίσης η έλλειψη σοβαρών οργανωτικών δομών δίνει χώρο στο παρακράτος και στο βαθύ κράτος να εισχωρεί στις όποιες δομές τους με μεγάλη ευκολία και να τις χειραγωγεί.

➤ **ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ, ΝΙΚΗ, ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ**

Τα κόμματα αυτά είναι αντιδραστικά και ακροδεξιά (οι ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ είναι η συνέχεια της νεοναζιστικής Χρυσής Αυγής) άρα εξορισμού με το μέρος του κεφαλαίου και κατά της εργατικής τάξης (έχουν επαφές με το παρακράτος και την Εκκλησία). Παρόλα αυτά η κρίση πολιτικής εκπροσώπησης που υπάρχει στη χώρα μας, η εναντίωση τους στην μεταμοντέρνα αστική ιδεολογία που προωθείται (μέσω ενός αντιεπισημονικού, αντιδραστικού και οπισθοδρομικού λόγου που χρησιμοποιούν) και η ιμπεριαλιστική παγκοσμιοποίηση (αναζητούν προγραμματικά συμμαχία με την «ομόθρησκη» καπιταλιστική Ρωσία, και μια επιστροφή στο Έθνος-Κράτος), τους δίνει ένα αντισυστημικό μανδύα. Οφείλουμε να διαλύσουμε τις αυταπάτες για αυτά τα κόμματα και είναι καθήκον μας να αποκαλύψουμε το ποιοι είναι στην πραγματικότητα, μιας και ποτέ δεν αντιστρατεύονται τον ευρωατλαντικό άξονα και το ντόπιο κεφάλαιο που καταδυναστεύει το λαό και τον σέρνει όλο και πιο βαθιά στο σφαγείο του Γ'ΠΠ.

➤ **ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΕΠΑΜ, ΛΑΦΑΖΑΝΗΣ**

Τα κόμματα αυτού του τύπου έχουν ένα λαϊκίστικο, πατριωτικό λόγο (στην ουσία έχουν υιοθετήσει τη μη ύπαρξη ιδεολογιών, αριστεράς και δεξιάς) και θέτουν σαν στόχο γενικά και αόριστα την ανεξαρτησία της χώρας. Είναι αρχηγικά κόμματα χωρίς σοβαρό λαϊκό έρεισμα τα οποία, στην καλύτερη των περιπτώσεων έχουν σαν στρατηγικό στόχο τη «σωτηρία της χώρας» (διαγραφή χρέους, ρήξη με την Ε.Ε. και έξοδο από την Ευρωζώνη), χωρίς να έχουν βέβαια ένα σοβαρά εκπονημένο επιστημονικό και πολιτικό σχέδιο που θα έχει υπόψη του τον παγκόσμιο συσχετισμό δυνάμεων, τις διεθνιστικές σχέσεις με τις αντιιμπεριαλιστικές χώρες και τις χώρες του πρώιμου σοσιαλισμού. Συμμαχούν ακόμα και με ακροδεξιά κομμάτια της κοινωνίας και πολιτικά κόμματα και δεν έχουν καμιά θεωρητική αναφορά στον μαρξισμό/λενινισμό.

11. Το υποκείμενο της εποχής.

➤ Ιστορικοί όροι και όρια συγκρότησης του υποκειμένου.

Αντικειμενικός στόχος των κομμουνιστών πρέπει να είναι ο συντονισμός και η συγκρότηση των τριών κινητηρίων δυνάμεων του επαναστατικού κινήματος (του πρώιμου σοσιαλισμού, του αντιιμπεριαλισμού και του εργατικού κομμουνιστικού κινήματος). Αυτό βέβαια μπορεί να λάβει χώρα μόνο στη βάση της ιδιαιτερότητας και της ιστορικής αποστολής της κάθε μιας ως διακριτής οντότητας σε κοινωνικοπολιτικό υποκείμενο και όλων μαζί σε ενιαίο, μαχητικό μέτωπο, που θα συνιστά σήμερα πρωταρχικό καθήκον των κομμουνιστών σε κάθε χώρα και σε παγκόσμια κλίμακα.

Κατά πόσο ανταποκρίνονται τα υπάρχοντα σχήματα και μορφώματα σε αυτό το καθήκον;

Η κλίμακα και το βάθος των αντιφάσεων της εποχής που επιχειρεί ο άξονας να διευθετήσει μέσω του Γ'ΠΠ, ενεργοποιώντας πρωτοφανές ριζοσπαστικό και επαναστατικό δυναμικό, καθιστούν σαφές ότι κανένα από τα διαθέσιμα κρατικά και διακρατικά μορφώματα του εποικοδομήματος δεν ανταποκρίνεται κατά το βέλτιστο τρόπο στις επικείμενες ριζικές αλλαγές. Μπορεί να γίνεται λόγος μόνο για βαθμό ανταπόκρισης μερικών από αυτά. Αυτό αφορά ακόμα και τις πιο πρωτοπόρες δυνάμεις του σύγχρονου πρώιμου σοσιαλισμού και του κομμουνιστικού κινήματος, γεγονός που υπαγορεύει αντίστοιχα την αναγκαιότητα του ριζικού μετασχηματισμού τους, της επανίδρυσης, είτε ακόμα και της ίδρυσης νέων αντίστοιχων των αναγκών της εποχής.

Στις προηγούμενες μεταβατικές εποχές από σχηματισμό σε σχηματισμό, η μετάβαση διεξαγόταν αρχικά σε τοπική ή και περιφερειακή κλίμακα σε μεμονωμένες χώρες ή και ομάδες χωρών που αποτελούσαν τον εκάστοτε ασθενή κρίκο. Αυτό αφορά τις μέχρι τώρα κοινωνικές επαναστάσεις, όχι μόνο τις αστικοδημοκρατικές, αλλά και τις περισσότερες πρώιμες σοσιαλιστικές. Σήμερα ο «ασθενής κρίκος» παγκοσμιοποιείται κυριολεκτικά. Ο ιμπεριαλιστικός άξονας επιχειρεί συντονισμένα προληπτικά πλήγματα στους «ασθενείς κρίκους», προκαλώντας αλλαγές καθεστώτων, πραξικοπήματα, συρράξεις, ενεργοποιώντας μέτωπα, «τόξα αποσταθεροποίησης» και καταστάσεις «ελεγχόμενου χάους» σε παγκόσμια κλίμακα. Σε αυτόν τον συντονισμένο, στην υπαρξιακή αγωνία του, άξονα, δεν μπορεί να αντιπαρατεθεί ένα αυθόρμητο, ανομοιογενές και ανοργάνωτο κίνημα που σπαράσσεται από αντιθέσεις και έριδες, που δεν έχει στοιχειώδη ιδεολογική συγκρότηση και βρίσκεται σε σύγχυση.

Σήμερα, ο ιμπεριαλιστικός άξονας που βρίσκεται στη φθίνουσα πορεία της παρακμής και της σήψης του προβαίνει σε μια απέλπιδα και εξαιρετικά καταστροφική προσπάθεια επιβολής μιας παγκόσμιας νεοαποικιοκρατικής δικτατορίας της χρηματιστικής ολιγαρχίας (μετά το ναυάγιο των εγχειρημάτων επιβολής «παγκόσμιας διακυβέρνησης»). Αυτή η προσπάθεια γεννά την παγκόσμια κλίμακας αντιπαράθεση για την αποτροπή και συντριβή αυτής της δικτατορίας-μονοκρατορίας. Η συσπείρωση των δυνάμεων του σοσιαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού, εκ των πραγμάτων συναντά την θεμελιώδη ανάγκη της εποχής για παγκόσμιας κλίμακας «εγκέφαλο», για επαναστατική ενοποίηση του συνόλου των προοδευτικών δυνάμεων στην κατεύθυνση της επιστημονικά σχεδιοποιημένης ανάπτυξης. Αυτή η νομοτελής τάση έρχεται στο προσκήνιο:

1. ως τάση κορύφωσης της ημίτελους διαδικασίας των πρώιμων σοσιαλιστικών επαναστάσεων, και
2. επιταχύνει την προοπτική των ύστερων συρρικνώνοντας δραστικά τις πηγές παρασιτισμού του ιμπεριαλισμού.

Η επιστημονική θεωρητική θεμελίωση και η οργανωτική πρακτική αναβάθμιση του καθ' ενός από αυτά τα συστατικά μέρη της επαναστατικής διαδικασίας της εποχής και η βέλτιστη οργανική διασύνδεσή τους σε νικηφόρο μέτωπο αγώνα, σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο, είναι πρώτιστο καθήκον του κινήματος, βασικός σκοπός της της Ε-Ε και της ΠΑΠ.

Είναι λοιπόν ζωτική ανάγκη της ανθρωπότητας σε συνθήκες Γ΄ΠΠ η ανασυγκρότηση και ο σχεδιοποιημένος συντονισμός αυτών των τριών συστατικών μερών της ενιαίας επαναστατικής διαδικασίας, η μετατροπή τους σε οργανικές συνιστώσες ενός συνειδητού ενιαίου μετωπικού κοινωνικοπολιτικού και ιδεολογικού υποκειμένου. Όχι μόνο για διάσπαρτες και αποσπασματικές πράξεις αντίστασης στον επιτιθέμενο ιμπεριαλιστικό άξονα υπό τις ΗΠΑ, αλλά ικανού να αναλάβει τη στρατηγική πρωτοβουλία των κινήσεων σε όλα τα πεδία, σε όλα τα επίπεδα, σε όλα τα μέτωπα αυτής της αναμέτρησης ζωής ή θανάτου με τον άξονα.

Η επίτευξη της βέλτιστης οργάνωσης αυτών των θεμελιωδών συστατικών μερών και των αντίστοιχων κινητηρίων δυνάμεων της παγκόσμιας επαναστατικής διαδικασίας σε ενιαίο μαχητικό μέτωπο δεν είναι μία από τις επιλογές που έχουμε ενώπιόν μας με όρους διακριτικής ευχέρειας. Τουναντίον, είναι ο εκ των ων ουκ άνευ όρος για τη νίκη των προοδευτικών δυνάμεων στον Γ΄ΠΠ, για την ίδια την επιβίωση της ανθρωπότητας, για τη νικηφόρο έκβαση του επικείμενου μεγάλου κύματος των αντιιμπεριαλιστικών και σοσιαλιστικών εξεγέρσεων και επαναστάσεων.

Ο διεθνής παγκόσμιος μετωπικός αγώνας δεν είναι μια από τις διαθέσιμες επιλογές που εναπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια κάποιων υποκειμένων, αλλά είναι εκ των ων ουκ άνευ υπαρκτός όρος:

1. για την ίδια την επιβίωση και περαιτέρω ύπαρξη της ανθρωπότητας, άρα και
2. για την αναγέννηση νικηφόρου επαναστατικού κινήματος.

Αυτή η ριζικά διαφορετική (από την άποψη της ποιότητας, της ουσίας και της επιτακτικότητάς της) ανάγκη δεν μπορεί πλέον να εγκλωβίζεται σε εθιμοτυπικές γραφειοκρατικές τελετουργικές διευθετήσεις των «τμημάτων διεθνών σχέσεων» παραδοσιακών κομμάτων. Οφείλουμε να την καταστήσουμε δεσπόζουσα συνειδητά. Το ίδιο αντιιμπεριαλιστικό Μέτωπο και το κόμμα ή θα είναι πρωτίστως αντίστοιχα των διεθνιστικών καθηκόντων ή θα γίνονται εμπόδια στον επαναστατικό αγώνα.

Ο πρωτοπόρος και καθοδηγητικός ρόλος των αντίστοιχων της εποχής κομμουνιστών στον μετωπικό αντιιμπεριαλιστικό αγώνα είναι απαραίτητος για τη θεμελίωση και επίτευξη στρατηγικής πρωτοβουλίας των κινήσεων, μέσω της προτρέχουσας σύλληψης του εκάστοτε επικείμενου φάσματος δυνατοτήτων για ενεργό συνειδητή εμπλοκή στον αγώνα και της ετοιμότητάς τους για ασύμμετρα πλήγματα στους «ασθενείς κρίκους» του παγκόσμιου κεφαλαιοκρατικού συστήματος.

➤ Στρατηγική και τακτική.

Βασικό γνώρισμα του εκφυλισμού πολλών τάσεων, ομάδων και κομμάτων της αριστεράς είναι και η τεράστια σύγχυση σε ό,τι αφορά τη διαλεκτική σχέση τόσο μεταξύ στρατηγικής και τακτικής, όσο και μεταξύ κόμματος και μετώπου.

Στην πολιτική και στον πόλεμο, **στρατηγική** είναι ο απώτερος, ο ανώτερος, ο μείζων, ο μακροπρόθεσμος τελικός σκοπός του δρώντος συλλογικού υποκειμένου. **Τακτική** είναι το σύνολο των ενδιάμεσων σκοπών (βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων) καθώς και το σύνολο των μέσων (υλικών, οργανωτικών και ιδεατών), των τρόπων δράσης, των αντικειμενικών και υποκειμενικών όρων (της συγκρότησης των εκάστοτε ιστορικά αναγκαίων μορφών, κλίμακας και επιπέδων συλλογικών υποκειμένων), η σκόπιμη σταδιακή και αλματώδης ενεργοποίηση και κλιμάκωση των οποίων ως συγκροτημένη σχεδιοποιημένη δραστηριότητα καθιστά εφικτή και αναγκαία την επίτευξη της στρατηγικής του εν λόγω δρώντος συλλογικού υποκειμένου.

Όπως έχει αποδείξει και ο Μαρξ στο σύνολο του έργου του, είναι ανέφικτη η επίτευξη οποιουδήποτε σύνθετου σκοπού, ακόμα και σε μια σχετικά απλή εργασιακή διαδικασία, χωρίς την προετοιμασία και ενεργοποίηση των ενδιάμεσων αναγκαίων αντικειμένων, υλικών, τεχνικών, οργανωτικών κ.λπ. όρων καταμερισμού και αλληλουχίας των επιμέρους δράσεων, βημάτων, κινήσεων κ.λπ. του συλλογικού υποκειμένου. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που στρατηγικός σκοπός ενός μαζικού κινήματος είναι η εξαιρετικά περίπλοκη διαδικασία επαναστατικών μετασχηματισμών της κοινωνίας, η δημιουργική διαδικασία στρατηγικός σκοπός της οποίας είναι η ενοποίηση της ανθρωπότητας, ο κομμουνισμός.

Όπως διδάσκει και η ιστορία του κινήματος, κάθε αντιδιαλεκτική/μεταφυσική απόσπαση της στρατηγικής από την τακτική, και αντίστροφα, της τακτικής από τη στρατηγική, μέσω μιας αδήριτης νομοτέλειας «ετερογονίας των σκοπών», οδηγεί σε πρακτική παραίτηση από τον κομμουνιστικό σκοπό και σε μετάβαση τελικά στην συγκεκριμένη εκπλήρωση, η/και στην αποκάλυπτη εξυπηρέτηση αλλότριας σκοπιμότητας, η οποία εγγράφεται μονοσήμαντα στη στρατηγική του εχθρού. Τυπική περίπτωση τέτοιου εκφυλισμού είναι οι δύο βασικές γραμμές αποστασίας και εκφυλισμού της Β' Διεθνούς: του Μπερνστάιν και του Κάουτσκι. Ο μεν πρώτος εξέφρασε την αποκάλυπτη παραίτηση από τον στρατηγικό σκοπό του κινήματος της εργατικής τάξης («ο τελικός σκοπός δεν είναι τίποτα, το κίνημα είναι το παν») ανάγοντας την πολιτική σε ακτιβισμό στο πλαίσιο, με τους όρους και στα όρια του καθεστώτος του κεφαλαίου, υιοθετώντας δηλαδή κυνικά την στρατηγική της κυρίαρχης τάξης. Ο δε δεύτερος, επιχείρησε αρχικά να απαντήσει στην αναθεωρητική επίθεση του Μπερνστάιν εξ ονόματος της μαρξιστικής «ορθοδοξίας», ωστόσο, μετεξελίχθηκε σε οπαδό του «σοσιαλμπερλιαρισμού» και πολέμιος της μπολσεβίκικης επανάστασης, ο οποίος, μέχρι το τέλος της ζωής του διατηρούσε και διακήρυσσε τις αγνές και τίμιες προθέσεις της «μαρξιστικής ορθοδοξίας» του, την πίστη του στην «καθαρή ταξική πάλη μέχρι να ωριμάσουν οι συνθήκες» κ.λπ.

➤ **Μέτωπο και νέο κόμμα. Για το χαρακτήρα του μετώπου.**

Η επιστημονική διακρίβωση των αντικειμενικών και υποκειμενικών όρων των ημερών μας, αποδεικνύει ότι δεν μπορεί σήμερα να προτάσσεται εσπευσμένα η εδώ και τώρα (ανα-)συγκρότηση είτε η (επαν-)ίδρυση ενός κομμουνιστικού κόμματος (πόλου), ως προαπαιτούμενο της συγκρότησης του μετώπου, είτε -χειρότερα- ως «η μόνη συνεπής επαναστατική γραμμή» έναντι του μετώπου.

Το εκάστοτε αναγκαίο Επαναστατικό Κόμμα της εργατικής τάξης δεν είναι και δεν μπορεί να είναι:

- Ένα από τα ανιστορικά εννοούμενα διαχρονικά υφιστάμενα μορφώματα, ο γραφειοκρατικός εκφυλισμός και η ενσωμάτωση των οποίων στο αστικό εποικοδόμημα συνιστά νομοτελή πορεία, ιδιαίτερα σε παρατεταμένη ειρηνική περίοδο, όπως απέδειξε ήδη ο Β.Ι. Λένιν.
- Αποτέλεσμα βουλευτικών πρωτοβουλιών κάποιας αυτόκλητης πρωτοπορίας, χωρίς νέα επαναστατική θεωρία, χωρίς οργανική σύνδεση αυτής της θεωρίας με την εργατική τάξη και το λαό, χωρίς προγραμματικό λόγο (στρατηγικής και τακτικής) και οργάνωση αντίστοιχα των επιταγών της ιστορικής εποχής και της συγκυρίας, ιδιαίτερα σε συνθήκες ραγδαίας κλιμάκωσης του Γ' ΠΠ.
- Αποτέλεσμα κάποιας αναδιάταξης και επανασυγκόλλησης χρεοκοπημένων καταλοίπων και σπαραγμάτων ηττοπαθών οπισθοφυλακών ένδοξων και άδοξων φάσεων του παρελθόντος κινήματος.
- Γέννημα χρεοκοπημένων σχημάτων που «καλύπτουν» τις ανάγκες τους για θεωρία με αναπόληση κάποιου παρελθόντος, με στερεοτυπικό μηρυκασμό εκλεκτικίστικα

συραμμένων «θέσεων» και ιδεολογικών σχημάτων του παρελθόντος, με χρήση των ίδιων ακριβώς «υλικών», ιδεολογημάτων, νοοτροπιών και πρακτικών που οδήγησαν στις χρεοκοπίες αυτών των σχημάτων.

- Εκδοχή μετώπου ετερόκλητων δυνάμεων και τάσεων με ποικίλες ιδεολογικοπολιτικές και κοσμοθεωρητικές απόψεις επί κομβικών ζητημάτων της εποχής και της συγκυρίας (του χαρακτήρα του Γ'ΠΠ, των στρατηγικών σκοπών και της τακτικής, του νεοφιλελευθερισμού και του μεταμοντέρνου ανορθολογισμού, του δικαιωματοτισμού κ.λπ.).
- Εγχείρημα με μπούσουλα την υπαρξιακή αγωνία κάποιων και τον εθισμό τους στο αγελαίο ανήκειν και στον ακτιβισμό μιας οποιασδήποτε οργάνωσης, που παραπέμπει συνειρμικά σε κάτι τόσο θολά «επαναστατικό» και «κομμουνιστικό», που τείνει να εξαντλείται σε χαρακτηριστικά μεταμοντέρνας ταυτότητας...

Η συγκρότηση ενός κομμουνιστικού κόμματος -όχι κακέκτυπου αυτών της Β' είτε της Γ' Διεθνούς, αλλά αντίστοιχου των επιταγών της νέας εποχής- δεν είναι θέμα γούστου ή πολιτικής βούλησης κάποιων. Είναι μια περίπλοκη νομοτελής ιστορική διαδικασία που απαιτεί άλλου, ανώτερου επιπέδου αναγκαίου και ικανούς όρους από αυτούς του μετώπου:

1. την ωρίμανση βασικής μερίδας των νέων στρατιών της εργατικής τάξης, τη μετάβασή της από τη θέση της τάξης «εν εαυτή» στην τάξη «δι' εαυτήν», δηλ. την οργάνωσή της κατ' αρχήν σε συνδικαλιστικό και στη συνέχεια σε πολιτικό επίπεδο, όταν πλέον αυτή θα είναι σε θέση να αναλάβει καθοδηγητικό ρόλο στο σύνολο της μισθωτής εργασίας σε διεθνή κλίμακα (πράγμα πολύ δύσκολο σήμερα, με την επισφάλεια της απασχόλησης, την αδήλωτη εργασία την εξαιρετικά χαμηλή συνδικαλιστική πυκνότητα κ.ο.κ., αλλά και την προνομιακή αντιμετώπιση που επιφυλάσσει το κεφάλαιο στη μερίδα εκείνη της εργατικής τάξης που είναι ικανή για “καθολική εργασία”, εξαγοράζοντας τη συνείδησή της).

2. ουσιώδη αναγκαία και επαρκή ανάπτυξη της σύγχρονης επαναστατικής θεωρίας, έτσι που μέσω της εκπλήρωσης και των τριών θεμελιωδών λειτουργιών της (περιγραφής, εξήγησης και πρόβλεψης) να μπορεί να οδηγεί σε διακρίβωση σκοπών, με τη μορφή του συγκεκριμένου θετικού (όχι αφηρημένου αρνητικού, «αντικαπιταλιστικού» κ.ο.κ.) κομμουνιστικού πολιτικού προγράμματος της εποχής (όχι μηρυκασμού εκδοχών του 19^{ου} και 20^{ου} αι., είτε αμοιβαίων ετεροπροσδιορισμών έναντι αυτών), έτσι ώστε να προσδιοριστεί θετικά και προγραμματικά το τι ακριβώς πρεσβεύει η κομμουνιστική ενοποίηση της ανθρωπότητας, όχι ως αφηρημένο «όραμα»-ουτοπικό σχέδιασμα, αλλά ως νομοτελής πορεία, ως πειστική προοπτική ικανή να έλκει και να συστρατεύει το κίνημα ως η μόνη ζωτική προοπτική, ιδιαίτερα για την ριζοσπαστικών διαθέσεων νεολαία, ως σκοπός που δίνει νόημα στη ζωή, για τον οποίο αξίζει να ζει κανείς και -αν χρειαστεί- να δώσει και τη ζωή του,

3. μετάβαση από τη διάδοση αυτής της θεωρίας σε ομίλους της επαναστατικής νεολαίας σε συγκροτημένη πολιτική οργάνωση μάχης και

4. στην εποχή της επιβολής διακρατικομονοπωλιακών ρυθμίσεων με αξιώσεις «Παγκόσμιας Διακυβέρνησης», απαιτεί υπέρτερη αυτής του κεφαλαίου διεθνή οργάνωση και συντονισμό δράσης, κομματική συγκρότηση σε διεθνή και παγκόσμια κλίμακα, κ.ο.κ.

Η επίτευξη αυτών των αντικειμενικών και υποκειμενικών όρων, με τη δημιουργία μορφών, τρόπων και μέσων συγκρότησης, διαμόρφωσης και ανάπτυξης της συλλογικής σκέψης και δράσης του εν τω γεννάσθαι υποκειμένου της επαναστατικής ενοποίησης της ανθρωπότητας (συμπεριλαμβανομένων των μετωπικών μορφών), είναι επιτακτικό θεωρητικό και πρακτικό καθήκον των κομμουνιστών.

Στο βαθμό που δεν πληρούνται αυτοί οι όροι, τα οποία εγχειρήματα βεβιασμένης επίσπευσης της συγκρότησης του νέου κομμουνιστικού φορέα της εποχής, είναι καταδικασμένα να αναπαράγουν γελοιογραφικά κακέκτυπα παρωχημένων μορφών με χαρακτηριστικά ρουτίνας και τελετουργικού, σπέρνοντας νέες ματαιώσεις και απογοητεύσεις (που οδηγούν σε ιδιώτευση), εκφυλίζοντας την ίδια την προοπτική της ωρίμανσης του επαναστατικού κομμουνιστικού φορέα της εποχής.

Όπως δείχνει η ιστορική εμπειρία της χώρας αλλά και του διεθνούς κινήματος, η κλιμάκωση του μετωπικού αγώνα, μπορεί να συμβάλλει οργανικά στην ωρίμανση των όρων για την συγκρότηση και ανάπτυξη αντίστοιχου της εποχής κομμουνιστικού φορέα στη χώρα και διεθνώς. Κάθε πρωθύστερο σχήμα μπορεί να πάει πίσω την νομοτελή πορεία προς αυτό το φορέα.

Εκ των πραγμάτων, ο βασικός πόλος έλξης, ο νους και η ραχοκοκκαλιά του μετώπου, οφείλουν να είναι οι πιο συνεπείς κομμουνιστικές δυνάμεις. Κριτήριο κομμουνιστικής συνέπειας σήμερα, δεν είναι οι όρκοι πίστης σε κάποιες αρχές και οι φραστικοί λεονταρισμοί, η απόρριψη της ζωτικής σημασίας της τακτικής του μετώπου με την επίκληση κάποιας μεταφυσικής «στρατηγικής καθαρότητας», αλλά το επίπεδο πρωτοπόρου ρόλου στη μετωπική συγκρότηση του αγώνα σε εθνική και διεθνή βάση, στη θεωρία και πράξη του αγώνα. Οι κομμουνιστές δεν φωνασκούν αυτάρεσκα για αυτό το ρόλο τους, αλλά το κάνουν όπως αρμόζει στους πραγματικούς επαναστάτες: με σεμνότητα, αφοσίωση, συνέπεια, ανιδιοτέλεια και αυτοθυσία. Δεν επιβάλλουν εκ των προτέρων την πρωτοκαθεδρία τους, δεν αυτοανακηρύσσονται «καθοδηγητές», δεν έχουν την παραμικρή σχέση με αυτόκλητες «πρωτοπορίες» επιδιώκοντας να σύρουν «αφ' υψηλού» το λαό στην Προκρούστειο κλίνη των προαπαιτούμενων της αρεσκείας/αυθαιρεσίας τους, αλλά κατακτούν με την ανιδιοτελή δράση, την αυταπάρνηση και την όλη στάση τους καθοδηγητικό ρόλο, πείθοντας και έλκοντας στην προοπτική που πρεσβεύουν, συνδέοντάς την οργανικά με τα άμεσα ζωτικά προτάγματα της εποχής-συγκυρίας.

Επομένως, δεν αντιλαμβανόμαστε το μέτωπο μέσω «εκπτώσεων» σε αρχές, όπως διαδίδουν οι οπορτουνιστές που καμώνονται τους φορείς της «ορθοδοξίας». Τουναντίον. Για αυτό, όσο θα οξύνεται η πάλη, απαιτείται η συγκροτημένη θεωρητικά συνειδητή και συλλογική παρέμβαση κομμουνιστών στην κλιμάκωση της ριζοσπαστικοποίησης της εργατικής τάξης και του λαού. Κομμουνιστών ικανών να συνδέουν, να μπολιάζουν με συνέπεια και συνέχεια κάθε βήμα του κινήματος με την ανάγκη κλιμάκωσης του αγώνα, με τη σοσιαλιστική προοπτική. Ικανών να διαπαιδαγωγούν και να διαπαιδαγωγούνται σ' αυτή την προοπτική, ως η πιο συνεπής δύναμη, ακριβώς λόγω της θεωρητικής τους συγκρότησης, της συνειδητής τους στάσης και δράσης, της στρατηγικής που οφείλουν να πρεσβεύουν. Μέτωπο με κρυψίνοια, κρυφές ατζέντες και καπελώματα, δεν γίνεται. Όπως δεν μπορεί να τίθεται ως προαπαιτούμενο συστράτευσης με το μέτωπο η υιοθέτηση της κομμουνιστικής προοπτικής, έτσι δεν μπορεί να τίθεται ως προαπαιτούμενο για τη «μαζικότητα» του μετώπου η άρνηση, είτε η συγκάλυψη της κομμουνιστικής προοπτικής από τους κομμουνιστές που συστρατεύονται και πρωτοστατούν σε αυτό, διατηρώντας σταθερά την αυτοτέλεια των σκοπών τους.

Σε κάθε περίπτωση, ο κομμουνισμός δεν μπορεί να τίθεται ως προαπαιτούμενο για τη σύμπληξη του Μετώπου και την προώθηση των διεκδικήσεών του, δεν μπορεί να τίθεται ως κραυγαλέα προμετωπίδα αριστερής, αντικαπιταλιστικής, σοσιαλιστικής, κομμουνιστικής κ.ο.κ. «καθαρότητας». Μιας «καθαρότητας», που θα δρα αποτρεπτικά για τη συστράτευση ανθρώπων, οι οποίοι μόλις ξεκινούν τα πρώτα βήματα της ριζοσπαστικοποίησής τους και είναι πολύ επιφυλακτικοί σε κάθε ακατάληπτη και ανοίκεια διακήρυξη.

Δεν μας χρειάζεται λοιπόν «κομμουνιστικό» ή «αριστερό» μέτωπο, «της άκρας αριστεράς», «της αριστεράς», ούτε μέτωπο της «παναριστεράς», «του συνόλου της αριστεράς» κ.ο.κ. Το πρόσημο και η κοινωνική σημασία του μετώπου θα τίθενται προγραμματικά, από τα ίδια τα ζωτικής σημασίας για την τάξη και τον λαό αιτήματα, διεκδικήσεις και προτάγματα, από την πρακτική και τη δυναμική του στην κοινωνία, από το περιεχόμενο, την οργανωτική του δομή και τις μορφές του αγώνα. Ενός αγώνα, που δεν θα αναπαράγει διχαστικά αγκυλώσεις και προκαταλήψεις, αλλά θα ενοποιεί χειραφετητικά το συλλογικό του υποκείμενο. Ακριβώς η μαζική απεύθυνσή του, η συστράτευση με τα συνθήματα και τις διεκδικήσεις του μετώπου όλο και ευρύτερου κύκλου ανθρώπων, που δεν αυτοπροσδιορίζονται σήμερα ως αριστεροί, κομμουνιστές κ.ο.κ., είναι που εγγυάται την ενδυνάμωσή του και τη νικηφόρο προοπτική του.

Εκ των ων ουκ άνευ όρος για τη συγκρότηση και τη νικηφόρο προοπτική του μετώπου, είναι να απεμπλακεί η απεύθυνσή του από την ηττοπαθή εσωστρέφεια των ενδοαριστερών οριοθετήσεων-αναδιατάξεων του παρελθόντος και να στραφεί με πνοή εμπνευσμένου νικηφόρου κινήματος ρωμαλέα στις λαϊκές μάζες, δίνοντάς τους πραγματική προοπτική ζωής και αγώνα.

➤ **Αντιιμπεριαλιστικό ή αντιφασιστικό μέτωπο;**

Κατά τον Β΄ΠΠ, ήταν στρατηγικής σημασίας καθήκον η σύμπληξη αντιφασιστικού μετώπου σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο για την συντριβή του φασιστικού αντικομμουνιστικού άξονα Αντι-Κομμιντέρν. Στο καθήκον αυτό πολύ σωστά επικέντρωσαν τις δυνάμεις τους η ΕΣΣΔ, η Γ΄ Διεθνής και το παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνημα. Με εξαιρετικά εύστοχους χειρισμούς, η σοβιετική εξωτερική πολιτική και διπλωματία αξιοποίησε τις ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις ώστε να διχάσει τον τότε κόσμο του ιμπεριαλισμού, αρχικά να αδρανοποιήσει εν πολλοίς και τελικά να εντάξει στην αντιφασιστική συμμαχία κατά του άξονα σημαντική μερίδα των τότε ιμπεριαλιστικών δυνάμεων (Μ. Βρετανία, ΗΠΑ, Γαλλία κ.λπ.).

Άρα, κατά τον Β΄ΠΠ η στρατηγικής σημασίας μετωπική πολιτική, η νικηφόρος πολιτική συμμαχιών, όφειλε να προτάσσει τον αντιφασισμό-αντιναζισμό και μόνο μέσω αυτού να επιδιώκει και να προάγει πρακτικά τους αντιιμπεριαλιστικούς και σοσιαλιστικούς σκοπούς των κομμουνιστών.

Ο χαρακτήρας του νυν Γ΄ΠΠ έχει μεν κάποιες ομοιότητες, αλλά διαφέρει ποιοτικά και ουσιαστικά από τους δύο προηγούμενους, λόγω εποχής, συγκυρίας και χαρακτήρα των εκ των πραγμάτων εμπλεκόμενων σε αυτόν δυνάμεων. Επομένως, η στάση των προοδευτικών, αντιιμπεριαλιστικών και κομμουνιστικών δυνάμεων δεν μπορεί να καθορίζεται μηχανιστικά, μέσω μεταφυσικών κατ' αναλογία κρίσεων, σαν να μην έχει αλλάξει τίποτε από το 1914, είτε από το 1939 μέχρι σήμερα...

Κατά τον Γ΄ΠΠ, λόγω τεκτονικών αναδιατάξεων στο παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα και στους συσχετισμούς οικονομικών, πολιτικών και στρατιωτικών-πολεμικών δυνάμεων, οι αντιθέσεις μεταξύ των ιμπεριαλιστικών κέντρων (ενδοϊμπεριαλιστικές) υφίστανται μεν, ωστόσο, λόγω της πρωτοφανούς υπαρξιακής απειλής που αντιμετωπίζει συνολικά το ιμπεριαλιστικό σύστημα από την ραγδαία αλλαγή στον παγκόσμιο συσχετισμό δυνάμεων σε βάρος του, δεν μπορούν πλέον να διαδραματίζουν άγοντα ρόλο. Η όποια συνέχεια της παρασιτικής ιμπεριαλιστικής λειτουργίας του ευρωατλαντικού άξονα, η όποια παράταση της φθίνουσας πορείας του, επιτάσσει για υπαρξιακούς λόγους την αναφανδόν συσπείρωση (ακόμα και υποταγή δια της βίας) των πρώην αποικιοκρατικών και νυν νεοαποικιοκρατικών ιμπεριαλιστικών δυνάμεων σε αρραγή ενιαίο επιθετικό άξονα με επικεφαλής τις ΗΠΑ.

Αυτό είναι καταφανές με την επιβολή τετελεσμένων, ενεργειακής κ.λπ. υποβάθμισης της ΕΕ και της Γερμανίας, με νέες μορφές κανιβαλισμού, οικονομικού και στρατιωτικού στραγγαλισμού-πειθαναγκασμού εκ μέρους του αμερικανικού ιμπεριαλισμού:

- ανατίναξη υποθαλάσσιων αγωγών τροφοδοσίας της Γερμανίας και συνολικά της ΕΕ με φθινό ρωσικό φυσικό αέριο, επιβολή αγοράς σε υπερπολλαπλάσια τιμή του προερχόμενου από σχιστολιθικά κοιτάσματα συμπιεσμένου από τις ΗΠΑ,
- αποβιομηχάνιση-μεταφορά παραγωγικών διαδικασιών ευρωπαϊκών μονοπωλιακών ομίλων στις ΗΠΑ,
- υποταγή του Στρατιωτικού Βιομηχανικού Συμπλέγματος των υπολοίπων ιμπεριαλιστικών χωρών και δορυφόρων στους σκοπούς των ΗΠΑ,
- όλο και πιο άμεση εμπλοκή και μεταφορά του κόστους της στήριξης του ναζιστικού καθεστώτος της Ουκρανίας στις χώρες της ΕΕ και του ΝΑΤΟ,
- επιβολή ενίσχυσης της Ουκρανίας με ευρωπαϊκά μαχητικά αεροσκάφη (π.χ. F-16 ικανά να φέρουν βόμβες των ΗΠΑ με τακτικές πυρηνικές κεφαλές), πυραύλους και βάσεις στην Ευρώπη, για ταχεία αεροδιαστημική υπεροχή (ανακοίνωση για προμήθεια 60 μαχητικών αεροσκαφών και προετοιμασία υποδομών για τουλάχιστον 600!),
- επιχειρησιακή ετοιμότητα πολυπληθούς προσωπικού και υποδομών για άμεση εμπλοκή δυνάμεων όλων των όπλων του ΝΑΤΟ Ευρώπης στον πόλεμο (συμπεριλαμβανομένου στρατού ξηράς), σε περίπτωση κατάρρευσης των ΕΔ του καθεστώτος του Κιέβου,
- μεταφορά και επιχειρησιακή ενεργοποίηση τακτικών και όχι μόνο πυρηνικών κεφαλών εναντίον της Ρώσικης Ομοσπονδίας.
- Μετατροπή της σύρραξης του ιμπεριαλιστικού στρατοπέδου με την Ρωσία και τους συμμάχους της στην Ουκρανία σε πεδίο δοκιμών οπλικών συστημάτων, τακτικών και τεχνολογιών.
- Συστηματικά πλήγματα σε πυρηνικούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και σχέδια για την χρήση από τα όργανα του άξονα «βρώμικης» βόμβας ραδιενεργών αποβλήτων.
- Εισβολή και συστηματικά πλήγματα των δυνάμεων του άξονα σε βάθος στην επικράτεια της ίδιας της Ρωσικής Ομοσπονδίας κ.λπ.

Οι εξελίξεις αυτές μαρτυρούν την τάση του ιμπεριαλισμού για αλληλοκανιβαλισμό, όσο με την κλιμάκωση του πολέμου συρρικνώνονται οι παραδοσιακές πηγές παρασιτισμού του και οι συνολικές του δυνάμεις, όσο θα εκτοπίζεται στο παρασκήνιο της ιστορίας.

Αυτές οι συνθήκες αλλάζουν άρδην και τον χαρακτήρα του σημερινού φασισμού-ναζισμού, μετατρέποντάς τον σε εργαλείο πολέμου, επεμβάσεων και πραξικοπημάτων, σε «εξαγωγίμο» υπόδειγμα διακρατικομονοπωλιακής επιβολής καθεστώτων που λειτουργούν ως υποχείρια, ως προκεχωρημένα φυλάκια, πολιορκητικοί κριοί και δυνάμεις κρούσης του μοναδικού και θανατηφόρα επιθετικού ενιαίου άξονα ΗΠΑ-ΝΑΤΟ-ΕΕ κατά του πόλου των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του σοσιαλισμού.

Άρα, εν αντιθέσει με τον Β΄ΠΠ, σήμερα, κατά τον Γ΄ΠΠ, η στρατηγικής σημασίας μετωπική πολιτική, η νικηφόρος πολιτική συμμαχιών, οφείλει να προτάσσει τον συνεπή και μαχητικό αντιιμπεριαλισμό, την ιεράρχηση του επιτιθέμενου ενιαίου άξονα ΗΠΑ-ΝΑΤΟ-ΕΕ ως Νο1 εχθρού της ανθρωπότητας, εργαλείο του οποίου είναι οι νυν εκδοχές φασισμού. Επομένως, μόνο μέσω του συνεπούς μετωπικού αντιιμπεριαλιστικού αγώνα αποκτά νόημα σήμερα ο αντιφασισμός-αντιναζισμός και συνδέεται οργανικά με τους σοσιαλιστικούς σκοπούς των κομμουνιστών. Όσοι δεν προτάσσουν τον συνεπή αντιιμπεριαλισμό στον σημερινό αγώνα, επικαλούμενοι τα πρωτεία του αφηρημένου «αντιφασισμού» (σαν να μην έχει αλλάξει τίποτε από την εποχή του μεσοπολέμου του 20^{ου} αι.) αντικειμενικά, λειτουργούν αποπροσανατολιστικά και υπονομευτικά για το κίνημα.

Ο αγώνας αυτός γίνεται ακόμα πιο επιτακτικός, όσο ο ιμπεριαλισμός κλιμακώνει τον πόλεμο και θέτει στην ημερήσια διάταξη την πιθανότητα γενικευμένης ανάφλεξης με χρήση Όπλων Μαζικής Καταστροφής (ΟΜΚ).

Αυτό μαρτυρά και το πλήγμα του ιμπεριαλιστικού άξονα κατά των στρατηγικής σημασίας για τη ΡΟ και τους συμμάχους της σταθμών ραδιοεντοπισμού (συστοιχίας φάσεων μεγάλης εμβέλειας, ικανών να εντοπίζουν ταυτόχρονα πάνω από 500 στόχους σε απόσταση έως και 6.000 χλμ. και σε πολύ μεγάλο, εξω-ατμοσφαιρικό, ύψος). Αυτοί οι σταθμοί ραδιοεντοπισμού αποτελούν βασικό συστατικό στοιχείο του μοναδικού συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης, για την ενεργοποίηση αυτοματοποιημένου συμμετρικού μαζικού απαντητικού πλήγματος από την «στρατηγική τριάδα» (αεροδιαστημικούς, χερσαίους σταθερούς και μετακινούμενους, θαλάσσιους και υποθαλάσσιους φορείς) σε περίπτωση πυρηνικής επίθεσης. Το σύστημα αυτό, κληροδότημα της ΕΣΣΔ, αποτελεί την τεχνολογική βάση εγγυημένης και αυτοματοποιημένης αμοιβαίας ολικής καταστροφής επιτιθέμενου και αμυνόμενου, η ύπαρξη του οποίου λειτουργεί ως απτός παράγων αποτροπής. Η έστω και μερική απενεργοποίησή του δημιουργεί για την πολιτική ηγεσία των ΗΠΑ συγκριτικό πλεονέκτημα-πρόκληση για αιφνιδιαστικό ασύμμετρο προληπτικό πλήγμα εκ μέρους του ιμπεριαλιστικού άξονα.

Σε αυτή τη φάση, στο ουκρανικό μέτωπο, παρά την εμπλοκή εκατέρωθεν εκατοντάδων χιλιάδων ενόπλων, πληθώρας συμβατικών οπλικών συστημάτων όλων των τύπων κ.λπ., ιδιαίτερα εκ μέρους της Ρωσίας, ακολουθείται μια τακτική ήπιας κλιμάκωσης, ώστε να τηρείται η εντύπωση του πλήρους ελέγχου μιας «ειδικής στρατιωτικής επιχείρησης» (όχι κανονικού πολέμου) από το κυβερνών πολιτικό προσωπικό της νεοπαγούς άρχουσας τάξης.

Αυτή η άρχουσα τάξη, προσπαθεί να αποφύγει την ολική επιστράτευση, ένα παλλαϊκό αγώνα με αναζωογόνηση των σοσιαλιστικών και αντιφασιστικών παραδόσεων της ΕΣΣΔ. Από την άλλη πλευρά, οι δυνάμεις του επιτιθέμενου άξονα ΗΠΑ-NATO-ΕΕ μέσω του τοπικού οργάνου τους, του ναζιστικού καθεστώτος του Κιέβου, δοκιμάζουν απανωτά τις ανοχές και τις αντοχές της ρωσικής πλευράς με αλληπάλληλες όλο και θρασύτερες υπερβάσεις των εκάστοτε «κόκκινων γραμμών» που θέτει η τελευταία, με όλο και βαθύτερα και πιο ταπεινωτικά πλήγματα. Το διακύβευμα της αποφυγής του πυρηνικού ολικού ολέθρου είναι σοβαρό. Ωστόσο, η συνεχής ανοχή και υποχωρητικότητα στην αχαλίνωτη επιθετικότητα του ιμπεριαλιστικού άξονα, οδηγεί σε μεγαλύτερη αποθράσυνση του τελευταίου, γεγονός που εκ των πραγμάτων καθιστά όλο και πιο πιθανή την ραγδαία κλιμάκωση προς μαζική ανάφλεξη και καταστροφή.

Η κλιμάκωση της σύρραξης στον Γ΄ ΠΠ δεν μπορεί να είναι γραμμική ποσοτική διαδικασία, με την έννοια της προέκτασης-παράτασης ενός «πολέμου δι' αντιπροσώπων» είτε περιορισμένης κλίμακας «ειδικών στρατιωτικών επιχειρήσεων», με την εμπλοκή πλήρως ελεγχόμενων από πολιτικές ηγεσίες κρατικών, διακρατικών και μισθοφόρων ιδιωτικών στρατιωτικών μονάδων.

Η κλιμάκωση αυτή μετατρέπει την κίνηση των πολεμικών μηχανών σε κάτι που μοιάζει με ένα ανεξέλεγκτα περιστρεφόμενο γιγάντιο σφόνδυλο, με αύξουσα μάζα και ροπή, η περαιτέρω κίνηση του οποίου δεν θα μπορεί να τεθεί υπό τον έλεγχο καμίας πολιτικής ηγεσίας. Είναι χαρακτηριστικό των σύγχρονων πλανητικής εμβέλειας οπλικών συστημάτων, οργανικό στοιχείο των οποίων είναι τα όπλα μαζικής καταστροφής (ΟΜΚ), δικτυοκεντρικών συστημάτων που ενεργοποιούνται με πολλαπλά διαμεσολαβημένες και αυτοματοποιημένες δομές, με ενσωματωμένες λειτουργίες «τεχνητής νοημοσύνης» κ.λπ., η τάση τους να τίθενται εκτός του βουλευτικού ελέγχου κάποιας πολιτικής ηγεσίας. Έτσι, ενισχύεται η πιθανότητα όχι απλώς μετεξέλιξης της πολιτικής σε πόλεμο, όπου ο τελευταίος συνιστά απλώς μορφή άσκησης πολιτικής με άλλα (μη συναινετικά, κατ' εξοχήν βίαια, φονικά και καταστροφικά) μέσα, αλλά ακύρωση της ίδιας της δυνατότητας άσκησης ορθολογικού πολιτικού ελέγχου.

Από ένα σημείο και πέρα, η δυναμική της εμπόλεμης σύρραξης υποτάσσει στη λογική του Ολοκληρωτικού Πολέμου κάθε περαιτέρω κλιμάκωση, συρρικνώνοντας ή και εκμηδενίζοντας το

φάσμα δυνατοτήτων λήψης και εφαρμογής πολιτικών αποφάσεων και ελιγμών των πολιτικών ηγεσιών. Τότε, η κλιμάκωση της ταχύτητας και της μάζας έκκεντρης περιστροφής αυτού του «σφονδύλου», υπάγεται πλήρως στους επιχειρησιακούς στρατιωτικούς και τεχνολογικούς όρους μέχρι τέλους αναμέτρησης των συσχετισμών δυνάμεων. Τότε ακριβώς, δεδομένων των διαθέσιμων μέσων, ενδέχεται να παραμεριστεί ολοκληρωτικά ή ίδια η λογική ως έλλογη συνειδητή δυνατότητα του ανθρώπου...

Κατά τον Β΄ ΠΠ, απετράπη τελικά η χρήση χημικών και βιολογικών όπλων σε ευρεία κλίμακα, παρά την ύπαρξη τεράστιων οπλοστασίων σε πολλές εμπλεκόμενες χώρες. Μόνο ο ιμπεριαλισμός των ΗΠΑ έκανε χρήση ατομικών όπλων κατά αμάχων της Ιαπωνίας (Χιροσίμα και Ναγκασάκι) όταν πρακτικά ο πόλεμος είχε λήξει πλέον, όταν ο Σοβιετικός στρατός μαζί με τους Λαϊκούς στρατούς Κίνας και Κορέας συνέτριβε τα υπολείμματα του ιαπωνικού милитарισμού. Αυτό το έγκλημα κατά της ανθρωπότητας το αποτόλμησε ο ιμπεριαλισμός για να εκφοβίσει πρωτίστως την ΕΣΣΔ και το παγκόσμιο επαναστατικό κίνημα με την επίδειξη του μονοπωλίου κατοχής του νέου τότε ατομικού όπλου. Τίποτε δεν εγγυάται ότι σήμερα οι δυνάμεις του επιτιθέμενου ιμπεριαλιστικού άξονα, με το κατά τεκμήριο περιορισμένης νοητικής και κοινωνικής ευθύνης, αμόρφωτο, αδίστακτο και κοντόφθαλμο πολιτικό προσωπικό τους, στην παράνοιά τους δεν θα προθούν σε εγχειρήματα χρήσης των απείρως πιο καταστροφικών σήμερα διαθέσιμων ΟΜΚ, ικανών να εξαλείψουν κάθε μορφή ζωής στον πλανήτη μας.

Μόνο ένα πανίσχυρο Παγκόσμιο Μετωπικό Κίνημα όλων των αντιιμπεριαλιστικών και σοσιαλιστικών δυνάμεων μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά!

➤ **Διεκδικήσεις μετωπικού αγώνα.**

Στη διαδικασία αυτή, κομβικής σημασίας είναι η συγκρότηση ενός κοινωνικού και πολιτικού μετώπου, στη βάση **αλληλένδετων αναγκαίων τακτικών αντιιμπεριαλιστικών ριζοσπαστικών διεκδικήσεων και μετασχηματισμών, που θα διαμορφώνουν τις προϋποθέσεις για τη σοσιαλιστική επανάσταση.** Μέσα στον κλιμακούμενο Γ΄ΠΠ απαιτούνται διεκδικήσεις για την επίτευξη εθνικής ανεξαρτησίας, λαϊκής κυριαρχίας, διεθνιστικής αλληλεγγύης με τις δυνάμεις του σοσιαλισμού και του αντιιμπεριαλισμού:

- **Απόρριψη και παρεμπόδιση κάθε υλικής (οικονομικής, πολεμικής, εξοπλιστικής) και ηθικοπολιτικής στήριξης του ιμπεριαλιστικού άξονα σε όλα τα μέτωπα και πεδία των μαχών.**
- **Να κλείσουν τώρα όλες οι στρατιωτικές βάσεις ΗΠΑ-NATO, όλες οι σχετικές υποδομές και διευκολύνσεις και να εκδιωχθούν τα ξένα στρατεύματα κατοχής.**
- **Άμεση ακύρωση κάθε δέσμευσης και συμβατικής υποχρέωσης με κρατικά και διακρατικά όργανα του ιμπεριαλισμού, έξοδο από το NATO και την ΕΕ-χρηματοπιστωτική φυλακή λαών, καθώς και από όλους τους ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς.**
- **Άμεση απεμπλοκή από κάθε δομική και λειτουργική, επιχειρησιακή και διοικητική δέσμευση σε όργανα του άξονα, επιστροφή όλου του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων στη χώρα.**
- **Εθνικοποίηση των τραπεζών, της ενέργειας, των συγκοινωνιακών και τηλεπικοινωνιακών δικτύων και των επιχειρήσεων στρατηγικής σημασίας, στο πλαίσιο ενός σχεδιασμού για την επισιτιστική, ενεργειακή κ.λπ. ασφάλεια της χώρας, παραγωγική ανασυγκρότηση της οικονομίας με γνώμονα τις λαϊκές ανάγκες, στη βάση της σύγχρονης επιστήμης και τεχνολογίας, με εργατικό και λαϊκό έλεγχο, σε συνδυασμό με την σύναψη, ανάπτυξη και εδραίωση εναλλακτικών αμοιβαία επωφελών οικονομικών σχέσεων και ανταλλαγών, σε ισότιμη βάση, σε αντίθεση με την κυριαρχία του ευρωατλαντικού άξονα.**
- **Εκκαθάριση όλων των βαθμίδων και επιπέδων του κρατικού μηχανισμού από τα όργανα του ιμπεριαλισμού.**

- **Εδραίωση αυθεντικής λαϊκής κυριαρχίας, ριζικό εκδημοκρατισμό όλων των τομέων της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, με τη δημιουργία ζωντανών θεσμών άμεσης και έμμεσης δημοκρατίας, με την ευρύτερη δυνατή λαϊκή συμμετοχή, αιρετότητα, ανακλητότητα αντιπροσώπων, εκ περιτροπής εναλλαγή σε θέσεις ευθύνης, λογοδοσία, διαφάνεια και έλεγχο όλων των βαθμίδων οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης.**

Παράλληλα, η Ε-Ε επεξεργάζεται **άμεσες διεκδικήσεις για το εργατικό και ευρύτερα λαϊκό κίνημα.** Αυτές αφορούν:

- ✓ Συνθήκες - όρους εργασίας, εργασιακές σχέσεις, ασφάλεια και υγιεινή εργασίας, κατώτατο μισθό, υπερωρίες, ασφαλιστικά – συνταξιοδοτικά δικαιώματα, άδειες, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, συλλογικές συμβάσεις εργασίας, προστασία παιδιών, γονέων και μητρότητας, ανασφάλιστη εργασία, εργασία με μπλοκάκι παροχής υπηρεσιών, ανεργία, υποαπασχόληση, ετερο-απασχόληση, μετανάστευση.
- ✓ Βασικές ανάγκες: σίτιση, ύδρευση, αποχέτευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, παιδεία-εκπαίδευση, κοινωνική πρόνοια, στέγαση, ενεργειακή φτώχεια, πρόσβαση σε ενέργεια, ηλεκτροδότηση, υποδομές, τηλεπικοινωνίες, μεταφορές και συγκοινωνία.
- ✓ Δημόσια δωρεάν υγεία, παιδεία, επιστήμη, τέχνη και άθληση: υποχρηματοδότηση, υποστελέχωση, απαρχαιωμένες και ελλιπείς υποδομές, κ.λπ.

Οι παραπάνω τακτικές διεκδικήσεις συνδέονται οργανικά – διαλεκτικά με την *στρατηγική που απορρέει από την νέα επιστημονική γνώση: με την συγκεκριμενοποίηση των νομοτελειών που διέπουν τη σοσιαλιστική επανάσταση και την ανάπτυξη της σοσιαλιστικής οικοδόμησης, στην πορεία προς τον Κομμουνισμό, την Ενοποιημένη Ανθρωπότητα.*

12.Η αναγκαιότητα, τα καθήκοντα και τα χαρακτηριστικά της συλλογικότητας αγώνα για την Επαναστατική Ενοποίηση της ανθρωπότητας.

Η Ε-Ε συγκροτήθηκε στα τέλη του 2013 – αρχές του 2014, ως ανταπόκριση στην αναγκαιότητα της συμβολής ενός πυρήνα κομμουνιστών στα εγχειρήματα δημιουργίας αντιιμπεριαλιστικού μετώπου για τον αγώνα κατά του καθεστώτος «αποικίας χρέους» και ταξικού-κοινωνικού πολέμου (με τις δανειακές συμβάσεις και τα μνημόνια) που επέβαλλαν τα διεθνή όργανα του ιμπεριαλισμού στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της περιφέρειας της ιμπεριαλιστικής ολοκλήρωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για αυτό και προωθεί με συνέπεια την οργανική σύνδεση των τακτικών μετωπικών σκοπών στην κρίση, με την κομμουνιστική στρατηγική, την ανάγκη κλιμάκωσης της ριζοσπαστικοποίησης της εργατικής τάξης και του λαού σε επαναστατική κατεύθυνση, για αυτό και προωθεί τον σκοπό της συγκρότησης *κομμουνιστικής πλατφόρμας* για την προώθηση του μετωπικού αγώνα. Όλα τα εγχειρήματα συγκρότησης μετώπου κατά την προηγούμενη δεκαετία ματαιώθηκαν ή ακυρώθηκαν, με την εκάστοτε δραστική υπονομευτική παρέμβαση του βαθέως καθεστώτος και των οπορτουνιστών συνεργών του, συνεπικουρούμενη από την άκρως αναντίστοιχη των περιστάσεων εθελοντική διαλυτική στάση και δράση των περισσότερων φορέων της αριστεράς. Οι λόγοι επιτυχίας αυτής της υπονόμησης-διάλυσης χρειάζεται να μελετηθούν ώστε να αντιμετωπιστούν συστηματικά.

Η Ε-Ε προέκυψε έκτοτε ως πολιτικό σκέλος της υπό διαμόρφωση συλλογικότητας, η οποία πρόκυπτε από την πλαisiώση των δραστηριοτήτων μελών του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς Σχολής «η Λογική της Ιστορίας» (ιδρύθηκε στη Μόσχα στα τέλη της δεκαετίας του 1980) και του Ομίλου Επαναστατικής Θεωρίας (ιδρύθηκε αρχικά στα Χανιά, 7 Νοεμβρίου 2001).

Η Ε-Ε δεν είναι και δεν μπορεί να είναι σήμερα το επαναστατικό Κομμουνιστικό Κόμμα της χώρας μας. Η Ε-Ε επιλέγει συνειδητά να συμβάλλει στη νομοτελή πορεία του γίνεσθαι του συγκεκριμένου ιστορικά επαναστατικού ιδεολογικοπολιτικού υποκειμένου, η συγκρότηση του οποίου περνά μέσα από αναγκαία στάδια:

- ανάπτυξη σε νέο επίπεδο της επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας, του μαρξισμού-λενινισμού της εποχής μας,
- συνέχεια αυτής της ανάπτυξης και διάδοση της νέας θεωρίας σε ομίλους (με απεύθυνση κυρίως στην ριζοσπαστικών διαθέσεων νεολαία),
- σύναψη δεσμών με όλες τις στρατιές (παλαιές και νέες) της σύγχρονης εργατικής τάξης,
- ενδιάμεση μορφή οργάνωσης κομμουνιστών στην κρίση και στον πόλεμο για την ανάπτυξη του μετωπικού αγώνα σε αντιιμπεριαλιστική και σοσιαλιστική κατεύθυνση,
- θεωρητική τεκμηρίωση, συντονισμό και πρακτική-οργανωτική ανάπτυξη του μετωπικού αντιιμπεριαλιστικού επαναστατικού διεθνιστικού αγώνα σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο,
- οργανωμένη συλλογικότητα κομμουνιστών που αποσκοπεί στη δημιουργία αναγκαίων και ικανών όρων για τη συγκρότηση του αναγκαίου για την επίτευξη των κομμουνιστικών σκοπών νικηφόρου επαναστατικού κόμματος σε εθνικό και διεθνές-παγκόσμιο επίπεδο.

Αυτή η νομοτελής πορεία μπορεί μεν να επιταχυνθεί ή να επιβραδυνθεί από την συνειδητή ή/και ασυνείδητη εμπλοκή του υποκειμένου, αλλά δεν μπορεί να παρακαμφθεί βουλευσιαρχικά πηδώντας αναγκαία στάδια.

Τα παραπάνω καθιστούν σαφές το έλλειμμα αντίστοιχου της εποχής και της συγκυρίας υποκειμένου. Η γενικευμένη συστημική κρίση καθιστά όλο και πιο έκδηλη την αναντιστοιχία των διαθέσιμων θεωρητικών, ιδεολογικών, πολιτικών και οργανωτικών μέσων και τρόπων συγκρότησης του υποκειμένου. Όπως διαπιστώσαμε, τα μορφώματα της αριστεράς που κληροδότησε ο 20ος αι., αποβαίνουν όλο και πιο ανίκανα να ανταπεξέλθουν στα προβλήματα και στα καθήκοντα του επαναστατικού κινήματος του 21ου αι.

*Αποφασίσαμε λοιπόν, να ανασυγκροτήσουμε την πολιτική και ιδεολογική συλλογικότητά μας μεταβατικού χαρακτήρα, για το συντονισμό, την οργάνωση και την προώθηση των αναγκών στην εποχή και την συγκυρία του Γ'ΠΠ παρεμβάσεων. Σκοπός της Συλλογικότητας Αγώνα για την **Επαναστατική Ενοποίηση** της Ανθρωπότητας, είναι να συμβάλλει, στο μέτρο των δυνάμεών της, σε αυτή τη διττή, πρακτική και θεωρητική, αναγκαιότητα της εποχής μας:*

• Με την αταλάντευτη συνεπή συμβολή της στην προώθηση της υπόθεσης του αντιιμπεριαλιστικού κοινωνικοπολιτικού μετώπου με κατεύθυνση το σοσιαλισμό. Με την καλλιέργεια ενός άλλου τύπου σχέσεων και συντροφικότητας εντός του κινήματος, πέρα από τις άγονες αντιπαραθέσεις και περιχαρ ακώσεις που κυριαρχούν. Με την κατάδειξη των σημείων σύγκλισης μεταξύ των δυνάμεων του αντιιμπεριαλισμού και του σοσιαλισμού, υπερβαίνοντας τις διαφοροποιήσεις δευτερεύουσας σημασίας, που πολύ συχνά υπερπροβάλλονται και κρατούν το κίνημα καθηλωμένο.

• Με τη συμβολή της στην επεξεργασία των κομβικών προβλημάτων της εποχής μας, ώστε να δοθεί ώθηση στη συγκρότηση, τη λειτουργία και τη νικηφόρο προοπτική του μετώπου, με πρωτοπόρο σε αυτό τον ρόλο των κομμουνιστών, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για την κομμουνιστική προοπτική της ανθρωπότητας, ως απάντηση στη βαρβαρότητα και στην καταστροφή που φέρνει ο επιτιθέμενος ιμπεριαλιστικός άξονας.

- Με την αποκάλυψη και συντριβή της διαλυτικής αποστασίας, του ρόλου του ομορτισμού και του δίπολου δογματισμού – αναθεωρητισμού, στην υπονόμηση κάθε αντιμπεριαλιστικού και επαναστατικού αγώνα, στην έμπρακτη στήριξη των σκοπών του μπεριαλιστικού άξονα και των οργάνων του.

Βάσει των παραπάνω, κεντρικό καθήκον της συλλογικότητάς μας είναι η πρωτοπόρος ιδεολογική και πολιτική-οργανωτική αγωνιστική δράση, στη βάση της κριτικής και δημιουργικής ανάπτυξης του θεωρητικού και μεθοδολογικού κεκτημένου μας, της επιστημονικής διάγνωσης της εποχής και της συγκυρίας, των εμπλεκόμενων κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων και του όλο και πιο σαφούς θετικού προσδιορισμού της στρατηγικής προοπτικής της επαναστατικής ενοποίησης της ανθρωπότητας, του κομμουνισμού.

Η Επαναστατική Ενοποίηση δεν είναι (ούτε θέλει, ούτε και μπορεί να είναι) μικρογραφία ή/και υποκατάστατο του μετώπου. Επιπλέον, δεν είναι (ούτε και μπορεί να είναι) μικρογραφία ή/και υποκατάστατο του νέου ή κάποιου παλαιού κομμουνιστικού κόμματος.

Ο ρόλος της Επαναστατικής Ενοποίησης είναι σαφώς διακριτός και διαφορετικός έναντι αυτού των κατ' εξοχήν θεωρητικού χαρακτήρα συλλογικοτήτων προέλευσης και αναφοράς των περισσοτέρων από τους/τις συντρόφους που την απαρτίζουν κατά την ίδρυση και ανάπτυξή της. Στερείται νοήματος και *θα ήταν καταστροφική τυχόν υποβάθμιση, του θεμελιωδώς αναγκαίου, σχετικά αυτοτελούς ρόλου της έρευνας, της ανάπτυξης και διάδοσης της επαναστατικής θεωρίας, κάθε έξωθεν παρέμβαση και παραβίαση των θεμελιωδών αρχών λειτουργίας των συλλογικοτήτων (ομίλων, σχολών κ.λπ.) που έχουν επιφορτιστεί με αυτό το έργο, τυχόν παραβίαση των αρχών, του εθελοντισμού, του αμοιβαίου σεβασμού, της ανεξιγνώμιας, της ευρύτητας συμμετοχής (ανεξαρτήτως άμεσης οργανωτικής είτε/και ιδεολογικοπολιτικής ένταξης ή προέλευσης) και της ελευθερίας δράσης, βάσει της λογικής των ερευνητικών και των διδακτικών καθηκόντων τους.*

Ωστόσο, αν και αναβαθμίζεται η θέση και ο ρόλος της επαναστατικής θεωρίας, η τελευταία, δεδομένης της εποχής και της συγκυρίας, είναι αναγκαίος μεν άλλα όχι ικανός όρος για την επιτακτική ανάγκη βέλτιστης και καταλυτικής εμπλοκής των επαναστατών στα τεκταινόμενα. Νέα επιπρόσθετα επιτακτικά καθήκοντα, πιο πρακτικού ιδεολογικού και πολιτικού χαρακτήρα παρέμβασης τίθενται στο προσκήνιο, ιδιαίτερα με την κλιμάκωση του Γ'ΠΠ.

Καθήκον της συλλογικότητάς μας είναι η βέλτιστη συσπείρωση εκείνων των αγωνιστών/-ιστριών, που μέσω της δράσης τους -θεωρητικής και πρακτικής- θα αποτελέσουν την εμπροσθοφυλακή του κινήματος και του μετώπου. Η μαζική απεύθυνση στον κόσμο της εργασίας στις παρούσες κοινωνικές συνθήκες και δεδομένων των χαρακτηριστικών ανομοιογένειας της σύγχρονης εργατικής τάξης, παρουσιάζει εξαιρετικές δυσκολίες. Κομβικής σημασίας ζήτημα είναι η ταυτόχρονη απεύθυνση στις παραδοσιακές και στις σύγχρονες στρατιές της εργατικής τάξης.

Στην παρούσα κρισιική συγκυρία που επιτείνεται από τον Γ'ΠΠ, ανακύπτει μεγάλος κίνδυνος (ιδιαίτερα για ανθρώπους από τις παραδοσιακές στρατιές της εργασίας), λόγω αλληπάλληλων απογοητεύσεων και ματαιώσεων από τα υπάρχοντα πολιτικά μορφώματα της αριστεράς, να εγκαταλείπεται το κομμουνιστικό και αγωνιστικό ιδεώδες και να υιοθετείται μια καιροσκοπική στάση ατομικής προσαρμογής στην πραγματικότητα. Επιπλέον, το πρωτόγνωρο και η περιπλοκότητα της συγκυρίας, η αναποτελεσματικότητα παγιωμένων μέσων και τρόπων δράσης, η αδυναμία στοχευμένης και άμεσης εμπλοκής στα κομβικά ζητήματα της κοινωνίας με θετική προοπτική, προκαλούν ένα βίωμα αδιεξόδου και ανημποριάς που παραλύει και ωθεί πολλούς

ανθρώπους στην απραξία και στην παραίτηση από τον αγώνα. Μια παραίτηση, που επενδύεται συχνά ιδεολογικά με όρους «διαφύλαξης της καθαρότητας του κομμουνιστικού ιδεώδους», ή/και «διατήρησης-προετοιμασίας δυνάμεων για πιο ευνοϊκές συνθήκες». Ωστόσο, το ρήγμα της ιστορικής συνέχειας που μπορεί να οδηγήσει σε εξεγερτική και επαναστατική κατάσταση, δεν εμφανίζεται συχνά στην ιστορία, ούτε διαρκεί πολύ, γεγονός που επιτάσσει τη βέλτιστη εφικτή συστράτευση και καίρια παρέμβαση.

Η συλλογικότητά μας είναι ανοικτή σε αγωνιστές/-ίστριες που επιζητούν να δραστηριοποιηθούν για τους στόχους μας, στα πιο ριζοσπαστικά στοιχεία της κοινωνίας με κομμουνιστική αναφορά, ακόμα και χωρίς να έχουν πανομοιότυπη ιδεολογική και θεωρητική διαδρομή ή ταυτόσημο προσανατολισμό και αναφορά στα κεκτημένα της επαναστατικής θεωρίας. Η προσέλκυση τέτοιων ανθρώπων, θα επιτυγχάνεται σε συνάρτηση με τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα με την οποία θα θέτουμε και θα προωθούμε πρακτικά τα καθήκοντα της εποχής και της συγκυρίας. Συνέπεια, που συναρτάται με την προσήλωσή μας στον όλο και πιο θετικό προσδιορισμό της στρατηγικής προοπτικής ενοποίησης της ανθρωπότητας (του κομμουνισμού με όρους της εποχής, με την οπτική του μέλλοντος και όχι του παρελθόντος), με το βέλτιστο διαλεκτικό δέσιμο αυτής της προοπτικής με τα τακτικά, βραχυ-μεσοπρόθεσμα κ.ο.κ. καθήκοντα. Στην πορεία θα γίνεται αντιληπτό ότι η εν λόγω συνέπεια και προσήλωση, εδράζεται σε ορισμένο είδος και επίπεδο θεωρητικής-μεθοδολογικής θεμελίωσης, που υπερβαίνει τις συνήθειες και παγιωμένες (δογματικές, αναθεωρητικές κ.ο.κ.) εργαλειακές χρήσεις της θεωρίας και μιας αντίστοιχης στάσης ζωής.

Η συλλογικότητά μας, δεν είναι απλώς και μόνον αυθόρμητο «τέκνο της ανάγκης κι ώριμο τέκνο της οργής» της κρίσιμης εποχής και συγκυρίας, αλλά και μιας πορείας συνειδητοποίησης, θεωρητικής διαμόρφωσης, ωρίμανσης και ανάπτυξης, με τα πλέον προωθημένα κεκτημένα της επαναστατικής θεωρίας και μεθοδολογίας, που μας βοηθούν να αναπτύξουμε και άλλου τύπου σχέσεις συντροφικότητας.

Ένας ιστορικός κύκλος του κινήματος κλείνει ανεπιστρεπτή. Τα καθήκοντα της Συλλογικότητας για την Επαναστατική Ενοποίηση της Ανθρωπότητας, συνδέονται με την αυτοκριτική και την αφετηρία της διαλεκτικής άρσης αυτού του κύκλου. Αυτά τα δύσκολα και περίπλοκα καθήκοντα καλούμαστε να υπηρετήσουμε με τη σεμνότητα, τη συνέπεια, την ανιδιοτέλεια και την αυτοθυσία του επαναστάτη μέχρι το τέλος, όχι «για να ξεχωρίσουμε απ' τον κόσμο», αλλά, «για να σμίξουμε τον κόσμο», κάνοντας τη δράση, τη στάση και την όλη παρουσία μας (ως προσωπικότητες, ως συλλογικότητα και ως σχέσεις) παράδειγμα και πόλο έλξης. Έτσι που να πείθουμε ότι είμαστε (ψυχή τε και σώματι, λόγω και έργω) δοσμένοι/-ες σε μίαν υπόθεση, για την οποία πράγματι αξίζει να ζήσει ή να πεθάνει ο άνθρωπος με αξιοπρέπεια.

Η επανάσταση, η παγκόσμια επαναστατική διαδικασία, εκφράζει τη βαθύτατη, τη θεμελιώδη νομοτελή αναγκαιότητα επιβίωσης και ανάπτυξης των ανθρώπων, την αναγκαιότητα άλλου τύπου ανάπτυξης της ανθρωπότητας, με τη μετάβασή της στην αυθεντικά ανθρώπινη ιστορία, στη διαδικασία κοινωνικοποίησης της ανθρωπότητας και εξανθρωπισμού της κοινωνίας, που θα οδηγήσει στην κατ' αρχάς πλανητική ενοποίησή της.

Τα μέλη της συλλογικότητάς μας, δεσμεύονται να υπηρετούν ανιδιοτελώς, με όλες τους τις δυνάμεις αυτή την προοπτική επαναστατικής ενοποίησης της ανθρωπότητας.

➤ Προσυνεδριακός διάλογος

Η Επιτροπή για το Δημόσιο Προσυνεδριακό Διάλογο της Ε-Ε ενημερώνει όσους/όσες θέλουν να πάρουν μέρος στη δημόσια συζήτηση των προσυνεδριακών Θέσεων του 1^{ου} Συνεδρίου της Ε-Ε, για τα ακόλουθα:

- Ο διάλογος θα διεξαχθεί μέσω της ιστοσελίδας της Ε-Ε (<https://epanen.ilhs.gr>) από τις 15 Σεπτεμβρίου μέχρι και τις 15 Οκτωβρίου 2024.
- Η Επιτροπή Διαλόγου θα παραλαμβάνει κείμενα για δημοσίευση μόνο ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: epanastatiki.enop@gmail.com, με την ένδειξη «**Για την Επιτροπή Δημόσιου Προσυνεδριακού Διαλόγου**».
- Δεν υπάρχει ανώτατο όριο έκτασης των κειμένων, καθώς θα αναρτηθούν μόνο ηλεκτρονικά και όχι σε έντυπη μορφή.
- Κάθε κείμενο πρέπει να έχει απαραίτητα ονοματεπώνυμο, ηλεκτρονική διεύθυνση και τηλέφωνο, προκειμένου αν χρειαστεί η Επιτροπή να μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα.
- Σημειώματα που τυχόν αποσταλούν στην Επιτροπή ανώνυμα, είτε εκπρόθεσμα, δεν θα δημοσιευτούν. Θα τεθούν όμως και αυτά υπόψη των αντιπροσώπων του Συνεδρίου.
- Αποκλείονται από τη δημοσίευση κείμενα με αναφορές σε πρόσωπα ή/και που περιλαμβάνουν υβριστικούς χαρακτηρισμούς και κείμενα που είναι εκτός των θεμάτων των Θέσεων για το 1^ο Συνέδριο της Ε-Ε.

*«Δεν μπορεί να υπάρχει γερό σοσιαλιστικό κόμμα, όταν δεν υπάρχει επαναστατική θεωρία που να ενώνει όλους τους σοσιαλιστές, που απ' αυτήν οι σοσιαλιστές ν' αντλούν όλες τις πεποιθήσεις τους και να την εφαρμόζουν στον καθορισμό των μεθόδων της πάλης τους και των τρόπων της δράσης τους· το να υπερασπίζεις μια θεωρία, — που έχεις την απόλυτη πεποίθηση ότι είναι σωστή, — από τις αβάσιμες επιθέσεις εναντίον της και τις απόπειρες διαστρέβλωσής της, αυτό δε σημαίνει καθόλου ότι είσαι και εχθρός **κάθε** κριτικής. Εμείς δε βλέπουμε καθόλου τη θεωρία του Μαρξ σαν κάτι το τελειωμένο και μια για πάντα δοσμένο· απεναντίας έχουμε την πεποίθηση πως η θεωρία αυτή έβαλε μόνο τους ακρογωνιαίους λίθους της επιστήμης εκείνης, που οι σοσιαλιστές **έχουν χρέος** να την προωθούν παραπέρα προς όλες τις κατευθύνσεις, αν δε θέλουν να μείνουν πίσω από τη ζωή. Νομίζουμε πως για τους Ρώσους σοσιαλιστές είναι ιδιαίτερα απαραίτητη μια **αυτοτελής** επεξεργασία της θεωρίας του Μαρξ, επειδή η θεωρία αυτή δίνει μόνο γενικές **καθοδηγητικές** θέσεις που **ειδικά** στην Αγγλία εφαρμόζονται διαφορετικά απ' ό,τι στη Γαλλία, στη Γαλλία διαφορετικά απ' ό,τι στη Γερμανία, στη Γερμανία διαφορετικά απ' ό,τι στη Ρωσία. Γι' αυτό θα διαθέτουμε πρόθυμα χώρο στην εφημερίδα μας για άρθρα πάνω σε θεωρητικά ζητήματα και καλούμε όλους τους συντρόφους σε ανοιχτή συζήτηση πάνω στα επίμαχα σημεία.»*

Β. Ι. Λένιν, «Το πρόγραμμά μας», Άπαντα, τ. 4 σ. 187-188.